

Nicolas Barreau

Ingredientele iubirii

NICOLAS BARREAU

INGREDIENTELE IUBIRII

Traducere din limba engleză şi note de Valentina Tache
Titlul original: DAS LÄCHELN DER FRAUEN, 2010

Editura ALLFA, 2013

Versiune ebook: v1.0, ianuarie 2016

Nicolas Barreau s-a născut la Paris în 1980. Tatăl său este francez, iar mama – nemţoaică. Autorul vorbeşte fluent germana şi franceza şi locuieşte în ambele ţări. A studiat limbi romanice şi literatură la Sorbona. Înainte să se dedice întru totul scrisului, a lucrat într-o librărie din Paris, pe Rive Gauche. Romanul *Ingredientele iubirii*, apărut în 2010, a fost tradus deja în douăsprezece ţări şi a devenit peste noapte bestseller internaţional.

Vocea autorului:

„Există unii oameni pe care i-am putea numi «impresioniştii» tagmei scriitoriceşti. Darul lor e acela de a descoperi poveştile. Aceştia străbat lumea în lung şi-n lat, deschid bine ochii şi culeg din copaci întâmplări, stări de spirit şi mici scene, ca pe cireşe. Un gest, un zâmbet, felul în care cineva îşi piaptănă părul pe spate sau îşi leagă şireturile de la pantofi. Instantanee în spatele cărora se ascund poveşti. Poveşti care devin imagini.”

„Fericirea este o haină roşie cu căptuşeala zdrenţuită.”

Julian Barnes

1

Anul trecut, în noiembrie, o carte mi-a salvat viața. Ştiu că astăzi aşa ceva pare de necrezut. Mulți dintre voi s-ar putea să aveți senzația că exagerez, ba chiar că sunt melodramatică, atunci când afirm una ca asta. Însă s-a petrecut întocmai cum vă spun.

N-a fost vorba despre vreun glonț îndreptat direct spre inima mea, împiedicat să o străpungă de paginile unui volum gros de poezii de Baudelaire, legat în coperte de piele, aşa cum se întâmplă adesea prin filme. Viața mea nu-i într-atât de palpitantă.

Nu, inima mea nesăbuită fusese deja rănită. Într-o zi care nu se anunța a fi altfel decât banală.

Mi-o amintesc perfect. Ultimii clienți din restaurant – un grup de americani destul de gălăgioşi, un cuplu discret de japonezi şi doi francezi ce discutau aprins – au rămas la masă până târziu, ca de obicei. Americanii se lingeau pe buze şi scoteau o mulțime de „ooh”-uri şi „aah”-uri în timp ce savurau *gâteau au chocolat.*

După ce a servit desertul, Suzette m-a întrebat, ca de obicei, dacă mai am nevoie de ea, apoi a ieşit zglobie pe uşă. Jacquie era prost dispus, ca întotdeauna. De data asta îl întărâtaseră obiceiurile culinare ale străinilor şi îşi dădea ochii peste cap în timp ce zăngănea farfuriile goale, aşezându-le în maşina de spălat vase.

— *Ah, les Américains!* Nu ştiu nimic despre bucătăria franțuzească, *rien du tout!* Mereu înfulecă şi decorul. De ce mi-o fi dat să gătesc pentru barbarii ăştia? Mă bate gândul s-o dau încolo de meserie, pe bune că mă deprimă!

Şi-a dat jos şorțul şi a mormăit către mine obişnuitul *bonne nuit,* apoi s-a urcat pe bicicleta lui veche şi s-a făcut nevăzut în noapte. Jacquie e un bucătar desăvârşit şi mi-e foarte simpatic, în ciuda faptului că oriunde s-ar duce ia arțagul cu el ca pe-o oală cu *bouillabaisse*[1]. Era bucătar-şef la Temps

des Cerises deja de pe vremea când micul restaurant cu fețe de masă în carouri, roşu cu alb, aflat la o aruncătură de băț de animatul Boulevard Saint-Germain, pe Rue Princesse, îi aparținea încă tatălui meu. Tata se dădea în vânt după melodia „Anotimpul cireşilor”, atât de frumoasă şi totuşi atât de scurtă, un cântec optimist şi în acelaşi timp uşor melancolic, despre dragostea găsită şi în cele din urmă pierdută. Şi în ciuda faptului că grupările de stânga din Franța au preluat mai târziu acest cântec vechi şi l-au făcut imnul lor neoficial, cred că adevăratul motiv pentru care *papá* şi-a botezat astfel restaurantul are mai puțin de-a face cu amintirea Comunei din Paris[2] şi mai mult cu amintirile lui, întru totul personale.

În restaurantul ăsta am crescut, iar când stăteam în bucătărie, după ce veneam de la şcoală şi îmi făceam temele pentru acasă înconjurată de zdrăngănitul oalelor şi al tigăilor, învăluită de mii de mirosuri ademenitoare, puteam să bag mâna-n foc că Jacquie o să aibă mereu o gustărică delicioasă pentru mine.

Jacquie, al cărui nume întreg este Jacques Auguste Berton, e originar din Normandia, un ținut în care poți să răzbați cu privirea până departe, spre linia orizontului, unde aerul devine sărat şi nu vezi nimic în afară de nori şi de nețărmurita mare, măturată de vânt. Nu e zi în care să nu-mi aducă aminte că adoră să privească în depărtare, departe de tot! Uneori, pentru el Parisul e prea tumultuos şi în oraş se simte privat de libertate. În momentele acelea tânjeşte să se întoarcă la malul mării.

— Cum îți imaginezi că unui ins care s-a îmbătat cu miresmele de la Côte Fleurie poate să-i placă să trăiască în gazele de eşapament din Paris, ia spune-mi?!

Apoi îşi agită cuțitul mare în aer şi îmi aruncă o căutătură plină de reproş, cu ochii aceia mari şi căprui, după care îşi dă de pe frunte părul negru, păr brăzdat de fire argintii tot mai numeroase, observ eu de fiecare dată şi mă întristez puțin.

Cu doar câțiva ani în urmă, bărbatul acesta robust, cu mâini mătăhăloase, i-a arătat unei fetițe de paisprezece ani cu codițe blond-închis cum se face o *crème brûlée* perfectă. A fost primul preparat cu care mi-am dat gata prietenii.

Desigur, Jacquie nu-i un maestru bucătar oarecare. În tinerețile lui a lucrat pentru renumitul hotel Ferme Saint-Siméon din Honfleur, un orășel de pe coasta Atlanticului cu o aură foarte specială – e refugiu al pictorilor şi artiştilor. „Pe vremea aia avea mai mult stil, draga mea Aurélie."

Totuşi, indiferent cât de mult bodogăneşte Jacquie – zâmbesc în sinea mea –, ştiu că nu m-ar lăsa niciodată la greu. Aşa a fost şi în noiembrie anul trecut, când cerul de deasupra Parisului era alb ca laptele şi oamenii mişunau grăbiți pe străzi, înfofoliți cu fulare groase. A fost un noiembrie mult mai friguros decât toate lunile de noiembrie pe care le trăisem în Paris până atunci. Sau poate doar mi s-a părut?

În urmă cu câteva săptămâni se stinsese tata. Pe neaşteptate, fără niciun avertisment, într-o zi inima lui s-a hotărât să nu mai bată. L-a găsit Jacquie când a deschis restaurantul, la prânz.

Papá zăcea senin pe duşumea, înconjurat de zarzavat proaspăt, pulpe de miel, scoici şi ierburi aromate cumpărate în dimineața aceea din piață.

Mi-a lăsat moştenire restaurantul, rețeta pentru faimosul lui *menu d'amour,* cu care susținea că îi câştigase mamei inima cu mulți ani în urmă (ea a murit când eram de-o şchioapă, aşa că n-am să ştiu niciodată dacă mă păcălea în legătură cu asta), şi câteva sfaturi despre viață. Avea şaizeci şi opt de ani, iar moartea lui mi s-a părut prematură. Însă oamenii pe care-i iubim pleacă dintre noi mult prea devreme, indiferent de vârstă, nu-i aşa?

„Anii n-au nicio însemnătate. Important e ce se întâmplă în decursul lor", mi-a spus tata mai demult, în timp ce aşeza trandafiri pe mormântul mamei.

În toamna respectivă, când, uşor emoționată, dar hotărâtă, am luat-o pe urmele lui şi am devenit patroană de restaurant, conştientizarea faptului că sunt aproape singură pe lume m-a lovit cumplit.

Slavă Domnului că-l aveam pe Claude! Lucra ca scenograf într-un teatru, iar biroul masiv de sub fereastra apartamentului său de la mansardă din cartierul Bastille gemea întotdeauna de schițe şi machete micuțe din carton. Când se ocupa de câte un proiect grandios, avea obiceiul să intre în pământ zile de-a rândul. „Nu sunt liber săptămâna care vine”, zicea, şi mă obişnuisem cu ideea că efectiv refuză să răspundă la telefon sau să-mi deschidă uşa, chiar dacă sunam ca nebuna. După scurt timp reapărea, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Se ivea ca un curcubeu pe cer, frumos şi inaccesibil, mă săruta pasional pe buze şi-mi spunea „micuța mea”, în timp ce soarele se juca de-a v-ați ascunselea în onduleurile aurii ale părului său.

Apoi mă lua de mână şi, cu ochii scânteind, mă ducea să-mi arate ce proiectase.

N-aveam voie să-mi dau cu părerea.

Îl ştiam pe Claude doar de câteva luni când am făcut greşeala de a-mi exprima opinia fățiş. Cu capul înclinat într-o parte, am gândit cu voce tare şi i-am spus ce consideram eu că poate fi îmbunătățit. Claude m-a privit lung, îngrozit. Ochii lui de un albastru palid aproape că lăcrimau şi dintr-o singură mişcare a brațului a dărâmat tot ce avea pe masa de lucru. Vopseluri, creioane, coli de hârtie, pahare, pensule şi bucățele de carton au zburat prin aer ca nişte confetti şi fragila machetă a scenografiei pentru *Visul unei nopți de vară* a lui Shakespeare, pentru care depusese atâta efort, s-a prefăcut în mii de fărâme.

După episodul ăla am păstrat considerațiile critice doar pentru mine.

Claude era foarte impulsiv, cu stări de spirit foarte schimbătoare, foarte sensibil şi foarte special. Totul era la superlativ la el, de parcă n-ar fi existat cale de mijloc.

Eram împreună de doi ani şi niciodată nu îmi trecuse prin minte să pun sub semnul întrebării relaţia mea cu acel bărbat complicat şi hipersensibil. Dacă stăm să ne gândim mai bine, cu toţii avem stări dificile, puncte sensibile şi tot felul de ciudăţenii. Sunt lucruri pe care le facem şi lucruri pe care nu le-am face nici în ruptul capului (sau poate doar în situaţii speciale). Lucruri care îi fac pe ceilalţi să râdă, să dea din cap şi să se minuneze. Lucruri extraordinare, tipice nouă şi numai nouă.

De exemplu, eu colecţionez gânduri. Am în dormitor un perete acoperit cu bileţele adezive viu colorate, presărate cu gânduri pe care le-am păstrat ca să nu le pierd, fugare cum sunt. Gânduri legate de conversaţii care mi-au ajuns la urechi în cafenele, gânduri despre ceremonii şi importanţa acestora, despre săruturi noaptea în parc, despre dragoste şi camere de hotel, despre mâini, despre băncile din grădină, despre fotografii, despre secrete şi despre momentele în care să le destăinui, despre lumina ce se strecoară printre copaci şi despre timp, atunci când stă în loc.

Bileţelele mele se lipesc de tapetul de culoare deschisă ca nişte fluturi tropicali, clipe furate care n-au nicio utilitate în afară de aceea de a-mi fi aproape, iar când deschid uşa de la balcon şi în cameră se face puţin curent, tremură uşor, ca şi cum ar vrea să zboare departe.

— Ce naiba sunt *alea?!*

Claude a ridicat din sprâncene nevenindu-i să creadă atunci când a dat pentru prima oară cu ochii de colecţia mea de fluturaşi. S-a oprit în faţa peretelui şi a citit cu interes câteva notiţe.

— Ai de gând să scrii o carte?

Am roşit şi am dat din cap că nu.

— Doamne, nici vorbă! O fac aşa... A trebuit să stau o secundă să mă gândesc şi eu de ce, dar n-am găsit nicio explicaţie care să fie îndeajuns de convingătoare. O fac pur şi simplu, ştii... N-am un motiv anume. Ca oamenii care fac fotografii.

— Să fie pentru că eşti puţin trăsnită, *ma petite?* a întrebat Claude, apoi mi-a băgat mâna pe sub fustă. Dar asta n-are importanţă, nu contează câtuşi de puţin, pentru că şi eu sunt un pic nebun... Şi-a trecut buzele de-a lungul gâtului meu şi, brusc, m-am excitat. Nebun după tine...

Câteva minute mai târziu eram întinşi pe pat, eu cu părul minunat răvăşit; soarele lumina prin perdea, pictând mici cercuri tremurânde pe podeaua de lemn, astfel că mai târziu puteam foarte bine să lipesc încă o notiţă pe perete, despre *Love in the Afternoon*[3]. Însă n-am făcut-o.

Lui Claude îi era foame. Am pregătit nişte omletă şi mi-a declarat că o tipă care face aşa o omletă are dreptul să i se îndeplinească orice capriciu. Să vă mai povestesc un lucru:

Când se-ntâmplă să fiu supărată sau când mă frământă ceva, mă duc şi-mi cumpăr flori. Normal, îmi plac florile şi atunci când sunt fericită, dar în zilele în care totul merge pe dos, ele sunt pentru mine precum un nou început, ceva perfect în orice împrejurare.

Aşez câteva campanule în vază şi deja mă simt mai bine. Sădesc flori în vechiul meu balcon din piatră, care dă înspre curte, şi imediat mă simt inundată de sentimentul liniştitor că am făcut un lucru bun. Uit de mine când iau plantele din bucata de ziar vechi în care sunt înfăşurate, scoţându-le uşurel din recipientele lor de plastic şi sădindu-le în ghivece. Când îmi afund degetele în pământul reavăn şi scurm prin el, lucrurile devin deosebit de simple şi toate grijile mele se topesc sub cascada de trandafiri, hortensii şi glicine.

Nu-mi place să fac schimbări în viaţa mea. Urmez întotdeauna acelaşi traseu spre serviciu. Îmi place o bancă anume din Grădina Tuileries, pe care o consider în secret „banca mea”. Când sunt pe scări şi e întuneric nu mă uit niciodată în spate, din cauza senzaţiei înfricoşătoare că acolo s-ar putea să fie ceva care stă la pândă şi care, dacă mă întorc, m-ar putea ataca.

Apropo, n-am spus nimănui chestia asta cu scările, nici măcar lui Claude. La vremea respectivă, cred că nici el nu-mi

spunea totul.

Pe parcursul zilei, fiecare îşi vedea de treaba lui. N-am ştiut niciodată cu certitudine ce făcea Claude seara, când eu lucram în restaurant. Probabil că pur şi simplu nu voiam să ştiu. Însă noaptea, când singurătatea cădea peste Paris, când se închideau şi ultimele baruri şi numai câteva „păsări de noapte” mai băteau străzile, tremurând de frig, eu stăteam în brațele lui şi mă simțeam în siguranță.

În seara aceea, în timp ce stingeam lumina în restaurant şi mă porneam spre casă având în mână o pungă în care luasem nişte macaroni cu zmeură, încă n-aveam nici cea mai vagă idee că apartamentul meu era la fel de pustiu ca restaurantul. Era, precum vă spuneam, o zi banală.

Numai că Claude ieşise din viața mea, folosindu-se de doar trei propoziții.

Când m-am trezit a doua zi de dimineață am ştiut că ceva e în neregulă. Din fericire nu sunt un om care se deşteaptă imediat, aşa că mai întâi m-a încercat un sentiment ciudat de nesiguranță şi de nelinişte şi doar mai apoi conştiința mi-a fost străpunsă încet-încet de un gând limpede. Zăceam pe pernele moi care miroseau a lavandă; de afară, dinspre curte, pătrundeau înăuntru zgomote înăbuşite. Un plânset de copil, vocea liniştitoare a unei mame, paşi apăsați depărtându-se, scârțâitul porții ce se închidea. Am clipit şi m-am întors pe partea cealaltă. Încă pe jumătate adormită, am întins mâna şi am pipăit după ceva care nu mai era acolo.

— Claude? am murmurat.

Şi-atunci am înțeles ce s-a întâmplat. Claude mă părăsise!

Lucrul care părea absolut de necrezut cu o seară înainte şi care, după câteva pahare de vin roşu, devenise atât de ireal încât putea foarte bine să fie doar un vis, a devenit, în lumina cenuşie a dimineții aceleia de noiembrie, un adevăr de necontestat. Am rămas întinsă în pat, nemişcată, şi am ascultat, dar în apartament era linişte. Dinspre bucătărie nu venea niciun zgomot. Nimeni nu mai zdrăngănea cănile mari, albastre, şi nimeni nu mai înjura din cauză că a dat laptele în

foc. Mirosul cafelei ce risipea oboseala dispăruse. Uşorul bâzâit al aparatului de ras electric dispăruse şi el. Era o linişte deplină.

Am întors capul şi m-am uitat spre uşa de la balcon: perdelele albe, subţiri, erau trase deoparte şi dimineaţa răcoroasă bătea la geam. Am strâns mai bine aşternutul în jurul meu şi mi-am amintit cum intrasem cu o seară înainte în apartamentul pustiu, cufundat în întuneric, cu punga de macaroni în braţe, fără să bănuiesc nimic.

Doar lumina de la bucătărie era aprinsă şi, preţ de o clipă, m-am uitat absentă la natura moartă, solitară, ce se desfăşura în faţa ochilor mei în lumina pe care o împrăştia lampa neagră din metal.

O scrisoare scrisă de mână, deschisă pe masa veche din bucătărie, borcanul cu gem de caise din care Claude îşi unsese croissantul în dimineaţa aia. Un bol cu fructe. O lumânare pe jumătate arsă. Două şervete de pânză făcute sul la nimereală şi îndesate în inelele lor de argint.

Claude nu îmi scrisese niciodată nici măcar un bilet. Avea o obsesie pentru telefonul mobil şi, dacă se întâmpla să-şi schimbe planurile, mă suna sau îmi lăsa un mesaj în căsuţa vocală.

— Claude? am strigat, oarecum sperând că voi primi un răspuns, deşi gheara rece a fricii mă înhăţase deja. Mi-am lăsat braţele să cadă pe lângă corp şi prăjiturile s-au vărsat din pungă cu încetinitorul. Am simţit că mă ia un pic cu leşin. M-am aşezat pe unul dintre cele patru scaune din lemn de la bucătărie şi am tras scrisoarea spre mine cu o lentoare incredibilă, ca şi cum asta ar mai fi putut schimba lucrurile.

Am citit din nou şi din nou cele câteva cuvinte pe care Claude le scrisese pe hârtie cu scrisul lui mare şi înclinat, şi în cele din urmă mi s-a părut că-i aud vocea aspră lângă ureche, ca o şoaptă în noapte:

„Aurélie,

Am întâlnit femeia visurilor mele. Regret că a trebuit să se întâmple tocmai acum, dar oricum, în mod sigur s-ar fi întâmplat odată şi-odată.
Ai grijă de tine,
Claude”

În primele momente am rămas stană de piatră; doar inima îmi mai bătea ca nebuna. Deci aşa te simţi când îţi fuge pământul de sub picioare! În dimineaţa aceea, Claude îşi luase la revedere cu un sărut care mi s-a părut deosebit de tandru. Atunci n-am ştiut că a fost un sărut perfid. O minciună! Cât de vrednic de dispreţ trebuie să fii, să te fofilezi în felul ăsta!

Am simţit un val de furie neputincioasă şi am mototolit hârtia, după care-am azvârlit-o într-un colţ. Peste câteva secunde eram aplecată deasupra ei, plângând de mama focului, cu sughiţuri, şi netezind foaia la loc. Am băut un pahar de vin roşu şi încă unul. Am scos telefonul din geantă şi l-am sunat pe Claude de nu ştiu câte ori. I-am lăsat mesaje în căsuţa vocală – unele erau rugăminţi disperate, altele insulte grozave. M-am plimbat de colo colo prin casă, am mai dat pe gât o duşcă, să-mi fac curaj, şi i-am urlat în telefon să mă sune înapoi imediat. Trebuie să fi făcut asta cam de douăzeci şi cinci de ori înainte de a-mi da seama, cu gândirea limpede pe care ţi-o dă câteodată băutura, că toate eforturile mele erau zadarnice. Claude se afla deja la ani-lumină distanţă, iar cuvintele mele nu-l mai puteau ajunge.

Mă durea capul. M-am ridicat din pat şi am traversat apartamentul ca o somnambulă, în vârful picioarelor, îmbrăcată în cămaşa mea scurtă de noapte, care era de fapt bluza mare, imensă chiar, de la pijamaua în dungi alb cu albastru a lui Claude, pe care nu ştiu cum mi-o trăsesem pe mine pe timpul nopţii.

Uşa de la baie era deschisă. Am aruncat o privire, să fiu absolut sigură. Aparatul de ras nu mai era, periuţa de dinţi lipsea şi ea, la fel şi aftershave-ul Aramis.

În living, pătura din caşmir vişiniu, pe care i-o făcusem cadou de ziua lui, dispăruse, iar pulovărul lui negru nu mai atârna neglijent pe spătarul scaunului, ca de obicei. Pelerina de ploaie pierise din cârligul aflat în stânga uşii de la intrare. Am deschis şifonierul de pe hol. Câteva umeraşe goale s-au ciocnit unele de altele, zăngănind uşor. Am tras adânc aer în piept. Luase totul cu el. Îşi amintise până şi de şosetele din sertarul de jos. Pesemne că-şi plănuise în amănunt plecarea, şi mă întrebam cum de n-am băgat nimic de seamă, absolut nimic. Că avea de gând să plece. Că se îndrăgostise. Că săruta deja o altă femeie în acelaşi timp în care mă săruta pe mine.

În oglinda înaltă, cu ramă aurie, de deasupra măsuței de pe hol, reflexia chipului meu palid, pătat de lacrimi, arăta ca o lună palidă înconjurată de fremătătoare valuri blond-închis. Părul meu lung, cu cărare pe mijloc, era ciufulit ca după o noapte nebună de dragoste, doar că nu avusesem parte de îmbrățişări pasionale şi de promisiuni şoptite. „Ai un păr ca de zână”, zicea Claude. „Tu eşti Titania[4] mea”.

Am râs amar, m-am apropiat de oglindă şi m-am uitat atent la mine, cu privirea crudă a omului disperat. Starea în care mă aflam şi cearcănele întunecate de sub ochi mă făceau să semăn mai mult cu nebuna din Chaillot[5], mi-a trecut prin gând. Deasupra, undeva în dreapta, fotografia cu mine şi Claude, care-mi plăcea nespus de mult, zăcea țintuită în ramă. Fusese făcută într-o seară înmiresmată de vară, într-o plimbare pe Pont des Arts. Ne-o făcuse un african rotofei care-şi împrăştiase pe pod sacoşele cu lucruri de vânzare. Încă îmi aduc aminte mâinile lui incredibil de mari – între degetele sale micuța mea cameră foto părea jucăria unei păpuşi – şi faptul că i-a luat un secol să apese în cele din urmă pe buton.

În poză zâmbim amândoi, cu capetele apropiate, sub cerul de un albastru intens ce îmbrățişa cu gingăşie silueta Parisului.

Oare fotografiile mint sau reflectă adevărul? Durerea te face să filosofezi.

Am dat jos poza şi am aşezat-o cu ambele mâini pe lemnul de culoare închisă al măsuței. *Que ça dure!* strigase după noi bărbatul african cu pielea de abanos, graseind cu vocea lui tunătoare. *Que ça dure!* Sper să dăinuie!

Mi-am dat seama că ochii mi se umplu din nou de lacrimi. Alunecau în josul obrajilor şi se prăvăleau peste mine şi Claude şi baliverna de „Paris, oraşul îndrăgostiților”, împroşcându-ne ca nişte picături grele de ploaie, până ce totul a devenit încețoşat şi de nedesluşit.

Am deschis sertarul şi am îndesat fotografia printre fulare şi mănuşi. „Asta e!” am zis. „Asta e!” am spus din nou.

Apoi am împins sertarul la loc şi m-am gândit cât de uşor e să dispari din viața cuiva. Claude n-avusese nevoie decât de câteva ore. Îmi părea că bluza de pijama cu dungi, bărbătească, pe care-o lăsase – probabil neintenționat – sub perna mea, era singura parte din el care mi-a mai rămas.

Fericirea şi tristețea sunt adesea vecine. Cu alte cuvinte, poți spune că uneori fericirea are nişte căi foarte ocolite şi ciudate.

Dacă nu mă părăsea Claude atunci, probabil că m-aş fi dus să mă întâlnesc cu Bernadette în dimineața aceea deprimantă de noiembrie. N-aş fi colindat străzile Parisului precum cea mai singură persoană de pe lume; n-aş fi zăbovit în amurg pe Pont Louis-Philippe, cu privirea ațintită atâta vreme în apă, plângându-mi de milă, nici n-aş fi fugit de tânărul polițist îngrijorat din mica librărie de pe Île Saint-Louis şi, în mod cert, n-aş fi descoperit cartea care avea să-mi transforme viața într-o aventură atât de minunată. Dar hai să vă povestesc lucrurile în ordinea în care s-au întâmplat.

Claude a fost totuşi destul de amabil că m-a părăsit într-o duminică, pentru că Temps de Cerises este întotdeauna închis lunea. E ziua mea liberă şi mi-o petrec făcând lucruri plăcute. Mă duc la expoziții. Petrec ore întregi în Bon Marché, magazinul meu favorit. Sau mă văd cu Bernadette.

Bernadette e cea mai bună prietenă a mea. Ne-am cunoscut într-o călătorie cu trenul, când fetița ei, Marie, a

venit spre mine clătinându-se pe picioare şi mi-a vărsat o cană cu lapte cu cacao pe rochia tricotată, de culoare crem. Petele n-au ieşit niciodată la spălat, dar până la sfârşitul acelei călătorii amuzante de la Avignon la Paris, care a inclus şi tentativele noastre deloc încununate de succes de a curăța rochia cu apă în toaleta trenului care se balansa într-una, eram deja prietene la cataramă.

Bernadette e tot ce nu sunt eu. E hotărâtă, imperturbabil de bine-dispusă, deosebit de isteață. Acceptă lucrurile care i se întâmplă cu un calm remarcabil şi încearcă să le ia aşa cum sunt. E capabilă să rezolve în doar câteva propoziții, simplificându-le, lucruri pe care eu le consider înfricoşător de complicate.

„Aoleu, Aurélie!" obişnuieşte să spună în astfel de situații şi mă priveşte cu o urmă de amuzament în ochii ei de un albastru-închis. „Cum te mai dai tu de ceasul morții! De fapt, lucrurile sunt destul de *simple...*"

Bernadette locuieşte pe Île Saint-Louis şi e învățătoare, însă putea la fel de bine să fie consilier pentru oamenii care au o gândire complicată.

Când mă uit la fața ei frumoasă, senină, mă gândesc adesea că este printre puținele femei care arată extrem de bine cu părul prins într-un coc simplu. Iar când îşi lasă liber părul blond, lung până la umeri, bărbații întorc privirea după ea.

Are un râs zgomotos, molipsitor. Şi spune întotdeauna ce gândeşte.

Ăsta e şi motivul pentru care nu voiam să ne vedem în dimineața aia de luni. Bernadette nu l-a putut înghiți pe Claude încă de la bun început.

— E un tip ciudat, mi-a zis când i-am făcut cunoştință cu el, la un pahar de vin. Cunosc genul ăsta de oameni. E un egocentric şi niciodată nu priveşte oamenii în ochi cum se cuvine.

— În ochii *mei* se uită, am răspuns râzând.

— N-ai să fii niciodată fericită cu unul ca el, a insistat.

La vremea respectivă, am crezut că e o concluzie pripită din partea ei, însă acum, în timp ce pun cafeaua în cafetieră şi torn peste ea apă fierbinte, trebuie să recunosc că Bernadette avusese dreptate.

I-am trimis un SMS şi am anulat prânzul pe care trebuia să-l luăm împreună prin câteva fraze criptice. Apoi mi-am băut cafeaua, am pus pe mine haina, fularul şi mănuşile, şi am ieşit, dând piept cu răcoarea dimineții pariziene.

Câteodată pleci de-acasă pentru a ajunge într-un loc anume. Iar uneori ieşi pur şi simplu să te plimbi în neştire, să mergi tot mai departe, până când norii se risipesc, până când deznădejdea se domoleşte sau până când reuşeşti să-ți duci gândurile până la capăt.

Nu mă îndreptam nicăieri în dimineața aia, mintea-mi era ciudat de goală, iar inima atât de grea încât îi simțeam apăsarea şi, fără să-mi dau seama, am dus mâna la piept şi am presat țesătura aspră a hainei. Afară nu erau încă prea mulți oameni şi cizmele mele bocăneau trist pe pavajul vechi în timp ce mă îndreptam spre poarta din piatră care face trecerea între Rue de L'Ancienne Comédie şi Boulevard Saint-Germain. Fusesem foarte fericită când găsisem apartamentul pe strada aia, cu patru ani în urmă. Ador districtul ăsta mic, cu străzile şi aleile lui sinuoase presărate cu tarabe cu legume, stridii şi flori, cafenele şi magazine, ce coboară până spre malul Senei. Locuiesc la etajul al treilea al unei case vechi, cu scări din piatră, mâncate de vreme, fără lift, şi când mă uit pe fereastră pot s-arunc o privire peste drum, la Procope, faimosul restaurant ce se află acolo de secole întregi şi despre care se spune că a fost prima cafenea din Paris. Scriitori şi filosofi obişnuiau să-şi dea întâlnire aici: Voltaire, Rousseau, Balzac, Hugo şi Anatole France. Nume sonore, a căror prezență spirituală dă majorității clienților, care stau pe banchetele îmbrăcate în piele de culoare roşie şi iau masa sub candelabrele masive, un fior plăcut.

— Ce noroc pe capul tău! a zis Bernadette când i-am arătat casa mea cea nouă, în timp ce mâncam un *coq au vin* deosebit

de gustos la Procope în seara respectivă, pentru a sărbători momentul. Când te gândeşti la oamenii care-au luat masa aici… şi tu locuieşti la doi paşi… E grozav!

S-a uitat împrejur entuziasmată, în vreme ce eu îmi înfigeam furculița într-o bucată de pui marinat în vin, contemplând-o fericită şi gândindu-mă preț de o clipă dacă sunt sau nu o filistină.

Sinceră să fiu, trebuie să recunosc că ideea că la Procope ai fi putut mânca prima îngheţată preparată vreodată în Paris mă încânta mai mult decât imaginea unor bărbați cu barbă ce-şi aşterneau măreţele lor gânduri pe hârtie, însă prietena mea probabil că n-ar fi înțeles aşa ceva.

Apartamentul lui Bernadette geme de cărți. Le ține în nişte rafturi mai înalte decât uşa, zac împrăştiate pe mese, pe birouri, pe măsuțele de cafea şi pe noptiere şi chiar şi-n baie am descoperit câteva, spre marea mea uimire, aşezate pe o masă mică, lângă vasul de toaletă.

— Pur şi simplu nu-mi imaginez o viață fără cărți, a spus Bernadette mai demult, şi am încuviințat uşor jenată.

Şi eu citesc, în principiu. Însă mai mereu apare ceva care mă împiedică să o fac. Iar dacă e să aleg, prefer să fac o plimbare lungă sau să coc o tartă cu caise. În cazul meu, mirosul delicios născut din combinația dintre făină, unt, vanilie, ouă, fructe şi frişcă, ce pluteşte prin aer, dă imaginației mele aripi şi mă face să visez.

Probabil că asta mi se trage de la plăcuța metalică încadrată de o lingură de lemn şi doi trandafiri, care încă mai atârnă în bucătăria de la Temps des Cerises.

În şcoala primară, când încă învățam să citesc şi literele începeau să se lege între ele, formând un întreg mare şi inteligibil, obişnuiam să stau sub ea, în uniforma mea şcolară bleumarin şi să descifrez cuvintele scrise acolo:

„Scopul unei cărți de bucate este unul singur, mai presus de orice îndoială: acela de a spori fericirea oamenilor.”

Maxima fusese scrisă de cineva pe nume Joseph Conrad şi încă mi-aduc aminte că, pentru o bună bucată de vreme, am

crezut că trebuie să fie vorba despre vreun bucătar german faimos, aşadar am fost cu atât mai surprinsă când am dat peste romanul său, *Inima întunericului.* Am şi cumpărat cartea, din devotament faţă de numele lui, dar n-am apucat niciodată s-o citesc.

Oricum, titlul era la fel de sumbru ca dispoziţia mea din ziua aia. „Pesemne c-a sosit momentul să scot cartea la iveală”, m-am gândit cu amărăciune. „Dar eu nu citesc atunci când sunt tristă; eu sădesc flori.”

Cel puţin asta am gândit în clipa aia, fără să ştiu că urmează să-mi petrec noaptea întorcând cu o frenezie aproape scandaloasă paginile unui roman care, pe cât se părea, îmi ieşise în cale. Să fi fost doar o întâmplare? Chiar şi-n ziua de azi mă îndoiesc de asta.

L-am salutat pe Philippe, unul dintre ospătarii de la Procope, care mi-a răspuns fluturând prietenos din mână din spatele ferestrei cafenelei, am trecut fără să întorc capul pe lângă vitrina strălucitoare de la Harem, micul magazin de bijuterii din colţ, şi am intrat pe Boulevard Saint-Germain. Începuse să plouă, maşinile treceau pe lângă mine şi mă stropeau, aşa că mi-am strâns mai bine şalul pe lângă corp şi am continuat să parcurg bulevardul cu paşi hotărâţi.

De ce toate lucrurile groaznice şi deprimante se întâmplă în noiembrie? Noiembrie e cea mai proastă perioadă pe care mi-aş fi putut-o alege pentru a fi nefericită. Ai foarte puţine opţiuni la capitolul flori pe care le poţi planta.

Am dat cu şutul unei cutii de cola, care a zăngănit rostogolindu-se de-a lungul trotuarului şi a căzut într-un canal de scurgere. Ca în melodia aceea incredibil de tristă a lui Anne Sylvestre, *La Chanson de Toute Seule,* despre nişte pietricele care se rostogolesc şi se scufundă în Sena. *Papá* era mort, Claude dispăruse, iar eu eram singură cum nu mai fusesem vreodată în viaţa mea. Apoi mi-a sunat telefonul.

— Alo? am rostit aproape înecându-mă. Simţeam cum îmi năvăleşte adrenalina în corp la gândul că e posibil să fie Claude.

— Ce s-a întâmplat, scumpa mea?

Bernadette a trecut direct la subiect, ca întotdeauna.

Un şofer de taxi a frânat brusc şi a oprit în dreptul meu, claxonându-l ca un dement pe un biciclist care nu-i acordase prioritate. Era o gălăgie de ziceai că vine apocalipsa.

— Dumnezeule, ce se-aude acolo? a țipat Bernadette înainte ca eu să apuc să zic ceva. E totul OK? Unde eşti?

— Undeva pe Boulevard Saint-Germain, am răspuns cu tristețe şi am intrat puțin sub copertina unui magazin care vindea umbrele viu colorate cu mânere în formă de cap de rață. Din părul ud mi se scurgeau picături de ploaie şi simțeam că mă scufund într-o baltă de autocompătimire.

— Undeva pe Boulevard Saint-Germain? Ce Doamne iartă-mă faci „undeva pe Boulevard Saint-Germain”? În mesaj mi-ai zis că a intervenit ceva!

— Claude a plecat, m-am tânguit la telefon.

— Cum adică a plecat? Ca de obicei, când era vorba despre Claude, vocea lui Bernadette căpăta pe dată o undă de iritare. Iar a intrat idiotul ăsta în pământ fără să-ți spună unde e?

Am făcut imprudența să-i povestesc lui Bernadette despre tendința lui Claude de a evada din realitate, iar ei nu i s-a părut deloc amuzant.

— A plecat pentru totdeauna, am zis şi-am scos un suspin. M-a părăsit. Sunt cumplit de nefericită!

— Of, Doamne! a spus Bernadette, iar glasul ei a venit ca o îmbrățişare. O, Dumnezeule mare! Biata, biata mea Aurélie. Ce s-a întâmplat?

— Are… are pe… altcineva… am rostit printre suspine. Ieri, când am ajuns acasă, nu mai era niciunul dintre lucrurile lui şi am găsit un bilet… un bilet…

— Nici măcar nu ți-a zis-o *în față?* Ce nemernic! mi-a tăiat Bernadette vorba şi apoi a tras nervoasă aer în piept. Ți-am spus mereu că e un nemernic. Într-una ți-am zis. Un bilet! Aşa ceva nu se poate… Nu, asta chiar că-i culmea!

— Te rog, Bernadette…

— Ce? Doar nu continui să-l aperi pe idiotul ăla?

Am scuturat din cap, fără să spun nimic.

— Ia ascultă, draga mea, a zis Bernadette, iar eu am mijit ochii. Când Bernadette începe o frază cu „ia ascultă”, în mod normal e semn că urmează să dea frâu liber opiniilor sale foarte chibzuite, care sunt de cele mai multe ori corecte, dar adesea greu de acceptat. Uită de ciudatul ăsta cât de repede poți tu! Sigur, acum suferi mult...

— Foarte mult, am hohotit.

— OK, *foarte* mult. Dar tipu' era îngrozitor şi, în adâncul sufletului, ştii şi tu asta. Încearcă să te linişteşti acum. Totul o să fie bine şi-ți promit că în curând o să găseşti un bărbat bun, un bărbat *foarte* bun, care să ştie să aprecieze o femeie minunată, aşa cum eşti tu.

— O, Bernadette! am oftat. Lui Bernadette îi era uşor să vorbească: ea era măritată cu un bărbat cumsecade, care suporta ataşamentul ei fanatic față de adevăr cu o răbdare incredibilă.

— Ascultă, mi-a repetat. Ia un taxi şi mergi direct acasă. Imediat ce termin treaba, vin la tine. Nu te întrista, te rog! Nu-i cazul să faci o dramă din asta.

Am înghițit în sec. Bineînțeles că era bine că Bernadette voia să vină la mine şi să mă consoleze. Însă aveam puternica senzație că ea înțelege un pic altceva prin „consolare” față de ce mă gândeam eu că ar trebui să fie. Nu eram sigură că țin neapărat să-mi petrec seara ascultând-o cum îmi explică de ce Claude e cel mai netrebnic bărbat din toate timpurile. Până la urmă, fuseserăm împreună până mai deunăzi, aşa că un gest frumos din partea ei ar fi fost să dea dovadă de puțin mai multă compasiune.

Dar draga de Bernadette a sărit calul.

— Ascultă la mine ce-ți spun, Aurélie, mi-a zis pe tonul ei de profesoară, care nu lasă loc de împotrivire. Mă bucur, da, mă bucur nespus că în sfârşit te-a părăsit Claude. Ți-a pus Dumnezeu mâna-n cap, dacă e să mă-ntrebi! N-ai fi reuşit în veci să te descotoroseşti de el. Ştiu că n-ai chef să auzi aşa ceva acum, dar am să ți-o spun oricum: faptul că ciudatul ăla

a dispărut în sfârşit din viața ta e un lucru de sărbătorit, după părerea mea.

— Să fii sănătoasă! i-am răspuns, mai tăios decât mi-aş fi dorit, dar în subconştient am simțit că prietena mea nu se înşală întru totul, iar asta m-a făcut dintr-odată extraordinar de nervoasă. Ştii ceva, Bernadette? Ia du-te tu şi petrece puțin şi, dacă fericirea ta fără margini îți permite, lasă-mă în durerea mea vreo câteva zile, OK? Lasă-mă-n pace!

I-am închis, am tras adânc aer în piept, după care mi-am închis telefonul de tot.

Minunat! Acum mă certasem şi cu Bernadette. Ploaia de pe copertină se prelingea pe stradă şi m-am vârât tremurând într-un colț, gândindu-mă că până la urmă ar fi bine să merg acasă. Însă gândul de a mă întoarce într-o locuință goală mă speria. N-aveam nici măcar o pisicuță care să mă aştepte şi să se frece de mine torcând, iar eu să-mi trec degetele prin blana ei. „Ia uite, Claude, nu-i aşa că-s adorabili?" spusesem când *madame* Clément, vecina noastră, ne arătase nişte pisoi tărcați care se rostogoleau unii peste alții în coşulețul lor.

Însă Claude era alergic la părul de pisică şi oricum nu-i plăceau animalele.

„Nu-mi plac animalele, doar peştii" îmi mărturisise la câteva săptămâni după ce ne-am cunoscut. De fapt, ar fi trebuit să-mi dau seama încă de pe-atunci. Probabilitatea ca eu, Aurélie Bredin, să fiu fericită cu un bărbat căruia nu-i plac decât peştii este relativ mică.

Am deschis hotărâtă uşa micului magazin de umbrele şi am cumpărat una azurie cu buline albe ce dădeau senzația de mişcare, şi cu mâner „cap de rață", cafeniu-deschis.

S-a dovedit a fi cea mai lungă plimbare din viața mea. După un timp, magazinele de modă şi restaurantele aflate de-o parte şi de alta a bulevardului au dispărut, lăsând locul magazinelor de mobilă şi de articole sanitare, iar când s-au terminat şi alea, mi-am continuat plimbarea solitară prin ploaie, am trecut pe lângă fațadele din gresie ale vilelor, ce

ofereau prea puţină diversitate privirii, şi am ţinut piept gândurilor şi emoţiilor mele confuze cu o indiferenţă stoică.

La capătul bulevardului, în locul în care se intersectează cu Quai d'Orsay, am luat-o la dreapta şi am trecut pe partea cealaltă a Senei, spre Place de la Concorde. Obeliscul[6] din mijlocul pieţei se înălţa ca un sumbru deget arătător şi îmi părea că, în ciuda perfecţiunii sale egiptene, avea foarte puţin, ba chiar deloc de-a face cu puhoaiele frenetice de maşinuţe ce treceau în viteză pe lângă el.

Când suntem nefericiţi, fie nu vedem absolut nimic şi lumea devine complet absurdă, fie vedem lucrurile neobişnuit de clar şi, dintr-odată, totul pare să capete sens. Până şi lucrurile cele mai banale, ca de exemplu un semafor care se face verde, pot hotărî încotro o apuci.

Aşa se face că după câteva minute mergeam prin Grădina Tuileries, o siluetă plăpândă şi tristă sub o umbrelă cu buline, ce traversa legănându-se pe picioare aleile pustii ale parcului, proaspăt măturate, apoi ieşea şi se îndrepta spre Luvru, luneca de-a lungul malului Senei în timp ce afară se lăsa seara, trecea pe lângă Île de la Cité, pe lângă Notre-Dame, pe lângă toate luminile oraşului, care licăreau şi se-aprindeau una după alta, până când se oprea în sfârşit pe micul Pont Louis-Philippe, la capătul căruia se afla Île Saint-Louis.

Albastrul intens al cerului acoperea Parisul ca o pătură de catifea. Mai era puţin şi se făcea ora şase, ploaia aproape că se oprise şi m-am aplecat, întrucâtva obosită, peste parapetul din piatră al vechiului pod, ca să privesc lung şi meditativ apele Senei. Reflexia luminilor stradale tremura şi sclipea în apa tulbure – magică şi fragilă precum toate lucrurile frumoase.

După opt ore, mii de paşi şi mult mai multe mii de gânduri, am ajuns în locul acela retras. Atât mi-a luat să înţeleg că tristeţea cumplită care apăsa asupra inimii mele ca plumbul nu era dată exclusiv de faptul că mă părăsise Claude. Aveam treizeci şi doi de ani şi nu era pentru prima oară când o

poveste de dragoste se sfârşea pentru mine. Am părăsit, am fost părăsită, am cunoscut bărbați mult mai drăguți decât ciudatul de Claude.

Cred că mă încerca sentimentul acela că totul se năruie, că totul se schimbă, că oamenii care au fost alături de mine au dispărut brusc şi pentru totdeauna, că m-au lăsat puterile şi că între mine şi marele univers fără margini nu mai e nimic în afară de o umbrelă azurie cu buline albe.

Gândurile astea nu mă ajutau, de fapt. Eram singură pe un pod, pe lângă mine treceau câteva maşini, părul îmi flutura peste față şi mă țineam atât de strâns de umbrela cu mâner „cap de rață”, de parcă şi ea urma să mă părăsească.

— Ajutor! am murmurat şi m-am ciocnit uşor de parapet.

— *Mademoiselle?* O, *mon Dieu, mademoiselle,* nu! Stai, *arrêtez!*

Am auzit paşi grăbiți în urma mea şi am tresărit. Umbrela mi-a scăpat din mână, s-a rostogolit pe-o parte, a ricoşat de pe parapet şi a căzut desenând spirale prin aer, după care a aterizat orizontal pe suprafața apei, scoțând un pleoscăit aproape imperceptibil.

M-am întors dezorientată şi m-am trezit uitându-mă drept în ochii negri ai unui tânăr polițist, care mă privea foarte îngrijorat.

— E totul în ordine? a întrebat agitat. Era limpede că avea impresia că am încercat să mă sinucid.

Am încuviințat din cap.

— Da, desigur. Totul e bine. M-am străduit să-i zâmbesc puțin. A ridicat din sprâncene, semn că nu crede o iotă din vorbele mele.

— Nu vă cred, *mademoiselle,* a zis. Vă urmăresc de ceva vreme şi nicio femeie care e bine nu arată cum arătai dumneata pe pod acolo.

M-a luat prin surprindere şi n-am mai spus nimic, doar m-am uitat preț de-o clipă la umbrela cu buline albe, urmărind-o cu privirea în timp ce plutea în josul Senei. Polițistul s-a uitat şi el în direcția respectivă.

— Întotdeauna se-ntâmplă la fel, a adăugat. Ştiu eu cum e cu podurile astea. Chiar de curând am pescuit o tânără din apele îngheţate, puţin mai în aval. Am ajuns la timp. Dacă cineva stă pe-un pod multă vreme, să fii sigură că ori e îndrăgostit până peste cap, ori e pe punctul de-a se arunca în apă. A dat din cap dezaprobator. N-am înţeles niciodată de ce îndrăgostiţii şi sinucigaşii sunt atât de atraşi de poduri. Şi-a terminat predica şi m-a privit bănuitor. Pari destul de supărată, *mademoiselle.* Doar n-aveai de gând să faci vreo prostie, aşa-i? O femeie aşa frumoasă ca dumneata! Stând pe-un pod.

— Normal că nu! l-am asigurat. Oricum, chiar şi oamenii perfect normali zăbovesc câteodată multă vreme pe poduri, doar pentru că-i frumos să te uiţi la râu.

— Dar aveţi nişte ochi atât de trişti! Tot nu renunţa. Şi părea că urmează să vă aruncaţi.

— Prostii! i-am răspuns. M-a luat puţin cu leşin, atât, am adăugat la repezeală şi mi-am pus mâna pe burtă, instinctiv.

— *Oh, pardon! Excusez-moi, mademoiselle... Madame!*[7] A întins braţele, făcând un gest care-i trăda stinghereala. N-am avut de unde să ştiu... *vous êtes... enceinte*[8]*?* Atunci trebuie să aveţi mai multă grijă de dumneavoastră, dacă-mi permiteţi o părere. Pot să vă conduc acasă?

Am scuturat din cap şi aproape c-am chicotit. Nu, bine măcar că nu eram însărcinată.

A înclinat capul într-o parte şi a zâmbit curtenitor.

— Sunteţi sigură, *madame?* Poliţia franceză e aici să vă protejeze. N-aş vrea să vă mai ia cu leşin. S-a uitat grijuliu la abdomenul meu plat. Când trebuie să naşteţi?

— Uite ce e, *monsieur,* i-am răspuns pe un ton ferm. Nu sunt gravidă şi sunt destul de sigură că nici nu voi fi în viitorul apropiat. M-am simţit puţin slăbită, asta-i tot.

Nici nu era de mirare, mi-a trecut prin gând, pentru că nu mâncasem nimic toată ziua, băusem doar o cafea.

— O! *Madame*... Adică made*moiselle!* Vizibil jenat, s-a dat un pas înapoi. Îmi pare foarte rău, n-am vrut să fiu indiscret.

— Nu-i nimic, am oftat, şi am aşteptat să plece.

Însă omul în uniformă bleumarin nu s-a clintit din loc. Era exemplul perfect de polițist parizian, asemenea celor pe care-i vedeam adesea pe Île de la Cité, unde este situat sediul central al Poliției: înalt, zvelt, chipeş, pus mereu pe vrăjeală. Era clar că hotărâse că e de datoria lui să-mi fie înger păzitor.

— Ei bine... am murmurat şi m-am aplecat iarăşi peste parapet, încercând să scap de el cu un zâmbet. Un domn mai în vârstă îmbrăcat în pelerină de ploaie a trecut pe lângă noi şi ne-a aruncat o privire plină de curiozitate.

Polițistul a ridicat două degete şi şi-a atins vârful chipiului cu ele.

— Bun, dacă nu vă mai pot fi de folos...

— Nu, chiar nu-mi mai sunteți.

— Atunci aveți grijă de dumneavoastră.

— Aşa o să fac. Am strâns din buze şi am dat din cap de câteva ori. Era al doilea bărbat în decurs de 24 de ore care-mi spunea să am grijă de mine. I-am făcut rapid cu mâna, m-am întors cu spatele şi m-am aşezat cu coatele pe parapet. Mi-am îndreptat toată atenția către Catedrala Notre Dame, care se înălța ca o navă spațială medievală din zona întunecată de la capătul Île de la Cité.

Am auzit pe cineva dregându-şi glasul în spatele meu. Mi-am încordat spatele şi apoi m-am întors încet să mai privesc strada o dată.

— Da? am zis.

— Deci care-i varianta corectă? a întrebat zâmbind ştrengăreşte, ca George Clooney în reclama la Nespresso. *Mademoiselle* sau *madame?*

Of, Doamne. Nu voiam decât să fiu lăsată să sufăr în linişte şi un polițist se apucase să flirteze cu mine.

— *Mademoiselle,* normal, i-am răspuns şi am decis să-mi iau tălpăşița. Clopotele de la Notre Dame răsunau în direcția mea şi am trecut repede podul până pe Île Saint-Louis.

Mulți spun că insulița asta de pe Sena, aflată chiar în spatele mai întinsei Île de la Cité, pe care se poate ajunge doar

traversând un pod, este inima Parisului. Însă inima asta bate extrem, extrem de încet. Mergeam acolo foarte rar, şi de fiecare dată eram surprinsă de liniştea care domneşte în district.

Când am dat colțul spre Rue Saint-Louis, strada principală flancată de magazinaşe şi restaurante tihnite, am văzut cu coada ochiului o siluetă înaltă care mă urmărea de la o distanță destul de mare. Îngerul meu păzitor nu renunțase. Oare ce credea? Că am de gând să mă arunc de pe următorul pod?

Am început să merg mai repede, până când aproape că alergam, şi am deschis brusc uşa primului magazin care încă mai avea lumina aprinsă. Era o mică librărie şi când am dat buzna înăuntru nu mi-aş fi imaginat că acel pas avea să-mi schimbe viața pentru totdeauna.

La început am crezut că nu e nimeni în librărie. Într-atât era de înțesată de cărți, rafturi şi mese, încât nu l-am zărit pe proprietar, care stătea în capătul încăperii, cu capul aplecat, în spatele unei tejghele învechite, acoperită cu mormane de cărți gata să se prăbuşească. Studia cu mare atenție un volum ilustrat, întorcând paginile cu o deosebită grijă. Părea atât de paşnic aşa cum stătea acolo, cu părul lui cârlionțat, alb-argintiu, şi ochelarii de citit cu ramă în formă de semilună, încât de-abia am îndrăznit să-l deranjez. Am aşteptat o clipă în coconul ăla de căldură şi lumină gălbuie şi inima a început să-mi bată mai liniştită. Am riscat, cu precauție totuşi, să arunc o privire afară. Prin fereastra pe care era gravat cu litere de aur şterse de vreme numele Librairie Capricorne Pascal Fermier, l-am zărit pe îngerul meu păzitor stând în picioare şi examinând serios vitrina.

Am oftat fără să vreau şi bătrânul librar şi-a ridicat privirea din carte, s-a uitat lung la mine, luat prin surprindere, apoi şi-a aşezat ochelarii înapoi pe nas.

— A… *bonsoir, mademoiselle,* nu v-am auzit intrând, a zis pe un ton prietenos, iar chipul său bonom cu ochi pătrunzători şi un zâmbet delicat mi-a adus aminte de o

fotografie ce îl înfăţişează pe Marc Chagall[9] în atelierul său de pictură. Singura diferenţă era că omul din faţa mea nu ţinea în mână un penel.

— *Bonsoir, monsieur,* am răspuns oarecum stânjenită. Mă iertaţi, n-am vrut să vă sperii.

— Nu m-ai speriat câtuşi de puţin, a zis şi a ridicat mâinile în aer. Aveam impresia că am încuiat uşa. A aruncat o privire către broasca din care atârna un mănunchi de chei şi a clătinat din cap. Încep să devin un pic uituc.

— Atunci înseamnă că aţi închis deja? am întrebat şi am făcut un pas înainte, sperând că îngerul păzitor de dincolo de fereastră avea să zboare de-acolo într-un bun sfârşit.

— Uitaţi-vă în voie la ce doriţi, *mademoiselle.* Nu-i nicio grabă. A zâmbit. Căutaţi ceva anume?

„Caut pe cineva care să mă iubească”, mi-am răspuns singură. „Fug de un poliţist care crede că vreau să mă arunc de pe pod şi mă prefac că vreau să cumpăr o carte. Am treizeci şi doi de ani şi mi-am pierdut umbrela. Tare-aş vrea să mi se întâmple şi mie o dată ceva bun.”

Stomacul a început să-mi chiorăie tare.

— Nu... Nu caut nimic deosebit, am zis repede. Doar o carte... drăguţă. M-am făcut roşie ca racul. Credeam că probabil are impresia că sunt o ignorantă a cărei capacitate de exprimare se rezumă la un cuvânt inexpresiv şi scurt precum „drăguţ”. Speram măcar ca vorbele să-mi fi înăbuşit chiorăitul maţelor.

— Vreţi o prăjiturică? m-a întrebat *monsieur* Chagall.

Mi-a vârât sub nas o farfurie de argint cu prăjiturele sfărâmicioase şi după o clipă de ezitare am luat, recunoscătoare, una. Dulcele mi-a dat o senzaţie de alinare şi mi-a calmat stomacul de îndată.

— Ştiţi, azi n-am mâncat cum trebuie, i-am explicat în timp ce mestecam. Din nefericire fac parte din categoria aia de oameni nesuferiţi care se simt mereu obligaţi să explice totul.

— Se mai întâmplă, a zis *monsieur* Chagall, fără să comenteze faptul că mi-era jenă de asta. Acolo – spuse şi

arătă spre o masă pe care zăceau stivuite o mulțime de romane – s-ar putea să găseşti ce cauți.

Şi chiar am găsit! Un sfert de oră mai târziu ieşeam din Librairie Capricorne cu o pungă de hârtie oranj pe care era imprimat un unicorn.

— Bună alegere, spusese *monsieur* Chagall în timp ce împacheta cartea, care era scrisă de un tânăr englez şi avea un titlu destul de plăcut, *Surâsul femeilor*. O să vă placă.

Am încuviințat din cap şi, încurcată, m-am căutat de bani. De-abia am reuşit să-mi ascund uimirea, pe care *monsieur* Chagall, în timp ce încuia uşa librăriei în urma mea, probabil că a considerat-o a fi efectul anticipării exagerate a plăcerii lecturii.

Am tras adânc aer în piept şi am aruncat o privire de-a lungul străzii. Noul meu amic polițist se lăsase păgubaş. Şansele ca o persoană care cumpără o carte să se arunce de pe un pod de pe Sena imediat după aceea erau, evident, foarte mici, statistic vorbind.

Dar nu ăsta era motivul uimirii mele, care încet-încet s-a transformat în emoție, şi m-a făcut să merg mai repede şi apoi, cu inima bubuindu-mi în piept, să iau un taxi.

Chiar pe prima pagină a cărții, pe care o apăsam peste inimă în ambalajul ei frumos de culoare oranj, ca şi cum ar fi fost o comoară valoroasă, era o propoziție care mă tulburase, îmi trezise curiozitatea – mă electrizase:

„Povestea pe care vreau să v-o relatez începe cu un surâs. Se sfârşeşte într-un mic restaurant cu nume promițător, Le Temps des Cerises, situat în cartierul Saint-Germain-des-Prés, acolo unde bate inima Parisului."

Urma a doua noapte în care nu puneam geană pe geană. Dar de data asta cauza nesomnului nu era un iubit infidel, ci – cine s-ar fi aşteptat la aşa ceva de la o femeie care era orice, numai o cititoare avidă, nu – o carte! O carte care m-a vrăjit încă de la primele propoziții. O carte care era uneori tristă, alteori atât de amuzantă încât îmi stârnea hohote de râs. O carte deopotrivă frumoasă şi misterioasă, căci indiferent de

cât de multe romane ai citi, rar se întâmplă să dai peste unul în care propriul tău restaurant este în centrul atenției, iar eroina e descrisă în aşa fel încât e ca şi cum ți-ai vedea imaginea într-o oglindă – aşa ceva nu se întâmplă nici dacă-l citeşti într-o zi în care eşti foarte fericită şi totul îți merge strună.

Când am ajuns acasă, mi-am pus hainele ude pe calorifer şi am tras pe mine o cămaşă de noapte albă şi curată. Mi-am făcut mult ceai, am pregătit câteva sendvişuri şi am ascultat mesajele de pe robotul telefonic. Bernadette mă sunase de trei ori, cerându-şi scuze pentru că-mi călcase în picioare sentimentele, „cu o sensibilitate de elefant".

Nu mi-am putut reprima un zâmbet când i-am ascultat mesajul: „Auzi, Aurélie, dacă ai chef să suferi după ciudatul ăla, n-ai decât, dar te rog să nu mai fii supărată pe mine. Sună-mă. Mă gândesc cu grijă la tine."

Nu-i mai purtam pică de multă vreme. Am aşezat tava cu ceainicul, sendvişurile şi ceaşca mea preferată pe masa din ratan de lângă canapeaua galben-şofran, am stat puțin pe gânduri, apoi i-am trimis prietenei mele un SMS:

„Dragă Bernadette, e foarte neplăcut când ai dreptate. Vrei să vii pe la mine miercuri dimineață? De-abia aştept să te văd. Acum mă duc la culcare. *Bises,* Aurélie!"

Partea cu mersul la culcare era o gogoaşă, desigur, însă restul era adevărat. Am luat punga de la Librairie Capricorne de pe măsuța din hol şi am aşezat-o cu grijă lângă tavă. Mă încerca o trăire neobişnuită şi, pe moment, am simțit că am în față ceea ce urma să fie punguța mea norocoasă.

Mi-am mai stăpânit curiozitatea o vreme. Mai întâi am băut ceaiul, cu înghițituri mici, apoi am mâncat sendvişurile şi în cele din urmă m-am ridicat iarăşi, ca să-mi aduc pătura de lână din dormitor.

Ca şi cum aş fi vrut să amân debutul adevăratului eveniment al momentului.

Într-un sfârşit, am despachetat cartea şi am deschis-o.

Dacă aş afirma acum că orele care-au urmat au părut că zboară, aş spune adevărul doar pe jumătate. De fapt, într-atâta de prinsă am fost de carte încât n-aş fi putea spune dacă trecuse o oră sau se scurseseră şase. În noaptea aia am pierdut noţiunea timpului – am pătruns în roman la fel ca personajele principale din *Orphée,* filmul ăla vechi, alb-negru, regizat de Jean Cocteau, pe care îl văzusem cu tata în copilărie. Doar că n-am intrat printr-o oglindă, împingând-o cu podul palmei, ci am trecut prin coperta cărţii.

Timpul s-a dilatat, s-a contractat şi în cele din urmă a dispărut cu totul.

Eram alături de tânărul englez care ajunge în Paris datorită pasiunii pentru schi a colegului său de facultate francofil (fractură deschisă la picior – i s-a întâmplat la Verbier[10]). Lucrează la Austin Motor Company şi i-a fost încredinţată misiunea de a pune bazele Mini-Cooper în Franţa în locul directorului de marketing, care se află în incapacitate de muncă timp de câteva luni. Probleme: cunoştinţele lui de limbă franceză sunt la fel de rudimentare ca experienţa pe care o are cu francezii. Speră, ignorând total naţionalismul francezilor, că toată lumea din Paris (cel puţin oamenii din sucursala pariziană a firmei) înţelege limba Regatului şi va coopera cu el.

E scandalizat nu numai de stilul periculos de condus al şoferilor din Paris, care încearcă să circule pe şase benzi, deşi şoseaua are doar două, sunt absolut dezinteresaţi de ce se întâmplă în spatele lor şi habar n-au de regula pe care o înveţi la şcoala de şoferi, „Te asiguri, semnalizezi, mişti de volan”, ci şi de faptul că francezul get-beget nu-şi repară zgârieturile de pe maşină şi nu dă doi bani pe sloganurile publicitare de tipul „Mini – e ca atunci când te îndrăgosteşti”, pentru că el preferă să se îndrăgostească de o femeie, nu de o maşină.

Scoate franţuzoaice atrăgătoare la cină, după care aproape că atinge culmile exaltării în timp ce, zbierând *Ah, comme j’ai faim!*[11]*,* comandă întregul meniu (scump) doar ca să ciugulească puţin din *salade au chèvre*[12]*,* să ia patru

furculițe pline de *boeuf bourgouignon*[13] şi două lingurițe de *crème brûlée,* înainte de aşeza grațios tacâmurile peste toate acele delicatese rămase aproape neatinse.

Niciun francez nu ştie ce-nseamnă să stai la coadă şi nimeni în țara asta nu discută despre vreme. De ce ar face-o? Există subiecte mult mai interesante. Şi aproape niciun tabu. Vor să afle de ce nu are copii, că doar e trecut de treizeci de ani („Pe bune, n-ai niciunul? Nici măcar unul? Zero?”); ce părere are despre politica dusă de americani în Afganistan sau despre exploatarea copiilor din India; dacă operele de artă din cânepă şi polistiren extrudat ale lui Vladimir Wroscht expuse la Galerie La Borg nu sunt *très hexagonale* (el nu cunoaşte nici artistul, nici galeria – nici măcar nu ştie ce înseamnă cuvântul *hexagonal);* dacă e satisfăcut de viața lui sexuală şi dacă e pro sau contra femeilor care-şi vopsesc părul pubian.

Cu alte cuvinte, personajul nostru trece de la o încurcătură la alta.

Este un gentleman englez care nu se dă în vânt după conversațiile de complezență. Şi brusc, trebuie să discute despre orice. În toate locurile posibile şi imposibile. La serviciu, în cafenea, în lift (patru etaje sunt suficiente pentru o discuție despre incendierea maşinilor în suburbiile Parisului), la toaletă (globalizarea e un lucru bun sau rău?) şi, bineînțeles, în taxi, căci taximetriştii francezi, spre deosebire de omologii lor din Londra, au câte o părere despre orice subiect (pe care şi-o şi afirmă), iar pasagerului nu-i este permis să stea în maşină fără să scoată o vorbă, păstrându-şi gândurile pentru sine.

Trebuie să *zică* ceva!

Până la urmă, englezul suportă toate astea cu un umor tipic britanic. Când, după multe întorsături de situație, se îndrăgosteşte până peste cap de Sophie, o fată încântătoare şi întrucâtva capricioasă, modestia britanică se ciocneşte de complexitatea franțuzească şi, la început, asta duce la tot felul de neînțelegeri şi complicații.

Aşa decurge romanul, până când în final totul se termină cu o minunată *entente cordiale*[14]. Dacă nu într-un Mini, măcar într-un mic restaurant franţuzesc, denumit Le Temps des Cerises. Cu feţe de masă în carouri, roşu cu alb. Situat pe Rue Princesse.

„Restaurantul meu!” Nu încăpea nici urmă de îndoială.

Am închis cartea. Era şase dimineaţa şi credeam din nou că dragostea există. Citisem 320 de pagini şi nu eram câtuşi de puţin obosită. Romanul fusese precum o călătorie deosebit de palpitantă într-o altă lume – şi totuşi, lumea aceea mi se păruse neobişnuit de familiară.

Dacă un englez a fost capabil să descrie cu atâta precizie un restaurant care, spre deosebire de La Coupole sau Brasserie Lipp, de pildă, nu apare în toate ghidurile turistice, atunci înseamnă că trebuie să-l fi vizitat în realitate.

Şi dacă eroina din roman arăta fix ca tine – avea până şi rochia de mătase verde-închis, strânsă pe corp, care stă pe umeraş în şifonierul tău şi colierul din perle de care atârnă o piatră preţioasă mare, ovală, pe care l-ai primit cadou la majorat, atunci fie e vorba despre o coincidenţă teribilă, fie bărbatul acela trebuie c-a văzut-o cândva pe femeia respectivă.

Dar dacă „femeia respectivă”, într-una din cele mai nefericite zile din viaţa ei, a ales *exact cartea asta* din alte câteva sute ce se găseau într-o librărie, înseamnă că nu mai e o coincidenţă. Era însuşi destinul care-mi vorbea. Însă ce încerca să-mi spună?

Cufundată în gânduri, am întors cartea cu faţa în jos şi m-am uitat lung la fotografia bărbatului cu aspect fizic plăcut, părul scurt şi blond şi ochi albaştri, stând pe-o bancă într-un parc englezesc oarecare, cu un braţ aşezat neglijent peste spătar, zâmbindu-mi.

Am închis ochii preţ de o clipă şi m-am gândit dacă am mai zărit cândva chipul acela, zâmbetul lui copilăresc, dezarmant. Dar oricât de mult am scotocit prin sertarele memoriei, nu i-am regăsit figura.

Numele autorului nu-mi spunea nici el nimic: Robert Miller.

Nu ştiam niciun Robert Miller – de fapt, nu cunoşteam niciun englez, fără a pune la socoteală turiştii pe care îi vedeam din când în când prin restaurantul meu şi pe acel student britanic din liceu, care făcea parte dintr-un program de schimb de tineri şi venea din Țara Galilor. Cu părul roşcovan şi fața plină de pistrui, zici că era tovarăşul delfinului Flipper.

Am studiat cu atenție biografia autorului.

Robert Miller lucrase ca inginer pentru o mare companie englezească producătoare de autoturisme până să scrie primul său roman, *Surâsul femeilor.* Iubea maşinile de epocă, Parisul şi bucătăria franțuzească şi trăia alături de Yorkshire-terrierul lui, Rocky, într-o casă modestă din apropierea Londrei.

— Cine eşti tu, Robert Miller? am întrebat în şoaptă şi privirea mi s-a întors la bărbatul de pe banca din parc. Cine eşti? Şi de unde mă cunoşti?

Şi dintr-odată mi-a venit o idee. Cu cât mă gândeam mai mult la ea, cu atât mi se părea mai interesantă.

Voiam să-l cunosc pe acel scriitor, care nu numai că-mi redase dorința de a trăi când rămăsesem fără pic de speranță, dar părea de asemenea să fie legat de mine într-un mod misterios. Aveam să-i scriu. Aveam să-i mulțumesc. Şi apoi aveam să-l invit să petreacă o seară minunată în restaurantul meu şi să aflu care-i treaba cu romanul.

M-am ridicat şi am arătat cu degetul spre pieptul lui Robert Miller, care la momentul respectiv probabil că îşi plimba câinele pe undeva prin dealurile Cotswolds.

— Ne întâlnim noi, domnule Miller!

Domnul Miller mi-a zâmbit şi mi s-a părut destul de ciudat că nu mă îndoiam nicio clipă că aveam să-l găsesc pe noul (şi unicul) meu scriitor preferat.

Însă habar n-aveam că autorul acela se ferea de publicitate ca de ciumă.

2

— Cum adică se fereşte de publicitate ca de ciumă? a sărit *monsieur* Monsignac. Burta lui voluminoasă se zgâlţâia în timp ce el se agita, iar membrii consiliului de redacţie se afundau şi mai mult în scaune, pe măsură ce tunetul vocii lui creştea în intensitate. Am vândut peste cincizeci de mii de copii din cartea aia afurisită. Miller ăsta e la un pas de a intra pe listele de bestselleruri. *Le Figaro* vrea să publice un amplu articol despre el. Monsignac s-a calmat un moment, a privit visător în sus şi a trasat cu mâna dreaptă prin aer un titlu gigantic de ziar. Titlu: „Un englez în Paris". Bestsellerul surpriză al Éditions Opale. Apoi a lovit în masă, producând un zgomot atât de puternic, încât *madame* Petit, care ţinea minuta, a scăpat speriată creionul din mână. Şi tu stai acolo şi-ncerci să-mi spui la modul serios că omul nu poate să-şi mişte fundul lui de englez până la Paris, pentru o singură zi? Zi-mi că nu-i adevărat, André, zi-mi că nu-i adevărat!

Faţa i se făcuse roşie, iar ochii luminoşi îi scânteiau. Nu încăpea urmă de îndoială: Jean-Paul Monsignac, editorul şi directorul Éditions Opale, mai avea puţin şi făcea atac de cord.

Şi eu eram de vină.

— *Monsieur* Monsignac, nu vă enervaţi, vă rog, am zis frângându-mi mâinile. Fiţi încredinţat că fac tot posibilul să-l aduc. Însă până la urmă, *monsieur* Miller este englez. Ştiţi zicala aia a lor, „Casa mea e castelul meu". Locuieşte izolat de lume în căsuţa lui, meşterind la maşini în cea mai mare parte a timpului. Nu e deloc obişnuit cu presa şi nu-i place să se afle în centrul atenţiei. Adică asta e… asta e ceea ce-l face atât de popular.

Mi-am dat seama că vorbesc pentru a-mi scăpa pielea. De ce n-oi fi zis că Robert Miller e plecat pentru un an într-o călătorie în jurul lumii şi că şi-a lăsat iPhone-ul acasă?

— Nț, nț, nț! Termină cu vorbăria, André! Tu vezi cum faci ca englezul să se urce în tren, să parcurgă Canalul ca vântul şi ca gândul, să răspundă la nişte întrebări aici şi să dea autografe pe câteva cărți. Măcar atâta să facă pentru noi. Până la urmă, tipul a fost – a luat cartea, a aruncat o privire pe copertă şi apoi a aşezat-o la loc pe masa din fața lui – mecanic auto, aşadar nici măcar *inginer,* înainte de a scrie romanul. Trebuie să fi intrat din când în contact cu rasa umană. Sau o fi vreun autist?

Gabrielle Mercier, una dintre cele două redactoare, a chicotit, acoperindu-şi gura cu mâna. Ce-aş mai fi sugrumat-o pe vaca aia ridicolă!

— Normal că nu-i autist, am răspuns imediat. Doar că, hmm, nu-i place să se afle în compania oamenilor.

— La fel ca *orice* om inteligent. Cu cât interacționez mai mult cu oamenii, cu atât îmi apreciez mai mult câinele. Cine a zis asta? Ei? Ştie cineva? *Monsieur* Monsignac s-a uitat întrebător la oamenii din jurul mesei, aşteptând un răspuns. Nici în contextul ăla nu rezista tentației de a se făli cu educația primită. Urmase École Normale Supérieure, şcoala de elită a Parisului, şi nu lăsa să treacă nicio zi în editură fără să ne citeze dintr-un filosof sau dintr-un scriitor important.

În chip ciudat, memoria domnului Monsignac era foarte selectivă. Reținea cu uşurință numele unor personalități literare marcante, ale gânditorilor şi câştigătorilor premiilor Goncourt, însă când venea vorba de literatura în vogă, dădea de greu. Fie uita imediat numele autorului, şi-atunci se referea la el prin „tipul ăla” sau „englezul ăla” sau „ăla care a scris *Codul lui Da Vinci”,* fie îşi permitea să le sucească numele, de exemplu zicea Lars Stiegsson (Stieg Larsson), Nicolai Bark (Nicholas Sparks) sau Steffen Lark (Stephen Clarke).

— Nu sunt înnebunit după autorii americani, dar de ce n-am pune şi noi un Steffen Lark în planul editorial? zbierase la o şedință în urmă cu doi ani. Un american în Paris, chestia asta vinde bine, chiar şi-n ziua de azi!

Eu eram responsabil de partea de cărți în limba engleză şi, cu multă precauție, îl făcusem să înțeleagă că Steffen Lark e englez, că de fapt numele lui e Stephen Clarke şi că scrie cărți umoristice despre Franța, care se bucură de un mare succes.

— Cărți amuzante despre Paris. Scrise de-un englez. Ia uite, dom'le! a zis *monsieur* Monsignac scuturând din cap. Lasă predica, André, mai bine adu-mi un autor cum e Clarke ăsta. Pentru ce te plătesc aici? Ai nas pentru scriitori de succes au ba?

La câteva luni după asta, am scos din servietă manuscrisul unui oarecare Robert Miller. Avea acelaşi duh şi aceeaşi bogăție a ideilor ca popularul lui predecesor. Totul a mers strună: cartea s-a vândut foarte bine, dar acum venise vremea să plătesc prețul. Cum sună proverbul acela măreț? „Trufia e cel dintâi păcat." În povestea cu Robert Miller eu eram în cădere liberă din Paradis, ca să spun aşa.

Singurul motiv pentru care Jean-Paul Monsignac reținuse într-un final numele acestui nou autor de succes („Cum îl chema pe englez, Meller?") era acela că avea un tiz faimos („Nu, *monsieur* Monsignac, nu Meller, *Miller!"),* a cărui valoare era deja confirmată în lumea literară. („Miller? E cumva înrudit cu *Henry* Miller?")

În timp ce toată lumea de la masă continua să se întrebe dacă acel citat e din Hobbes sau nu, mie-mi trecea prin minte că Monsignac, cu toate capriciile lui de nesuportat, era totuşi cel mai bun şi mai uman editor pe care-l cunoscusem în cei cincisprezece ani de când lucram în domeniu. Îmi venea greu să-l mint, dar, dată fiind situația, n-aveam încotro.

— Ce-ar fi să-i dăm lui Robert Miller întrebările din partea *Le Figaro* în scris şi-apoi să trimitem presei răspunsurile lui? Aşa am procedat şi cu editorul acela coreean şi a fost foarte bine. Era o ultimă încercare disperată de a evita un dezastru iminent.

Bineînțeles, propunerea mea nu l-a convins.

— Nu, nu, nu! Nu-mi place deloc metoda asta! Monsignac a ridicat brațele în aer, semn că se opune.

— Aşa ceva iese din discuție, s-ar pierde toată spontaneitatea, a exclamat Michelle Auteuil, privind dezaprobator pe deasupra ochelarilor ei Chanel, cu ramă de culoare neagră. Michelle mă tocase la cap săptămâni întregi să fac ceva în legătură cu „acest englez încântător”. Până în momentul ăla rugămințile ei stăruitoare mă lăsaseră rece. Însă în ziua aceea avea de partea ei cele mai importante ziare şi, mai rău decât atât, pe şeful meu.

Michelle se ocupă de relația editurii cu presa, nu se îmbracă decât în negru sau alb şi o urăsc pentru că face nişte observații care sună mereu ca nişte sentințe.

Stă şi se uită la mine, îmbrăcată în bluza ei de un alb imaculat şi într-un sacou negru, şi spune lucruri de genul „Asta n-are *nicio şansă* de succes” de fiecare dată când te duci la ea cu o idee pe care tu o consideri strălucită pentru că încă mai crezi în acei oameni care pur şi simplu se entuziasmează în legătură cu o carte. „Niciun editor din lume nu mai citeşte cu interes romane istorice, André, deci las-o baltă!” Sau: „O lansare de carte pentru o autoare *necunoscută* care, mai mult decât atât, scrie *proză scurtă?* Fii seriooos, André! Cine-s fraierii ăia care i-ar cumpăra cărțile? A fost măcar nominalizată pentru *Prix?* Nu?” Apoi oftează, îşi dă peste cap ochii albaştri şi se joacă nervoasă cu micul ei pix argintiu, pe care pare să-l aibă tot timpul în mână. „Tu *chiar* nu ştii cum se întreține relația cu presa în ziua de azi, nu-i aşa? Avem nevoie de nume mari, altele şi mereu altele. Dă-ți silința şi găseşte măcar o personalitate care să scrie prefața.”

Şi înainte s-apuci să zici ceva, îi sună iarăşi telefonul şi auzi cum îi merge gura ca o moară în timp ce discută cu exuberanță cu tipi care lucrează în televiziune sau cu jurnalişti care „pe bune” că nu mai citesc romane istorice şi se cred grozavi pentru că o frumusețe cu picioare lungi şi păr negru strălucitor face glume cu ei.

Asta-mi trecea prin minte în timp ce Michelle Auteuil stătea în fața mea, imaculată ca zăpada proaspătă, aşteptând o reacție.

Mi-am dres glasul.

— Spontaneitatea, am repetat încercând să câştig nişte timp. Exact asta e problema noastră, am zis şi m-am uitat cu subînțeles la oamenii aşezați în jurul mesei.

Michelle a rămas fără expresie. În mod cert nu era una dintre acele femei ale căror opinii pot fi combătute prin tehnici retorice.

— Acest Miller e departe de a fi atât de plin de umor şi de spiritual în conversații precum ați crede, am continuat. Şi, ca majoritatea scriitorilor, nu e nici prea spontan. În definitiv, nu face parte din categoria aia – n-am putut să mă abțin să-i arunc o zeflemea lui Michelle şi m-am uitat o clipă înspre ea – de vedete TV care pălăvrăgesc zi şi noapte, dar când trebuie să-şi scrie cărțile, apelează la ajutorul unui scriitor din umbră.

Ochii albaştri ai lui Michelle s-au îngustat.

— Nu mă interesează! Jean-Paul Monsignac ajunsese la capătul răbdării. A fluturat cartea lui Miller prin aer şi m-am gândit că e foarte posibil ca în orice clipă să mi-o arunce în cap. Nu fi copil, André. Adu-mi-l pe englez la Paris! Vreau un interviu de pomină în *Figaro,* cu multe fotografii. Punct!

A început să mă roadă stomacul.

— Şi dacă refuză?

Monsignac mi-a aruncat o privire severă şi, preț de câteva secunde, n-a mai scos un cuvânt. Apoi, cu o jovialitate de călău, mi-a zis:

— E treaba ta să-l faci să accepte.

Am încuviințat din cap cu teamă.

— Până la urmă, tu eşti singurul care-l cunoaşte pe Miller ăsta, corect?

Am dat iarăşi din cap.

— Dacă nu te crezi în stare să-l aduci în țară, vorbesc *eu* cu englezul. Sau poate vorbeşte… *madame Auteuil?*

De data asta n-am mai aprobat din cap.

— Nu, nu, nu-i o idee bună. În niciun caz! am răspuns repede şi am simțit cum capcana se închide în urma mea.

Miller e un tip cam ciudat, înțelegeți? Nu e dezagreabil, e mai mult ca Patrick Süskind, nu-i uşor să-l aduci unde vrei, dar... ne descurcăm noi. O să iau legătura cu agentul lui chiar azi.

Am început să-mi frec barba între degetul mare şi arătător, sperând că nu observă nimeni că am intrat în panică.

— Bon, a făcut Monsignac şi s-a lăsat pe spate în scaun. Patrick Süskind, îmi place! A zâmbit binevoitor. Trebuie să recunosc, scriitura lui nu e la fel de inteligentă ca a lui Süskind, dar pe de altă parte arată mai bine decât el, nu-i aşa, *madame* Auteuil?

Michelle a rânjit cu malițiozitate.

— Într-adevăr! E mult mai frumos. Acum avem şi noi un autor pe care putem să-l aducem fără grijă în fața presei. Vă spun asta de săptămâni întregi. Şi dacă mult-stimatul nostru coleg reuşeşte să ne facă cunoştință cu minunatul lui autor, n-are ce să ne mai stea în cale.

A deschis repede agenda ei groasă, de culoare neagră.

— Ce ziceți, aranjăm un prânz cu presa în braseria de la Lutetia?

Monsignac a făcut o grimasă, dar n-a spus nimic. Nu cred că mai ştia cineva în afară de mine că lui îi displace Lutetia din pricina trecutului ruşinos pe care-l avea. „Lagărul ăla nazist!" mi-a zis mai demult, când am fost invitați de către un editor să participăm la o recepție ce avea loc la vechiul şi grandiosul hotel. „Ştiai că acolo a fost comandamentul lui Hitler?"

— Apoi îl ducem pe autorul nostru la cumpărături prin Paris, să vadă decorațiunile de Crăciun, a dat Michelle înainte. În felul ăsta o să închegăm un articol şi o să putem să facem în sfârşit câteva fotografii decente. Şi-a agitat pixul prin aer şi a întors paginile agendei. Stabilim o dată la începutul lui decembrie? Asta ar propulsa puțin cartea la târgul de Crăciun.

Am îndurat restul şedinței din după-amiaza aceea învăluit într-o ceață de nepătruns. Nu mai aveam la dispoziție decât trei săptămâni şi încă nu încropisem un plan. Am auzit ca din

depărtare glasul lui Jean-Paul Monsignac. Se lansase într-o serie de critici spuse pe şleau, râdea zgomotos, flirta puţin cu *mademoiselle* Mirabeau, frumuşica asistentă de redacţie nou angajată. Îşi inspira echipa – doar nu întâmplător erau şedinţele de la Éditions Opale atât de populare şi de antrenante.

Însă în după-amiaza aceea eram obsedat de un singur gând: „Trebuie să-l sun pe Adam Goldberg!" Era singurul care m-ar fi putut ajuta.

Am făcut un efort şi m-am uitat la persoana care vorbea, rugându-mă ca şedinţa să se sfârşească odată. Se discuta data la care urmau să aibă loc diverse evenimente şi se analizau cifrele de vânzări înregistrate în luna octombrie. Se prezentau proiecte editoriale, care erau refuzate din start („Cine naiba ar citi aşa ceva?"), nu erau înţelese („Ce părere are restul echipei?") sau primeau confirmarea lui Monsignac. („E minunată! O să facem din ea o nouă Anna Gavalda!") Apoi, când după-amiaza bătea încet-încet în retragere, a răbufnit o dezbatere aprinsă: să-i oferim autorului cvasinecunoscut – patron de gelaterie veneţiană – al unui thriller, pe care agentul lui literar, un american cu nasul ascuţit, l-a ridicat în slăvi ca fiind „varianta masculină a Donnei Leon[15]", un avans cu care oricine şi-ar putea cumpăra un mic palat? Monsignac a pus capăt discuţiei cerându-i lui *madame* Mercier să-i dea manuscrisul, pe care l-a băgat în servieta lui veche, din piele maro.

— Gata cu ciondăneala, mai continuăm şi mâine. Daţi-mi răgaz să-mi arunc şi eu un ochi peste text.

Asta ar fi însemnat că şedinţa a luat sfârşit, dacă *mademoiselle* Mirabeau nu ridica mâna fix în clipa aceea. Sfioasă şi cu un lux de amănunte care i-a făcut pe cei de faţă să caşte, ne-a povestit despre un manuscris trimis la editură din iniţiativa autorului. Încă de la a treia propoziţie ne-a fost clar că nu avea să vadă lumina tiparului. Monsignac a ridicat mâna în aer pentru a potoli rumoarea ce se iscase brusc în sală. *Mademoiselle* Mirabeau era într-atâta de pornită încât

nici n-a băgat de seamă privirile amenințătoare pe care ni le aruncase editorul.

— Ai prezentat foarte bine, draga mea, a spus când în sfârşit ea a lăsat ultima filă de notițe din mână.

Mademoiselle Mirabeau, care lucra doar de câteva săptămâni în departamentul nostru editorial, s-a îmbujorat, uşurată.

— Probabil că nici nu intră în discuție pentru publicare, a murmurat.

Monsignac a înclinat din cap cu seriozitate.

— Mi-e teamă că ai dreptate, draga mea, a zis cu răbdare. Dar nu-ți face griji, mare parte din ceea ce citim aici e maculatură. Citeşti începutul: maculatură. Arunci un ochi peste partea de mijloc: maculatură. Sfârşitul: maculatură. Dacă-ți ajunge aşa ceva pe birou, nu e cazul să te mai oboseşti să... A ridicat puțin glasul... Nu-i nevoie să-ți mai strici gura de pomană pentru asta. A zâmbit.

Mademoiselle Mirabeau a dat din cap că înțelege, iar ceilalți au zâmbit cu rezervă. Directorul Éditions Opale se simțea în elementul lui şi se legăna înainte şi-napoi în fotoliu.

— Să-ți spun un secret, *Mademoiselle* Mirabeau, i-a zis, şi ştiam cu toții ce urmează, pentru că o mai auzisem şi cu alte ocazii. Când ai în mână o carte bună, fiecare pagină din ea e bună, a spus, şi cu vorbele acelea mărețe a încheiat în sfârşit şedința.

Mi-am strâns repede manuscrisele, am alergat până în capătul culoarului îngust şi am dat buzna în micul meu birou.

Gâfâind nevoie mare, m-am prăbuşit pe scaun şi am format cu mâinile tremurânde numărul de telefon din Londra.

A sunat de câteva ori, însă n-a răspuns nimeni.

— Ridică receptorul, Adam, la dracu'! Am scuipat încet o înjurătură, apoi am auzit cum intră robotul:

„Agenția literară Adam Goldberg. Din păcate ați sunat în afara programului nostru de lucru. Vă rugăm lăsați un mesaj după semnalul sonor şi vă vom contacta noi."

Am tras adânc aer în piept.

— Adam! am zis, şi până şi mie mi-a sunat a strigăt de ajutor. André la telefon. Sună-mă înapoi de îndată, te rog. Avem o problemă!

3

Când a sunat telefonul, eram în grădina unei căsuțe englezeşti încântătoare, desprinzând meditativ câteva frunze veştede de pe tulpina unui trandafir cățărător ce se întindea pe un zid de cărămidă.

Ciripeau păsărelele, dimineața era cufundată într-o linişte aproape ireală, iar soarele strălucea călduț şi blând peste chipul meu. „Un început perfect al unei zile perfecte”, mi-am spus în gând şi am hotărât să nu-mi pese de telefon. Mi-am îngropat fața între petalele deosebit de bogate ale unui trandafir roz şi țârâitul a contenit.

Apoi am auzit un „clic!”, şi o voce binecunoscută mie, dar care părea într-un fel că nu se potriveşte cu atmosfera aceea, a început să vorbească undeva în spatele meu.

— Aurélie?... Aurélie, dormi? De ce nu răspunzi? Hmm... Ciudat. Eşti cumva la duş?... Auzi, voiam să-ți zic că ajung la tine într-o jumătate de oră. O s-aduc croissante şi *pains au chocolat,* doar eşti moartă după ele. Aurélie? Aloooo! Aloaloalooo! Ridică receptorul, te rog!

Am oftat, am deschis cu greu ochii şi m-am împleticit desculță până în hol, unde am ridicat receptorul din furcă.

— Bună, Bernadette! am zis somnoroasă, şi grădina englezească plină de trandafiri s-a evaporat.

— Te-am sculat din somn? E nouă jumate'! Bernadette face parte din categoria oamenilor care se trezesc cu noaptea-n cap, iar pentru ea ora nouă şi jumătate e aproape miezul zilei.

— Hm... hm. Am tras un căscat şi m-am întors în dormitor, am pus telefonul între ureche şi umăr şi am bâjbâit cu piciorul pe sub pat după papuci. Unul dintre dezavantajele pe care le ai atunci când deții un mic restaurant e că nu ai aproape niciodată o seară liberă. Totuşi, există un avantaj indiscutabil, şi acela e că poți întotdeauna să-ți începi ziua în tihnă.

— Tocmai ce m-am trezit dintr-un vis nespus de frumos! am zis în timp ce dădeam draperiile la o parte.

M-am uitat către cer – nicio rază de lumină! apoi m-am pierdut în reveria cu căsuța văratică.

— Ți-ai mai revenit? Ajung imediat la tine!

Am zâmbit.

— Da. Mă simt mult mai bine, i-am răspuns, şi am remarcat cu surprindere că aşa e.

Trecuseră trei zile de când mă părăsise Claude şi nici măcar în ziua de dinaintea aceleia, când, cu ochii încețoşați, recunosc, dar departe de a fi tristă, am făcut piața, iar seara mi-am întâmpinat clienții şi le-am recomandat *loup de mer,* un fel pe care Jacquie îl prepară excelent, nu m-am gândit la el măcar o dată. De fapt, m-am gândit mai mult la Robert Miller şi la romanul lui. Şi la ideea mea de a-i scrie.

O singură dată, când Jacquie mi-a cuprins părinteşte umărul cu brațul şi a zis *„Ma pauvre petite,* cum a putut să-ți facă una ca asta, nemernicul? Ah, cât de porci sunt bărbații ăştia! Poftim, mănâncă o porție de *bouillabaise."* am simțit o mică împunsătură în inimă, dar măcar nu mă mai puneam pe bocit. Când am ajuns acasă în seara aia m-am aşezat la masă cu un pahar de vin roşu în față, am răsfoit cartea încă o dată şi am rămas aşa o vreme, cu stiloul în mână şi hârtia albă dinainte. N-am mai scris o scrisoare de nu mai ştiu când şi iată-mă acum, scriindu-i unui bărbat total necunoscut. Viața e ciudată.

— Ştii ce, Bernadette? am zis şi m-am dus în bucătărie să pun masa. S-a întâmplat ceva neobişnuit. Cred că am o mică surpriză pentru tine.

La o oră după asta, Bernadette stătea în fața mea şi mă privea uluită.

— Ai citit tu *o carte?*

Venise cu un buchețel de flori şi o pungă uriaşă plină cu croissante şi *pains au chocolat,* chitită să mă consoleze. Dar în loc de o femeie tristă, cu inima frântă, care să-şi şteargă nasul încontinuu de la atâta plâns, a găsit o Aurélie care, cu

ochi strălucitori, i-a povestit entuziastă despre cât pătimise cu o umbrelă cu buline care îi zburase din mână, despre un polițist care o văzuse pe un pod şi care mai apoi o urmărise, despre o librărie fermecată în care îl întâlnise pe Marc Chagall, care îi oferise prăjiturele, şi despre o carte minunată pe care o găsise din întâmplare. Datorită acelui joc de împrejurări, situația ei luase o întorsătură cu totul nouă! I-am spus cum am petrecut o noapte întreagă citind cartea trimisă de soartă, care ştersese din mine orice urmă de suferință şi-mi trezise curiozitatea. I-am destăinuit visul meu şi faptul că i-am scris autorului – nu erau toate astea de-a dreptul surprinzătoare?

Poate c-am turuit prea repede sau poate povestea a fost prea dezlânată – în orice caz, Bernadette n-a înțeles lucrul cel mai important.

— Deci ai cumpărat o carte din seria „Sfaturi pentru oamenii nefericiți în dragoste” şi te-a făcut să te simți mai bine. Aşa a rezumat ea micul meu miracol. Asta e minunat! Trebuie să recunosc că nu te-aş fi văzut ținând în mână un ghid practic, dar important e că te-a ajutat.

Am scuturat din cap.

— Nu, nu, nu, n-ai înțeles, Bernadette. Nu era o carte din-aia de psihologie. E un roman, iar eu sunt personajul principal!

Bernadette a încuviințat.

— Adică eroina gândeşte ca tine şi de-asta ți-a plăcut cartea.

A zâmbit şi a întins brațele într-un gest teatral.

— Bun venit în lumea cărților, iubita mea Aurélie! Trebuie să-ți mărturisesc că entuziasmul tău îmi dă speranță. Poate o să reuşim să facem din tine o cititoare acceptabilă!

Am scos un oftat.

— Bernadette, ai de gând să m-asculți odată? Da, e adevărat că nu citesc prea multe cărți şi nu, nu sunt extaziată pentru că am citit un roman oarecare. Mi-a plăcut cartea. De fapt, o ador. Asta unu la mână. Doi la mână, în carte e o fată,

o tânără femeie, care arată exact ca mine. Bine, pe ea o cheamă Sophie, dar are păr lung, ondulat, blond-închis, e potrivit de înaltă şi de slabă şi e îmbrăcată cu rochia mea. Iar la sfârşit o găsim într-un restaurant care poartă numele de Le Temps des Cerises, situat pe Rue Princesse.

Bernadette a tăcut o vreme bună, apoi a zis:

— Şi femeia asta din roman are şi ea o relație cu un ciudat sărit de pe fix, pe nume Claude, care o înşală tot timpul?

— Nu. E singură, doar mai apoi se îndrăgosteşte de un englez, căruia i se pare că obiceiurile şi comportamentul francezilor sunt total ieşite din comun. Am aruncat cu o bucățică de croissant în Bernadette. Oricum, Claude *nu* m-a înşelat tot timpul!

— Cine ştie? Ei, dar să nu mai vorbim despre Claude! Arată-mi imediat cartea asta grozavă!

Era limpede că Bernadette arde de nerăbdare să o vadă. Probabil că pentru ea, orice îmi lua gândul de la Claude şi-mi readucea liniştea era un lucru minunat. M-am ridicat şi i-am adus cartea, care era aşezată pe dulapul din bucătărie.

— Poftim, am zis.

Bernadette şi-a oprit privirea asupra titlului.

— *Surâsul femeilor,* a citit cu voce tare. E un titlu drăguț. A frunzărit curioasă cartea.

— Uite… aici! am exclamat. Şi aici… citeşte!

Privirea lui Bernadette a parcurs rândul de la un capăt la celălalt, iar eu am urmărit-o, aşteptându-i reacția.

— Daaa, a zis într-un final. Într-adevăr, e destul de ciudat. Dar, *mon Dieu,* s-au mai văzut coincidențe din astea incredibile! Cine ştie, poate autorul îți ştie restaurantul sau a auzit câte ceva despre el. L-o fi lăudat vreun prieten de-al lui care a mâncat la tine în timp ce se afla într-o călătorie de afaceri la Paris. E posibil să fi fost ceva de genul ăsta. Şi nu mă înțelege greşit, Aurélie, eşti o tipă deosebită, dar nu eşti singura femeie cu părul lung, blond-închis…

— Şi rochia aia? Rochia? am presat-o eu.

— Mda, rochia… Bernadette a rămas o clipă pe gânduri. Ce pot să zic, e o rochie pe care ți-ai cumpărat-o cândva dintr-un loc. Presupun că nu-i unicat, doar n-o fi creat-o Karl Lagerfeld special pentru tine, corect? Cu alte cuvinte, şi alte femei ar putea avea o rochie asemănătoare. Sau poate c-a văzut-o într-o vitrină, expusă pe-un manechin. Se pot găsi atâtea explicații…

Am scos un sunet de nemulțumire.

— Înțeleg că toată povestea asta ți se pare absolut surprinzătoare. Sunt sigură că şi mie mi s-ar părea aşa la început. Nu pot să cred că-i o simplă coincidență, am insistat. Pur şi simplu nu pot să cred aşa ceva.

— Draga mea Aurélie, *totul* e şansă sau destin dacă asta vor oamenii să creadă. Dacă mă-ntrebi pe mine, eu cred că probabil există câte o explicație simplă pentru toate aceste coincidențe remarcabile, dar asta nu-i decât părerea mea. Oricum, ai dat peste cartea asta la momentul potrivit şi sunt sincer fericită că te-a făcut să uiți de unele lucruri.

Am dat din cap, uşor dezamăgită. Nu ştiu de ce îmi imaginasem o reacție ceva mai vie.

— Totuşi, trebuie să recunoşti că lucruri de genul ăsta nu se întâmplă prea des, i-am spus. De pildă, ție ți s-a întâmplat vreodată aşa ceva?

— Recunosc tot ce vrei tu, mi-a răspuns râzând. Şi nu, nu mi s-a întâmplat niciodată aşa ceva.

— În ciuda faptului că tu citeşti infinit mai mult decât mine, am zis.

— Da, în ciuda faptului că eu citesc infinit mai mult decât tine, a repetat ea. Mare păcat, pe bune!

A tras o ocheadă nemulțumită înspre carte, apoi a întors-o cu fața în jos.

— Robert Miller, a zis. N-am auzit de el. Măcar arată al naibii de bine Robert Miller ăsta.

Am aprobat din cap.

— Şi cartea lui mi-a salvat viața. E un fel de-a spune, am adăugat repede.

Bernadette a ridicat privirea.

— I-ai spus *asta* în scrisoare?

— Nu, normal că nu, am spus. Cel puțin nu în mod direct. Dar da, i-am mulțumit. Şi l-am invitat la masă în restaurantul meu, pe care, după cum spuneai şi tu, fie îl ştie deja, fie a auzit despre el.

N-am menționat nimic despre fotografie.

— *Oh, là là,* a zis Bernadette. Mori de curiozitate, nu-i aşa?

— Da, am spus. Oricum, cititorii le scriu adesea autorilor atunci când cărțile lasă o impresie profundă. Nu-i nimic extraordinar.

— Îmi citeşti şi mie scrisoarea? m-a întrebat Bernadette.

— Poate într-o altă viață! am zis şi am scuturat din cap că nu. Corespondență confidențială. Şi oricum, am lipit deja plicul.

— L-ai şi expediat?

— Nu. De-abia în momentul acela mi-am dat seama că habar n-aveam la ce adresă să-l trimit. Cum faci să-i scrii unui scriitor?

— Păi, ai putea să scrii editurii şi cei de-acolo îi transmit corespondența. Bernadette a luat iarăşi cartea în mână. Să vedem… a zis în timp ce căuta caseta redacțională. A, uite, am găsit: toate drepturile rezervate Éditions Opale, Rue de l'Université, Paris. A aşezat cartea la loc, pe masa din bucătărie. E aproape de tine, a zis şi a mai sorbit o gură de cafea. Ai putea să te duci acolo personal şi să le dai scrisoarea. Mi-a făcut cu ochiul. Aşa ar ajunge la el mai repede.

— Eşti foarte amuzantă, Bernadette, am zis. Ştii ce? Chiar asta o să fac!

Şi uite-aşa am ajuns în seara aia, după un mic ocol, pe Rue de l'Université, pentru a îndesa un plic gros în cutia poştală de la Éditions Opale. La destinatar era scris „Scriitorului Robert Miller/Éditions Opale". Prima dată nu scrisesem decât „Dlui. Robert Miller, prin grija Éditions Opale", dar „scriitorului" părea întrucâtva mai formal şi mai solemn.

Trebuie să recunosc că şi eu am fost cuprinsă de un anume aer solemn în momentul în care am auzit scrisoarea aterizând uşor pe partea cealaltă a uşii mari de la intrare.

Atunci când trimiţi o scrisoare, întotdeauna iniţiezi ceva. Intri într-un dialog. Vrei să comunici veşti, experienţe trăite sau sentimente, ori vrei să afli ceva. O scrisoare presupune întotdeauna un expeditor şi un destinatar. De regulă, scrisorile cer un răspuns, asta în afara cazului în care scrii cuiva o scrisoare de despărţire, şi chiar şi-atunci, ceea ce scrii afectează persoana respectivă şi produce – spre deosebire de o pagină de jurnal – o reacţie.

N-aş fi putut spune clar ce fel de reacţie aşteptam eu să producă acea scrisoare. Cel puţin făcusem mai mult decât să pun punct după ce îmi exprimasem recunoştinţa pentru carte.

Aşteptam un răspuns – la scrisoare şi la întrebările mele –, iar perspectiva de a-l cunoaşte pe scriitorul care-şi încheiase povestea în Temps des Cerises era foarte interesantă. Totuşi, s-a dovedit că nu era nici pe departe la fel de interesantă ca întâmplările ce aveau să urmeze.

4

Pe Adam Goldberg părea că l-a înghițit pământul. Nu răspundea la telefon, iar eu deveneam din ce în ce mai nervos cu fiecare oră ce trecea. Îl tot sunasem, de seara până dimineața. Faptul că o persoană care, teoretic, poate fi apelată la patru numere de telefon, nu e de găsit, mă umplea de ură față de epoca digitală.

Când îl sunam la biroul din Londra, intra de fiecare dată robotul telefonic, al cărui mesaj îl ştiu deja pe de rost. Nici la telefonul de serviciu nu răspundea nimeni – eram invitat să las un mesaj, iar abonatul urma să fie informat printr-un SMS că a fost sunat. Foarte drăguț, m-am liniştit! Telefonul de acasă suna preț de câteva minute, apoi auzeam robotul, cu vocea înregistrată a lui Tom, băiețelul lui Adam, care avea şase ani.

„Bună ziua! Familia Goldberg nu e acasă. Dar nu vă faceți griji, ne întoarcem curând şi vorbim atuuunci...” După care urmau nişte chicoteli şi pârâituri, apoi informații suplimentare din care aflai că Adam, capul familiei Goldberg, poate fi sunat pe telefonul personal, dacă e ceva foarte urgent.

„În cazuri urgente, îl puteți suna pe Adam Goldberg pe telefonul mobil...” Iarăşi pârâituri, apoi un glas şoptit: „Ce număr de telefon ai, tati?” O voce de copil dicta alt număr de telefon, de data asta pe ton normal. Nu ştiam numărul respectiv. Dacă îl apelai, o altă voce robotică te informa că „Numărul este deranjat temporar, vă rugăm reveniți”, şi de data asta nici nu puteai lăsa mesaje vocale – nu auzeai decât îndemnul „Vă rugăm, reveniți”. Am scrâşnit din dinți.

Ajuns din nou la birou, primul lucru pe care l-am făcut dimineața a fost să scriu un e-mail agenției literare, cu speranța că, oriunde ar fi fost, Adam îşi citea mesajele.

„Dragă Adam,

Încerc pe toate căile să dau de tine. Unde naiba eşti? Aici parcă s-a dezlănțuit iadul, cu draci cu tot!!! Te rog, sună-mă URGENT, preferabil pe telefonul mobil. E vorba de scriitorul nostru, Robert Miller, care, mort-copt, trebuie să ajungă la Paris. Te salut,

André."

Într-un minut a venit şi răspunsul, iar eu am oftat uşurat înainte să deschid mesajul: „Îmi pare rău, nu sunt la serviciu. În caz de urgență, pot fi contactat pe telefonul mobil."

Ce să mai zic? Numărul de telefon era cel pe care dacă-l apelai, aflai că e deranjat temporar. Am ajuns de unde-am plecat.

Am încercat să mă pun pe treabă. Am parcurs manuscrise, am răspuns la e-mailuri, am scris câteva texte de copertă, am băut o cafea espresso care părea a fi a o sută cincizecea şi am stat cu ochii pe telefon. A sunat de mai multe ori în dimineața aceea, însă la capătul celălalt al firului nu s-a aflat niciodată prietenul şi colegul meu de serviciu Adam Goldberg.

Prima care a sunat a fost Hélène Bonvin, o scriitoare franceză foarte amabilă şi foarte consumatoare de timp. Ba se găsea într-o frenezie a scrisului, şi atunci îmi povestea fiecare idee, cât de mică, pe care o aşternuse pe hârtie – dacă era după ea, sunt sigur că i-ar fi plăcut să-mi citească întreg manuscrisul la telefon –, ba o lovea o criză de inspirație, şi atunci trebuia să mă fac luntre şi punte s-o conving că e o scriitoare de prim rang.

De data asta, se confrunta cu criza.

— Simt că mi-au secat cuvintele. Nu mai am nicio idee, se lamenta.

— Of, Hélène, mereu zici aşa şi de fiecare dată reuşeşti să scrii romane remarcabile.

— De data asta nu-mi mai iese, a zis ea pe un ton posomorât. Scriitura e varză, de la un capăt la altul. Ştii ce-am făcut, André? Ieri am stat toată ziua în fața calculatorului ăstuia idiot, iar seara am şters tot ce scrisesem pentru că era

pur şi simplu mizerabil. Textul abunda în platitudini, n-avea nicio noimă şi era înțesat de clişee. Niciun cititor nu s-ar fi atins de el.

— Hélène, nu-i deloc aşa. Tu scrii atât de frumos... Fă bine şi citeşte pe Amazon recenziile entuziaste ale cititorilor. Oricum, e normal ca, din când în când, să te simți mai puțin în formă. Poate c-ar trebui să-ți iei o zi liberă, în care să nu scrii nimic. În felul ăsta, ideile o să curgă din nou. O să vezi.

— Nu. Am o senzație aiurea. N-o să meargă. Mai bine îl dăm încolo de roman şi... Eu...

— Vorbeşti prostii! am întrerupt-o. Vrei să te îneci ca țiganul la mal? Cartea e ca şi terminată.

— Poate. Dar e *proastă,* a răspuns ea cu încăpățânare. Ar trebui să rescriu totul de la început. De fapt, aş putea la fel de bine să şterg tot ce-am scris până acum.

Am oftat. Mereu pățeam aşa cu Hélène Bonvin. În timp ce majoritatea scriitorilor cu care lucram dădeau neliniştiți târcoale primelor pagini înainte să le scrie şi le lua o eternitate să le aştearnă pe hârtie, pe femeia asta o apucau atacurile de panică în momentul în care avea trei sferturi din manuscris gata. Dintr-odată, nimic n-o mai mulțumea, totul era de-a dreptul mizerabil, cel mai prost text pe care-l scrisese în viața ei.

— Hélène, te rog, ascultă-mă puțin. Nu ştergi nimic! Trimite-mi ce-ai scris până acum şi o să mă uit imediat peste text. Discutăm după aceea despre el, OK? Bag mâna-n foc că e grozav, ca de obicei.

Am mai vorbit zece minute cu Hélène Bonvin, după care am închis, epuizat. Apoi m-am ridicat de la birou şi m-am dus în secretariat, unde *madame* Petit stătea la taclale cu *mademoiselle* Mirabeau.

— A sunat Adam Goldberg? am întrebat.

Madame Petit, care în dimineața aceea îşi înghesuise formele baroce într-o rochie viu colorată cu imprimeu floral, mi-a zâmbit de după ceaşca de cafea.

— Nu, *monsieur* Chabanais, mi-a răspuns pe un ton prietenos. V-aş fi anunțat de îndată. N-a sunat decât un traducător, *monsieur* Favre. Avea câteva întrebări, dar a zis că sună mai încolo. Şi… ah, da, v-a căutat şi mama dumneavoastră, vă roagă s-o sunați urgent.

— Pentru numele lui Dumnezeu! am ridicat mâinile în aer, într-un gest de apărare.

De fiecare dată când mă ruga mama s-o sun urgent, treaba asta mă costa cel puțin o oră şi, fireşte, nu era nimic urgent.

Spre deosebire de mine, bătrânica mea dragă avea timp berechet şi îi plăcea să mă sune la muncă, fiindcă găsea în permanență pe cineva care răspundea la telefon. Dacă nu dădea de mine, sporovăia cu *madame* Petit, pe care o găsea „absolut încântătoare”. Lui *maman* îi lăsasem mai demult numărul de la serviciu – doar pentru urgențe. Din păcate, ea înțelegea noțiunea de „urgență” într-un mod profund diferit față de al meu şi avea un talent de-a dreptul straniu de a mă suna fix când nu-mi vedeam capul de treabă, când trebuia să alerg la vreo întâlnire sau când eram sub presiune, citind un manuscris care trebuia să intre la tipar preferabil până la sfârşitul dimineții.

— Să vezi ce s-a întâmplat, moş Orban a căzut de pe scară în timp ce culegea cireşe şi-acu’ zace-n spital… cu fractură de şold! Ce zici de asta? Adică… la vârsta lui, îi mai arde de cățărat în pomi?

— *Maman,* te rog! N-am timp acum!

— *Mon Dieu,* André, mereu eşti prost dispus, obişnuia să zică, iar tonul de reproş din glasul ei era evident. Credeam că te interesează şi pe tine, doar ai petrecut atâta timp pe la familia Orban, când erai mic…

De regulă, conversațiile astea erau cu final nefericit. Fie stăteam pur şi simplu la birou şi o lăsam să vorbească, scoțând din când în când un „Aha!” sau un „O, Doamne!”, cel mai adesea la momentul nepotrivit, astfel încât mama ajungea să țipe indignată „André, tu asculți ce vorbesc cu tine?!”, fie o întrerupeam imediat, repezind-o cu un „Nu pot vorbi acum!”,

după care trebuia să o ascult cum îmi zice că sunt încordat şi că probabil nu mănânc ca lumea.

Aşadar, pentru a evita scenariul în care *maman* se supăra pe mine şi nu-mi mai vorbea un secol sau aşa ceva, trebuia să-i promit că o sun seara, când ajung acasă, ca să vorbim „pe-ndelete”.

În concluzie, era mai bine pentru ambele părți ca ea să nu dea de mine la serviciu. „Dacă sună mama, spuneți-i că sunt într-o şedință şi c-o sun eu diseară”, îi tot băgam în cap doamnei Petit, însă secretara îi ținea mereu partea mamei.

— Dar, *monsieur* Chabanais, e *mama* dumneavoastră! protesta ea când ieşea iarăşi din cuvântul meu. Iar când voia dinadins să mă scoată din pepeni, adăuga: Şi mie mi se pare că uneori sunteți cam prea încordat.

— Uitați ce e, *madame* Petit, i-am zis de data asta, aruncându-i o privire amenințătoare. Mă apasă nişte probleme şi în niciun caz… În niciun caz să nu-mi faceți legătura cu mama. Nici cu alte persoane care mi-ar irosi timpul, cu excepția lui Adam Goldberg sau a cuiva din partea agenției lui. Sper că m-am făcut înțeles!

Micuța şi drăguța *mademoiselle* Mirabeau a căscat ochii la mine. Când am luat-o sub aripa mea, în prima ei săptămână de muncă, şi i-am explicat cu răbdare cum merg lucrurile în departamentul editorial, mi-a zâmbit plină de admirație şi la sfârşit mi-a spus că semăn cu redactorul acela englez din thriller-ul lui John le Carré, *Casa Rusia,* tipul cu barbă şi ochi căprui, doar că eu eram mai tânăr, bineînțeles.

Cuvintele ei m-au măgulit. De fapt, voiam să zic că nu există bărbat care n-ar vrea să fie Sean Connery în rolul unui redactor, gentleman englez (doar că mai tânăr, bineînțeles), nu numai cultivat, ci şi destul de inteligent cât să ducă de nas serviciile secrete din toată lumea. M-am uitat la expresia îngrozită de pe chipul ei şi mi-am trecut repede mâna prin barba tunsă scurt. Probabil că mă credea un monstru.

— Cum doriți, *monsieur* Chabanais, a răspuns tăioasă *madame* Petit.

Când am dat să ies, am auzit-o spunându-i domnişoarei Mirabeau: „Azi s-a trezit cu fața la cearşaf! Şi maică-sa e o tanti atât de drăguță.”

Am trântit uşa biroului în urma mea şi m-am prăbuşit pe scaun. M-am holbat încruntat la monitor şi mi-am studiat reflexia chipului pe suprafața lui de culoare albastru-închis. Nu, în ziua aia n-aveam nimic în comun cu amicul Sean. Singura asemănare dintre noi era că şi eu aşteptam un telefon din partea unui agent care, trebuie să recunosc, nu deținea niciun document secret, dar cu care eu împărtăşeam un secret.

Adam Goldberg era agentul literar al lui Robert Miller. De câțiva ani buni, englezul ăsta ager la minte şi priceput la vorbă conducea cu mare succes agenția literară din Londra şi m-am împăcat excelent cu el, încă de la prima discuție pe care am avut-o. De atunci, participaserăm împreună la atâtea târguri de carte şi aveam la activ cel puțin la fel de multe seri frumoase petrecute în cluburile din Londra şi-n barurile din Frankfurt, încât deveniserăm prieteni la cataramă. Tot el îmi oferise manuscrisul lui Robert Miller şi mi-l vânduse în schimbul unei sume destul de mici.

Cel puțin asta era varianta oficială.

— Bravo, André! zisese *monsieur* Monsignac când i-am spus că avem contractul semnat şi, într-un fel, atunci m-am simțit josnic.

— Nu te da de ceasul morții, îmi spusese Adam rânjind. Voi, Editura Opale, voiați un Stephen Clarke şi gata, l-ați primit! Sigur vei vinde destule exemplare pentru a acoperi avansul plătit autorului, iar de traducere nici nu se mai pune problema. Nici că se putea mai bine.

Cartea mergea chiar prea bine pe piață, iar comenzile erau în creştere. Cine şi-ar fi imaginat că micul roman parizian al lui Robert Miller avea să se vândă atât de bine? M-am scufundat în scaun şi m-am gândit la ziua în care am stat cu Adam în Jimmy’s Bar, la târgul de carte de la Frankfurt, şi i-

am povestit despre genul de carte pe care o căuta editura noastră.

Purtat pe aripile câtorva băuturi alcoolice servite reci, am trasat în linii mari un subiect posibil şi l-am rugat să-mi găsească un roman asemănător.

— Îmi pare rău, dar momentan n-avem nimic de genul ăsta, mi-a răspuns Adam.

Apoi a zis nonşalant:

— Să ştii că-mi place subiectul, felicitările mele! De ce n-ai scrie tu cartea asta, la o adică? După aia, pot s-o vând eu Editurii Opale.

Şi aşa a început totul.

Inițial, l-am refuzat râzând.

— Ce idei poți să ai! Niciodată! N-aş putea s-o fac. Eu stilizez cărți, nu mă ocup cu *scrisul!*

— Prostii! a zis Adam. Ai lucrat deja cu atâția autori, ştii cum se face treaba asta. Ai idei originale, simț pentru suspans, nimeni nu scrie e-mailuri atât de haioase cum scrii tu! Cât despre Stephen Clarke, îl faci praf şi cu o mână legată la spate.

După trei ore şi vreo câteva mojito aproape că începusem să mă cred Hemingway.

— Dar nu pot să scriu cartea sub numele meu adevărat, am obiectat. *Lucrez* pentru editură.

— Nici nu trebuie, omule! Cine mai scrie sub numele lui adevărat în ziua de azi? E o chestie demodată. Eu chiar reprezint autori care au două sau trei pseudonime şi scriu sub astea la edituri diferite. Numele adevărat al lui John le Carré e de fapt David Cornwell. Născocim noi un pseudonim pentru tine, a zis Adam. Andrew Ballantine. Ce părere ai?

— Andrew Ballantine? m-am strâmbat eu. Există deja un redactor pe nume Ballentine, cât despre Andrew… Pe mine mă cheamă André şi eu cumpăr manuscrisul. Mi-e că se va interpreta că…

— Bine, bine. Stai aşa, am găsit: Robert Miller! Ce zici? E un nume atât de banal încât sună chiar autentic.

— Şi dacă totul o ia razna?

— Nu o să se întâmple. Tu scrie-ți cărțulia, eu o vând editurii sau, şi mai bine, ție direct. Mă ocup de toate contractele. O să faci un sac de bani, chestiile astea au mereu succes la vânzare. Tu îți încasezi drepturile de autor, bătrânul Monsignac o să aibă în sfârşit un roman *à la* Stephen Clarke. Până la urmă, toată lumea o să fie fericită. Zis şi făcut!

Adam a ciocnit paharul lui cu mojito de-al meu.

— În cinstea lui Robert Miller! Şi a romanului său? Sau n-ai tupeu să-l scrii? Fără riscuri, zero distracție. Haide, o să fie o năzbâtie de pomină! A început să râdă ca un copil mic.

Mă uitam la Adam cum stă voios în fața mea. Brusc, totul mi s-a părut deosebit de simplu. Iar când m-am gândit la salariul meu deloc spectaculos şi la descoperirea permanentă de cont pe care o aveam, perspectiva unei surse de venit suplimentare a devenit foarte tentantă. Indiferent de cât de bun erai în branşă – puteai să fii redactor, chiar şi redactor-şef –, nu câştigai deloc o sumă frumuşică, departe de-aşa ceva. Mulți redactori pe care-i cunoşteam lucrau ca traducători în timpul liber sau editau tot felul de antologii de Crăciun sau pe alte subiecte, ca să-şi mai rotunjească veniturile modeste. Târgul de carte nu se ridica la nivelul târgului de maşini. Totuşi, la târgul de carte vedeai oameni cu fețe mai interesante.

Asta mă frapa de fiecare dată la târgul de carte: stăteam pe banda transportatoare şi grupuri întregi de cititori vorbăreți, duşi pe gânduri sau puşi pe râs veneau înspre mine. Târgul de carte era numai zumzet şi mişcare, iar pavilionul vibra de milioane de gânduri şi de poveşti. Împreună formau o familie energică, inteligentă, haioasă, vanitoasă, deschisă la minte, exuberantă, expansivă, guralivă şi extrem de activă intelectual. Să aparții unui astfel de grup era un privilegiu.

Bineînțeles, alături de numele mari din lumea editorială şi de personalități, care fie erau admirate, fie detestate, dădeai şi peste tipul managerului cu papagal, care pretindea că „În principiu, nu contează dacă vinzi cutii de cola sau cărți, în

definitiv totul se rezumă la a avea o strategie de marketing profesionist concepută şi, da, presupun că şi conținutul are un cuvânt de spus”. Cu vremea, nici măcar tipii ăştia nu puteau rămâne imuni la produsul cu care intrau zilnic în contact şi, în cele din urmă, îşi dădeau seama că există o diferență între a ține în mână o carte sau o cutie de cola.

În niciun alt loc nu-ți e dat să întâlneşti laolaltă atâția oameni impresionanți, isteți, incitanți, plini de duh, curioşi şi vii. Toți sunt la curent cu totul, iar dacă rosteşti cuvintele „Ai auzit ultima bârfă?”, toate tainele branşei îți sunt dezvăluite sub pecetea celui mai strict secret.

Ai auzit ultima bârfă? Cică Marianne Dauphin are o aventură cu directorul de marketing de la Garamond şi a rămas gravidă. Ai auzit ultima bârfă? Borani Press a intrat în faliment şi până la sfârşitul anului urmează să fie vândută unei companii producătoare de parfumuri. Ai auzit ultima bârfă? Redactorii de la Éditions Opale au început să scrie ei înşişi cărți, iar Robert Miller ăla e în realitate francez, hahaha!

Am simțit cum se-nvârte camera cu mine. Pe vremea aia, fumatul era încă permis, iar la trei dimineața Jimmy’s Bar era o combinație anesteziantă de fum, băutură şi voci.

— Dar de ce tre’ să fie un nume englezesc, lucrurile devin prea complicate pentru mine, am zis eu cu un aer nătâng.

— Of, Andy, ce naiba! Păi asta-i toată şmecheria! Un parizian care scrie despre Paris – nimeni nu vrea aşa ceva. Nu, nu, trebuie să fie un scriitor englez pur-sânge, care să bifeze toate clişeele. Să aibă umor britanic, un hobby tâmpit, să fie, la o adică, un holtei care arată bine, cu un câine de talie mică, eventual. Îl şi văd în fața ochilor. A dat din cap. Robert Miller e perfect, ascultă la mine!

— E un plan foarte ingenios, am zis impresionat şi am luat o mână de migdale sărate.

Adam a scuturat scrumul țigării sale rulate în frunză de tutun şi s-a lăsat pe spate în fotoliul de piele.

— Nu e foarte ingenios, e genial! a spus imitându-şi personajul preferat din desene animate, King Rollo, care

rostea replica asta din zece-n zece minute în serialul TV cu acelaşi nume.

Restul e istorie. Am scris cartea mai uşor decât credeam, după cum s-a dovedit. Adam a pus în pagină contractele şi a furnizat până şi o fotografie a autorului – o poză de-a fratelui său, cu doi ani mai mare, un dentist molcom din Devon, care citise maximum cinci cărți la viața lui şi fusese mai mult sau mai puțin pus în temă – mai degrabă mai puțin, ca să fiu sincer – că e autorul unui roman. „Ce haios!” – asta a fost singura lui reacție, după spusele lui Adam.

Tare mă îndoiam că omul acela greu de scos dintr-ale lui avea să găsească o vizită la Paris, discuțiile cu jurnaliştii despre carte şi o lectură publică la fel de „haioase”. Oare cunoştea măcar oraşul de care se presupunea că este îndrăgostit, potrivit biografiei cuprinse în prezentarea cărții? Sau nu păşise niciodată dincolo de granițele țării lui tihnite? Era în stare să vorbească şi să citească în public? Dacă avea un defect de vorbire sau refuza din start să facă pe sosia? Deabia acum îmi dădeam seama că nu ştiu absolut nimic despre fratele lui Adam, în afară de faptul că e Balanță, cu ascendent în Balanță (fiind astfel, în accepțiunea lui Adam, extraordinar de echilibrat) şi dentist cu pedigriu (nu prea ştiu ce vrea să însemne asta). Nu ştiam nici măcar cum îl cheamă. Pardon, normal că ştiam: Robert Miller.

— Fir-ar a naibii de treabă! am izbucnit într-un râs disperat şi am blestemat seara în care-am clocit planul ăla nebunesc. „Nu e foarte ingenios, e genial!” mi-am maimuțărit prietenul. Da, fusese într-adevăr cea mai tare idee pe care-o născocise la băutură deşteptul de Adam, dar acum totul era pe punctul de a o lua razna, iar eu urma să intru într-un mare rahat. Ce să fac, ce să fac? murmuram holbându-mă ca hipnotizat la *screensaver*-ul care tocmai afişa o serie neîntreruptă de plaje feerice din Caraibe. Ce n-aş fi dat să fiu acolo, departe, tolănit sub palmieri pe un şezlong alb de plajă şi cu un mojito în mână, privind ore-n şir cerul albastru şi senin!

Am auzit un ciocănit timid în uşă.

— Ce mai e? am răcnit şi m-am ridicat în picioare.

Mademoiselle Mirabeau a intrat prudentă în cameră. Avea în brațe un vraf mare de tipărituri şi mă privea de parcă aş fi fost un canibal care înfulecă fetițe blonde la micul dejun.

— Mă iertați, nu voiam să vă deranjez, *monsieur* Chabanais.

Doamne, trebuia să-mi vin în fire!

— Nu, stai liniştită, nu mă deranjezi! am zis, schițând un zâmbet. Ce este?

Ea s-a apropiat şi mi-a pus hârtiile pe birou.

— E traducerea aceea din italiană pe care mi-ați dat-o la stilizat săptămâna trecută. Am terminat de lucrat la ea.

— Bun, bun, o să-mi arunc mai încolo o privire peste ea. Am luat hârtiile şi le-am aşezat pe marginea biroului.

— A fost bună traducerea. N-am intervenit prea mult.

Mademoiselle Mirabeau şi-a pus mâinile la spate şi a rămas pe loc, de parcă i-ar fi crescut rădăcini acolo.

— Mă bucur, am zis. Se-ntâmplă să mai avem şi noroc.

— Am încercat să scriu şi textul pentru coperta a patra. L-am pus deasupra.

— Minunat, *mademoiselle* Mirabeau. Mulțumesc. Mulțumesc mult.

O uşoară roşeață i-a năpădit chipul frumos, în formă de inimă. Apoi mi-a zis pe neaşteptate:

— Îmi pare rău că aveți probleme care vă dau atât de mult de furcă, *monsieur* Chabanais.

Vai, cât de drăguță era cu mine! Mi-am dres glasul.

— Nu-i nimic grav, i-am răspuns, sperând că a sunat de parcă totul ar fi fost sub control.

— Se pare că Miller ăsta e un tip cam dificil. Sunt sigură că-l dați dumneavoastră pe brazdă! Mi-a oferit un zâmbet încurajator, apoi s-a îndreptat către uşă.

— Normal, am zis, şi preț de-o clipă plină de fericire am uitat că problema nu era Robert Miller, ci faptul că el nu exista.

Exact cum mă aşteptam! Chiar în momentul în care desfăcusem bagheta cu şuncă şi muşcam zdravăn din ea, a sunat telefonul. Am apucat receptorul, încercând să-mi împing mâncarea nemestecată într-o falcă.

— Hm… Da? am zis.

— E o femeie pe fir. Zice că sună în legătură cu Robert Miller. Să vă fac legătura?

Era *madame* Petit, care-şi dădea importanţă în modul ei inconfundabil.

— Da, da, sigur, am îngăimat cu glasul sugrumat, încercând să-mi înghit cumva bucata de baghetă. E asistenta lui Goldberg, fă-mi legătura! Câteodată, pentru doamna Petit şi a aduna doi cu doi era o operaţiune dificilă.

S-a auzit un pârâit, apoi o voce feminină care gâfâia uşor:

— Vorbesc cu *monsieur* André Chabanais?

— La telefon, am răspuns, căci reuşisem să înghit restul de baghetă. „Asistentele astea ale lui Adam au întotdeauna voci plăcute”, mi-a trecut prin minte. Mă bucur că m-aţi sunat înapoi atât de repede, trebuie să vorbesc urgent cu Adam. Pe unde-a fost plecat?

Tăcerea lungă de la capătul celălalt al firului mă călca pe nervi. Dintr-odată, am simţit cum îmi îngheaţă sângele în vene, amintindu-mi de povestea îngrozitoare de toamna trecută, când un agent literar american a căzut de pe scări în drum spre târgul de carte şi s-a ales cu hemoragie cerebrală.

— Nu s-a întâmplat nimic cu Adam, nu-i aşa?

— Ăăă… Păi… Eu n-am de unde să ştiu. Interlocutoarea părea uşor încurcată. De fapt, eu v-am sunat în legătură cu Robert Miller.

Evident, citise e-mailul meu către Adam. La vremea respectivă, convenisem cu el să nu sufle o vorbă *nimănui* despre micul nostru secret şi speram că o să respecte planul întocmai.

— Chiar despre el vreau să discut cu Adam, am zis cu precauţie. Robert Miller trebuie să vină la Paris, după cum probabil că ştiţi.

— O! a spus ea, cu încântare în glas. Dar asta e pur şi simplu *minunat.* Habar n-aveam. Spuneți-mi… ați primit scrisoarea mea? Sper că nu-i nicio problemă că am lăsat-o în cutia dumneavoastră poştală fără să vă anunț. Sunteți drăguț să i-o transmiteți mai departe lui Robert Miller? Ştiți, pentru mine e deosebit de important ca el să o primească.

Încet-încet, începeam să mă simt ca Alice în Țara Minunilor atunci când s-a întâlnit cu Iepurele Alb.

— Despre ce scrisoare vorbiți? N-am primit nicio scrisoare, am zis nedumerit, pe un ton miorlăit. Spuneți-mi, *sunteți* de la Agenția Literară Goldberg International, nu-i aşa?

— A, nu. Numele meu este Aurélie Bredin. Nu sunt de la nicio agenție. Cred că mi-au făcut greşit legătura. Voiam să vorbesc cu redactorul care se ocupă de scriitorul Robert Miller, a spus vocea cu o veselă convingere.

— Eu sunt. Cu cât vorbeam mai mult cu ea, cu atât mi se întărea impresia că acea conversație nu duce nicăieri. Nu cunoşteam nicio Aurélie Bredin. Aşadar, *madame* Bredin, cu ce vă pot fi de folos?

— Ieri seară am pus în cutia dumneavoastră poştală o scrisoare pentru Robert Miller. Voiam să mă asigur că ați primit-o şi că i-o veți transmite.

În sfârşit mi-a picat fisa. Pentru jurnaliştii ăştia nimic nu se mişcă suficient de repede.

— A, m-am prins. Sunteți ziarista de la *Figaro,* corect?

— Nu, *monsieur.*

— Bun, atunci cine sunteți?

Am auzit un oftat.

— Aurélie Bredin, v-am spus deja.

— Şi?

— E vorba despre scrisoare, a repetat ea enervată. Aş vrea să o trimiteți mai departe către domnul Miller.

— Despre ce scrisoare vorbiți? N-am primit nicio scrisoare.

— Nu se poate. Ieri am adus-o personal. E într-un plic alb. Adresat scriitorului Robert Miller. *Trebuie* să-l fi primit. Vocea

devenise insistentă şi deja eu eram cel care începea să-şi piardă răbdarea.

— Uitaţi ce este, doamnă, dacă vă spun că n-a ajuns nicio scrisoare la noi, trebuie să mă credeţi pe cuvânt. Poate o să sosească, şi atunci o s-o înaintez cu plăcere destinatarului. Putem încheia discuţia?

Sugestia mea n-a fost întâmpinată cu prea mult entuziasm.

— Mi-aţi putea da adresa lui Robert Miller? Sau un e-mail la care poate fi contactat?

— Regret, dar în general nu furnizăm nimănui adresele scriitorilor. În definitiv, au şi ei dreptul la o viaţă personală.

Dumnezeule mare, ce era în capul femeii ăleia?

— Nu puteţi face o excepţie, doar de data asta? E foarte important pentru mine.

— În ce sens e *important?* Care este relaţia dumneavoastră cu Robert Miller? am întrebat suspicios. Era chiar foarte neobişnuit ca eu să pun o astfel de întrebare, însă răspunsul pe care l-am primit a fost şi mai neobişnuit.

— Ei bine, nici eu nu ştiu prea bine… Ştiţi, i-am citit cartea… E o carte grozavă… Şi sunt câteva lucruri acolo… De fapt… Aş vrea foarte mult să-i pun autorului câteva întrebări… Şi să-i mulţumesc… Într-un fel, mi-a salvat viaţa…

M-am uitat lung la telefon, fără să cred ce-mi auzeau urechile. Femeia aia sigur avea ceva probleme la mansardă. Sigur era vreo cititoare din aia cuprinsă până peste cap de emoţie, care obişnuieşte să sâcâie fără milă autorii şi care, în entuziasmul ei debordant, le scrie lucruri de genul „Mi-ar plăcea *la nebunie* să te cunosc!” sau „Gândeşti exact ca mine” sau „Vreau să fac un copil cu tine”.

Bine, recunosc că în scrisorile cititorilor care au sosit pentru Robert Miller – adică pentru mine – încă nu apăruseră declaraţii din astea. Însă au fost câteva misive entuziaste pe care le-am „trimis mai departe”. Cu alte cuvinte, le-am citit şi, fiindcă nu m-a lăsat orgoliul personal să le arunc, le-am îndesat în colţul cel mai ascuns al dulapului meu metalic.

— Am înțeles, am spus. Mă bucur să ştiu asta. Dar tot nu vă pot da adresa lui Miller. Îmi pare rău, trebuie să vă mulțumiți cu ajutorul pe care vi-l pot oferi eu. Altfel nu se poate.

— Dar ați zis că n-ați primit scrisoarea. În cazul ăsta, cum o s-o dați mai departe? a întrebat vocea de la capătul firului, deopotrivă muşcătoare şi deznădăjduită.

Aş fi vrut să o scutur bine de tot, însă, din nefericire, vocile de la telefon au o caracteristică regretabilă: aceea că nu pot fi scuturate.

— *Madame…* Cum spuneați că vă numiți?

— Bredin. Aurélie Bredin.

— *Madame* Bredin, am spus, încercând să mențin un calm desăvârşit. De îndată ce scrisoarea dumneavoastră o să ajungă în tăvița mea de corespondență, o s-o dau mai departe, bine? Poate nu azi, mâine, dar o să mă ocup. Şi-acum vă rog să mă scuzați, trebuie să închei conversația, pentru că am şi alte lucruri de făcut. Recunosc, nu-s la fel de importante ca *scrisoarea dumneavoastră,* dar trebuie să fie duse la îndeplinire.

Vă doresc o zi bună!

— *Monsieur* Chabanais?! a strigat vocea imediat.

— N-am închis încă, am răspuns ursuz.

— Ce mă fac dacă s-a pierdut scrisoarea? În glasul ei se simțea un tremur uşor.

Exasperat, mi-am trecut mâna prin păr. În mintea mea vedeam o doamnă în vârstă, cu părul vâlvoi şi timp berechet la dispoziție, aşezând neglijent rând după rând pe hârtie cu degetele ei atinse de artroză şi chicotind încet în timp ce scria.

— Atunci, scumpa mea *madame* Bredin, va trebui să scrieți altă scrisoare. Acestea fiind spuse, *bonne journée!*

„Din partea mea, n-ai decât să scrii o sută de scrisori”, mi-am zis înverşunat, în timp ce trânteam receptorul. „Niciuna n-o să ajungă-n veci la destinatar.”

Nici n-am apucat bine să închid telefonul şi uşa de la birou s-a deschis, iar *madame* Petit şi-a băgat capul înăuntru.

— *Monsieur* Chabanais! a zis pe un ton ce aducea a reproş. *Monsieur* Goldberg a încercat să vă sune de două ori, dar aveți tot timpul linia ocupată. E acum la telefon, vă fac legă…?

— Da! am strigat. Dumnezeule, da!

Prietenul meu, Adam, era de o seninătate aproape budistă, aş putea spune.

— În sfârşit! am zis nervos şi l-am auzit rostind la telefon salutul lui obişnuit – „Noroc, Andy, ce mai faci?” –, pe un ton scăzut şi imperturbabil. Pe unde naiba umbli? Nici nu ştii ce-i aici! Nu-mi văd capul de treabă şi tu nu răspunzi la niciunul dintre numerele alea idioate. De ce nu răspunde nimeni la tine-n agenție? Toată lumea mă pisează cu blestematul de Miller. Bunicuțe fatale sună pe-aici şi-i cer adresa. Monsignac vrea o lectură publică. *Le Figaro* vrea un articol. Ştii ce-o să se-ntâmple când o să afle ăla bătrânu' că Miller nu există? N-am decât să-mi strâng jucăriile şi să plec din editură!

A trebuit să mă opresc şi să trag aer în piept, iar Adam a profitat de moment ca să spună şi el ceva.

— Linişteşte-te, dragule, a zis. Totul o să fie bine. La care întrebare vrei să-ți răspund mai întâi?

Am bombănit în receptor.

— Aşa… Am fost plecat câteva zile la New York, am mers pe la nişte edituri. Carol a fost cu mine, iar Gretchen a suferit o toxiinfecție alimentară în perioada asta, aşa se explică de ce nu era nimeni în agenție. Ai mei au profitat de ocazie şi s-au dus s-o vadă pe bunica, la Brighton. Emma avea mobilul cu ea, dar şi-a uitat încărcătorul acasă. Cât despre telefonul meu, am ceva probleme cu el acum şi bănuiesc că n-aveam nici semnal bun pe-acolo. Ce mai tura-vura, am primit mesajul tău trunchiat şi, fiindcă eram foarte confuz, n-am înțeles ce se-ntâmplă. Uite-aşa se confirmă legea aia a lui Murphy.

— Legea lui Murphy? am întrebat. O scuză mai bună n-ai găsit?

— Nu e o scuză. „Dacă ceva poate să meargă prost, va merge”, a zis Adam. Asta e legea lui Murphy despre care

vorbeam. Nu-i cazul să te dai de ceasul morții, Andy! Una la mână, nu va *trebui* să-ți strângi jucăriile. Doi la mână, o rezolvăm noi cumva.

— Nu, nu, tu o s-o rezolvi! am răspuns. O să-i explici drăguțului tău de frate dentist că trebuie să se facă-ncoace şi să intre în pielea lui Robert Miller. În definitiv, tu ai scornit ideea cu fotografia. Eu am fost împotrivă, ți-aduci aminte? Dar tu nu te mai săturai de detaliile tâmpite pe care le inventai. Poză, câine, casă modestă, simț al umorului. M-am oprit pentru o clipă. „Trăieşte alături de cățeluşul său, Rocky.” Rocky! Cuvântul ăsta l-am scuipat, literalmente. Cui i-ar trece prin minte să-şi boteze câinele Rocky? E o sminteală!

— E perfect normal pentru un englez, a insistat Adam.

— Aha. Aşa o fi! *Bon.* Şi frate-tău cum e? Adică… ține la glume? E capabil să se exprime? Crezi că ar putea face o impresie convingătoare?

— Ăăă… Păi… Bănuiesc… a mormăit Adam şi am simțit o urmă de ezitare în vocea lui.

— Ce s-a întâmplat? am zis. Să nu-mi spui că între timp a emigrat în Africa de Sud.

— O, nu! Frate-meu n-ar avea curaj să se urce-n avion. Adam a tăcut din nou, dar nu părea la fel de relaxat ca de obicei.

— Bun, atunci…? am presat eu.

— Ei bine, a spus, ar fi o foarte mică problemă…

Am oftat în timp ce mă întrebam dacă englezul, care nu era scriitor, îşi învinsese frica de moarte legată de avioane.

— Nu i-am spus despre carte, a zis Adam.

— Poftim? am urlat. Într-o carte, corpul de literă folosit pentru ceea ce tocmai spusesem ar fi fost de minimum 150 de puncte. Nu i-ai spus deloc? Adică… faci mişto de mine sau ce?

Îmi ieşisem din pepeni.

— Nu-i niciun mişto, a spus Adam scurt.

— Dar mi-ai povestit cum a zis „Ce haios!”. „Ce haios!”– exact aşa a spus!

— Cum să-ți zic… Sincer să fiu, cuvintele au fost de fapt ale *mele, a sp*us Adam. La vremea respectivă n-am crezut că are rost să-i povestesc despre asta. Cartea n-a apărut în Anglia. Şi chiar de apărea… fratele meu nu citeşte. Poate doar cărți despre ultimele descoperiri în domeniul tehnicii implanturilor dentare, cel mult.

— Doamne, Adam! am spus. Ai un tupeu fantastic. Şi fotografia? La urma urmei, poza aia e a lui.

— Ah, poza! Ştii, de-atunci şi până acum, Sam şi-a lăsat barbă. Nu l-ar recunoaşte nimeni după fotografia aia. Adam îşi recăpătase calmul. Eu, dimpotrivă.

— Minunat! Foarte amuzant! am zbierat. Şi-acum ce face, îşi dă barba jos? Asta *dacă* e pregătit să intre-n horă măcar. *După* ce tu nu i-ai suflat o vorbuliță despre toată tărăşenia? La naiba! La naiba! *C'est incroyable!* Of! Deci, gata. *Fini!* Pot să m-apuc să-mi fac bagajul.

Mi-am plimbat privirea peste rafturile întesate cu cărți şi peste vrafurile de manuscrise ce aşteptau să fie revizuite. Peste afişul uriaş de la ultima expoziție a lui Bonnard de la Grand Palais, ce înfățişa un vesel peisaj din sudul Franței. Peste statueta din bronz de pe birou, pe care o cumpărasem mai demult din Roma, de la Villa Borghese. Era Daphne, reprezentată chiar în momentul în care, fugind din calea lui Apollo, a fost prefăcută în copac.

Poate c-ar trebui să mă transform şi eu în copac, mi-a trecut prin gând, fugind nu de un zeu, ci de un Jean-Paul Monsignac înfuriat.

— Ai ochi buni, zisese când mă angajase. Ai o privire foarte directă şi sinceră. *Eh bien!* Îmi plac oamenii care te privesc fix în ochi.

Privirea mea melancolică a continuat să alunece spre ferestrele mici şi cochete cu pervazuri albe şi geamuri duble, prin care obişnuiam să mă uit dincolo de acoperişurile celorlalte case, zărind clopotnița bisericii Saint-Germain, iar

în zilele de primăvară, o fâşie de cer albastru. Am oftat prelung.

— Nu te mai da te ceasul morții, André, am auzit vocea lui Adam Goldberg venind din depărtare. O scoatem noi la capăt.

„O scoatem noi la capăt” era mottoul lui în viață, asta era clar. Însă nu şi al meu. Cel puțin nu în momentul respectiv.

— Oricum, Sam mi-e dator, a continuat Adam, fără să bage de seamă că eu rămăsesem fără cuvinte. E un tip de treabă, sunt sigur c-o să intre-n joc, dacă-l rog eu. Îi dau un telefon în seara asta şi-i explic tot.

Răsuceam pe deget firul telefonului fără să scot o vorbă.

— Când ar fi cel mai bine să vină?

— La începutul lui decembrie, am şoptit, privindu-mi degetul înfăşurat în cablul de la telefon.

— Deci mai avem la dispoziție două săptămâni! a zis Adam bucuros, spre surprinderea mea.

Pentru mine, timpul părea neiertător. Pentru el, reprezenta un aliat.

— Te sun de îndată ce vorbesc cu frate-meu. N-ai de ce să te nelinişteşti, a zis. După asta, prietenul meu englez a încheiat conversația cu o variațiune a frazei lui favorite. Nu-ți face griji, o rezolvăm noi cât ai bate din palme!

În rest, după-amiaza a fost banală. Mi-am dat silința să mă ocup de vraful de manuscrise de pe birou, dar n-am fost în stare să mă concentrez.

La un moment dat, a venit Gabrielle Mercier să mă anunțe, dându-şi aere, că după ce a parcurs romanul scris de patronul de gelaterie italiană (început-mijloc-sfârşit), *monsieur* Monsignac nu întrevede nicio speranță că ar putea face din el o altă Donna Leon.

— Un *patron de gelaterie* care se ocupă cu scrisul. Chestia asta ar trebui să fie super-originală, sau ce? zisese Monsignac plin de dispreț. După mine, scrie proză ca un copil de şcoală generală. Şi nici măcar nu e captivantă! Al naibii neobrăzat, mai cere şi o căruță de bani! *Ils sont fous, les Americains!*

Madame Mercier ajunsese şi ea la aceeaşi concluzie – nu era întâmplător faptul că fusese de aceeaşi părere cu şeful în ultimii douăzeci şi cinci de ani –, aşa că au convenit fericiți că manuscrisul poate fi respins.

Pe la ora cinci şi jumătate, *madame* Petit a intrat în birou la mine şi mi-a adus câteva scrisori şi contracte pe care trebuia să le semnez. Apoi mi-a urat o seară bună şi a ieşit, informându-mă că găsesc corespondența din ziua aia în biroul cel mare.

— Bine, bine, am zis, dând din cap în semn că am auzit. În zilele ei bune, *madame* Petit îmi aducea personal corespondența şi mi-o aşeza pe birou. După aceea, obişnuia să mă întrebe dacă vreau o cafea bună. („Vă fac o cafeluță bună, *monsieur* Chabanais?") Când era supărată pe mine, ca în ziua aia, era limpede că nu-mi e permis să mă bucur de acest dublu privilegiu. *Madame* Petit nu era doar o secretară trupeşă, cu nişte sâni care, după standardele pariziene, intrau la categoria „enormi". Era şi o femeie cu principii.

În mod normal, ajungeam la birou pe la ora zece şi plecam la şapte şi jumătate. Se-ntâmpla să stau mult în pauzele de masă, mai ales dacă luam prânzul cu vreun autor – în cazul ăsta, durau până la ora trei. *Monsieur Chabanais est en rendez-vous* spunea preocupată *madame* Petit, dacă era să fiu căutat de cineva. După ora cinci, prin birourile Editurii Opale – care în mod obişnuit erau ca un stup, zumzăiau de activitate – se făcea în sfârşit linişte şi puteai într-adevăr să lucrezi cu spor. Nici nu simțeam cum zboară timpul şi uneori, atunci când aveam o groază de treabă, se întâmpla să mă uit la ceas şi să văd că e deja aproape nouă seara. În ziua aia am hotărât să plec mai devreme de la muncă. Fusese o zi obositoare.

Am închis radiatorul vechi de sub fereastră, am îndesat în servieta mea ponosită manuscrisul primit de la *mademoiselle* Mirabeau, am tras de lănțişorul de alamă care atârna de lampa de birou de culoare verde-închis, după care am stins lumina.

— Ajunge pentru astăzi, am zis în şoaptă şi am tras uşa în urma mea. Însă era evident că o forță divină hotărâse ca ziua mea să nu se termine aşa.

— Fiți amabil, am auzit vocea aceea care mă călcase pe nervi după-amiază, îmi puteți spune unde l-aş putea găsi pe *monsieur* Chabanais?

În fața mea stătea ea, parcă răsărită din pământ. Însă nu o octogenară țâfnoasă mă sâcâise cu pretinsele ei scrisori pierdute. Posesoarea „vocii” era o tânără zveltă, îmbrăcată într-o haină din lână maro-închis şi cu cizme din velur în picioare. Un fular croşetat îi atârna neglijent în jurul gâtului. Când a făcut un pas ezitant spre mine i-am văzut părul, care-i depăşea linia umerilor, unduindu-se ca mătasea şi strălucind în lumina palidă din anticameră precum firul de aur.

Ochii ei de un verde-închis m-au privit întrebători.

Era joi seara, puțin peste ora şase jumătate, iar pe mine mă lovise un *déjà-vu* pe care de-abia mai târziu l-am înțeles.

Am rămas încremenit, fără să-mi pot lua privirea de la silueta aceea blondă, de parcă mă uitam la o nălucă.

— Îl caut pe *monsieur* Chabanais, a repetat ea pe un ton serios. Apoi a zâmbit. Surâsul ei mi s-a părut o rază de soare ce mi-a străbătut anticamera. Ştiți cumva dacă mai e la birou?

Dumnezeule! Cunoşteam zâmbetul ăla! Îl mai văzusem o dată, cam cu un an şi jumătate în urmă. Era surâsul incredibil de încântător cu care începea povestea din romanul meu.

Asta e interesant la poveşti. De unde îşi culeg scriitorii poveştile? Sunt nişte lucruri latente în suflet, pe care anumite întâmplări le scot la lumină? Oare scriitorii le smulg din aer? Oare poveştile urmează cursul vieții unor oameni care există cu adevărat? Cât este realitate şi cât plăsmuire? Ce a existat cu adevărat şi ce n-a existat niciodată? Imaginația influențează realitatea? Sau realitatea influențează imaginația?

Ilustratorul şi creatorul de benzi desenate David Shrigley a spus odată: „Când sunt întrebat de unde mă inspir, răspund că nu ştiu. Cred că asta e o întrebare stupidă. Dacă ai şti de unde-ți vin ideile, atunci n-ar mai fi ideile tale, ar fi ale altcuiva, iar tu nu ai fi făcut decât să le furi. Ideile vin de nicăieri şi îți sunt vârâte în cap; poate de către Dumnezeu ori de nişte spirite diavoleşti sau aşa ceva."

Teoria mea e că oamenii care scriu romane şi ne deapănă poveşti se împart în trei grupuri mari.

Cei care fac parte din primul grup nu scriu decât despre ei înşişi – aici intră multe nume mari ale literaturii.

Al doilea grup e format din oamenii care posedă un talent de invidiat de a *născoci* poveşti. Stau în tren, se uită pe fereastră şi dintr-odată le vine câte o idee.

În cele din urmă, există acei oameni pe care i-am putea numi „impresioniştii" tagmei scriitoriceşti. Darul lor e acela de a descoperi poveştile.

Aceştia străbat lumea în lung şi-n lat, deschid bine ochii şi culeg din copaci întâmplări, stări de spirit şi mici scene, ca pe cireşe.

Un gest, un zâmbet, felul în care cineva îşi piaptănă părul pe spate sau îşi leagă şireturile de la pantofi. Instantanee în spatele cărora se ascund poveşti. Poveşti care devin imagini.

Oamenii ăştia zăresc un cuplu de îndrăgostiți plimbându-se prin parcul Bois de Boulogne într-o seară răcoroasă de vară şi încearcă să-şi imagineze încotro o să-i ducă drumurile vieții. Sunt într-o cafenea şi observă două prietene vorbind cu însuflețire vrute şi nevrute. Nu ştiu că în curând una dintre ele o va trăda pe cealaltă şi îi va fura iubitul. Se întreabă încotro ar putea merge femeia cu ochi trişti care stă pe scaun în metrou, cu capul sprijinit de geam.

Stau la rând în fața casei de bilete, la cinematograf, şi din întâmplare le ajunge la urechi o discuție plină de haz între vânzătorul de bilete şi un cuplu de bătrâni căsătoriți, care întreabă dacă pot primi „o reducere pentru studenți" – o situație ca asta nu poate fi inventată! Văd strălucirea lunii

pline învelind Sena ca într-o foiță de argint şi li se umple sufletul de cuvinte.

Nu ştiu dacă aş fi considerat îngâmfat dacă aş spune despre mine că sunt scriitor. În tot cazul, n-am scris decât un singur roman, nu foarte amplu. Însă dacă aş admite că sunt scriitor, sigur m-aş încadra în ultima categorie. Mă număr printre aceia care *îşi descoperă* poveştile.

Aşa se face că eu mi-am găsit eroina mai demult, într-un mic restaurant.

Îmi amintesc totul foarte clar: mă plimbam singur pe bulevardul Saint-Germain în seara aceea de primăvară – lumea se strânsese deja pe terasele restaurantelor şi cafenelelor – şi, pentru prima dată, am apucat-o pe o străduță, deşi nu îmi stă în obicei. Iubita mea de pe-atunci voia să-i iau un colier de ziua ei şi îmi împuiase capul cu un mic magazin de bijuterii al creatorului israelian Michal Negrin, de pe Rue Princesse. Am găsit magazinul şi n-a trecut mult până să ies din el cu un pachet ambalat în stil conservator, dar viu colorat, şi, total pe neaşteptate, am descoperit-o pe *ea!*

Am văzut-o în spatele ferestrelor unui restaurant nu mai mare decât o sufragerie obişnuită, vorbind cu un client care stătea aşezat cu spatele la mine la una dintre mesele mici, cu fețe de masă în carouri, roşu cu alb. Lumina blândă, gălbuie, licărea în părul ei lung, cu cărare pe mijloc, şi primul lucru care mi-a atras atenția a fost felul în care i se unduia părul la fiecare mişcare.

Am rămas pe loc şi mi-am întipărit în minte fiecare amănunt legat de făptura tinerei femei. Rochia verde, lungă şi simplă, din mătase fină, pe care-o purta în chip firesc, ca o zeiță romană a primăverii, cu bretele late, care-i lăsau brațele şi umerii descoperiți. Mâinile ei cu degete lungi se mişcau grațios în timp ce vorbea.

Am văzut cum şi-a atins gâtul şi s-a jucat cu mărgelele micuțe, albe ca laptele, de care atârna un medalion mare, cu aspect patinat.

Apoi a ridicat privirea preț de o clipă şi a zâmbit.

Surâsul acela m-a vrăjit şi m-a umplut de bucurie, chiar dacă nu mi-era destinat. Am rămas pironit locului, privind pe fereastră ca un voyeur, aproape neîndrăznind să respir, atât de minunat mi s-a părut a fi momentul respectiv.

După aceea, uşa restaurantului s-a deschis, dinăuntru s-au revărsat în stradă grupuri de oameni veseli, iar reveria a luat sfârşit: femeia frumoasă s-a întors cu spatele şi a dispărut, iar eu mi-am continuat drumul.

Nu luasem niciodată masa – nici mai târziu n-am făcut-o – în restaurantul mic şi retras, al cărui nume mi s-a părut atât de poetic încât nu m-am putut abține şi mi-am aşezat scena de final a romanului acolo – în Le Temps des Cerises.

Iubita mea şi-a primit colierul scânteietor. La scurtă vreme după asta, m-a părăsit.

Însă mi-a rămas zâmbetul unei străine, care m-a inspirat şi a dat imaginației mele aripi. I-am spus Sophie şi am însuflețit-o. Am făcut-o protagonista unei poveşti pline de peripeții plăsmuite de mine.

Şi dintr-odată, iat-o stând în fața mea! M-am întrebat cât se poate de serios dacă e cu putință ca un personaj de roman să devină o ființă reală, în carne şi oase.

— *Monsieur?* În glasul ei se strecurase o uşoară urmă de îngrijorare.

Am revenit cu picioarele pe pământ, în anticamera Editurii Opale, stând aşa, în fața uşii închise a propriului birou.

— Mă scuzați, *mademoiselle,* am zis, încercând să-mi țin sub control starea de confuzie. M-am lăsat furat de gânduri. Ce spuneați?

— Aş vrea să vorbesc cu *monsieur* Chabanais, dacă se poate, a repetat ea.

— Păi... cu el vorbiți, i-am răspuns, iar expresia ei surprinsă m-a făcut să cred că se aştepta ca bărbatul care îi trântise telefonul în nas într-un mod atât de ostil cu doar câteva ore înainte să arate puțin altfel.

— A, a zis, ridicând din sprâncenele fine şi frumos conturate. *Dumneavoastră* sunteți! Zâmbetul i-a dispărut de pe chip.

— Da, eu, am răspuns oarecum prosteşte.

— Am vorbit la telefon azi după-amiază. Sunt Aurélie Bredin, vă mai amintiți? Eu sunt cea care i-a scris scriitorului de care vă ocupați... domnului Miller. Ochii ei de un verde-închis mă priveau cu reproş.

— Da, chiar îmi amintesc.

Avea nişte ochi al naibii de frumoşi.

— Sunt sigură că v-am surprins venind aici pe nepusă masă, nu-i aşa? a zis.

Ce era să-i răspund? Surpriza mea era de o mie de ori mai mare decât şi-ar fi putut închipui. Era aproape un miracol faptul că Sophie, protagonista romanului meu, apăruse dintr-odată acolo şi mă lua la întrebări. Ea era femeia din după-amiaza aceea şi acum voia adresa unui scriitor (care nu exista!) pentru că era convinsă că romanul lui (adică romanul meu!) i-a salvat viața. Dar cum să-i explic toate astea? Întreaga poveste mă depăşea şi aveam senzația că dintr-un moment în altul cineva o să sară de după colț, acompaniat de un cor de râsete înregistrate, ca la TV, strigându-mi bucuros nevoie mare: „Zâmbeşte, eşti la *Camera ascunsă,* hahaha!”

Aşa că am continuat să mă uit lung la ea şi am aşteptat să mi se limpezească mintea.

— Ei bine... şi-a dres ea glasul. După ce azi după-amiază ați fost atât de... a făcut o pauză, pentru efect. Atât de lipsit de răbdare şi de precipitat la telefon, m-am gândit că mai bine vin personal să mă interesez de scrisoarea mea.

Sărise peste dreptul meu la replică. Minunat, nu sosise nici de cinci minute şi deja începuse să vorbească precum *maman!* Am ieşit imediat din starea aceea cataleptică.

— Uite ce e, *mademoiselle,* adevărul e că nu-mi vedeam capul de muncă. Dar *n-am fost* precipitat sau lipsit de răbdare.

M-a privit gânditoare, apoi a dat din cap.

— Aveți dreptate, a zis. Sinceră să fiu, în realitate ați fost *neprietenos*. Chiar mă întrebam dacă toți redactorii sunt la fel de neprietenoşi sau doar dumneavoastră vă stă în caracter, *monsieur* Chabanais.

Am zâmbit sec.

— Câtuşi de puțin, noi doar încercăm să ne facem meseria, însă, din păcate, se-ntâmplă să mai fim şi perturbați, *mademoiselle*... Iarăşi uitasem cum o cheamă.

— Bredin. Aurélie Bredin. Mi-a întins mâna şi am văzut că zâmbeşte din nou.

I-am strâns mâna şi imediat m-am întrebat dacă există vreo metodă prin care pot să i-o păstrez într-a mea mai mult decât se cuvine (eventual, să pot păstra mai mult decât mâna ei). Apoi i-am dat drumul.

— *Mademoiselle* Bredin, încântat de cunoştință! Nu ni se-ntâmplă prea des să cunoaştem cititori aşa entuziaşti ca dumneavoastră.

— Ați primit scrisoarea?

— Da, cum să nu! am mințit eu. Stă bine-mersi în tăvița mea de corespondență.

Ce-ar fi putut să se-ntâmple? Fie scrisoarea se găsea deja în tăvița mea de corespondență, fie urma s-o primesc a doua sau a treia zi. Şi chiar dacă n-o primeam, rezultatul era acelaşi: minunata scrisoare din partea cititoarei nu avea să ajungă la destinatar, în cel mai fericit caz urmând a sfârşi la mine în dulap.

I-am zâmbit satisfăcut.

— Atunci puteți să i-o trimiteți mai departe lui Robert Miller, a spus ea.

— Desigur, *mademoiselle* Bredin, n-aveți nicio grijă în privința asta. Scrisoarea dumneavoastră e ca şi trimisă. Cu toate astea...

— Cu toate astea? m-a îngânat ea îngrijorată.

— Cu toate astea, dacă aş fi în locul dumneavoastră, nu mi-aş face speranțe prea mari. Robert Miller este o persoană extrem de rezervată, ca să nu zic *dificilă*. De când l-a părăsit

soția, duce o viață de sihastru în căbănuța aia a lui. Inima lui aparține pe de-a-ntregul cățelușului său… Rocky, am zis.

— A! a făcut ea. Ce trist!

Am înclinat solemn din cap.

— Foarte, foarte trist, într-adevăr. Robert a fost dintotdeauna un pic mai ciudat, dar în fine… Am scos un oftat adânc şi convingător. Bunăoară, chiar zilele astea am tot încercat să-l convingem să vină la Paris să dea un interviu pentru *Figaro,* dar nu trag prea multe speranțe că va accepta.

— Curios, nu m-aş fi gândit că e o astfel de persoană. Cartea lui e atât de… atât de optimistă şi de amuzantă, a zis. Ați avut şansa să-l cunoaşteți personal pe *monsieur* Miller? Pentru prima dată m-a privit cu interes.

— Ei bine… am tuşit, dându-mi importanță. Aş putea afirma că sunt unul dintre puținii oameni care-l cunosc cu adevărat pe Robert Miller. Ce pot spune cu certitudine este că am lucrat foarte mult împreună cu el la roman şi am impresia că mă simpatizează.

Părea impresionată.

— E fără îndoială o carte grozavă.

După asta a spus:

— Ah, tare mi-ar plăcea să-l cunosc pe acest Miller. Nu credeți că există o şansă cât de mică să-mi răspundă?

Am ridicat din umeri.

— Ştiu şi eu, *mademoiselle* Bredin? Cel mai probabil n-o să vă răspundă, asta e părerea mea, dar, până la urmă, eu nu-s Dumnezeu.

Am observat-o jucându-se cu ciucurii fularului.

— Cum să vă spun… Nu-i *chiar* o simplă scrisoare de la un cititor. Aş merge prea departe dacă v-aş explica totul, *monsieur* Chabanais şi, în definitiv, dumneavoastră n-aveți niciun amestec în povestea asta, dar *monsieur* Miller m-a ajutat nespus de mult atunci când mă aflam în nişte împrejurări dificile, astfel că aş vrea să-i mulțumesc, înțelegeți?

Am dat din cap. Ardeam de nerăbdare să ajung la tăvița de corespondență şi să citesc ce avea *mademoiselle* Aurélie Bredin să-i spună lui *monsieur* Robert Miller.

— Hmm, s-aşteptăm să vedem ce se-ntâmplă, am zis. Cum era proverbul ăla englezesc simpatic foc? „S-aşteptăm, un ceai să bem, ce se-ntâmplă să vedem."

Mademoiselle Bredin a schițat o grimasă de disperare foarte caraghioasă.

— Urăsc nespus aşteptarea asta, s-a justificat ea în fața mea.

— Cine n-o urăşte? am răspuns binevoitor şi m-a cuprins plăcutul sentiment de a avea toate atuurile în mână. Nici prin gând nu mi-ar fi trecut că peste câteva săptămâni eu aveam să fiu cel care aşteaptă cu nerăbdare şi disperare un răspuns decisiv din partea unei răzbunătoare femei cu ochi de culoare verde-închis – un răspuns de care depindea fraza finală a unui roman. În acelaşi timp, un răspuns care avea să-mi influențeze întreaga viață!

— Îngăduiți-mi să vă las cartea mea de vizită, a zis *mademoiselle* Bredin şi a scos din poşeta ei de piele o carte de vizită micuță, pe care erau desenate două cireşe roşii. În caz că Robert Miller se hotărăşte să vină la Paris. Aş aprecia dacă m-ați anunța. M-a săgetat cu o privire care se voia a fi conspirativă.

— Sigur, ținem legătura. Trebuie să recunosc că în clipa respectivă nu exista lucru pe care să mi-l fi dorit mai mult. Deşi, din motive evidente, mi-ar fi plăcut ca Robert Miller să nu intre în ecuație. Sincer să fiu, începeam să-i port pică. Am luat cartea de vizită şi aproape că nu mi-am putut stăpâni uimirea. Le Temps des Cerises, am murmurat. Ah… *lucrați* în acest restaurant?

— E restaurantul *meu*, mi-a răspuns. Îl ştiți?

— Ăăă… Nu… Da… Nu chiar, m-am bâlbâit eu. Trebuia să am grijă ce scot pe gură. Nu e… Nu e restaurantul din romanul lui Miller? Măi să fie, haha, ce coincidență!

— Să fie *oare* o coincidență? M-a privit cu un aer gânditor şi pentru o clipă am înghețat la gândul că s-ar putea să ştie ceva. Nu, era imposibil! Absolut imposibil! Nimeni, cu excepția mea şi a lui Adam, nu ştia că în realitate Robert Miller şi André Chabanais sunt una şi aceeaşi persoană.

— *Au revoir, monsieur* Chabanais. Mi-a zâmbit din nou şi a dat să plece. Poate că în curând, cu ajutorul dumneavoastră, voi afla dacă e sau nu o coincidență.

— *Au revoir, mademoiselle* Bredin. I-am zâmbit la rându-mi şi m-am rugat să nu afle niciodată. Şi în niciun caz cu ajutorul meu.

5

— Miller, murmura Bernadette. Miller… Miller… Miller… Stătea aplecată peste tastatură şi scria numele lui Robert Miller. Să vedem ce aflăm de pe Google.

Era iarăşi luni, iar în weekend fuseseră atâtea de făcut la restaurant încât n-avusesem când să-mi dedic timpul celei mai noi activități preferate ale mele – să-l caut pe Robert Miller.

Vineri organizasem două petreceri de amploare – o zi de naştere, la care s-a cântat şi s-au ținut multe toasturi, şi cea a unui grup de oameni de afaceri şi mai cheflii, care fără doar şi poate țineau petrecerea de Crăciun în noiembrie şi nu se mai îndurau să plece.

Pe Jacquie l-au trecut toate apele şi a blestemat de toți sfinții pentru că Paul, ajutorul de bucătar, se îmbolnăvise, iar el a trebuit să se ocupe şi de grătar.

Colac peste pupăză, niciunul dintre clienți nu voia meniul cu peşte. Toți comandaseră oferta *à la carte,* iar Jacquie mă dojenea pentru că luasem prea mult somon, de care n-avea cum să mai scape.

Însă eu eram cu gândul departe, şi-i dădeam târcoale în minte unui englez chipeş care probabil era la fel de singur ca şi mine.

— Imaginează-ți şi tu, l-a părăsit nevasta şi acum tot ce i-a mai rămas e cățeluşul, i-am povestit lui Bernadette când am sunat-o duminică seara. Stăteam întinsă pe canapea cu romanul lui Miller în mână.

— Ei, nu mai spune, *chérie!* Zici că suntem la Balul Persoanelor Singure! El a fost părăsit, tu ai fost părăsită. El e înnebunit după bucătăria franțuzească, tu eşti înnebunită după bucătăria franțuzească. Iar el a scris despre restaurantul tău şi poate chiar despre tine. Nu pot să spun decât *bon appetit!* a glumit ea. Să-nțeleg că englezul tău trist a încercat să te caute?

— Fugi de-aici, Bernadette! i-am zis şi mi-am pus o pernă după cap. Întâi de toate, nu-i englezul *meu,* apoi toate *coincidențele* astea mi se par într-adevăr uimitoare. În al treilea rând, nici nu cred c-a primit scrisoarea mea încă. Mi-a venit iarăşi în minte conversația uşor ciudată pe care o avusesem cu câteva zile înainte la Éditions Opale. Nu pot decât să sper că bărbosul ăla caraghios o să trimită scrisoarea mai departe.

„Bărbosul ăla caraghios” era, desigur, *monsieur* Chabanais, care, dacă stăteam să mă gândesc mai bine, începea să mi se pară din ce în ce mai puțin demn de încredere.

Pe Bernadette a pufnit-o râsul.

— Îți faci prea multe griji, Aurélie! Dă-mi un singur motiv realist pentru care n-ar face-o!

Am studiat pictura în ulei a lacului Baikal pe care o aveam pe peretele opus şi pe care tata o cumpărase cu ani în urmă de la un artist rus, în decursul aventuroasei lui călătorii spre Ulan Bator cu expresul trans-siberian. Era o pictură luminoasă, liniştitoare, la care mă uitam cu plăcere. O barcă veche ce se legăna pe apă în preajma țărmului, cu lacul întinzându-se în spatele ei. Apa era deosebit de calmă şi de limpede, de un albastru strălucitor şi de nepătruns şi înconjurată de un peisaj de vară. „Nici n-ai bănui”, parcă îl aud pe tata spunând, „că e unul dintre cele mai adânci lacuri din Europa.”

— Nu ştiu, am răspuns contemplând jocul de lumini şi umbre de pe suprafața lucitoare a apei. Am eu aşa, un sentiment. O fi gelos şi vrea să-l țină departe de alții pe scumpul lui scriitor. Sau poate doar de mine.

— Of, Aurélie, ce tot îndrugi acolo? Conspiraționistă mică ce-mi eşti!

M-am ridicat în capul oaselor.

— Nu sunt. Tipul ăla *era* foarte ciudat. Mai întâi, s-a comportat ca un Cerber cu mine la telefon. Dup-aia, când am vorbit la editură, s-a holbat la mine de parcă era dus cu

capul. La început, nici nu mi-a răspuns la întrebări, se tot uita lung la mine, de parcă-i lipsea o doagă.

Bernadette a plescăit, cuprinsă de nerăbdare.

— Poate că era surprins doar. Sau poate c-a avut o zi grea. Doamne, Aurélie, la ce te-ai fi *aşteptat?* Doar nu te cunoaşte de la facerea lumii. I-ai înşirat verzi şi uscate la telefon. Dup-aia, te-ai dus seara la el la birou, total pe neaşteptate, l-ai încolţit pe bietul om, care tocmai pleca şi el acasă, şi l-ai întrebat de-o scrisoare – care, din punctul lui de vedere, poate fi orice amărâtă de scrisoare din partea cine ştie cărei ţăcănite care aleargă după autografe şi face pe grozava. Aşadar, mă mir că nu te-a dat afară pe uşă. Imaginează-ţi cum ar fi dacă fiecare cititor ar da buzna în biroul lui ca să se asigure că scrisoarea trimisă e înaintată unui scriitor sau altuia. Eu una, *urăsc* să mă trezesc cu părinţi care vin neanunţaţi la şcoală să mă chestioneze de ce i-am dat odraslei teme suplimentare drept pedeapsă.

Nu m-am putut abţine să râd.

— Ai dreptate, ai dreptate. Dar să ştii că tot mă bucur c-am reuşit să vorbesc personal cu redactorul ăla.

— Foarte bine. Oricum, până la urmă, *monsieur* Cerberus ţi-a vorbit destul de frumos.

— Da, mi-a spus răspicat că în niciun caz n-o să primesc vreun răspuns de la scriitor, pentru că stă închis ca un pustnic, scufundat în tristeţe în casa lui modestă, şi n-are vreme de astfel de prostii, i-am azvârlit eu.

— A promis că te anunţă dacă vine Robert Miller la Paris, i-a dat înainte Bernadette, fără să se lase păgubaşă. Ce vrei mai mult, domnişoară „Nu sunt niciodată mulţumită?”

Chiar aşa, ce voiam mai mult?

Voiam să aflu mai multe despre acel englez care arăta atât de bine şi care scria lucruri atât de încântătoare. Ăsta era motivul pentru care Bernadette folosea motorul de căutare în dimineaţa aia de luni, la o săptămână de când începuse totul.

— Ce mă bucur că nu ai ore lunea şi putem să ne vedem, am zis şi m-a cuprins un sentiment de recunoştinţă în timp

ce observam concentrată cum caută toți Millerii din lume pentru mine.

— Hmm... Hmm... a mormăit Bernadette, după care şi-a dat o şuviță blondă pe după ureche şi s-a uitat la monitor de parcă ar fi fost hipnotizată. Rahat! Am tastat greşit. Nu, nu voiam să scriu Niller, ci M-i-l-l-e-r!

— Ştii, eu nu prea pot să ies în oraş seara, trebuie să fiu la restaurant. M-am aplecat spre ea, ca să văd şi eu ce scrie pe ecran. Deşi... Cum Claude a plecat, e clar că mi-ar prinde bine să am ceva activitate seara, am continuat. Serile astea de iarnă te fac uneori să te simți foarte singură.

— Dacă vrei, am putea să mergem la film diseară, a zis Bernadette. Rămâne Émile acasă, deci pot să ies. Ai mai vorbit cu Claude? a întrebat fără să facă vreo pauză.

Am dat din cap în semn că nu, recunoscătoare că de data asta nu i-a mai adăugat niciun adjectiv.

— Nici nu m-aşteptam la altceva din partea idiotului ăluia, a bombănit şi s-a încruntat. E incredibil cum a dispărut ca măgarul în ceață. Apoi glasul i-a devenit mai prietenos. Ți-e dor de el?

— Îmi e, am zis şi m-am surprins pe mine însămi, căci starea mea sufletească se îmbunătățise considerabil față de ziua nefericită în care hoinărisem pe străzile Paris. Noaptea e ciudat să zaci singură-n pat. Am rămas pe gânduri un răstimp. E destul de aiurea când, brusc, nu mai e nimeni acolo să te ia în brațe.

Bernadette a dat dovadă de foarte multă empatie.

— Da, îmi închipui, a zis, şi n-a mai adăugat imediat că e o diferență clară între a fi cu un bărbat cumsecade care să te ia în brațe şi a fi cu un idiot care face acelaşi lucru. Cine ştie ce-ți rezervă viitorul? S-a uitat la mine şi mi-a zâmbit. Până una-alta, ți-ai găsit o distracție pe cinste. Poftim: Robert Miller – doisprezece milioane o sută douăzeci de rezultate. Ce zici?

— N-are cum! m-am uitat la monitor fără să-mi vină să cred. Imposibil!

Bernadette a deschis câteva linkuri, la întâmplare. „Robert Miller – artă contemporană”. Pe ecran a apărut un tablou dreptunghiular alcătuit din diferite dungi colorate.

— Vai, e *foarte* contemporan, într-adevăr! A închis pagina. Ia te uită! Rob Miller, jucător de rugby. Pfffuai, domnu’ sportiv! A plimbat cursorul pe pagină. Robert Talbot Miller, agent american, a făcut spionaj pentru Uniunea Sovietică – nu cred că-i ăsta, pare deja înțărcat. A apucat-o râsul. Ha! a exclamat. Robert Miller, locul 224 în clasamentul celor mai bogați oameni din lume! Eşti sigură că nu vrei să te răzgândeşti, Aurélie?

— Aşa n-ajungem nicăieri, am spus. Trebuie să cauți după „Robert Miller, scriitor”.

„Robert Miller, scriitor” a generat doar şase sute cincizeci de mii de rezultate, deci căutarea era în continuare o provocare.

— Nu puteai şi tu să găseşti un scriitor cu un nume mai puțin comun? a zis Bernadette, dând clicuri pe prima pagină care s-a deschis. Rezultatele erau extrem de diverse: de la un tip care publicase cărți despre dresajul cailor, până la un lector care scrisese o lucrare despre coloniile engleze pentru Oxford University Press şi un englez cu o înfățişare teribil de înfricoşătoare, care scrisese o carte despre războiul anglo-bur.

Bernadette a arătat cu degetul înspre fotografie.

— N-are cum să fie ăsta, nu-i aşa?

Am scuturat cu putere din cap.

— Doamne, nu! am strigat.

— N-avem sorți de izbândă, a zis Bernadette. Cum ziceai că se cheamă romanul ăla?

— *Surâsul femeilor.*

— Bun... Bun... Bun... A început să tasteze. Aha! a zis. L-am găsit, uite: Robert Miller, *Surâsul femeilor!* A zâmbit triumfătoare, iar eu mi-am ținut răsuflarea. Robert Miller, publicat la Éditions Opale. Drace, nu e decât pagina de internet a editurii. Şi linkul ăsta duce către... Amazon, unde văd la fel, tot ediția în limba franceză. Ciudat, ar trebui să

găsim undeva ediția originală, în limba engleză. A mai tastat ceva, apoi a dat din cap. Nimic, a zis. Toate rezultatele au legătură cu Henry Miller, *The Smile at the Foot of the Ladder*[16] – o carte excelentă, apropo –, dar e clar că nu duc spre omul nostru. Şi-a bătut uşor buzele cu degetul arătător, gânditoare. Nu scrie nicăieri pe Internet despre el, nu are pagină de Facebook. Domnul Miller rămâne o enigmă, pentru World Wide Web, cel puțin. Cine ştie, poate e foarte de modă veche şi respinge tehnologia modernă de orice fel. Totuşi, e ciudat că n-am găsit ediția în limba engleză a cărții. A închis laptopul şi s-a uitat la mine. Îmi pare rău, nu-ți pot fi de ajutor.

M-am întors la locul meu, deziluzionată. Credeam că în ziua de azi găseşti orice pe Internet.

— Şi-acum ce facem? am întrebat.

— Ne facem o salată cu brânză de capră, sau, mai bine zis, *tu* vei face o minunată *salade au chèvre*. Trebuie să existe un motiv ascuns pentru care mi-am făcut prieten un maestru bucătar, nu crezi?

Am oftat.

— O idee mai bună n-ai?

— Ba da, a zis. Ce-ar fi să-l suni pe domnul redactor Cerber şi să-l întrebi dacă Robert Miller are o pagină web şi de ce nu se găseşte ediția în limba engleză a cărții. S-a ridicat de la birou şi s-a dus în bucătărie. Nu, nu-i telefona, a strigat în timp ce deschidea frigiderul. Mai bine trimite-i un e-mail bietului om.

— N-am adresa lui de e-mail, am răspuns cu părere de rău şi m-am dus după ea în bucătărie. A închis frigiderul şi mi-a aruncat o salată creață în brațe.

— Asta nu-i o problemă, draga mea.

M-am uitat ursuză la salată, care n-avea nicio vină, săraca. Bernadette avea dreptate. Normal că adresele de e-mail ale oamenilor neinteresanți ca André Chabanais, redactor-şef la Éditions Opale, se găseau fără probleme.

6

— Ți se pare ciudat, care va să zică, am zis încet în timp ce studiam a doua oară e-mailul pe care-l listasem la birou în după-amiaza aceea. „Stimată *mademoiselle* Aurélie, toată povestea asta e mai mult decât ciudată.”

Oftând, am pus e-mailul deoparte şi am luat în mână scrisoarea pe care deja o ştiam pe de rost – îmi plăcea mult mai mult decât mesajul acela nesolicitat şi deloc agreabil.

Lucrurile începuseră să se complice, iar pe mine mă surprindea cum aceeaşi persoană e capabilă să scrie două scrisori atât de diferite. M-am lăsat pe spate în scaunul meu vechi de piele, mi-am aprins o țigară şi am aruncat pe măsuța de cafea cutia de chibrituri pe care o aveam de la Deux Magots[17].

Încercasem de câteva ori să mă las. Ultima oară după târgul de carte, când părea că se terminase cu stresul şi că viața mea avea să-şi recapete monotonia calmă şi plăcută.

Carmencita, domnişoara focoasă care se ocupa de drepturile de autor pentru limba portugheză şi care deja mă pusese pe jar cu ochii ei negri pe parcursul întâlnirilor pe care le avuseserăm în ultimii trei ani, mă invitase la cină şi după aia în camera ei de hotel. A doua zi de dimineață fusesem nevoit să-i explic foarte clar că nu mai am nevoie de alte femei cărora să le ofer coliere. Când în cele din urmă Carmencita a plecat ofensată (nu înainte de a mă pune să-i promit că o s-o invit la cină anul următor), credeam că, pentru restul anului, cea mai mare provocare pentru mine avea să fie lecturarea tuturor manuscriselor pe care le comandasem, cuprins fiind de euforia târgului de carte.

Însă de marțea trecută pachetele mici şi albastre cu paiele acelea care-mi puneau în pericol sănătatea deveniseră din nou tovarăşele mele permanente.

În intervalul de timp în care Adam nu m-a sunat înapoi am fumat cinci țigări. Când mi-a telefonat în sfârşit, joi, am pus

țigările în sertarul de sus al biroului şi m-am jurat că o să uit de existența lor. Dar seara, în fața biroului meu a aterizat, ca picată din ceruri, fata aia cu ochi verzi, iar sentimentele mi-au fost răvăşite ca niciodată. Trăiam într-un vis care era în acelaşi timp şi un coşmar. Trebuia să mă descotorosesc de *mademoiselle* Bredin înainte să afle adevărul despre Robert Miller şi totuşi nu-mi doream nimic mai mult decât s-o revăd pe femeia aceea cu zâmbet încântător.

Când *mademoiselle* Bredin a traversat anticamera şi a dispărut, mi-am aprins o țigară. Apoi am dat fuga în biroul cel mare, acolo unde pe parcursul zilei stăpână era *madame* Petit, şi am răscolit prin tăvița mea de corespondență, cea verde, până ce am dat peste un plic lung şi alb, adresat „scriitorului Robert Miller". Am scos repede capul pe uşă şi am ascultat – voiam să mă asigur că domnişoara nu se întoarce şi că nu sunt prins în timp ce îi deschid scrisoarea – apoi am desfăcut în grabă plicul care conținea scrisoarea ei scrisă de mână, fără a folosi cuțitul pentru corespondență. De atunci, scrisoarea a stat prin toate colțurile apartamentului meu, iar eu am citit-o de mii de ori, iarăşi şi iarăşi.

„Paris, noiembrie 2008

Dragă Robert Miller,

Din cauza dumneavoastră n-am pus geană pe geană azi-noapte şi aş vrea să vă mulțumesc! Tocmai ce v-am terminat de citit cartea, *Surâsul femeilor.* Dar ce tot spun, nu am citit-o, am devorat cartea asta absolut minunată, care aseară mi-a picat în mână din pură întâmplare (în timp ce încercam să fug de poliție, ca să spun aşa) într-o librărie pariziană. Sinceră să fiu, nu mă dusesem s-o cumpăr. În mod normal, cea mai mare pasiune a mea este gătitul, nu lectura. Însă cartea dumneavoastră m-a umplut de emoție, m-a inspirat, m-a făcut să râd. E uşoară şi în acelaşi timp plină de învățături. Pe scurt, m-a făcut fericită într-o zi în care eram mai nefericită ca oricând (aveam inima frântă şi eram supărată pe

viață), iar faptul că v-am găsit cartea (sau ea m-a găsit pe mine?) fix în momentul ăla, mi se pare un semn al destinului.

Poate că vi se pare ciudat, dar de la primele rânduri am simțit că această carte o să aibă un înțeles foarte special pentru mine. Eu nu cred în coincidențe.

Dragă domnule Miller, înainte să vă faceți impresia că aveți de-a face cu o nebună, trebuie să vă spun câteva lucruri.

Restaurantul Le Temps des Cerises, care apare atât de frecvent în carte şi pe care-l descrieți cu atâta drag, este restaurantul meu. Iar Sophie a dumneavoastră sunt eu. În orice caz, asemănarea dintre noi este izbitoare, iar când o să vedeți fotografia pe care v-am trimis-o, o să înțelegeți ce vreau să spun. Recunosc, nu ştiu cum de se-ntâmplă aşa ceva, dar îmi pun întrebarea firească dacă ne-am întâlnit cândva, iar eu nu-mi mai amintesc. Dumneavoastră sunteți un autor englez de succes, iar eu, bucătar francez într-un restaurant aproape necunoscut din Paris – cum e posibil ca drumurile noastre să se fi întâlnit?

Vă puteți lesne închipui că toate aceste «coincidențe», care într-un fel n-au cum să fie coincidențe, nu-mi dau pace.

Vă scriu cu speranța că-mi puteți da o explicație. Din nefericire, nu am adresa dumneavoastră şi nu pot să vă contactez decât prin intermediul editurii. Pentru mine ar fi o deosebită onoare să-l invit la cină pe bărbatul care scrie asemenea cărți şi căruia îi datorez atât de multe. La o cină pregătită de mine, în Le Temps des Cerises.

Din câte am citit în biografia dumneavoastră (şi în roman), sunteți îndrăgostit de Paris şi îmi imaginez că-l vizitați des. Ar fi minunat să ne cunoaştem personal. Aşa probabil că aş primi răspuns la multe întrebări.

Sunt sigură că după apariția cărții ați început să primiți multe scrisori entuziaste şi ştiu că nu aveți timp să răspundeți fiecărui cititor în parte. Însă eu nu sunt un cititor oarecare, credeți-mă. Pentru mine, *Surâsul femeilor* a fost o carte ieşită din comun, pe care destinul mi-a trimis-o, de fapt. Aşadar, vă scriu cu un amestec de adâncă recunoştință,

profundă admirație şi curioasă nerăbdare. Aş fi extrem de încântată să primesc un răspuns din partea dumneavoastră şi mi-aş dori foarte mult să acceptați invitația mea la cină în Le Temps des Cerises.

Cu mult drag,

Aurélie Bredin

P.S. E prima dată când scriu unui scriitor. Şi n-am obiceiul să invit bărbați necunoscuți la cină, însă sunt sigură că scrisoarea mea e pe mâini bune dacă a ajuns la un gentleman englez ca dumneavoastră.”

După ce-am citit scrisoarea pentru prima dată, m-am lăsat pe spate în scaunul de birou al lui *madame* Petit şi am mai fumat o țigară.

Trebuie să recunosc că, dacă aş fi fost Robert Miller, m-aş fi simțit cel mai norocos bărbat din lume. N-aş fi ezitat o secundă să răspund acelei scrisori, care era mult mai mult decât o scrisoare obişnuită de dragoste. Ah, aş fi acceptat cu dragă inimă invitația frumoasei bucătărese la o intimă *diner à deux* în restaurantul ei (invitația era cea mai tentantă parte din scrisoare), şi probabil că şi alte invitații la diverse lucruri (care, în imaginația mea, erau şi mai tentante).

Însă, oricât ar părea de stupid, eram doar André Chabanais, un redactor-şef de duzină, incredibil de obişnuit, care se dădea drept Robert Miller, acel mare scriitor, amuzant şi totuşi profund, care prin scrisul său îşi făcuse loc în inima femeilor triste.

Am tras din țigară şi m-am uitat atent la fotografia pe care această Aurélie Bredin o ataşase scrisorii. În poză purta rochia verde (cu siguranță era printre preferatele ei), părul i se revărsa pe umeri şi zâmbea drăgăstos către cameră.

Nici de data aceea zâmbetul ei nu-mi era adresat mie. Când i se făcuse fotografia, zâmbea cuiva, probabil tipului care mai târziu o făcuse să sufere (avea inima frântă, era supărată pe viață). Iar când introdusese fotografia în plic, o făcuse pentru a-i zâmbi lui Robert Miller, într-un fel. Dacă ar fi ştiut că

urma s-o primesc eu (şi nu gentlemanul ei englez) şi mai târziu să o ascund în portofel, n-ar mai fi zâmbit atât de frumos, sunt sigur.

Mi-am stins ţigara, am aruncat mucul în coşul pentru maculatură, am băgat scrisoarea înapoi în plic şi am pus-o în servietă.

În timp ce în sfârşit ieşeam din birou după o zi plină de evenimente, filipinezii care ne făceau curat şi scoteau gunoiul au dat buzna înăuntru, râzând şi pălăvrăgind între ei.

— Ooo, missyu Zabanais, todeaun' munţiţi muuuut! mi-au strigat pe un ton vesel, dând din cap cu empatie.

Am dat şi eu din cap, deşi eram cu mintea în altă parte şi nu mă simţeam nici prea voios. Trebuia să fi plecat acasă de mult. Afară era rece, dar nu ploua. Am traversat Rue Bonaparte, întrebându-mă de ce-ar fi fugit *mademoiselle* Bredin de poliţie. Chiar n-arăta ca o persoană gata să fure tricouri din *Monprix*. Şi ce voia să însemne acel „ca să spun aşa" în contextul respectiv? Sau poliţistul de care-a fugit şi din pricina căruia a ajuns în librăria în care a găsit din întâmplare cartea mea era iubitul de care se despărţise, vreun miliţian din acela violent, cu care se certase rău şi care acum n-o lăsa în pace?

Totuşi, întrebarea cea mai importantă nu mi-am pus-o decât în momentul în care am introdus codul de acces în blocul în care locuiam, pe Rue des Beaux-Arts.

Cum reuşeşti să câştigi inima unei femei care şi-a pus în minte să cunoască un bărbat pe care-l admiră şi despre care crede că-i este sortit? Un bărbat care – ironică mai e şi soarta asta! – nici măcar nu există. Un spirit de care nu mai poţi scăpa, pe care l-au invocat doi ucenici de vrăjitor care s-au crezut deştepţi şi-au zis să intre în lumea vânzătorilor de vise.

Dacă aş fi citit asta într-un roman, m-aş fi amuzat copios. Dar atunci când tu însuţi eşti personajul comic al poveştii, nu mai e deloc amuzant.

Am deschis uşa apartamentului şi am aprins lumina. Aveam nevoie de o sclipire de inspiraţie, dar din păcate nu

urma să vină prea curând. Un lucru era sigur: Robert Miller, acel gentleman englez desăvârşit, a cărui scriitură era splendidă şi amuzantă, n-avea să ia niciodată cina cu Aurélie Bredin. Totuşi, dacă-mi jucam cărțile cum trebuie, era posibil s-o facă mult mai agreabilul francez André Chabanais, care locuia într-un apartament închiriat pe Rue des Beaux-Arts.

Peste câteva minute, agreabilul francez îşi asculta mesajele de pe robot, printre care şi un mesaj plin de reproş de la maică-sa, care-l întreba dacă are de gând să răspundă odată la telefon.

„André? Ştiu sigur că eşti acasă, *mon petit chou,* de ce nu răspunzi la telefon? Te-aştept sâmbătă la masă? Ai putea să te mai gândeşti şi tu din când în când la bătrâna de maică-ta, biata de ea. Mor de plictiseală, nu pot să-mi petrec tot timpul cu nasul în cărți", zicea pe un ton plângăreț, şi eu mi-am dus mâna la buzunarul de la geacă, pentru că simțeam iarăşi nevoia să fumez.

Apoi, am auzit vocea lui Adam.

„Salut, Andy, eu sunt! Cum merge, toate-s bune? Frate-meu tocmai a plecat în Sant'Angelo la un congres al dentiştilor şi se-ntoarce abia duminică seara. Ha! Ha! Ha! Ce viață pe dentiştii ăştia, nu-i aşa?"

Râdea de parcă n-ar fi avut nicio grijă pe lume şi mă întrebam dacă e conştient că suntem presați de timp. Frate-său n-avea telefon mobil? Nu existau telefoane în Sant'Angelo? (Dumnezeu ştie unde e oraşul ăsta!) Ce se petrecea?

„M-am gândit că mai bine-l sunăm pe Sam când se întoarce, o să aibă mai puține pe cap", a venit Adam imediat cu explicația. „Oricum, te sun după ce vorbesc cu Sam. În weekend mergem cu nişte prieteni la Brighton, dar mă găseşti pe mobil, ca de obicei."

Am bombănit „Da, sigur, te găsesc pe mobil, ca de obicei", apoi mi-am mai aprins o țigară.

„Ai grijă de tine şi... André?" Am ridicat capul. „Nu te da de ceasul morții, prietene. Sigur îl aducem pe Sam la Paris."

Am aprobat din cap şi m-am dus în bucătărie să văd ce mai am prin frigider. Am fost destul de mulţumit de rezultat. Am găsit o pungă cu fasole verde proaspătă, pe care-am fiert-o câteva minute în apă cu sare şi lângă asta am pregătit o friptură mare; în sânge, bineînţeles, cum le place englezilor.

După ce-am terminat de mâncat, m-am aşezat la masa rotundă din sufragerie cu o foaie de hârtie în faţă şi mi-am pus la punct planul de bătaie în ceea ce o privea pe Aurélie Bredin = A.B. Iată ce aveam aşternut pe hârtie două ore mai târziu:

„1. Robert Miller ignoră scrisoarea şi *nu* răspunde → probabil că primul lucru pe care-l face A.B. este să se ducă la cunoştinţa pe care-o are la editură să afle ce s-a întâmplat cu scriitorul. André Chabanais = A.C. îi spune că scriitorul nu vrea s-audă de ea şi nu-i dă nicio altă informaţie. → A.B. se loveşte de un obstacol de netrecut şi până la urmă îşi pierde interesul → nici A.C. n-o mai interesează ca posibil mijlocitor al întâlnirii.

2. Robert Miller răspunde la scrisoare şi A.C. se oferă să ajute → asta îl face să crească în ochii lui A.B. Totuşi, A.B. îşi îndreaptă atenţia în altă parte, adică spre scriitor, nu spre redactor. Şi poate s-o ajute? Nu, pentru că Robert Miller nu există. → A.C. are nevoie de timp pentru a-i demonstra lui A.B. ce tip grozav e el. (Şi, ca o paranteză, ce tâmpit e englezul ăla, de fapt.)

3. Robert Miller îi răspunde printr-o scrisoare frumoasă, dar vagă → Întreţinem pasiunea. Scriitorul îi vorbeşte despre redactorul minunat cu care a lucrat (A.C.) şi îi spune că speră să vină în Paris în viitorul apropiat, dar că nu ştie dacă se pot vedea, pentru că are foarte multe întâlniri stabilite.

4. A.C. pune ceva la cale. O întreabă pe A.B. dacă nu vrea să vină pe neaşteptate la o întâlnire pe care o are el cu Miller (la cină?). → Ea acceptă *şi* îi este recunoscătoare. Normal, scriitorul nu-şi face apariţia, anulând, vezi Doamne, întâlnirea în ultimul moment. → A.B. se înfurie pe scriitor. A.C. îi spune că, din păcate, niciodată nu te poţi baza pe el. →

A.B. şi A.C. petrec o seară minunată împreună, iar A.B. îşi dă seama că îl preferă pe simpaticul redactor în detrimentul scriitorului complicat.”

Am încuviințat satisfăcut din cap şi am citit încă o dată punctul 4. Pentru început, nu era o idee rea. Dacă era ceva genial sau nu, asta rămânea de văzut. Totuşi, rămâneau câteva întrebări:

1. Merită Aurélie Bredin toată frământarea şi tot efortul acela? Absolut!
2. Ar trebui să-i spun adevărul? În niciun caz!
3. Ce se-ntâmplă dacă Sam Goldberg chiar vine la Paris ca Robert Miller, să dea un interviu sau să țină o lectură publică, iar A.B. află despre asta?

La ora aceea târzie nu aş fi putut găsi în ruptul capului un răspuns la ultima întrebare. M-am ridicat, am golit scrumiera (cinci țigări) şi am stins lumina. Eram mort de oboseală şi, în momentul ăla, întrebarea cea mai presantă era ce avea să se întâmple dacă Robert Miller *nu* venea la Paris.

Vineri dimineața, *monsieur* Monsignac mă aştepta deja în birou.

— A, dragă André, iată-te în sfârşit, *bonjour, bonjour!* m-a întâmpinat el pe un ton cântat, legănându-se energic înainte şi înapoi în pantofii lui din piele maro. Ți-am lăsat pe birou manuscrisul unei scriitoare foarte tinere şi frumoase – fiica ultimului câştigător al premiului Goncourt, care mi-e bun prieten, aşa c-o să fac o excepție, deşi nu-mi stă în fire, şi o să te rog să arunci *iute* o privire peste ea.

Mi-am dat jos fularul şi am încuviințat din cap. De când lucram la Éditions Opale, nu-mi amintesc să fi existat o singură situație în care *monsieur* Monsignac să nu fi vrut să mă ocup de ceva cât se poate de repede. M-am uitat în treacăt la manuscrisul fiicei laureatului premiului Goncourt, care se afla într-un dosar de plastic. Purta elegiacul titlu *Confessions d’une fille triste* (Confesiunile unei fete triste). Avea aproape o sută cincizeci de pagini şi pesemne că pe la pagina cinci ți se

apleca deja de atâta introspecție narcisistă, pe care în ziua de azi mulți o cataloghează drept literatură profundă.

— Nicio problemă, vă zic ce impresie mi-a făcut până la prânz, am zis în timp ce-mi agățam haina în garderoba îngustă de lângă ușă.

Monsignac și-a plimbat degetele peste cămașa lui în dungi albastru cu alb. Nu era tocmai scund, dar era mai mic decât mine cu mai mult de-un cap și considerabil mai solid. În ciuda constituției pe care-o avea, știa să se îmbrace cu bun gust. Detesta cravatele, purta pantofi lucrați manual și fulare din lână scoțiană și, în pofida aspectului corpolent, dădea impresia că este extrem de agil și de mobil.

— Minunat, André, a spus. Uite, asta-mi place mie la tine: nu faci nazuri niciodată. Tu nu te dai mare, nu pui întrebări inutile. Tu *faci* ca lucrurile să fie simple. M-a privit cu ochii lui scânteietori și albaștri și m-a bătut pe umăr. O s-ajungi departe, a zis, și mi-a făcut cu ochiul. Dacă manuscrisul e derizoriu, scrie și tu două, trei fraze de încurajare despre el. Știi tu, ceva de genul „are mare potențial, așteptăm cu interes să vedem ce va mai scrie această autoare" și așa mai departe, după care îl respingi elegant.

Am aprobat din cap, reprimându-mi zâmbetul. Și apoi, când era pe punctul de a termina și se afla chiar în prag, Monsignac s-a întors iarăși spre mine și a rostit fraza pe care o așteptasem pe tot parcursul convorbirii noastre.

— Și? Nu sunt probleme cu Robert Miller, da?

— Am luat legătura cu agentul lui, Adam Goldberg. E un tip pe care chiar pot să mă bazez. Bătrânul *monsieur* Orban (cel care căzuse de curând din copac în timp ce culegea cireșe) îmi dăduse mai demult un sfat: „Dacă ai de gând să torni o gogoașă, fiule, ai grijă să fie cât mai aproape de adevăr", îmi zisese el cândva, când chiuleam de la școală într-o zi de vară și urma să-i spun mamei o tonă de minciuni din alea de îngheață apele, „căci așa ai șanse să te mai și creadă cineva." A zis că reușim să-l aducem pe Miller la Paris, am continuat eu cu entuziasm și am simțit că-mi crește pulsul. Până la

urmă, e doar o chestiune de… hmm… punere la punct a detaliilor. Cred că luni o să ştiu nişte lucruri mai sigure.

— Bine… bine… bine… a mormăit Jean-Paul Monsignac şi a ieşit din încăpere cu o expresie satisfăcută pe chip, iar eu am dus mâna la buzunar, scotocind după ţigări.

După ce mi-am luat mica doză de nicotină (trei ţigări), mi-am recăpătat treptat calmul. Am deschis fereastra ca să intre în birou aerul curat şi rece.

Manuscrisul era un fel de Françoise Sagan pentru necunoscători. În afară de o domnişoară care nu prea ştie ce vrea (dar al cărei tată e un scriitor celebru) şi care pleacă în călătorie pe o insulă din Caraibe, pentru a ne relata apoi experienţele ei sexuale cu un negru de-al locului (care e beat criţă tot timpul), n-am reuşit să identific subiectul cărţii. Cu fiecare capitol nou aflăm despre starea sufletească a personajului principal feminin, care nu interesează pe nimeni, nici măcar pe amantul ei din Caraibe. La sfârşitul romanului, tânăra pleacă de pe insulă, viaţa ei rămâne sub un mare semn de întrebare, iar ea nu se dumireşte de ce e atât de tristă.

Personal, nici eu nu-mi dădeam seama de ce era tristă. Dacă în tinereţile mele aş fi avut ocazia să petrec opt săptămâni incredibile pe o insulă de vis şi să-mi satisfac poftele trupeşti în toate poziţiile posibile cu o frumuseţe din Caraibe, pe plajele acelea cu nisip alb, eu unul n-aş fi fost aşa de melancolic – cel mai probabil aş fi fost beat de fericire. Poate nu eram eu destul de profund.

Am conceput un răspuns negativ elegant şi am făcut o copie a acestuia pentru *monsieur* Monsignac. Pe la ora prânzului, *madame* Petit mi-a adus corespondenţa şi m-a întrebat suspicioasă dacă am fumat.

M-am uitat la ea cu o expresie inocentă şi am ridicat braţele în aer.

— Aţi fumat, *monsieur* Chabanais, a zis ea, cercetând pe ascuns mica scrumieră din spatele tăviţei de corespondenţă de pe birou. Mai mult, aţi fumat şi în birou *la mine,* am simţit

eu miros când am ajuns la muncă azi-dimineață. A dat dezaprobator din cap. Să nu care cumva să vă apucați iar de țigări, *monsieur* Chabanais, e foarte nociv, după cum bine știți!

Da, da, da, știam prea bine. Fumatul e un obicei periculos pentru sănătate. Mâncatul e periculos. Băutul e periculos. Tot ce e bun în viață e nesănătos sau îngrașă. Prea multă plăcere e nesănătoasă. În esență, viața însăși e un act de acrobație periculos, iar la sfârșit cazi de pe scară culegând cireșe sau te calcă vreo mașină în drum spre brutărie, cum a pățit portăreasa din *Eleganța ariciului*[18].

Am dat din cap ca un nătâng. Ce puteam să zic? Avea dreptate. Am așteptat până ce *madame* Petit a ieșit valvârtej din cameră și apoi am scos gânditor încă o țigară din pachet, m-am lăsat pe spate în scaun, ca după câteva secunde să privesc cum se destramă rotocoalele micuțe de fum pe care le scoteam pe gură.

După ce *madame* Petit m-a prins fumând în birou au mai fost și alte întâmplări perturbatoare care s-au interpus în mod regretabil între mine și un stil de viață sănătos. Cea mai sănătoasă – și probabil cea mai plicticoasă dintre ele – a fost de departe prânzul de duminică luat cu *maman* în Neuilly, deși nu pot să afirm că farfuriile pline-ochi cu *choucroute*[19], carne grasă de porc și cârnați (bunica e din Alsacia, deci pentru ea *choucroute* e nelipsit de pe masă) sunt cea mai bună alegere pentru organism. Iar faptul că „surpriza” trâmbițată de *maman* la telefon s-a dovedit a fi sora ei cu handicap permanent, împreună cu verișoara ei preferată (nu și preferata *mea),* guralivă și cam tare de urechi (din cauza asta vorbește foarte tare), pe care le invitase special, nu a făcut ca prânzul respectiv – pe care l-am mâncat de parcă ar fi fost servit în vase de porțelan alsacian – să fie foarte plăcut pentru mine. *Choucroute*-ul mi-a căzut ca un pietroi la stomac, iar cele trei babe, care țineau morțiș să-i spună unui bărbat în toată firea, în vârstă de treizeci și opt de ani și având peste 1,80 m înălțime, *mon petit boubou* sau *mon petit*

chou (vărzuca mea!), m-au scos din minți. În afară de asta, totul s-a desfăşurat ca de obicei, doar că de trei ori mai gălăgios.

Am fost întrebat dacă am slăbit (nu!), dacă am de gând să-mi pun pirostriile curând (când o să întâlnesc femeia potrivită), dacă *maman* mai poate spera la un nepot pe care să-l îndoape cu *choucroute* (da, bineînțeles, de-abia aşteptam), dacă îmi merge bine la muncă (normal, îmi merge excelent). În acelaşi timp, am fost întrebat în repetate rânduri dacă mai vreau puțină mâncare şi rugat să le povestesc ce mai e nou în viața mea.

— Ce mai e nou în viața ta, André? Haide, povesteşte-ne şi nouă!

Trei perechi de ochi care scânteiau de nerăbdare erau pironiți asupra mea, de parcă ar fi urmat să se difuzeze ştirile de duminică la radio. Întrebarea asta mă obosea întotdeauna. Nu puteam să le spun adevăratele noutăți din viața mea (era exclus ca cineva de la masă să înțeleagă că nervii mei erau întinşi la maximum din pricina faptului că îmi luasem o altă identitate, cea a unui scriitor englez, şi că toată tărăşenia risca să iasă la iveală), aşa că am bâiguit ceva despre cum s-au spart ultima dată țevile de la mine din bloc, pentru că imobilul e vechi, iar ele au fost mulțumite, pentru că aveau o capacitate destul de limitată de concentrare (totuşi, era posibil ca de vină să fi fost faptul că relatarea mea nu era suficient de interesantă). Oricum, n-a trecut mult până să fiu întrerupt de verişoara surdă, care a zbierat „Cine-a murit?” (întrebase asta de cinci ori în după-amiaza aceea – presupun că o făcea de fiecare dată când pierdea firul discuției) şi să se treacă la subiecte mai interesante: inflamarea venelor, vizitele la medic, decorarea locuinței, leneşii de grădinari şi neisprăvitele de menajere, concertele de Crăciun, înmormântările, emisiunile-concurs şi ce pățiseră nişte vecini pe care nu-i cunoşteam sau personalități din trecutul îndepărtat). În cele din urmă, a sosit timpul să ne fie servite brânza şi fructele.

Până să vină momentul acela, atât eu, cât şi stomacul meu, eram atât de obosiţi încât m-am scuzat şi m-am dus în grădină să trag un fum (trei ţigări).

În noaptea respectivă m-am foit pe toate părţile în pat şi, chiar dacă luasem trei pastile pentru indigestie (a trebuit să le iau din cauza brânzei de capră şi a brânzei Camembert), am avut nişte coşmaruri îngrozitoare despre fratele lui Adam, chipeşul scriitor englez de succes. Se făcea că e în cabinetul lui stomatologic ultramodern, pe canapea cu *mademoiselle* Bredin pe jumătate dezbrăcată, gemând de plăcere în timp ce el o îmbrăţişa, iar eu eram imobilizat (gemeam la rândul meu) pe scaunul dentistului, în timp ce asistenta lui îmi scotea toţi dinţii din gură.

Când m-am trezit, într-un lac de sudoare, eram atât de tulburat încât nu aş fi putut să zic „nu" unei alte ţigări.

Dar asta ar fi fost o plăcere nevinovată pe lângă surprizele pe care avea să mi le aducă ziua de luni.

Adam mi-a telefonat la birou la prima oră ca să-mi spună că frate-său respinsese iniţial ideea. După ce cântărise mai bine problema delicată iscată de Miller, era gata să-şi intre-n rol, însă doar de data asta. („A primit vestea ca un bărbat adevărat", a fost comentariul degajat al lui Adam.)

Cu toate astea, cunoştinţele de limbă franceză ale lui Sam erau limitate, normal, iar el era orice, numai avid de lectură, nu. Nici la maşini de epocă nu prea se pricepea.

— Hmm… Va trebui să-l învăţăm toate astea dinainte, a spus Adam. Pentru lectura publică ai putea să-i pregăteşti câteva pasaje semnificative, iar el o să exerseze pe ele.

Cât despre rasul bărbii, Adam urma să depună ceva muncă de convingere cu fratele lui. Am apucat nervos de gulerul pulovărului care, dintr-odată, mi se părea că mă sugrumă. Bineînţeles că era un avantaj pentru noi dacă „Robert Miller" chiar arăta ca Robert Miller cel din fotografie, însă mă temeam că *dentistul* tot ca un dentist va arăta. Toată povestea asta era al naibii de complicată.

— Da, ai dreptate, a răspuns Adam. O să fac tot ce pot ca să-l conving. După asta a zis ceva care m-a făcut să mă întind imediat după țigări. Apropo, Sam ar vrea să vină nu lunea asta, ci cealaltă, sau mai bine zis, doar atunci *poate* să vină.

Am tras din țigară cât de repede am putut.

— Eşti nebun? am urlat. Ce crezi c-o să iasă din asta?

Uşa s-a deschis încet şi am văzut-o pe *mademoiselle* Mirabeau în prag, cu o privire ezitantă şi un dosar transparent în mână. Aştepta.

— Nu acum! am zbierat iritat şi i-am făcut semn cu mâna să plece. Doamne, nu te mai uita ca toanta la mine, *vezi* bine că vorbesc la telefon! am şuierat în direcția ei.

S-a holbat la mine speriată. Apoi buza de jos a început să-i tremure, iar uşa s-a închis la fel de încet precum fusese deschisă.

— Doar nu vine-n clipa *asta,* a spus Adam pe un ton liniştitor, iar eu am redevenit atent la conversația telefonică. Lunea aia ar fi perfect. Pot să mă duc la Sam duminică, să discutăm în voie despre toată treaba asta.

— Perfect, perfect, am bâiguit. Dar ar veni peste două săptămâni! Lucrurile astea trebuie pregătite cu ceva timp înainte. Cum o să ne descurcăm?

— Acum sau niciodată, a răspuns scurt Adam. Fii măcar mulțumit că vine.

— Dau pe-afară de mulțumire, am zis. Bine că nu pică mâine aici!

— Care-i problema? Cei de la *Figaro* sunt deja pe poziții, din câte-am înțeles. Cât despre lectura publică, ar fi bine s-o organizăm într-un cadru restrâns. Sau ai prefera o lectură la *FNAC*[20]?

— Nu, normal că nu, am răspuns. Cu cât trece mai neobservată, cu atât mai bine. Tot evenimentul trebuie să se desfăşoare cu cât mai puțin tam-tam. Luni, în două săptămâni! Am simțit că mă trec toate apele. Cu degetele tremurânde, am mai scos o țigară din pachet. Mamă, ce rău mă simt, am zis.

— De ce? Planul merge strună, m-a contrazis Adam. Bag seama că iar n-ai mâncat cum trebuie la micul dejun. Când am auzit asta, am început să-mi muşc pumnul. Pâine prăjită, omletă cu bacon, aşa se-ncepe ziua! m-a dojenit prietenul meu englez. Numai blegii mănâncă ce mâncaţi voi acolo dimineaţa! Prăjiturele şi croissante, auzi! Nu poţi să trăieşti cu de-astea!

— Hai să nu ne pierdem în detalii, bine? am răspuns. Dacă-i aşa, acuş' încep şi eu să mă iau de bucătăria englezească.

Nu era prima dată când discutam în contradictoriu cu Adam despre plusurile şi minusurile mâncărurilor tradiţionale ale fiecăruia.

— Nu, te rog, nu! îi simţeam zâmbetul din voce. Haide, zi-mi că e OK să vină atunci, înainte ca frate-meu să se răzgândească.

Am tras adânc aer în piept.

— *Bon.* Vorbesc imediat la departamentul nostru de relaţii publice. Vezi cum faci ca înainte să ajungă aici, frate-tău să aibă habar măcar despre subiectul principal al cărţii.

— Mă ocup.

— E bâlbâit?

— Eşti dus cu capul? Adică de ce-ar fi bâlbâit? Vorbeşte perfect normal şi are nişte dinţi fără cusur.

— Atunci m-am liniştit. Adam? Încă ceva…

— Da?

— Ar fi bine dacă fratele tău ar trata toată povestea asta cu maximă discreţie. Să nu spună nimănui de ce vine la Paris cu tine. Nici prietenilor lui de la club, nici vecinilor. Şi în niciun caz nevesti-sii. Lucrurile de genul ăsta se află mai repede decât ţi-ai imagina şi lumea-i foarte mică.

— Fii pe pace, Andy. Noi, englezii, suntem *foarte discreţi.*

În pofida presimţirilor rele pe care le avusese, Michele Auteuil a fost fericită la culme când a auzit că Robert Miller o să sosească la Paris atât de curând.

— Cum de-aţi reuşit s-o rezolvaţi atât de repede, *monsieur* Chabanais? a zis ea pe un ton piţigăiat, arătându-şi surprinderea, şi a bătut cu creionul în birou. Deci s-a dovedit că scriitorul nu-i atât de dificil precum spuneaţi! Vorbesc imediat cu cei de la *Figaro.* Am trimis deja nişte oameni la câteva librării mai mici, să cerceteze terenul. S-a întins spre fişierul rotativ pentru cărţi de vizită şi a scotocit prin ele. Mă bucur că lucrurile s-au aranjat cum nu se poate mai bine şi… cine ştie? Mi-a zâmbit, şi cerceii ei negri, în formă de inimioară, au tremurat energic lângă gâtul subţire. Poate la primăvară putem organiza o excursie în Anglia – o vizită la cabana lui Robert Miller? Ce părere aveţi?

Am simţit că mi se face greaţă.

— Ar fi grozav, am zis eu, începând să înţeleg cam prin ce trece un agent secret.

Am decis că amicul Robert Miller trebuie să moară imediat după vizita la Paris. La marginea drumului, în Corvette-ul lui vechi. Gât rupt. O tragedie – ce tânăr era! Şi acum n-a mai rămas de pe urma lui decât căţeluşul. Din fericire, acesta nu poate vorbi. Şi nici scrie. Poate că, în calitate de confident fidel al scriitorului şi de redactor cu inimă de aur, o să-l iau pe Rocky în grija mea. În spatele frunţii palide a lui Michelle Auteuil, rotiţele se învârteau.

— Oare mai lucrează la vreo carte? m-a întrebat.

— O, cred că da, am zis. Dar la el e un proces îndelungat, mai ales din pricina hobby-urilor pe care le are şi care-i mănâncă mult din timp. Toată ziua meştereşte la maşinile lui de epocă, ştii? M-am făcut că stau pe gânduri. Cred că i-a luat şapte ani să scrie prima carte. Aproape cât i-a luat lui John Irving. Doar că a lui Miller nu-i aşa de bună.

Am zâmbit fericit şi-am lăsat-o pe *madame* Auteuil în birou, nedumerită. Ideea de a-i pune capăt zilelor lui Miller mă umplea de încântare. Asta avea să-mi aducă salvarea.

Însă înainte să-l omor pe gentlemanul englez mai trebuia să-mi facă o favoare şi gata.

Am primit e-mailul lui Aurélie Bredin la 17:15. Şi până atunci nu fumasem decât o ţigară. În mod ciudat, m-am simţit aproape vinovat când am deschis mesajul.

Da, citisem scrisoarea pe care i-o scrisese în mare secret lui Robert Miller şi aveam în portofel o poză de-a ei, fără ca ea să ştie.

Bineînţeles că lucrurile astea nu erau în regulă. Dar nu erau nici ceva total greşit. Dar cine-ar fi putut deschide corespondenţa scriitorului în afară de mine?

Ce scria la „subiect" mi-a creat o uşoară nelinişte.

„Subiect: Întrebări despre Robert Miller!!!"

Am oftat. Nu era de bine cu cele trei semne de exclamare. Fără să ştiu ce scria în mesaj, m-a încercat sentimentul neplăcut că n-o să fiu în stare să-i ofer domnişoarei Bredin răspunsuri mulţumitoare la întrebările pe care le avea.

„Dragă *monsieur* Chabanais,

Azi e luni şi au trecut câteva zile de când ne-am întâlnit la editură. Sper din tot sufletul că i-aţi trimis lui Robert Miller scrisoarea mea. Chiar dacă n-aţi vrut să-mi daţi speranţe, eu sunt absolut sigură că-mi va răspunde. Bănuiesc că un redactor trebuie să-şi protejeze scriitorii de admiratorii înfocaţi, dar dumneavoastră luaţi sarcina asta mult prea în serios, nu credeţi? În orice caz, aş vrea să vă mulţumesc pentru efort şi să vă pun câteva întrebări la care sunt încredinţată că-mi veţi putea răspunde.

1. Robert Miller are o pagină web sau ceva de genul ăsta? Din păcate n-am reuşit să găsesc nimic pe Internet.

2. Am tot căutat – dar fără rezultat – ediţia originală a cărţii, cea în limba engleză, şi mi se pare ciudat că n-am găsit-o. La ce editură s-a publicat romanul lui Miller în Anglia? Care este titlul din limba engleză? Dacă tastezi „Robert Miller" pe amazon.uk, singurul rezultat care apare e cartea în limba franceză. Însă aceasta e o traducere din engleză, corect? Cel puţin, pe site apare numele traducătorului.

3. Prima dată când am vorbit la telefon, ați spus că scriitorul s-ar putea să vină la Paris pentru a ține o lectură. Evident, mi-ar face o deosebită plăcere să fiu prezentă – s-a stabilit deja data evenimentului? Dacă se poate, aş vrea să rezerv două bilete.

Sper că nu v-am răpit prea mult timp prețios şi aş aprecia dacă mi-ați răspunde cât mai repede cu putință.

Toate cele bune,

Aurélie Bredin”

Am dus mâna la buzunar după țigări şi m-am lăsat pe spate în scaun. *Mon Dieu,* Aurélie Bredin chiar voia să le ştie pe toate. Era al naibii de perseverentă! Trebuia să găsesc o cale de a pune capăt săpăturilor ei. În mod clar, ultimele două paragrafe îmi provocau indigestie.

Chiar nu voiam să-mi închipui ce s-ar putea întâmpla dacă entuziasta *mademoiselle* Bredin s-ar întâlni cu un Robert Miller total nepregătit – a se citi Samuel Goldberg – şi ar reuşi să vorbească cu el în persoană.

Însă şansele ca frumoasa bucătăreasă să audă despre organizarea lecturii publice erau minime. Cel puțin eu n-aveam s-o anunț, nici în ruptul capului. Şi fiindcă interviul din *Figaro* urma să apară cel mai devreme a doua zi, dinspre partea asta nu venea nicio amenințare. Până la momentul respectiv, vom fi isprăvit cu toată tărăşenia, iar dacă avea să descopere articolul sau să audă despre lectură mai târziu, sigur urma să fiu în stare să ticluiesc o explicație.

(Faptul că *mademoiselle* Bredin voia două bilete nu era deloc încurajator. De ce-i trebuiau două bilete? Cu siguranță nu-şi găsise un nou admirator imediat după ce-şi revenise de pe urma inimii sale frânte. Dacă avea nevoie de consolare, atunci eu trebuia să fiu cel care să i-o ofere.)

Mi-am mai aprins o țigară şi am continuat să mă gândesc.

Punctul doi, respectiv întrebarea legată de ediția originală a cărții, mă punea în mare încurcătură, dat fiind că *nu exista* versiunea în limba engleză, darămite o editură care s-o fi

publicat. Trebuia să concep un răspuns satisfăcător. Ultimul lucru pe care mi-l doream era ca domnişoarei Bredin să-i vină ideea să caute traducătorul (inexistent). Nici despre domnul ăsta n-avea să găsească informații concludente pe Internet. Dar dacă suna la birou şi făcea valuri? Cel mai bun lucru era să-l trec şi pe traducător pe lista mea de oameni care trebuie să moară. Energia unei domnişoare atât de delicate precum *mademoiselle* Bredin nu trebuia subestimată. La cât de hotărâtă era, nu era exclus să ajungă să vorbească direct cu *monsieur* Monsignac.

Am listat e-mailul ca să-l pot lua acasă, unde aş fi reuşit să mă gândesc la ce am de făcut fără să fiu întrerupt.

Hârtia a ieşit lent din imprimanta care zumzăia încet şi m-am aplecat s-o ridic. Acum aveam două scrisori de la Aurélie Bredin. Însă ultima nu era prea frumoasă.

Am citit repede rândurile scoase la imprimantă, încercând să găsesc măcar o vorbă bună la adresa lui André Chabanais. N-am reuşit să dibuiesc vreuna. Domnişoara asta avea limba destul de ascuțită uneori. Se putea citi printre rânduri ce părere are ea despre redactorul pe care-l întâlnise cu o săptămână în urmă în anticamera editurii: niciuna! Era clar că n-o impresionasem cu nimic pe Aurélie Bredin.

Totuşi, mă aşteptasem la ceva mai multă recunoştință. Mai ales din perspectiva faptului că mie şi cărții mele ni se datora fericirea care o cuprinsese pe domnişoară într-un moment trist din viața ei. Umorul *meu* o făcuse să râdă din nou. Ideile *mele* o vrăjiseră.

Da, recunosc că m-a durut puțin faptul că pe mine m-a expediat în câteva cuvinte concise, aproape neprietenoase, cu acel simplu „toate cele bune!”, pe când pe alter ego-ul meu l-a tratat cu încântătoare fraze cuceritoare şi cu saluturi tandre.

Am tras nervos din țigară. Era timpul să trec la etapa a doua, să redirecționez entuziasmul domnişoarei Bredin către persoana potrivită.

Bineînțeles, prestația mea din anticameră nu era nici pe departe una care să-i trezească fantezii unei femei. Fusesem

tăcut, bâlbâit şi mă holbasem la ea. Şi înainte de asta, la telefon, fusesem iritat – da, am fost chiar „neprietenos”. Aşadar, nu mă mira că fata cu ochi verzi nu binevoise să-mi arunce măcar o privire.

OK, nu arăt senzațional, cum arată dentistul din fotografie. Dar nu-s de aruncat. Sunt înalt, bine făcut şi chiar dacă n-am mai făcut sport în ultimii ani, sunt destul de în formă. Am ochi căprui-închis, părul des, şaten, nasul drept, şi n-am urechi clăpăuge. Şi singura persoană căreia nu-i place barba mea tunsă scurt, pe care o port de câțiva ani încoace, e *maman.* Toate celelalte femei au găsit că e „masculină”. *Mademoiselle* Mirabeau, cel puțin, m-a comparat recent cu redactorul din *Casa Rusia.*

Am mângâiat absent statueta din bronz a lui Daphne pe care o aveam pe birou. Aveam nevoie, şi asta cât mai curând, de şansa de a mă prezenta în fața lui Aurélie Bredin într-o lumină bună.

Peste două ore eram acasă şi dădeam roată mesei din bucătărie, pe care se aflau scrisoarea scrisă de mână şi e-mailul listat, una lângă alta, în perfectă armonie. Afară, un vânt neprietenos mătura străzile şi începuse să plouă. Am aruncat o privire pe stradă: o femeie în vârstă se lupta cu umbrela, care amenința să se întoarcă pe dos, doi îndrăgostiți tocmai se luaseră de mână şi fugeau să se adăpostească într-o cafenea.

Am aprins cele două lămpi pe care le aveam pe dulapul de la fereastră şi am pus un CD cu Paris Combo. A început prima melodie; câteva acorduri ritmice de chitară şi o voce catifelată de femeie au umplut încăperea. *On n’a pas besoin, non non non non, de chercher şi loin… On trouve ce qu’on veut à coté de chez soi…* cânta solista, şi am ascultat cuvintele acelea dulci ca pe o revelație. „Lucrurile nu trebuie căutate atât de departe, ceea ce cauți e chiar lângă tine.”

Brusc, am ştiut ce trebuie să fac. Primisem două scrisori. Aveam să scriu la rându-mi două scrisori. Una din partea lui André Chabanais şi una din partea lui Robert Miller. Aurélie

Bredin urma să găsească în inbox un răspuns de la redactor, chiar în seara aceea, iar răspunsul de la Robert Miller aveam să i-l duc personal acasă, pentru că scriitorul, cu capul în nori cum era, aruncase din greşeală plicul pe care era scrisă adresa expeditoarei, şi-mi trimisese mie răspunsul, ca să i-l dau ei mai departe.

Aveam să pun momeală în două cârlige şi partea bună era că în ambele cazuri undița era în mâna mea. Dacă planul funcționa, atunci vineri seara *mademoiselle* Bredin avea să fie în restaurantul Coupole, petrecând clipe agreabile alături de *monsieur* Chabanais.

Mi-am adus laptopul din camera de lucru şi l-am deschis. Apoi am tastat adresa de e-mail a lui Aurélie Bredin şi am aşezat hârtia scoasă la imprimantă lângă mine.

„Subiect: Răspunsuri despre Robert Miller!!!

Chère mademoiselle Bredin,

Voi începe prin a vă răspunde la cea mai arzătoare întrebare, chiar dacă nu mi-ați adresat-o în mod direct. Bineînțeles că am înaintat scrisoarea dumneavoastră către Robert Miller – mai mult, am lipit pe plic o etichetă „prioritar", astfel încât răbdarea să nu vă fie pusă prea mult la încercare. Vă rog să nu-mi purtați pică! Nu vă învinovățesc dacă aveți impresia că sunt întrucâtva ciudat – în ziua în care ați venit pe neaşteptate la editură s-au întâmplat câteva lucruri neplăcute şi îmi pare rău că v-am lăsat impresia că încerc să vă pun vreo piedică în a-l contacta pe *monsieur* Miller. E un scriitor minunat, iar eu îl prețuiesc foarte mult, însă este şi o personalitate destul de excentrică, ce preferă să trăiască în singurătate. Nu sunt la fel de sigur ca dumneavoastră că vă va răspunde la scrisoare, dar sper din tot sufletul s-o facă. O scrisoare atât de frumoasă ca a dumneavoastră nu trebuie lăsată fără răspuns."

Am şters ultima frază. N-aveam cum să ştiu dacă scrisoarea ei e frumoasă sau nu. În definitiv, nu făcusem

altceva decât s-o dau mai departe. Trebuia să fiu foarte atent să nu mă dau singur de gol. În loc de asta, am scris:

„Dacă aş fi în locul lui, v-aş răspunde negreşit, dar asta nu vă încălzeşte cu nimic. Păcat că *monsieur* Miller nu poate vedea cât de frumoasă este această cititoare care-i scrie. Era bine să-i fi trimis şi o fotografie.”

N-am putut să mă abţin de la o mică aluzie.

„Dar haideţi să vă răspund şi celorlalte întrebări:

1. Din păcate, Robert Miller nu are pagină web. Este, precum am mai spus, o persoană retrasă şi nu-l interesează să se dea în spectacol pe internet. Destul ne-am chinuit noi să-i smulgem o fotografie. Spre deosebire de majoritatea scriitorilor, el detestă să fie oprit pe neaşteptate pe stradă. Nu există lucru care să-i displacă mai mult decât atunci când o persoană vine la el şi întreabă: «Nu cumva sunteţi Robert Miller?»

2. În realitate nu există o ediţie în limba engleză. Asta se datorează unei poveşti destul de lungi, cu care n-am de gând să vă plictisesc. Esenţial este că agentul literar care-l reprezintă pe Robert Miller, tot un englez, ne-a adus manuscrisul direct, iar noi l-am tradus în cadrul editurii. Încă nu s-a găsit o editură care să-l publice în Anglia. Poate pentru că intriga romanului nu ar avea aceeaşi priză la publicul englez sau poate pentru că pe piaţa din Anglia momentan există alte subiecte care se bucură de popularitate.

3. Deocamdată nu ştim cu certitudine dacă monsieur Miller va fi disponibil pentru o întrevedere cu presa în viitorul apropiat: în clipa aceasta, pare puţin probabil.”

Era o minciună sfruntată – şi totuşi, nu. În realitate, la Paris urma să vină doar dentistul ca să ţină lectura publică, să răspundă la câteva întrebări şi să dea autografe pe carte în locul lui Miller.

„Faptul că a fost părăsit de soție a fost o lovitură cumplită pentru el şi de atunci încolo, este foarte reticent atunci când trebuie să ia decizii. Totuşi, dacă se-ntâmplă să vină la Paris să țină o lectură publică, va fi plăcerea mea să vă rezerv un bilet – pardon, două – la eveniment."

Am făcut o pauză şi am citit repede scrisoarea. Totul părea foarte plauzibil, iar scriitura era sigură, mi-am zis. Şi mai presus de orice, nu detectam nicio urmă de ostilitate. După asta, am pus momeală în primul cârlig:

„Dragă *mademoiselle* Bredin, sper că am reuşit să răspund la întrebările dumneavoastră. Mi-ar plăcea să vă ajut şi mai mult, dar sunt sigur că înțelegeți că nu pot încălca pur şi simplu dorințele (şi drepturile) autorilor noştri. Cu toate acestea, (dacă promiteți că n-o să dați sfară-n țară despre asta) aş putea să pun la cale ceva neoficial.

Întâmplarea face că mă voi întâlni cu Robert Miller vinerea viitoare, pentru a discuta despre noua lui carte. A fost o idee care ne-a venit absolut spontan: el are câteva lucruri de rezolvat în Paris, într-un timp foarte scurt, dar vom lua masa împreună. Dacă v-ar plăcea şi dacă timpul vă permite, ați putea să apăreți ca din întâmplare la restaurant şi să beți ceva cu noi. În felul acesta veți avea ocazia să-i strângeți personal mâna scriitorului dumneavoastră favorit, cel puțin o dată.

Pentru moment, nu vă pot oferi mai mult şi mă învoiesc să fac asta pentru dumneavoastră doar ca să nu-mi mai trimiteți e-mailuri supărate.

Deci… vă surâde ideea?"

Era cea mai bună propunere *imorală* pe care puteam să i-o fac deocamdată şi chiar eram convins că Aurélie Bredin o să muşte momeala. Mai presus de toate, era imorală pentru că urma ca persoana cea mai importantă să nu vină la prânzul

respectiv. Fireşte, *mademoiselle* Bredin n-avea de unde să ştie.

Am trimis e-mailul, pe care îl încheiasem cu formula „cu cele mai bune gânduri”, după care m-am îndreptat hotărât spre birou ca să-mi iau stiloul şi un teanc de coli de scris.

Avea să vină, mai ales după ce citea scrisoarea de la Robert Miller, cea pe care tocmai eram pe punctul de a o scrie. M-am aşezat la birou, mi-am turnat un pahar de vin şi am luat o înghițitură bună din el.

„Dragă domnişoară Bredin”, am scris cu o caligrafie înflorată.

După asta, n-am ştiut ce să mai scriu. Stăteam în fața hârtiei albe şi habar n-aveam cum să încep. Tot talentul meu de a compune fraze părea că a pierit. Am bătut darabana pe masa de scris şi m-am străduit să-mi îndrept gândurile către Anglia.

Ce-ar scrie un tip ca Miller, singur-cuc, izolat într-o cabană? Şi cum ar reacționa la întrebările pe care i le adresează *mademoiselle* Bredin? Era o simplă coincidență faptul că eroina romanului său arăta aidoma persoanei care îi scrisese? Era o enigmă? Nici el nu-şi putea explica lucrul acesta? Era o poveste lungă, pe care i-ar fi plăcut să i-o spună cândva pe îndelete?

Am scos din portofel fotografia lui Aurélie Bredin, şi în timp ce ea-mi zâmbea, m-am pierdut într-un nor de iluzii fericite.

După un sfert de oră, m-am ridicat în picioare. Pierdeam timpul. „Domnule Miller, îți lipseşte ceea ce se cheamă autodisciplină”, am bombănit.

Era trecut de zece, pachetul meu de țigări era gol şi trebuia să mănânc urgent ceva. Mi-am pus haina pe mine şi i-am făcut cu mâna mesei de scris.

— Mă-ntorc imediat. Între timp, ai face bine să-ncepi să gândeşti, am zis. Naşte şi tu nişte idei, măi, scriitorule!

Încă ploua când am deschis uşa extrem de udă a localului La Palette, care era destul de plin la ora aia din noapte. De cum am intrat, m-am trezit înconjurat de un zumzet de voci

care discutau. În partea din spate a bistroului, care era pe jumătate cufundată în întuneric, toate mesele erau ocupate.

La Palette, cu mesele lui din lemn, curate lună, şi cu pereţii împodobiţi cu tablouri, este foarte popular printre artişti, proprietari de săli de expoziţie, studenţi şi chiar redactori. Îi treci pragul pentru a lua masa sau pur şi simplu ca să bei o cafea sau un pahar de vin. Barul ăsta vechi e la doi paşi de mine. Vin des aici şi mai mereu mă întâlnesc cu câţiva cunoscuţi.

— *Salut, André! Ça va?* Nicolas, unul dintre chelneri, îmi făcea cu mâna. Urâtă vreme, nu-i aşa?

Am scuturat câteva picături de ploaie de pe mine şi am încuviinţat din cap.

— Poţi s-o mai zici o dată! i-am strigat. Mi-am făcut loc prin mulţime, m-am aşezat la bar şi am comandat *croque monsieur* şi un pahar de vin roşu.

Ciudat, dar agitaţia din jurul meu mă liniştea. Am băut vinul, am muşcat din pâinea prăjită, am mai comandat nişte vin şi m-am uitat împrejur. Simţeam cum haosul acelei zile pline de peripeţii se îndepărtează încet-încet de mine şi cum încep să mă relaxez. Câteodată, tot ce trebuie să faci e să te dai un pas sau doi înapoi faţă de probleme şi totul devine simplu. Avea să fie o joacă de copii să scriu scrisoarea din partea lui Miller. În definitiv, esenţialul era să menţin aprinsă acea *idée fixe* a lui Aurélie Bredin, până când reuşeam să mă interpun între ea şi autor.

Se pare că nu e întotdeauna un avantaj să ai o profesie bazată exclusiv pe cuvinte, poveşti şi idei. Au existat momente în viaţa mea în care aş fi renunţat bucuros la meseria pe care o am în favoarea uneia mai tangibile, mai reale, mai serioase, a unei munci manuale, de pildă, cum ar fi construcţia unei biblioteci sau a unui pod – ceva care să fie mai degrabă material şi nu intelectual.

De fiecare dată când mă uitam la Turnul Eiffel cum străpunge cerul Parisului, cutezător şi indestructibil, mă gândeam cu un sentiment de mândrie la străbunicul meu,

inginer şi inventator prolific, care participase la construcția impresionantului monument din fier şi oțel.

Adesea îmi ziceam în gând că trebuie să te simți nemaipomenit de bine atunci când creezi ceva de genul ăsta. Însă în clipa aceea nu-mi doream deloc să fiu în locul străbunicului meu. Recunosc, n-aş fi în stare să construiesc un Turn Eiffel (şi, ca să fiu sincer până la capăt, nici măcar un raft pentru cărți n-aş reuşi să pun pe picioare), dar pot să mă descurc cu cuvintele. Pot scrie scrisori, pot inventa şi pot spune povestea potrivită. O poveste care să farmece o femeie mânată de romantism, care nu crede în coincidențe.

Am mai cerut un pahar de vin roşu şi mi-am imaginat cum ar fi să iau cina cu Aurélie Bredin, care, eram aproape sigur, avea să fie urmată de o masă şi mai intimă, la Le Temps des Cerises. Nu trebuia decât să pun totul la cale cu şiretenie. Şi într-o zi cu soare, când Robert Miller va fi fost de mult uitat, puteam să-i spun întregul adevăr. Şi puteam râde împreună pe seama lui.

Acela era planul meu. Însă, bineînțeles, lucrurile n-au ieşit cum trebuia.

Nu ştiu cum se face, dar oamenii pur şi simplu nu se pot abține să se comporte mereu la fel. Țes plan după plan, apoi sunt uimiți că planurile nu dau roade.

Cum stăteam eu aşa la bar, îmbătându-mă cu iluzii legate de viitor, am simțit o bătaie pe umăr. Am zărit un chip zâmbitor, care m-a readus cu picioarele pe pământ.

În fața mea era Silvestro, fostul meu profesor italian, de la care luasem lecții în ultimii ani, ca să-mi amintesc limba italiană, pe care o cam uitasem.

— *Ciao,* André, ce mă bucur să te văd! a spus. N-ai vrea să vii la noi la masă? A făcut semn către o masă din spatele nostru, la care stăteau doi bărbați şi trei femei.

Una dintre ele, o roşcată superbă, pistruiată, cu buze pline şi catifelate, a privit în direcția noastră şi a zâmbit. Silvestro era întotdeauna însoțit de femei deosebit de frumoase.

— O cheamă Giulia, a zis Silvestro, făcându-mi cu ochiul. E o elevă nouă. Arată bestial. Şi e încă singură. I-a făcut cu mâna roşcatei. Ce zici, vii?

— Mă tentează foarte mult, i-am răspuns eu zâmbind, dar nu vin, mersi. Trebuie să mă ocup de nişte chestii.

— Of, mai uită şi tu puțin de muncă. Trudeşti prea mult, serios! a zis Silvestro şi a făcut o mişcare descendentă cu mâna.

— Nu, nu e vorba de asta. E ceva personal, i-am răspuns eu visător.

— Aaa, adică pui ceva la cale, nu? Silvestro mi-a aruncat o privire ştrengărească şi a zâmbit larg.

— Da, poți să-i spui şi-aşa. I-am zâmbit la rându-mi şi m-am gândit la coala albă de hârtie pe care o lăsasem pe masa din sufragerie. Îmi imaginam că brusc începuse să se umple de cuvinte şi de fraze. Imediat, m-am arătat grăbit.

— *Pazzo,* păi de ce n-ai zis aşa de la bun început? Ei, atunci n-am de gând să mă pun în calea norocului tău! a zis Silvestro şi m-a bătut binevoitor pe umăr de câteva ori, după care s-a întors la masa lui.

— Prieteni, omul se grăbeşte! l-am auzit strigând. Ceilalți au râs şi mi-au făcut cu mâna.

În timp ce-mi croiam drum spre ieşire printre clienții care făceau conversație şi beau la bar, preț de o fracțiune de secundă am avut impresia că zăresc silueta ei zveltă, cu părul lung şi blond, undeva mai în fundul încăperii, stând cu spatele la uşă şi gesticulând energic.

Am scuturat din cap. „Totul e doar în imaginația ta!” La momentul respectiv, Aurélie Bredin se afla în micul ei restaurant de pe Rue Princesse. Iar eu mă cam cherchelisem.

Apoi uşa s-a dat de perete şi o pală de vânt rece a pătruns înăuntru împreună cu un tip deşirat, cu părul blond şi creț, la pieptul căruia stătea cuibărită o brunetă într-un palton roşu aprins.

Păreau fericiți şi m-am dat într-o parte ca să le fac loc să intre. După aceea am ieşit din bar, cu mâinile în buzunare.

În Paris era frig şi ploua, însă pentru îndrăgostiți vremea n-avea nicio importanță.

7

— La o adică, toată povestea asta îți pare o nebunie, nu-i aşa? Recunoaşte!

Eram cu Bernadette în La Palette de ceva vreme. Locul era înțesat de lume, dar reuşiserăm să găsim o masă lângă peretele din spate şi vorbiserăm despre tot felul de lucruri, de la *Vicky, Cristina, Barcelona,* filmul pe care-l văzuserăm în seara respectivă, la cât de realiste sau nerealiste sunt de fapt speranțele lui Aurélie Bredin.

Bernadette a oftat.

— Sunt de părere că pe termen lung e mai bine să-ți canalizezi energia spre nişte planuri mai realiste. Altfel, o să fii din nou dezamăgită.

— Mda, i-am răspuns. Cristina pleacă în lume cu un spaniol pe care nu-l cunoaşte absolut deloc şi care-i spune că nu vrea să se culce doar cu ea, ci şi cu prietenele ei, asta ți se pare o poveste *realistă?*

Opiniile noastre despre film erau oarecum diferite.

— Nu asta am zis. Am zis că *înțeleg* că se poate întâmpla şi aşa ceva. Oricum, tipul a fost foarte sincer cu ea şi asta-mi place. Mi-a mai turnat nişte vin în pahar. Doamne, Aurélie, e doar un film, ce te înfierbânți aşa? Ție subiectul ți se pare neverosimil, eu îl găsesc plauzibil. Ție îți place Vicky, mie, Cristina. Chiar trebuie să ne certăm din cauza asta?

— Nu, dar mă enervezi când aplici un principiu în mod preferențial. Corect, e puțin probabil ca tipul să-mi răspundă la scrisoare, dar *nu* e ceva nerealist, am spus.

— Of, Aurélie, nu asta voiam să zic. Doar te-am ajutat azi să cauți informații pe internet despre scriitor. Toată treaba asta mi se pare amuzantă şi palpitantă. Nu vreau să te dai iarăşi cu capul de pragul de sus. Mi-a luat mâna într-a ei şi a oftat. Am observat că ai o înclinație pentru relații care nu duc nicăieri. Mai întâi, ai fost cu designerul ăla ciudat, care dispărea ca măgarul în ceață o dată la două săptămâni şi n-

avea toate țiglele pe casă. Acum nu-ți mai tace gura despre scriitorul ăsta misterios, care, indiferent ce-oi fi citit tu în cartea lui, e clar că are cel puțin o trăsătură de caracter lesne de ghicit: e dificil.

— Asta mi-a zis şi Cerberul ăla de la editură. Ştii tu că-i aşa? Am tăcut şi am început să fac desene cu furculița pe şervet, bosumflată.

— Nu, nu ştiu. Uite, tot ce vreau e ca tu să fii fericită. Dar uneori am impresia că-ți doreşti numai lucruri nepotrivite.

— Dar un pediatru ar fi fost potrivit pentru mine, nu-i aşa? am răspuns. Şi ar fi fost ceva realist, nu?

„Mai bine un pediatru cumsecade decât să te agăți de nişte lucruri nerealiste", spusese Bernadette când, după ce-am ieşit de la film, mă întrebam cu voce tare în cât timp ajunge o scrisoare din Anglia în Franța.

— Ai dreptate, nu trebuia să zic chestia aia cu pediatrul, mi-a răspuns. Dar să ştii că Olivier e chiar drăguț.

— Da. E drăguț. Şi plicticos.

Bernadette îmi făcuse cunoştință cu o vară în urmă cu doctorul Olivier Christophle, la petrecerea de ziua ei, pe când încă eram cu Claude, şi de-atunci tot nu-şi pierduse speranța că vom ajunge să fim împreună.

— Da, da, bine zici, a spus Bernadette, făcând un semn de respingere cu mâna. Nu-i destul de interesant. Un zâmbet aproape imperceptibil i-a jucat pe buze. Bun. Momentan, cu toții stăm cu sufletul la gură, aşteptând să vedem cât îi ia Poştei să aducă o scrisoare din Anglia până la Paris. Să mă ții la curent în legătură cu asta, ne-am înțeles? Şi dacă se-ntâmplă cumva să suni un doctor drăguț şi plictisitor, să ştii că poți să-mi povesteşti.

Am mototolit şervetul şi l-am aşezat pe farfuria pe care încă se mai vedeau urmele omletei cu şuncă.

— *D'accord!* Aşa voi face, am zis şi m-am întins după poşetă. Fac eu cinste.

Am simțit un uşor curent la spate şi mi s-au cutremurat umerii de frig.

— Chiar trebuie să țină uşa aia deschisă atât? am spus şi am tras spre mine farfuria pe care era nota de plată.

Bernadette s-a uitat lung la mine, apoi a mijit ochii.

— Ce ai? Iar am zis ceva nepotrivit? am întrebat.

— Nu, nu. A coborât repede privirea şi în clipa aceea mi-am dat seama că nu la mine se uitase.

— Hai să bem o cafea espresso, a zis, iar eu am ridicat uimită din sprâncene.

— De când bei tu cafea la ora asta? ziceai că nu poți s-adormi din cauza ei.

— Acum aş bea una. Se uita la mine de parcă ar fi vrut să mă hipnotizeze şi zâmbea. Poftim, ia uită-te la astea, a zis în timp ce scotea o mapă de piele din geantă. Ai văzut pozele astea cu Marie? Sunt făcute acasă, în Orange, la ai mei.

— Nu le-am văzut... Bernadette... Ce... Ce te-apucat? Am băgat de seamă că se uită prin mine şi i-am văzut neliniştea din ochi. La ce te tot uiți acolo, în spatele meu?

Din locul unde stătea Bernadette se vedea întreg bistroul, în timp ce eu stăteam cu fața la o pictură în ulei agățată de perete.

— La nimic, eram atentă după chelner. Părea încordată, aşa că m-am întors într-acolo. Nu te uita! a şuierat Bernadette şi m-a apucat de braț, dar era deja prea târziu.

În mijlocul bistroului La Palette, chiar pe culoarul de trecere care ducea în fundul barului, unde stăteam noi, era Claude, aşteptând să se elibereze o masă de lângă fereastră, unde tocmai se plătea consumația. Avea un braț încolăcit afectuos în jurul unei femei tinere care, cu părul ei negru, lung până la bărbie, şi cu obrajii rozalii, arăta ca o prințesă mongolă. Era îmbrăcată cu un palton din fetru roşu, strâns pe talie, cu ciucuri de jur-împrejurul mânecilor şi al tivului. Se vedea cu ochiul liber că e gravidă.

Tot drumul spre casă am bocit. Bernadette a stat lângă mine în taxi, m-a ținut strâns în brațe şi mi-a întins şervețel după şervețel.

— Ştii care-i cel mai urât lucru în toată povestea asta? am zis printre sughiţuri mai târziu, când Bernadette s-a aşezat lângă mine pe pat şi mi-a oferit o cană cu lapte cu miere. Haina aia roşie… Nu demult, am văzut-o amândoi într-o vitrină de pe Rue du Bac şi i-am spus atunci că mi-ar plăcea să mi-o cumpere de ziua mea.

Cel mai rău mă durea trădarea. Minciunile. Am numărat lunile pe degete şi am ajuns la concluzia că mă înşela de cel puţin o jumătate de an. La naiba, părea atât de fericit stând acolo lângă prinţesa lui mongolă, care-şi apăsa palma pe burta abia mijită.

Am aşteptat până s-au aşezat la masa de la fereastră şi apoi am ieşit repede din bar. Claude nu m-ar fi văzut oricum. Nu avea ochi decât pentru mica lui Albă ca Zăpada.

— O, Aurélie, îmi pare teribil de rău. Şi de-abia reuşiseşi să treci peste. Nu pot să cred c-a trebuit să se-ntâmple asta! E ca într-un roman prost.

— Nu trebuia să-i cumpere haina aia. E atât de… E atât de lipsit de suflet. M-am uitat la Bernadette cu o privire rănită. Femeia aia stătea acolo îmbrăcată cu paltonul *meu* şi era aşa de… aşa de fericită! Şi mai e puţin până la ziua mea, iar eu sunt singură şi paltonul s-a dus. E foarte nedrept!

Bernadette m-a mângâiat cu blândeţe pe păr.

— Haide, bea o gură de lapte, a zis. Normal că e nedrept. Şi urât. N-ar trebui să se-ntâmple lucruri de genul ăsta, dar se-ntâmplă adesea ca viaţa să nu fie cum trebuie. În definitiv, nu Claude e problema, nu-i aşa?

Am clătinat din cap şi mi-am băut laptele. Bernadette avea dreptate, nu era nici pe departe vorba despre Claude, ci despre ceva care ne atinge întotdeauna sufletul: despre iubirea pentru persoana după care tânjim, către care întindem toată viaţa mâna, ca s-o atingem şi s-o strângem la piept.

Bernadette părea căzută pe gânduri.

— Ştii că nu prea dădeam doi bani pe Claude, a zis. Poate că a găsit într-adevăr femeia vieţii lui. Poate că intenţiona de

mult să-ți spună, dar aştepta momentul potrivit, care, bineînțeles, nu soseşte niciodată. Apoi a murit tatăl tău, fapt care a complicat lucrurile, şi n-a vrut să te părăsească în situația respectivă. Şi-a țuguiat buzele, un obicei de-al ei atunci când se gândea intens la ceva. Poate că asta a fost!

— Şi totuşi, haina aceea… am insistat.

— Da, haina. Gestul ăsta e de neiertat, a spus. Găsim noi o cale să-l pedepsim. S-a aplecat şi m-a pupat. Haide, încearcă să dormi acum, e foarte târziu. A împuns pilota cu degetul. Şi nu eşti singură, ai auzit? Cineva are mereu grijă de tine, chiar dacă uneori e vorba doar de vechea ta prietenă, Bernadette.

Am ascultat ecoul paşilor ei depărtându-se încet. Avea un mers foarte hotărât şi apăsat.

— Noapte bună, Aurélie! mi-a mai strigat o dată şi scândurile parchetului de pe hol au scârțâit sub tălpile ei. Apoi a stins lumina şi am auzit uşa închizându-se încet.

— Noapte bună, Bernadette, am spus în şoaptă. Mă bucur că eşti alături de mine.

Nu ştiu dacă a fost datorită laptelui cald cu miere, dar am dormit surprinzător de bine în noaptea aia. Când m-am trezit, în dormitor era soare, ceea ce nu se mai întâmplase de zile bune. M-am ridicat din pat şi am tras draperiile. Deasupra Parisului cerul era senin – cel puțin aşa era bucățica pătrată pe care o vedeam eu din balcon, între zidurile curții interioare.

Întotdeauna vedem doar o părticică din lucruri, mi-a trecut prin minte în timp ce-mi pregăteam micul dejun. Tare mi-ar fi plăcut să văd imaginea întreagă.

Cu o seară înainte, când îl văzusem pe Claude împreună cu iubita lui însărcinată şi imaginea lor îmi zdrobise inima, credeam că am în față întregul adevăr. Însă era doar adevărul *meu,* perspectiva mea asupra lucrurilor. Văzut de Claude, adevărul era altul. Iar femeia în paltonul roşu avea o cu totul altă versiune.

Oare suntem capabili să înțelegem adevăratele profunzimi ale sufletului unei alte ființe? Să înțelegem ce anume o mişcă,

ce anume îi determină acțiunile, care-i sunt visele?

Am pus vasele în chiuvetă şi am lăsat apa să curgă peste ele.

Claude mă mințise, dar pesemne că eu însămi mă lăsasem mințită. Niciodată nu i-am pus o întrebare măcar. Uneori, e mai uşor să trăieşti în minciună decât în adevăr.

Eu şi Claude n-am vorbit niciodată serios despre viitor. Nu mi-a spus niciodată „vreau să am un copil cu tine”. Nici eu nu i-am spus-o. Ne-am ținut unul altuia companie o bucată de drum. Au fost momente frumoase şi momente departe de a fi frumoase. Şi e absurd să te-aştepți ca în dragoste lucrurile să fie corecte.

Dragostea e ceea ce este. Nici mai mult, nici mai puțin.

Mi-am uscat mâinile. Apoi m-am dus la măsuța de pe hol şi am deschis sertarul. Am scos din el fotografia cu mine şi Claude şi am mai privit-o o dată. „Îți doresc să fii fericit”, am zis, după care am luat poza şi am pus-o într-o tabacheră veche în care păstram amintiri.

Înainte să ies din casă pentru a trece pe la piață şi pe la măcelărie, m-am dus în dormitor şi am lipit un nou bilețel pe peretele meu cu gânduri.

„Despre iubire, atunci când se termină.

Iubirea, atunci când se termină, e întotdeauna sfâşietoare.

Rareori e mărinimoasă.

Cel care părăseşte are conştiința pătată.

Cel care e părăsit îşi linge rănile.

A fi părăsit doare mai mult decât a te despărți de cineva.

Însă, în cele din urmă, eşti ceea ce ai fost întotdeauna.

Uneori, rămâi cu un cântec, cu o foaie de hârtie cu două inimioare desenate pe ea, amintirea delicată a unei zile de vară.”

8

Eram pe punctul de a-i turna nişte scuze linguşitoare lui *mademoiselle* Mirabeau, care era foarte supărată, când a sunat telefonul.

Pe parcursul şedinței observasem că asistenta de redacție, care de obicei era foarte şarmantă, nu catadicsise să-mi arunce nici măcar o privire. Şi chiar atunci când m-am băgat în seamă, descriind o carte în nişte termeni atât de amuzanți încât până şi îngâmfata de Michelle Auteuil aproape că s-a prăbuşit de pe scaun de râs, adorabila blondină n-a schițat niciun gest. Toate încercările mele de a o face să vorbească cât am traversat amândoi holul după ce şedința a luat sfârşit eşuaseră. N-a zis decât „da” şi „nu”, altceva n-am putut scoate de la ea.

— Vino puțin la mine-n birou, te rog, am zis când am ajuns în sala mare.

A încuviințat din cap şi m-a urmat tăcută.

— Te rog, am arătat cu mâna spre unul dintre scaunele din jurul mesei de conferințe, ia loc.

Mademoiselle Mirabeau s-a aşezat ca o ducesă ofensată. Şi-a încrucişat brațele şi picioarele şi n-am putut să nu-i observ ciorapii de mătase, transparenți şi subțiri, pe care-i purta pe sub fusta scurtă.

— Aşadar, am zis eu voios, de ce eşti supărată? Haide, spune-mi ce-i cu tine.

— Nimic, a zis, studiind podeaua ca şi cum ar fi fost ceva fascinant de descoperit acolo.

Era mai rău decât m-aş fi temut. Când o femeie insistă că nu are nimic, înseamnă că e cu capsa pusă.

— Hm… am spus. Eşti sigură?

— Da, mi-a răspuns ea.

Era evident că-şi pusese în minte să-mi vorbească monosilabic.

— Ştii ce, *mademoiselle* Mirabeau?

— Ce?

— Nu te cred.

Florence Mirabeau mi-a mai aruncat o privire înainte de a-şi îndrepta din nou atenția spre podea.

— Haide, *mademoiselle* Mirabeau, nu fi aşa de crudă. Spune-i bătrânului André Chabanais de ce eşti supărată, altfel n-o să poată dormi la noapte.

Am văzut-o cum îşi înăbuşă un zâmbet.

— Nu sunteți atât de bătrân, a răspuns Şi dacă n-o să puteți dormi noaptea, aşa vă trebuie. Şi-a tras de fustă în jos şi a făcut o pauză. M-ați făcut „toantă”, mi-a trântit-o ea în cele din urmă.

— Ți-am spus eu aşa ceva? Dar... asta e monstruos! am zis.

— Asta ați făcut. În sfârşit mă privea. Chiar v-ați luat de mine ieri, în timp ce vorbeați la telefon. Nu voiam decât să vă aduc un raport. Ați zis că e urgent şi mi-am petrecut tot weekendul citind, ba chiar am renunțat la o întâlnire special pentru asta, ca să termin raportul cât de repede posibil. Şi în semn de mulțumire, m-ați făcut „toantă”! I se urcase sângele-n obraji din pricina discursului înfierbântat. Chiar v-ați răstit la mine.

Acum, că pomenise de asta, mi-am adus prea bine aminte de acea conversație telefonică agitată pe care o purtasem cu Adam Goldberg, întreruptă într-un mod atât de nefericit de *mademoiselle* Mirabeau.

— *Oh, mon Dieu, mon Dieu,* îmi pare rău! M-am uitat la mica mimoză care stătea în fața mea cu o expresie de reproş pe chip. Îmi pare *foarte* rău, am repetat empatic. N-am vrut să mă răstesc la tine, dar eram foarte stresat, înțelegi?

— Chiar şi aşa... a zis.

— Nu, nu, am ridicat ambele mâini în aer, nu voiam să sune a scuză. Promit că am să-mi îmbunătățesc comportamentul. Serios. Mă ierți?

Am privit-o cu tristețe în ochi. Ea şi-a plecat privirea şi colțurile gurii i-au zvâcnit în timp ce-şi legăna piciorul

frumos.

— Drept scuze, îți ofer… M-am aplecat înspre ea, gânditor… O tartă cu zmeură. Ce zici? Îmi îngădui să te invit la o tartă cu zmeură în Ladurée, *mâine la* prânz?

A zâmbit.

— Aveți noroc, a spus. Pur şi simplu ador tartele cu zmeură.

— Asta înseamnă că nu mai eşti supărată pe mine?

— Da. Florence Mirabeau s-a ridicat în picioare. Atunci mă duc să v-aduc raportul, a zis pe un ton conciliant.

— Da, aşa să faci! am răspuns. Minunat! De-abia-l aştept. M-am ridicat s-o conduc până la uşă.

— Nu e cazul să exagerați, *monsieur* Chabanais. Eu doar îmi fac treaba.

— Atunci să-ți mărturisesc ceva, *mademoiselle* Mirabeau. Îți faci treaba extrem de bine.

— O! a zis. Vă mulțumesc. Drăguț din partea dumneavoastră să spuneți asta.

Monsieur Chabanais, eu… A roşit din nou şi a rămas ezitând în fața uşii, ca şi cum ar mai fi vrut să spună ceva.

— Da? am întrebat.

Şi atunci a sunat telefonul. Nu voiam să fiu iarăşi nepoliticos, aşa că am rămas nemişcat în loc s-o împing pe Florence Mirabeau pe uşă afară şi să mă arunc pe scaunul de la birou.

După al treilea țârâit, *mademoiselle* Mirabeau a zis:

— Mergeți şi răspundeți, poate e ceva important.

A zâmbit şi a dispărut după uşă. Păcat: acum probabil că n-o să aflu niciodată ce voia să-mi spună. Însă Florence Mirabeau avusese dreptate în legătură cu un lucru…

Telefonul *era* important.

Am recunoscut imediat vocea. Aş fi recunoscut-o dintr-o mie de alte voci. La fel ca prima dată, respirația îi era uşor întretăiată, ca atunci când cineva urcă repede un rând de scări.

— *Monsieur* André Chabanais? a întrebat.

— Da, la telefon, am răspuns şi m-am lăsat pe spate în scaun, zâmbind larg. Peştele muşcase.

Aurélie Bredin era entuziasmată de propunerea mea de a o ajuta să-l cunoască pe Robert Miller „ca din întâmplare”, şi se părea că întrebările unu-trei din e-mailul ei destul de caustic către redactorul „neprietenos” de la Éditions Opale fuseseră date uitării pentru moment.

— E o idee fantastică! a zis.

Şi eu găseam că ideea mea e fantastică, dar nu puteam să-i spun asta.

— Ei, nu-i chiar atât de fantastică, dar... nu e rea, am spus.

— E incredibil de drăguț din partea dumneavoastră, *monsieur* Chabanais, a continuat Aurélie Bredin, iar eu m-am lăsat încălzit de importanța subită pe care o căpătasem în calitatea mea de mijlocitor.

— *Il n'y a pas de quoi.* Pentru puțin, am zis. Mă bucur că v-am putut fi de ajutor.

Preț de o clipă, n-a mai spus nimic.

— Şi eu care credeam că sunteți un redactor din acela bătrân şi morocănos care ține pe toată lumea la distanță de scriitorul lui, a zis ea încercând să se disculpe. Sper c-o să mă scuzați.

Victorie, victorie! Clar, era ziua scuzelor.

Într-adevăr, nu-mi oferise o tartă cu zmeură, dar trebuie să recunosc că nici nu mă omor după ele. Sentimentul de vinovăție al lui Aurélie Bredin avea un gust infinit mai dulce.

— Dar draga mea *mademoiselle* Bredin, n-aş putea să vă port pică nici dacă aş vrea cu tot dinadinsul. Până la urmă, nici eu nu v-am arătat cea mai bună față a mea. Haideți să uităm regretabilele prime impresii şi să ne concentrăm pe micul nostru plan. M-am împins pe scaun până lângă birou şi mi-am deschis agenda.

În două minute, totul era aranjat. Aurélie Bredin avea să apară într-o vineri seara la şapte şi jumătate în restaurantul Coupole, unde eu urma să am o masă rezervată pe numele

meu, şi aveam să bem ceva împreună. În jur de ora opt, trebuia să ajungă şi Robert Miller (cu care aparent aveam o întâlnire pentru a discuta despre noua lui carte), aşadar urma să avem prilejul de a ne cunoaşte în voie.

Am ezitat un moment cu privire la restaurant.

Un restaurant mic şi intim, cu scaune confortabile, pluşate, cum e Le bélier era în mod evident mai potrivit pentru adevăratele mele intenții decât renumitul Coupole – o braserie mare, animată, care era plină-ochi seară de seară. Pe de altă parte, ar fi fost ciudat să ne întâlnim cu un scriitor englez într-un loc ce părea conceput anume pentru îndrăgostiți.

Restaurantul Coupole nu bătea la ochi, şi fiindcă scriitorul oricum n-avea să vină, m-am gândit că şansele de a continua seara în compania capricioasei *mademoiselle* Bredin erau cu atât mai mari cu cât restaurantul era mai puțin romantic.

— La Coupole? a întrebat, şi mi-am dat imediat seama, din vocea ei, că ideea nu-i surâde câtuşi de puțin. Chiar vreți să mergem în capcana aia pentru turişti?

— A fost sugestia lui Miller, am spus. Are nişte treabă în Montparnasse înainte, şi oricum, adoră restaurantul Coupole. (Şi eu aş fi preferat Temps des Cerises, dar, logic, nu puteam să zic asta).

— Adoră Coupole? I-am auzit iritarea din glas.

— Da, da, doar e englez, am zis. E de părere că restaurantul e grozav. Zice că braseria asta îl face mereu să fie… vesel, pentru că-i atât de pozitivă şi de plină de viață.

„Aha” a fost singurul cuvânt pe care l-a avut de spus *mademoiselle* Bredin referitor la asta.

— De asemenea, îi place foarte mult *Fabuleux curry d'agneau des Indes,* am adăugat eu, găsind că vorbele mele sunaseră extrem de convingător.

— Faimosul curry indian de miel? a zis *mademoiselle* Bredin. N-am auzit de mâncarea asta. E chiar atât de bună?

— Habar n-am, am răspuns. Ca bucătar, bănuiesc că ați avea o părere mai avizată decât alții. Lui Robert Miller i s-a părut a fi excelentă ultima dată când a fost în restaurant.

După fiecare înghițitură exclama „delicios, absolut delicios!”. Însă englezii nu-s foarte mofturoşi când vine vorba de mâncare – ştiți doar, peşte cu cartofi prăjiți! Îmi închipui că pentru ei este o extravaganță să pui pe mâncare un praf de curry şi nişte fulgi de cocos, hahaha.

Tare mi-aş fi dorit ca Goldberg să mă fi auzit.

Aurélie Bredin n-a râs.

— Credeam că lui Robert Miller îi place bucătăria *franțuzească.* În mod evident, simțise că onoarea ei de bucătar a fost pusă sub semnul întrebării.

— Ați putea să-l întrebați chiar dumneavoastră despre asta, am răspuns, ca să nu mai fie nevoie să continuăm discuția despre preferințele culinare ale scriitorului nostru.

Am mâzgălit cu pixul un şir de triunghiuri micuțe în agendă. Oare *monsieur* Miller a primit scrisoarea dumneavoastră?

— Cred că da. Însă n-am primit niciun răspuns încă, dacă asta voiați să ştiți. Părea uşor înciudată.

— Sunt sigur că o să vă scrie, am zis. Dacă n-a făcut-o deja, sigur o s-o facă după ce vă va cunoaşte personal vineri.

— Ce vreți să spuneți cu asta?

— Că sunteți o femeie absolut încântătoare, iar în fața farmecului dumneavoastră niciun bărbat n-ar rezista prea mult – fie el şi un scriitor englez care nu dă impresia c-ar fi de pe acest pământ.

A izbucnit în râs.

— Sunteți dat naibii, *monsieur* Chabanais, ştiați?

— Da, ştiu, am răspuns. Mai rău decât ați crede.

9

Post nubila Phoebus. Am rostit în şoaptă, domol, inscripţia gravată pe lespedea albă şi mi-am trecut cu duioşie degetele peste litere. „După nori, apare soarele.”

Era mottoul tatălui meu. Fusese un om cu o educaţie umanistă – deşi când vine vorba despre cineva cu profesia lui, nu ne-am gândi imediat la asta – şi, spre deosebire de fiica-sa, citise foarte mult. După ploaie, apare soarele – ce înţelept!

Eram în cimitirul Père Lachaise şi deasupra mea nori albi lunecau pe cer; când în sfârşit a ieşit soarele, afară era destul de cald. Nu mai fusesem la mormântul lui *papá* de la Ziua Tuturor Sfinţilor[21], iar în ziua aia am simţit un imbold puternic de a merge acolo.

Am făcut un pas înapoi şi am aşezat buchetul colorat alcătuit din flori de ochiul-boului şi crizanteme pe suprafaţa plană, dreptunghiulară, care ţinea loc de suport pentru flori în cripta acoperită de iederă.

„Nici nu-ţi poţi închipui ce s-a întâmplat, *papá”,* am zis. „Ai fi uimit.”

Săptămâna începuse cum nu se poate mai trist, şi totuşi, iată-mă stând în cimitir, în mod ciudat fericită şi emoţionată. Şi, mai presus de orice, aşteptam cu nerăbdare seara următoare.

Soarele, care strălucise atât de puternic în camera mea marţea aceea, după o vreme mohorâtă şi ploioasă, fusese un soi de vestitor. Dintr-odată, totul se schimbase în bine.

Marţea respectivă, după ce am lăsat cumpărăturile în restaurant, am discutat cu Jacquie trei variante de meniu pentru Crăciun şi m-am gândit de câteva ori la paltonul roşu şi la posesoarea lui, m-am dus iarăşi acasă şi am decis să-mi umplu ziua nu tocmai glorioasă cu o activitate cu atât mai puţin glorioasă, asta înainte de a mă întoarce la restaurant, unde lucram seara.

Aşadar, m-am aşezat în fața calculatorului şi am început să-mi plătesc electronic un teanc de facturi cu scadențe depăşite.

Totuşi, înainte de asta, am aruncat o privire în căsuța de e-mail şi am găsit un mesaj prietenos – chiar deosebit de încântător, aş putea spune – din partea lui André Chabanais, în care nu numai că-mi răspundea la toate întrebările, dar, spre marea mea uimire, îmi făcea şi o propunere care mi-a schimbat imediat starea de spirit într-una de aşteptare fericită.

Aveam şansa de a mă vedea cu Robert Miller, chiar dacă pentru scurt timp, fiindcă *monsieur* Chabanais urma să aibă o întâlnire cu scriitorul şi mă invitase să vin şi eu, ca din întâmplare.

Bineînțeles c-am acceptat propunerea lui, şi spre deosebire de prima convorbire telefonică cu redactorul bărbos, conversația a fost foarte agreabilă. Aproape că am flirtat unul cu altul, ceea ce, având în vedere starea mea de spirit, s-a dovedit a fi chiar plăcut.

Când i-am povestit lui Bernadette despre asta, normal că a început imediat să mă ia peste picior, zicând că încep să-l plac din ce în ce mai mult pe redactor şi că, dacă până la urmă se dovedeşte că scriitorul nu-i la fel de fermecător ca romanul lui, mai am o variantă.

— Eşti o iresponsabilă, Bernadette, i-am zis. Tot încerci să mă combini cu fel şi fel de bărbați. Dacă e să aleg, atunci vreau să fiu cu scriitorul. Mai întâi, arată mai bine, şi, până la urmă, el a scris cartea. Sau ai uitat?

— Să-nțeleg că tipul celălalt e urât cu spume? a întrebat Bernadette.

— De unde vrei să ştiu? am răspuns. Nu, probabil că nu, dar nu prea m-am uitat la el. André Chabanais nu mă interesează nici cât negru sub unghie. Unde mai pui că e şi bărbos.

— Şi ce e rău în asta?

— Fii serioasă, Bernadette! Ştii că nu mă dau în vânt după bărbații cu barbă. Nici măcar nu mă uit de două ori la ei.

— Mare greşeală! a intervenit Bernadette.

— Oricum, nu caut un bărbat. Nu caut un bărbat, ai auzit? Nu vreau decât să am şansa de a vorbi cu scriitorul ăla – pentru motivele pe care le ştii prea bine. Şi pentru că-i sunt foarte recunoscătoare.

— O, Doamne, încâlcit mai e destinul, în tot şi toate… Bernadette părea un cor dintr-o tragedie greacă.

— Exact, am zis. Ai să te convingi tu.

În aceeaşi seară, i-am spus lui Jacquie că o să lipsesc din restaurant vineri. O sunasem pe Juliette Meunier, o ospătăriță foarte bună şi profesionistă, care lucrase înainte la *Lutetia* şi îmi mai ținuse locul în câteva rânduri. Era studentă la design interior şi nu lucra ca ospătăriță decât cu ora. Am avut noroc, căci n-avea nimic în program şi a acceptat oferta.

Fireşte, Jacquie nu era deloc încântat.

— Chiar trebuie? Vineri? Mai ales acum, când e Paul bolnav… a bombănit el trântind oalele şi tigăile în timp ce pregătea masa pentru mica noastră echipă.

Obişnuiam să luăm masa împreună cu o oră înainte să deschidem restaurantul: Jacquie, maestrul bucătar şi cel mai în vârstă dintre noi, Paul, ajutorul de bucătar, cei doi lucrători în bucătărie, Claude şi Marie, Suzette şi cu mine. Mesele acelea, pe parcursul cărora discutam tot felul de lucruri, nu doar despre cum merge treaba în restaurant, aveau un soi de atmosferă de familie. Vorbeam, ne ciondăneam, râdeam, apoi toată lumea trecea înviorată la treabă.

— Scuze, Jacquie, dar a apărut pe neaşteptate ceva foarte important, am zis, iar maestrul bucătar mi-a aruncat o privire sfredelitoare.

— Trebuie să fi apărut ca din senin! La prânz, când am discutat despre meniurile pentru Crăciun, nu ştiai de asta.

— Am chemat-o deja pe Juliette, am zis repede, ca să-i curm investigațiile. S-a învoit cu dragă inimă să vină, dar

pentru luna decembrie trebuie să ne decidem dacă e nevoie de o mână-n plus la bucătărie. Dacă Paul o să fie bolnav în continuare, pot să te-ajut eu la gătit şi aş putea s-o întreb pe Juliette dacă-mi poate ține locul în restaurant pe timp de weekend.

— *Ah, non.* Nu-mi place să lucrez cot la cot cu femeile în bucătărie, a spus Jacquie. Trebuie să ai boaşe ca să faci un grătar cum trebuie, o femeie n-ar fi în stare.

— Ei, nu fi obraznic acum, am zis. Fără îndoială, eu sunt în stare. Iar tu eşti un misogin nesuferit, Jacquie.

Jacquie a rânjit.

— Întotdeauna am fost, întotdeauna am fost.

A tăiat cu viteza luminii două cepe mari pe tocătorul din lemn, apoi şi-a trecut cuțitul peste el, vărsând bucățelele într-o tigaie mare.

— Oricum, tu nu te prea pricepi la sosuri. A aşteptat până s-a aurit ceapa în unt, a turnat nişte vin alb peste ea, după care a dat focul mai mic.

— Ce naiba îndrugi acolo, Jacquie? Tu însuți m-ai învățat cum să fac majoritatea sosurilor şi chiar tu spuneai că muşchiul meu de porc cu sos de piper e absolut delicios.

A zâmbit atotştiutor.

— Da, sosul tău de piper e delicios, dar asta pentru că ştii rețeta secretă a tatălui tău.

A aruncat o mână de cartofi-pai în friteuză şi protestele mele s-au topit sub şuieratul grăsimii încinse.

Când Jacquie gătea cu ingredientele aranjate în linie, devenea un adevărat jongler. Îi plăcea să țină mai multe bile în aer concomitent şi spectacolul pe care-l făcea îți tăia răsuflarea.

— Dar să ştii că faci nişte deserturi foarte bune, trebuie să recunosc. Jacquie şi-a continuat impasibil treaba şi a început să agite tigaia. Să sperăm că sâmbătă Paul o să revină-n câmpul muncii. M-a privit peste tigaie şi mi-a făcut cu ochiul. E ceva important, nu? Ia spune-mi, cine-i norocosul?

Norocosul era Robert Miller, în ciuda faptului că el nu avea nici cea mai vagă idee ce noroc îl lovise. Habar nu avea că vineri urma să meargă la o întâlnire pe nevăzute, în restaurantul Coupole. Şi nu eram sigură că o să fie tocmai în al nouălea cer pentru că o să vină o necunoscută şi o să-i deranjeze conversația cu André Chabanais.

Apoi a sosit ziua de miercuri şi, împreună cu ea, o scrisoare, care mi-a dat certitudinea că făcusem totul cum trebuie şi că uneori e bine să-ți urmezi sentimentele, indiferent de cât de absurd ar părea asta pentru alții.

Am luat o scrisoare din cutia poştală. Pe plic nu era decât numele meu. Cineva băgase în plic un bilețel pe care scria:

„Dragă mademoiselle Bredin, ieri am primit scrisoarea aceasta la birou, felicitări!

Robert Miller a rupt din greşeală plicul cu adresa dumneavoastră, aşa că ne-a trimis-o nouă. Sper că nu vă deranjează s-o primiți astfel. Ne vedem mâine seară. *Bonne lecture!*

André Chabanais”

Am zâmbit. Era tipic pentru Chabanais să mă felicite de parcă aş fi câştigat un pariu şi să-mi ureze lectură plăcută. Pesemne că-l surprinsese faptul că scriitorul îmi răspunsese, în ciuda situației.

Niciun moment nu mi-a trecut prin cap întrebarea: de unde făcuse rost André Chabanais de adresa mea personală?

N-am mai avut răbdare, m-am aşezat, îmbrăcată cum eram, pe treptele din piatră ale scării şi am rupt sigiliul scrisorii. Apoi am citit frazele acelea, care erau efectiv înțepate pe hârtie de un pix albastru, într-o caligrafie ascuțită.

„Dragă domnişoară Aurélie Bredin,

M-am bucurat mult să primesc frumoasa ta scrisoare. Din păcate, şi cățeluşului meu Rocky i-a plăcut. În special plicul. Când mi-am dat seama era prea târziu, iar Rocky,

monstrulețul ăsta hulpav, înghițise deja plicul, cu tot cu adresa de pe el. Trebuie să-mi cer scuze în numele cânelui mele, e încă pui, dar voi trimite scrisoarea de răspuns la redactorul meu, André Chabanais, în care am încredere, şi care sper că ți-o va da. Aş vrea să-ți spun, dragă *mademoiselle* Bredin, că am mai primit scrisori de la admiratoare, dar niciuna atât de frumoasă şi interesantă.

Mă bucur că acea cărțulie a mea despre Paris te-a ajutat într-un moment în care erai atâta de tristă. Deci a fost utilă, căci majoritatea cărților sunt aşa, am putea spune. (Sper, de asemeni, că ai scăpat de polițist până la urmă!) Cred că înțeleg prea bine prin ce treci. Şi eu am fost multă vreme trist şi am avut în străfundul inimii sentiment ca tine.

Nu sunt genul de om căruia să-i placă să iasă în public, prefer să stau în umbră şi mă tem că sunt destul de plicticos pentru că-mi place mult să stau la căsuța mea, să mă plimb prin natură şi să repar maşini vechi, dar dacă asta nu te sperie, atunci accept invitația ta minunată la restaurantul micuț, când m-oi întoarce la Paris.

Data viitoare va fi călătorie scurtă şi încărcată de întâlniri, dar mi-ar plăcea să vin cu timp mai mult, să putem vorbi frumos şi pe-ndelete. Da, îți ştiu restaurantul, m-am îndrăgostit de el la prima vedere, îndeosebi de fețe de masă cu carouri, roş cu alb.

Mulțumesc mult foarte pentru poza încântătoare trimisă. Îndrăznesc să spun, fără să fiu deranj, că eşti foarte sexy?

Desigur, ai dreptate – asemănarea dintre tu şi Sophie, dragă Aurélie, este uimitoare –, cred că-ți datorez o explicație pentru micul mister! Încă ceva: nici în cele mai curajoase vise ale mele nu m-am gândit c-o să primesc scrisoare de la eroina cărții mele – e ca un vis care devine realitate.

Sper că te simți mai bun acum şi că ai scăpat de nefericire. De-abia aştept să te văd în carne şi oase.

Mă iartă, nu ştiu franceză foarte bine! Dar sper că tot eşti fericită că ți-am răspuns la scrisoare.

De-abia aştept să stau în minunatul tău restaurant şi în sfârşit să-ţi vorbesc despre TOT.

Cu prietenie şi *à tout bientôt!*

Al tău,

Robert Miller”

— Aveţi o stropitoare, *mademoiselle?* am auzit un glas răguşit în spatele meu.

Am tresărit şi m-am întors.

În faţa mea stătea o bătrână mică de statură, îmbrăcată într-un mantou negru de astrahan, purtând o căciulă din acelaşi material.

— O *stropitoare!* a repetat ea nervoasă.

Am clătinat din cap.

— Nu, îmi pare rău, *madame.*

— Rău, foarte rău. A scuturat din cap şi şi-a ţuguiat supărată buzele roşii.

M-am întrebat la ce-i trebuie bătrânei o stropitoare. Plouase atât de mult în ultimele săptămâni încât eram sigură că pământul musteşte de apă.

— Mi-a furat cineva stropitoarea, mi-a explicat bătrâna. Ştiu sigur c-am ascuns-o aici, după piatra funerară – mi-a arătat cu degetul un mormânt, nu departe de unde stăteam, aflat sub ramurile noduroase ale unui copac –, şi-acum ia-o de unde nu-i! În ziua de azi, toate alea se fură, până şi-n cimitir. Şi ia cineva măsuri? Nu.

S-a scotocit prin geanta ei mare, de culoare neagră, şi în cele din urmă a scos de-acolo un pachet de Gauloises. Şi-a aprins o ţigară, a tras adânc în piept şi a suflat fumul în sus, spre cerul albastru.

După asta, mi-a întins pachetul.

— Poftim, vrei şi tu una? Haide, ia o ţigară, fetiţa mea. Mi-a plimbat pachetul prin faţă. N-o să mai avem noi ocazia să fim tinere cum suntem azi. A chicotit, iar eu mi-am acoperit gura cu dosul palmei şi am zâmbit uimită.

— Bine. Mulţumesc frumos, am zis. Daţi-mi un foc, vă rog.

— Poftim. Ei, hai să uităm de stropitoarea aia afurisită. Oricum era spartă şi curgea apa prin ea. Ce frumos c-a ieşit soarele după atâta ploaie!

Am încuviinţat din cap. Da, era într-adevăr frumos. Soarele strălucea, iar viaţa era plină de surprize.

Şi aşa se face că în joia aceea stăteam în Père Lachaise alături de o bătrână ciudată care, după cum pufăia din ţigară, părea coborâtă dintr-un film de Fellini. Eram înconjurate de o tăcere calmă şi îmi părea că suntem singurii oameni din întreg cimitirul acela uriaş.

În depărtare se înălţa spre cer muza Euterpe, simbol al veseliei, care veghea asupra mormântului lui Frédéric Chopin de-un car de ani. La baza mormântului din piatră erau aşezate o mulţime de vase pline cu flori, iar în grilajul din fier erau prinse buchete de trandafiri. Am aruncat o privire în jur. Unele morminte încă aveau flori deasupra, depuse de Ziua Tuturor Sfinţilor. Altele erau mâncate de vreme, căci natura îşi revendicase teritoriul şi buruienile şi plantele sălbatice creşteau în neştire peste monumentele din piatră. Morţii fuseseră daţi uitării. Şi nu erau deloc puţine mormintele care arătau aşa.

— Te-am urmărit, a zis bătrâna şi mi-a făcut cu ochiul. Avea ochi căprui, înconjuraţi de sute de riduri mici. Părea că te gândeşti la ceva foarte frumos.

Am tras din ţigară.

— Da, chiar mă gândeam, am răspuns. Mă gândeam la ziua de mâine. Ştiţi, mâine-seară mă duc la Coupole.

— Ce coincidenţă, a zis bătrâna, dând încântată din cap. Şi eu o să fiu mâine acolo. Sărbătoresc împlinirea a optzeci şi cinci de ani, fetiţa mea. *Ador* restaurantul Coupole. În fiecare an, de ziua mea, acolo sunt. Comand întotdeauna stridii, sunt foarte bune.

Dintr-odată mi-am imaginat-o pe doamna care mă ducea cu gândul la Fellini, înconjurată de copii şi nepoţi, stând la o masă lungă în braserie şi sărbătorind.

— Atunci vă doresc încă de pe-acum petrecere frumoasă! am spus.

A dat din cap plină de regret.

— Nu, o să fie o petrecere restrânsă de data asta, a zis. *Foarte* restrânsă, ca să fiu sinceră. Doar eu şi ospătarii, dar ei sunt întotdeauna drăguți. A zâmbit fericită. Doamne, ce bairamuri mai dădeam în restaurantul Coupole! Nişte chefuri nebune. Henry, bărbatu-meu, a fost dirijor de operă, înțelegi? După vreo premieră, şampania curgea râuri, nu alta. Până la sfârşitul serii, toți eram triumfător de beți. A chicotit. Ei, asta a fost demult… Şi George nu mai vine la Paris decât de Crăciun, cu copiii. Trăieşte în America de Sud. Am presupus că George era băiatul ei. *Eh bien.* Şi de când s-a dus buna mea prietenă Auguste… S-a oprit preț de o clipă şi s-a uitat la lespedea pe care trebuia să fie stropitoarea. Din nefericire, nu mai am cu cine să petrec.

— Of, am spus. Îmi pare rău.

— Să nu-ți fie, fetița mea, asta-i viața. Toate la timpul lor. Câteodată stau noaptea-n pat şi număr persoanele dragi care-au plecat de pe lumea asta.

Mi-a aruncat o privire conspirativă şi a coborât glasul.

— Sunt *treizeci şi şapte* deja. A tras un ultim fum şi a azvârlit neglijentă chiştocul pe jos. Ei bine, eu încă mai sunt pe-aci, ce părere-ți faci? Şi permite-mi să-ți spun un lucru, fetițo. Găsesc câte-o bucurie în fiecare afurisită de zi. Mama a trăit o sută doi ani şi a fost voioasă până la capăt.

— Nemaipomenit, am spus.

Mi-a întins hotărâtă mâna ei mică, acoperită de o mănuşă din piele neagră.

— Elisabeth Dinsmore, a zis. Dar poți să-mi spui Liz.

Am lăsat să-mi cadă țigara din gură şi i-am strâns mâna.

— Aurélie Bredin, m-am prezentat. Ştii ce, Liz? Eşti prima persoană cu care fac cunoştință într-un cimitir.

— O, dar eu am reuşit să cunosc o mulțime de oameni în cimitir, a spus doamna Dinsmore, cu un zâmbet larg pe buzele ei roşii. Şi n-au fost de proastă calitate, te asigur.

— Dinsmore… Numele nu sună deloc franțuzește, am zis. Observasem anterior că bătrâna are un ușor accent, dar am crezut că e din cauza vârstei.

— Asta pentru că nu e franțuzesc, a răspuns doamna Dinsmore. Sunt americancă. Dar trăiesc de zeci de ani în Paris. Și tu, fetița mea? Cu ce ocazie la Coupole? m-a întrebat direct.

— Păi, eu… am răspuns, dându-mi seama că m-am îmbujorat. Mă întâlnesc cu… cineva.

— Aaaa, a zis. Și… E drăguț? Unul dintre avantajele bătrâneții este, în mod evident, faptul că poți trece direct la subiect fără a mai pierde vremea.

Am râs și mi-am mușcat buza de jos.

— Da… Cred. E scriitor.

— Vai, un scriitor! a exclamat Elisabeth Dinsmore. Ce *interesant!*

— Da, am spus, fără să intru în alte detalii. *Sunt* destul de emoționată.

După ce mi-am luat la revedere de la doamna Dinsmore – de la Liz –, care m-a invitat seara următoare la masa ei, să beau un pahar de șampanie („Dar bănuiesc că ai lucruri mai bune de făcut decât să dai pe gât șampanie cu o babetă, fetița mea”, adăugase făcându-mi cu ochiul), am mai rămas o clipă lângă lespedea albă.

— *Au revoir, papá,* am șoptit. Nu știu de ce, dar am senzația că mâine o să fie o zi destul de neobișnuită.

Și – din anumite puncte de vedere – s-a dovedit că avusesem dreptate.

Am stat la o coadă care ajungea până la ușa mare din sticlă. În ciuda faptului că restaurantul Coupole nu e printre favoritele mele, rămâne un loc de întâlnire preferat deopotrivă de tineri și de bătrâni. Nu numai turiștii curg puhoaie în legendara braserie cu acoperiș roșu, situată pe aglomeratul Boulevard Montparnasse – e, după cum se zvonește, cel mai mare restaurant din Paris. Oamenilor de afaceri și locuitorilor Parisului le face plăcere să meargă acolo să ia masa și să

sărbătorească. Cu câțiva ani în urmă, se organizau seri de salsa în fiecare miercuri, în sala de dans de la subsolul braseriei, dar probabil că salsa nu mai e aşa la modă în prezent. Eu una n-am mai văzut afişe anunțând astfel de spectacole.

Am înaintat odată cu coada şi am intrat în Coupole. Am fost imediat înghițită de zumzetul vioi al conversației. Ospătari cu tăvi de argint alergau printre şirurile lungi de mese îmbrăcate în alb aflate sub uriaşa arcadă a sălii principale. Dacă ai fi căutat o adevărată cupolă, ai fi făcut-o în zadar, însă sala aceea, cu stâlpii ei de culoare verde şi cu lustrele în stil art-deco ce atârnau din plafon, era cât se poate de impresionantă, fără doar şi poate. Restaurantul vibra de viață – mottoul locului era *se donner en spectacle,* iar clienții păreau să țină seama de el. Nu mai fusesem acolo de foarte multă vreme, astfel că am urmărit amuzată freamătul activității.

Un şef de sală amabil împărțea cartonaşe roşii celor care nu aveau rezervare făcută şi îi direcționa spre bar, să aştepte acolo. Pe cartonaşe erau scrise nume de compozitori celebri şi din minut în minut auzeai câte un ospătar tânăr, care evident că se amuza copios, plimbându-se pe lângă bar şi strigând cât îl ținea gura, ca un maestru de manej: *Bach, deux personnes, s'il vous plaît* sau *Tchaikowsky, quatre personnes, s'il vous plaît* sau *Debussy, six personnes, s'il vous plaît.* Când se auzeau strigăte, persoanele care aşteptau se ridicau şi erau conduse la masă.

— *Bonsoir, mademoiselle, vous avez une réservation?* Aveți rezervare? m-a întrebat scurt şeful de sală când mi-a venit rândul, în timp ce o tânără îmi lua haina şi-mi punea în palmă un bon de ordine pentru garderobă.

Am dat din cap afirmativ.

— *J'ai un rendez-vous avec monsieur André Chabanais,* am spus.

Şeful de sală s-a uitat repede pe o listă lungă.

— *Ah, oui,* am găsit, a spus. O masă de trei persoane. Un moment, vă rog! I-a făcut semn ospătarului să vină. Chelnerul, un bărbat în vârstă, tuns scurt şi cu părul alb, mi-a zâmbit afabil.

— *Mademoiselle,* urmați-mă, vă rog.

Am înclinat din cap, simțind că inima începe să-mi bată cu putere. Într-o jumătate de oră aveam să-l cunosc în sfârşit pe Robert Miller, care, conform scrisorii lui, de-abia aştepta să mă vadă în carne şi oase.

Mi-am netezit rochia. Purtam rochia verde de mătase, rochia din carte, rochia cu care eram îmbrăcată în fotografia pe care i-o trimisesem lui Robert Miller. Nu lăsasem nimic la voia întâmplării.

Amabilul ospătar s-a oprit dintr-odată în fața unuia dintre separeurile placate cu lemn.

— *Et voilà!* a spus. Masa dumneavoastră.

André Chabanais s-a ridicat imediat de pe banchetă să mă salute. Era la costum şi purta o cămaşă albă şi o cravată elegantă, bleumarin.

— *Mademoiselle* Bredin, a spus. Mă bucur să vă văd... Luați loc, vă rog. Mi-a indicat locul unde stătuse el şi apoi a trecut pe partea cealaltă a mesei, rămânând în picioare lângă unul dintre scaune.

— Mulțumesc.

Ospătarul a mişcat un pic masa îmbrăcată în alb şi cu paharele aşezate, iar eu am trecut prin fața lui şi m-am aşezat pe bancheta capitonată cu piele.

André Chabanais a luat şi el loc.

— Ce-ați vrea să beți? Şampanie, pentru a sărbători ziua *cea mare?* Mi-a zâmbit.

Am simțit cum mi se urcă sângele-n obraji şi m-am enervat pe mine însămi pentru c-am văzut că şi el îşi dăduse seama că sunt emoționată.

— Nu fi impertinent, i-am răspuns şi am apucat strâns în mâini poşeta pe care-o țineam în poală. Da, aş bea un pahar de şampanie.

Privirea lui a alunecat de-a lungul brațelor mele dezgolite, apoi şi-a ridicat din nou ochii spre mine.

— Îngăduie-mi să-ți fac un compliment, a spus. Eşti încântătoare, cutez să ți-o spun. Rochia îți vine splendid. Îți scoate în evidență culoarea ochilor.

— Mulțumesc, am spus zâmbind. Nici tu n-arăți prea rău în seara asta.

— Eh... André Chabanais i-a făcut semn ospătarului. Ştii, eu n-am să joc decât un rol neînsemnat astă-seară. S-a întors cu spatele. Două pahare de şampanie, vă rog!

— Credeam că eu am să joc rolul ăsta, i-am răspuns. În definitiv, eu sunt cea care-a trecut pe-aici din întâmplare.

— Rămâne de văzut, a spus *monsieur* Chabanais solemn. Oricum, poți să-ți laşi poşeta deoparte. Scriitorul tău mai întârzie cel puțin un sfert de oră.

— Scriitorul tău, vrei să zici, am spus şi am aşezat poşeta lângă mine.

Monsieur Chabanais a zâmbit.

— Hai să-i spunem „scriitorul nostru".

Ospătarul a venit şi a turnat şampania în pahare. Apoi ne-a întins meniurile.

— Mulțumim, dar mai aşteptăm pe cineva, a spus *monsieur* Chabanais şi a pus meniurile pe marginea mesei.

A ridicat paharul şi a închinat în sănătatea mea, apoi am ciocnit repede. Şampania era rece ca gheața. Am luat trei înghițituri mari şi am simțit cum starea mea de nervozitate e înlocuită uşor-uşor de o aşteptare relaxată.

— Mulțumesc încă o dată că ai aranjat totul, am spus. Sinceră să fiu, sunt încordată ca un arc. Am lăsat jos paharul de şampanie.

André Chabanais a dat din cap.

— Te înțeleg perfect. S-a lăsat înapoi pe spătarul scaunului. Uite, eu sunt mare fan Woody Allen. Odată, chiar m-am apucat să-nvăț să cânt la clarinet, doar pentru că el cântă la clarinet. Râdea. Din păcate, noua mea pasiune nu s-a născut sub o stea norocoasă. Vecinii îmi tot băteau în tavan

de fiecare dată când exersam. A mai luat o înghițitură şi a început să-şi plimbe mâinile peste fața de masă albă. În fine, după aceea Woody Allen a venit la Paris în concert, împreună cu orchestra aia caraghioasă a lui, care cântă jazz din ăla vechi. La sala respectivă, în care se țineau de obicei concerte de muzică clasică susținute de mari orchestre, se vânduseră toate biletele, dar am reuşit totuşi să obțin un loc pe rândul cinci. Ca şi restul lumii, nu eram acolo pentru muzică. Adică, sincer să fiu, Woody Allen nu cântă mai bine decât un cântăreț bătrân de jazz din barurile de pe Montmartre. Dar să-l văd pe omul ăsta pe care-l ştiu din atâtea filme de la o distanță atât de mică, să-l aud cum vorbeşte pe viu, asta a fost ceva incredibil de special şi foarte emoționant.

S-a aplecat în față şi şi-a luat bărbia în palmă.

— Însă e o chestie care chiar şi-n ziua de azi mă scoate din minți.

A făcut o pauză preț de o clipă. Mi-am băut paharul până la fund şi m-am aplecat şi eu înainte. Chabanais era un povestitor pe cinste. Pe deasupra, era şi foarte atent. Când a văzut că am paharul gol, i-a făcut semn ospătarului, care ne-a adus pe dată alte două pahare de şampanie.

— *À la vôtre,* a spus André Chabanais, iar eu am ridicat paharul fără să vociferez.

— E o chestie care chiar şi-n ziua de azi mă scoate din minți… am repetat entuziasmată.

— Da, a zis, ştergându-se la gură cu şervetul. Să-ți povestesc ce s-a întâmplat: la sfârşitul concertului, toată lumea a izbucnit într-un ropot de aplauze. Oamenii s-au ridicat de pe scaun sau au tropăit din picioare în cinstea bătrânelului care stătea pe scenă îmbrăcat într-un pulovăr şi o pereche de pantaloni de catifea, cu o înfățişare la fel de modestă şi dezorientată ca cea pe care-o are în filme. Plecase deja de cinci ori de pe scenă, reîntorcându-se în aplauzele furtunoase ale fanilor, când o matahală de om îmbrăcat într-un costum negru a sărit sus pe podium. Avea părul lins, dat pe spate cu gel, şi la prima vedere părea să fie un angajat al

acelei săli de concerte sau un tenor. În fine, i-a strâns mâna lui Allen, care se speriase, după care i-a întins un stilou şi un bileţel, cerându-i un autograf. Şi Woody i l-a dat, după care a dispărut în sfârşit de pe scenă. *Monsieur* Chabanais a dat şampania pe gât. Tare mi-aş fi dorit să am tupeul să sar pur şi simplu pe scena aia. Închipuie-ţi doar, mai târziu le-aş fi putut arăta autograful copiilor. A oftat. Acum amicul Woody e iarăşi în America, eu dau năvală în cinematograf de fiecare dată când apare un film de-al lui şi e puţin probabil să mai am ocazia de a sta faţă în faţă cu el în viaţa asta.

M-a privit şi de data asta n-am mai sesizat nicio urmă de ironie în ochii lui căprui.

— Ştii, *mademoiselle* Bredin, la urma urmelor, admir hotărârea de care dai dovadă. Dacă vrei ceva, chiar trebuie să-ţi *doreşti* acel lucru.

O sonerie abia sesizabilă l-a întrerupt din elogiul adus tăriei mele de caracter.

— Scuză-mă, te rog. E al meu. André Chabanais şi-a scos telefonul mobil din geacă şi s-a întors într-o parte. *Oui?*

M-am uitat la ceas şi am văzut uimită că era deja aproape opt şi un sfert. Timpul zburase şi Robert Miller trebuia să apară dintr-un minut într-altul.

— O, Doamne, ce aiurea, îmi pare foarte rău, l-am auzit spunând pe *monsieur* Chabanais. Nu, nu. Nu-i nicio problemă. Stau foarte confortabil aici, nu-ţi face griji. Nu te stresa din cauza asta. A râs. Bine. Atunci ne vedem mai încolo.

A băgat telefonul înapoi în buzunar.

— Era Robert Miller, a zis. A fost reţinut de ceva şi nu poate ajunge mai devreme de-o jumătate de oră. M-a privit cât se poate de candid. E foarte aiurea că acum eşti nevoită să-l aştepţi.

Am ridicat din umeri.

— Important e că până la urmă o să vină, am spus eu, întrebându-mă de ce anume o fi fost reţinut Robert Miller. Oare ce făcea atunci când nu scria cărţi?

Eram pe punctul de a întreba asta, când André Chabanais a zis:

— *À propos,* nu mi-ai spus nimic despre scrisoarea pe care-ai primit-o de la Miller. Ce ți-a scris?

I-am zâmbit şi am început să-mi răsucesc o şuviță pe deget.

— Ştii ce, *monsieur* Chabanais, redactor-şef la Éditions Opale? am zis şi am făcut o pauză cu subînțeles. Nu-ți băga nasul unde nu-ți fierbe oala.

— Of, a zis. Haide, fii şi tu puțin necumpătată, *mademoiselle* Bredin. Până la urmă, eu sunt cel care ți-a adus scrisoarea.

— Nici gând, am zis. Iar mă tachinezi.

A făcut o față de nevinovat.

— Nu, nu, nu, am spus. Apropo, cum de mi-ai aflat adresa?

Pentru o clipă a părut enervat de întrebare, dar pe urmă a râs.

— Secret profesional. Dacă tu nu vrei să-mi spui nimic, nici eu n-o să-ți spun nimic. Deşi m-aş fi aşteptat la ceva mai multă recunoştință din partea ta.

— Nicio şansă! am insistat eu şi am mai luat o înghițitură de şampanie. Până nu aflam ce anume mă leagă de Robert Miller, n-aveam să suflu nicio vorbuliță. În definitiv, Miller menționase ceva despre „un mic secret".

Şampania începuse să mi se urce la cap.

— În orice caz, nu cred că *scriitorul nostru* – altă pauză cu subînțeles – s-ar supăra prea tare dacă m-ar găsi aici. Răspunsul din partea lui a fost foarte frumos.

— Uimitor! a fost răspunsul lui *monsieur* Chabanais. Scrisoarea ta trebuie să fi fost irezistibilă.

— Cât de bine îl cunoşti pe Miller, de fapt? am întrebat, fără să iau în seamă cuvântul „irezistibilă".

— O, îl cunosc *destul* de bine. Era o urmă de ironie în zâmbetul lui *monsieur* Chabanais sau doar îmi imaginam? Nu suntem chiar prieteni la cataramă şi din multe puncte de vedere îl consider un pic cam excentric, dar vreau să cred că

sunt în stare să-i citesc până şi cele mai întortocheate fire ale gândului.

— Interesant, am zis. El pare să-l prețuiască foarte mult pe acest redactor al lui *de încredere.*

— Sper să fie aşa. André Chabanais s-a uitat la ceas. Ştii ce? Situația devine uşor penibilă. Mi-e o foame de lup. Ce zici, nu vrei să comandăm ceva de mâncare?

— Nu ştiu, am spus. Eu nu eram invitată… Se făcuse deja ora opt şi jumătate şi mi-am dat seama că şi mie începuse să-mi fie foame.

— Atunci am să comand eu, a afirmat André Chabanais şi i-a repetat asta ospătarului. Aş vrea să comandăm, a spus. Două, ba nu, trei *curry d'agneau des Indes,* iar de băut… I-a indicat un vin din listă. Acest Château Lafite Rothschild.

— În regulă, domnule. Ospătarul a strâns meniurile şi a aşezat pe masă un coş cu pâine.

— Şi dacă tot eşti aici, trebuie neapărat să încerci renumitul curry de miel, a spus *monsieur* Chabanais, care devenea tot mai binedispus, arătând spre ospătarii indieni, îmbrăcați ca nişte maharajahi, care făceau ture printre mese cu cărucioarele lor mobile, servind curry de miel. M-ar interesa părerea ta avizată.

Când telefonul lui André Chabanais a sunat a doua oară, imediat după ora nouă, şi Robert Miller a anulat în cele din urmă întâlnirea de la restaurantul Coupole, era prea târziu ca să mai pot pleca, deşi pentru o clipă mi-a dat prin gând s-o fac.

Băusem deja un pahar din vinul ăla roşu, excelent şi dulceag, iar nemaipomenitul curry de miel – care în opinia mea era departe de a fi nemaipomenit şi mai avea nevoie de nişte banană, măr şi fulgi de cocos – aştepta aburind pe farfuriile noastre.

Monsieur Chabanais mi-a observat probabil uşoara ezitare şi mi-a dat vestea cu o expresie compătimitoare pe chip, iar eu, în dezamăgirea mea profundă, am pus mâna pe paharul mare şi rotund plin cu vin roşu.

— Ce prostie! a zis el într-un final. Mi-e că va trebui să mâncăm singuri curry-ul. Mi-a aruncat o privire de o disperare comică. Doar n-o să mă laşi singur aici cu un kilogram de miel în faţă şi c-o sticlă întreagă de vin roşu, nu-i aşa? Spune-mi că nu te gândeşti serios să pleci.

Am scuturat din cap.

— Nu, normal că nu. Tu n-ai absolut nicio vină. Ei bine, cred că n-avem încotro…

Am sorbit puţin din vin şi m-am străduit să zâmbesc.

Mă dusesem acolo în zadar. În zadar îmi luasem o seară liberă. Făcusem baie şi mă coafasem şi mă îmbrăcasem cu rochia verde complet în zadar. Stătusem în faţa oglinzii gândindu-mă ce lucruri voiam să-i spun lui Robert Miller complet în zadar. Mai avea puţin şi se întâmpla. De ce nu-mi reuşeşte şi mie ceva măcar o dată?

— O, Doamne, Doamne, acum eşti îngrozitor de dezamăgită, a spus Chabanais şi i-au apărut câteva cute pe frunte. Câteodată, aşa-mi vine să-l trimit pe Miller direct pe lună! Ştii, nu e prima dată când anulează o întâlnire în ultimul moment.

M-a privit cu ochii lui căprui şi mi-a zâmbit.

— Şi-acum ai rămas cu redactorul ăsta nătâng şi te gândeşti că ţi-ai pierdut timpul venind până aici şi că acest curry nu se ridică la nivelul laudelor pe care le-a primit… A oftat. Asta da nenorocire! Însă vinul este excelent, trebuie să recunoşti.

Am înclinat din cap.

— Recunosc.

André Chabanais se străduia din răsputeri să mă consoleze, ceea ce era drăguţ din partea lui, în pofida celor întâmplate.

— Ei, haide, *mademoiselle* Bredin, nu fi aşa de tristă, a spus după aceea. O să-ţi întâlneşti tu scriitorul, într-un fel sau altul, e doar o chestiune de timp. Cel puţin ţi-a scris, şi asta trebuie să-nsemne ceva, nu crezi? A întins întrebător braţele.

— Da, am zis şi mi-am trecut gânditoare un deget peste buze. Chabanais avea dreptate. Nu era totul pierdut. Şi, până la urmă, poate era mai bine să-l cunosc singură pe Robert Miller. În restaurantul meu.

Chabanais s-a aplecat înainte.

— Ştiu că sunt un slab înlocuitor pentru domnul Miller, dar o să fac tot ce-mi stă în putere ca să mă asigur că n-o să pleci cu amintiri urâte despre seara asta – şi poate o să-mi oferi şi un zâmbet cât de mic. M-a bătut pe mână şi a reținut-o într-a lui puțin mai mult decât ar fi fost necesar. Crezi atât de mult în destin, *mademoiselle* Bredin. Ce părere ai, să existe oare un înțeles mai profund al faptului că suntem aici împreună şi ne ținem de mână? Mi-a zâmbit ştrengăreşte şi a trebuit să-i surâd, apoi mi-am tras mâna dintr-a lui şi l-am plesnit peste degete.

— Când ți se dă un deget, nu lua toată mâna. *E imposibil* să fie vorba de atâta destin la mijloc, *monsieur* Chabanais. Mai toarnă-mi puțin vin.

10

Seara a decurs mai bine decât m-am aşteptat. Aurélie Bredin era vizibil emoţionată, dar euforică în clipa în care a ajuns în Coupole; cu cinci minute mai devreme şi îmbrăcată în rochia verde, am observat eu zâmbind.

Arăta ameţitor de bine şi a trebuit să-mi impun să nu stărui prea mult cu privirea asupra ei. Am făcut câteva glume ca să mai treacă timpul, iar Aurélie, în aşteptarea ei plină de voioşie, s-a dovedit a fi mai abordabilă decât aş fi crezut.

Apoi, exact cum stabiliserăm, Silvestro m-a sunat pe telefonul mobil. Acceptase sarcina asta fără să pună prea multe întrebări.

„Cum merge?" m-a întrebat, iar eu am zis „O, Doamne, ce aiurea, îmi pare foarte rău". „Sună bine" a spus el, iar eu am răspuns: „Nu, nu. Nu-i nicio problemă. Stau foarte confortabil aici, nu-ţi face griji. Nu te stresa din cauza asta."

„Distracţie plăcută, atunci. Te sun mai încolo" a mai zis, iar eu i-am închis.

Aurélie Bredin a înghiţit găluşca cu întârzierea şi am mai comandat nişte şampanie.

Am băut şi am făcut conversaţie, iar la un moment dat m-au trecut toate apele când m-a întrebat brusc de unde aveam adresa ei personală. Însă am reuşit să ies din bucluc cu destulă iscusinţă. Oricum, a refuzat să-mi dezvăluie vreunul dintre micile ei secrete. N-a suflat nicio vorbă despre scrisoarea pe care o scrisesem. Şi nici nu mi-a spus că-l invitase pe Robert Miller în minunatul ei restaurant.

La nouă şi un sfert mâncam curry de miel, *mademoiselle* Bredin tocmai îmi explica de ce nu crede în coincidenţe, când sună iarăşi Silvestro şi zice:

— Ce faci, ai cucerit-o deja?

Am mormăit ceva în telefon şi mi-am trecut teatral degetele prin păr.

— Nu, nu pot *să cred…* Of, ce situaţie neplăcută!

El a râs şi-a zis:

— Atunci dă-i bătaie, băiete!

La care eu am răspuns:

— Îmi pare nespus de rău, domnule Miller. N-ați putea totuşi să treceți pe-aici într-o vizită scurtă, un moment măcar?

Am văzut-o cu colțul ochiului cum lasă nervoasă cuțitul şi furculița din mână şi cum se uită chiorâş la mine.

— Păi noi... Pardon, *eu am c*omandat ceva de mâncare, poate reuşiți totuşi.

Nu mă dădeam bătut.

— Poate reuşeşti tu! a zis Silvestro şi l-am auzit cum râde. Ar trebui să te-auzi, asta da străduință din partea cuiva! Nu, să ştii că nu vin. Succes cu micuța astă-seară!

— Pe puțin încă două ore... aha... rupt de oboseală... hm... hm... păi, înțeleg că nu se poate... da... mare păcat... OK... mă sunați când *ajungeți* acasă, am repetat eu pe un ton grav cuvintele pe care Miller nu le-a rostit niciodată.

— Ar fi cazul să pui punct, te-ai lungit destul, a zis Silvestro. *Ciao, ciao!* Mi-a închis.

— OK... Nu, am înțeles... OK... Nicio problemă... La revedere, domnule Miller.

Am pus telefonul lângă farfurie şi am privit-o pe *mademoiselle* Bredin fix în ochi.

— Miller tocmai a anulat întâlnirea, am spus, trăgând adânc aer în piept. Au intervenit nişte probleme. Mai durează două ore până ia sfârşit întâlnirea la care participă acum, poate chiar mai mult, după cum a zis, şi e rupt de oboseală, deci n-are rost să reprogrameze întâlnirea, pentru că trebuie să plece acasă mâine la prima oră.

Am văzut cum înghite în sec, apoi a întins mâna după paharul cu vin ca după o ancoră de salvare şi pentru o clipă m-am temut că pur şi simplu o să se ridice şi-o să plece.

— Îmi pare foarte rău, am spus. Poate n-a fost cea mai inspirată idee.

Însă când a scuturat din cap şi nu s-a ridicat în picioare, ci mi-a spus că eu n-am absolut nicio vină, într-un fel m-au apucat mustrările de conştiinţă. Dar ce era să fac? Nu puteam să-l invoc pe Robert Miller prin vreo incantaţie. În definitiv, eram deja de faţă.

Aşadar m-am apucat să o consolez pe domnişoara Bredin şi am tachinat-o făcând câteva glume pe seama credinţei ei în destin. Preţ de o dulce clipă chiar i-am ţinut mâna într-a mea, dar şi-a retras-o repede şi m-a plesnit peste degete ca pe-un puştan obraznic.

Apoi m-a întrebat cu ce se ocupă Robert Miller atunci când nu scrie cărţi şi la ce fel de întâlnire participă, iar eu i-am răspuns că nu ştiu exact, dar că e inginer de profesie şi probabil lucrează pe post de consultant la o companie producătoare de autoturisme.

După aceea am ascultat-o cu răbdare în timp ce-mi spunea de ce găseşte cartea lui Robert Miller aşa minunată, cât de greu de crezut e faptul că a descoperit cartea fix la momentul potrivit şi ce pasaje au făcut-o să râdă sau au mişcat-o. M-am simţit măgulit de cuvintele frumoase şi i-am urmărit ochii verde-închis, care deveneau tot mai blânzi.

Nu o dată am fost cuprins de tentaţia de a-i spune că eu şi numai eu sunt cel care i-a salvat sufletul. Însă teama de a o pierde înainte de a fi avut şansa de a o cuceri era mult prea mare.

Aşa că m-am prefăcut surprins atunci când mi-a destăinuit – ezitând, dar căpătând tot mai multă încredere pe parcurs – ceea ce ştiam prea bine deja: exista o asemănare izbitoare între restaurantul şi eroina din carte şi viaţa ei.

— Acum înţelegi de ce *trebuie* să-l cunosc? a zis ea, iar eu am dat din cap. În definitiv, eu eram singurul care deţinea cheia „misterului provocat de destin”. Secretul era mai uşor de explicat decât ar fi crezut Aurélie Bredin, dar era totuşi legat de destin.

Dacă publicam cartea sub numele *meu,* cu fotografia *mea,* fata cu ochi verzi şi cu zâmbetul acela încântător pe care o

zărisem de partea cealaltă a ferestrei unui restaurant şi pe care o alesesem ca eroină pentru ficțiunea mea ar fi văzut *în mine* bărbatul pe care i-l trimisese destinul. Şi totul ar fi fost bine.

Însă, aşa cum stăteau lucrurile, eram condamnat să mint şi să concurez cu scriitorul fictiv. De fapt, nu era *chiar atât* de fictiv, după cum mi-am dat seama cu durere în suflet atunci când Aurélie Bredin mi-a pus următoarea întrebare.

— Mă-ntreb de ce l-o fi părăsit femeia aceea pe Miller, a zis, ciugulind rămăşițele de curry de miel de pe farfurie. E un inginer de succes şi trebuie să fie un bărbat cald, cu simțul umorului, altfel n-ar fi putut scrie o asemenea carte. Şi în afară de asta, sunt de părere că arată senzațional. Adică, ar putea foarte bine să fie actor, nu crezi? Cum ar putea cineva să părăsească un bărbat atât de atrăgător?

Şi-a băut până la fund paharul cu vin, iar eu am ridicat din umeri şi i l-am umplut din nou. Dacă era de părere că dentistul arată „senzațional”, misiunea mea avea să fie una grea. Bine că nu-l cunoscuse niciodată pe Sam Goldberg în persoană. Şi nici n-avea s-o facă, atâta timp cât eu puteam să previn asta!

— Ce s-a întâmplat? Te-ai crispat aşa, dintr-odată. M-a privit amuzată. Am spus ceva aiurea?

— Doamne, nu! Am decis că e timpul să cobor supereroul de pe soclu, măcar cu un centimetru sau doi. Tu nu prea priveşti dincolo de fațadă, nu-i aşa? am spus. Să arăți bine nu e totul. Indiferent de cât îl respect pe Miller ca scriitor, eu unul cred că soția lui n-a avut viață uşoară cu el.

Mademoiselle Bredin părea uimită.

— Cum adică n-a avut viață uşoară cu el, ce vrei să spui?

— E, nimic, vorbesc prostii, uită ce-am spus. Am râs cam zgomotos, ca şi cum aş fi vrut să ascund faptul că spusesem mai mult decât voiam. Apoi m-am hotărât să schimb subiectul. Chiar trebuie să ne petrecem toată seara discutând despre Robert Miller? Ştiu că datorită lui ne aflăm amândoi aici, dar până la urmă ne-a tras clapa.

Am luat sticla şi mi-am umplut iarăşi paharul. M-ar interesa mai mult de ce o femeie fermecătoare ca tine nu e căsătorită încă. Să-nțeleg că ai atât de multe defecte?

Aurélie a roşit.

— Îhîm. Dar tu?

— De ce nu e căsătorit un bărbat fermecător ca mine, asta vrei să zici? Sau vrei să ştii ce defecte am?

Aurélie a sorbit puțin vin roşu şi chipul i-a fost luminat de un mic zâmbet. Şi-a sprijinit un cot pe masă şi m-a privit pe deasupra mâinilor împreunate.

— Ce defecte ai… a spus.

— Hmm. De-asta mi-era teamă. Stai să mă gândesc. I-am luat mâna într-a mea şi am început să număr pe degetele ei. Mănânc, beau, fumez, seduc femei frumoase… E suficient pentru început?

Şi-a tras mâna şi a început să râdă amuzată. A dat din cap, iar eu i-am privit gura, şi m-am întrebat cum ar fi s-o sărut.

În sfârşit, nu mai vorbeam despre Robert Miller, ci despre noi, iar întâlnirea aceea întrucâtva clandestină începea să aducă a rendez-vous adevărat. Când a venit ospătarul să întrebe dacă mai dorim ceva, am comandat încă o sticlă de vin. Când începusem şi eu să mă simt în al nouălea cer, în meniul meu romantic a apărut ceva neprevăzut.

Şi-n ziua de azi mă-ntreb dacă misteriosul scriitor n-ar fi dispărut în anonimat pentru ca eu să-i iau locul, în cazul în care bătrâna aceea absurdă nu ar fi apărut ca din senin la masa noastră.

— *Un, deux, trois – ça c'est Paris!* O mulțime de ospătari amabili se adunaseră în semicerc într-o parte a sălii. Au zbierat cuvintele astea cât i-a ținut gura. Suna ca un strigăt de luptă şi se auzea în Coupole în fiecare seară (uneori de mai multe ori pe seară). Asta pentru că printre numeroşii clienți exista întotdeauna unul care-şi sărbătoarea ziua de naştere.

Jumătate dintre cei care se aflau înăuntru au întors capul să privească cum ospătarii merg în pas de marş, unul după altul, spre masa sărbătoritei. Duceau un tort uriaş cu o

mulțime de artificii pe el, care împrăştiau scântei ca un mic spectacol pirotehnic.

Masa era cu două rânduri mai în spatele nostru şi Aurélie Bredin, care stătea cu fața în direcția respectivă, şi-a lungit gâtul să vadă mai bine ce se întâmplă.

Apoi s-a ridicat brusc în picioare şi a fluturat din mână în semn de salut.

M-am întors mirat şi am zărit o bătrână veselă, îmbrăcată într-o rochie de un mov țipător, singură la masă, cu o farfurie enormă, plină cu stridii, în față. Dădea mâna cu toți ospătarii. După aceea s-a uitat în direcția noastră şi i-a făcut şi ea cu mâna, încântată.

— O cunoşti pe doamna aceea? am întrebat-o pe Aurélie Bredin.

— Cum să nu! a strigat entuziastă şi i-a mai făcut o dată cu mâna. E doamna Dinsmore. Ne-am cunoscut ieri, la cimitir – nu e *din cale afară* de amuzant?

Am încuviințat şi am zâmbit. Eu nu găseam deloc că e din cale afară de amuzant. Era zece şi jumătate şi mă încerca senzația neplăcută (justificată însă) că plăcutul nostru *tête-à-tête* tocmai luase sfârşit.

După câteva minute făceam cunoştință cu doamna Dinsmore, americanca octogenară care zburase până la masa noastră ca un nor de opiu. Era văduva unui dirijor, mama unui inginer constructor de poduri care locuia în America de Sud, bunică a trei nepoți blonzi şi cârlionțați şi muza multor artişti care aveau acelaşi lucru în comun: cu toții fuseseră la o seamă de petreceri-monstru în restaurantul Coupole, împreună cu doamna Dinsmore. Şi cu toții erau oale şi ulcele.

Unii oameni se aşază la o masă şi acaparează imediat conversația. Ceilalți încetează treptat să mai vorbească, toate subiectele se sting încet-încet, ca o lumânare, iar după maxim cinci minute toată lumea ascultă ca vrăjită poveştile şi anecdotele acestor oameni cu o personalitate atât de puternică, care gesticulează larg şi care sunt fără discuție

extrem de antrenanți, dar nu i-ai putea opri vreodată din vorbă.

Mă tem că doamna Dinsmore *era* o astfel de persoană.

După ce doamna de optzeci şi cinci de ani, cu buclele ei argintii şi buzele colorate în roşu aprins, s-a aşezat între noi exclamând „Ce surpriză plăcută, fetița mea, să bem o şampanie Bollinger în cinstea ei!", n-am mai avut nici cea mai mică ocazie să-i captez atenția lui Aurélie Bredin.

Şampania a fost imediat adusă la masa noastră într-o frapieră de argint umplută până la refuz de cuburi de gheață, şi n-aveai cum să ignori faptul că doamna Dinsmore era slăbiciunea absolută a lui Alain, Pierre, Michel, Igor sau oricărui alt nume de ospătar imaginabil. Dintr-odată, masa noastră a devenit centrul atenției echipei de ospătari a restaurantului Coupole. Şi astfel s-a zis cu liniştea noastră.

După două pahare de şampanie, m-am lăsat pradă carismei bătrânei, care vorbea fără oprire, şi mă uitam fascinat la penele pălăriei mov, care o luau în sus şi-n jos cu fiecare mişcare pe care-o făcea. Aurélie Bredin, care-i sorbea doamnei Dinsmore fiecare cuvințel, părea să se distreze de minune şi schimba priviri cu mine de fiecare dată când izbucneam amândoi în râs din cauza experiențelor amuzante povestite de bătrânica aceea extraordinară. Cu cât beam mai mult, cu atât mi se părea mai nostimă, şi, după un timp, mă distram şi eu la fel de copios ca ceilalți.

Când şi când, doamna Dinsmore se întrerupea din monologul ei spumos ca să ne-arate alți clienți din sală (avea o vedere surprinzător de bună pentru o bătrână) sau ca să ne întrebe dacă am sărbătorit vreodată o zi de naştere la Coupole. („Neapărat s-o faceți cândva, aici mereu te distrezi pe cinste!") După aceea ne-a întrebat când e ziua fiecăruia (cel puțin în felul ăsta am aflat că ziua de naştere a lui Aurélie Bredin era peste două săptămâni, pe şaisprezece decembrie) şi a bătut din palme bucuroasă.

— Doi aprilie şi şaisprezece decembrie, a repetat ea. Berbec cu Săgetător. Două semne de foc ce se potrivesc de minune!

Nu aveam cine ştie ce cunoştinţe de astrologie, dar evident că eram bucuros să-i dau dreptate. Doamna Dinsmore era născută în ultima zi a zodiei Scorpionului, iar femeile Scorpion sunt agere la minte şi, în aceeaşi măsură, periculoase.

Restaurantul Coupole se golea încet-încet – doar la masa noastră încă se petrecea, se bea şi se râdea: nu încăpea îndoială că doamna Dinsmore se bucura de unul dintre cele mai efervescente momente ale ei.

— Exact la masa asta – sau poate la aia de-acolo – în fine, nu contează, obişnuiam să stau cu Eugène când sărbătoream ziua mea de naştere, a zis doamna Dinsmore într-un moment de efuziune sentimentală, în timp ce unul dintre ospătari ne mai turna nişte şampanie.

— Eugène? am întrebat.

— Ionesco, fireşte. Cine altcineva? a răspuns ea iritată. Ah, câteodată era nespus de amuzant. Nu era amuzant doar în piesele pe care le scria! Şi-acum odihneşte în cimitirul Montparnasse, bietul de el! Dar îl mai vizitez din când în când. A chicotit visătoare. Încă nu m-a lăsat memoria, dar astă-seară am uitat a câta zi de naştere este – am păţit-o de două ori, puteţi să vă-nchipuiţi una ca asta? De două ori…! Ne-a privit cu ochii ei mici, căprui-închis, care luceau ca doi nasturi. Când un chelner neîndemânatec a vărsat vin roşu pe haina gri-deschis a lui Eugène. Şi el ştiţi ce-a zis? A zis: „Dacă stau bine să mă gândesc, niciodată nu mi-a plăcut culoarea hainei ăsteia.”

Doamna Dinsmore a dat capul pe spate şi a izbucnit într-un râs piţigăiat, iar penele de pe cap i se agitau atât de tare încât ai fi zis că e cât pe-aici să-şi ia zborul.

După mica incursiune în viaţa privată a lui Eugène Ionesco, care cu siguranţă nu era de găsit în nicio biografie, doamna Dinsmore m-a luat iarăşi în primire.

— Şi tu, tinere? Tu ce scrii? Aurélie mi-a spus despre tine că eşti *scriitor!* E o meserie extraordinară, a adăugat fără să aştepte răspunsul meu. Trebuie să-ţi mărturisesc că scriitorii

mi-au părut dintotdeauna mai interesanți decât actorii sau decât pictorii. Apoi s-a înclinat spre Aurélie, şi-a apropiat destul de mult buzele roşii de urechea delicată a domnişoarei Bredin, care, abia atunci am observat, avea urechile uşor curbate în afară, şi a zis: Fetița mea, e clar că el este bărbatul potrivit pentru tine.

Aurélie a râs zgomotos, astupându-şi gura cu podul palmei, iar izbucnirea ei de veselie m-a tulburat la fel de mult ca presupunerea bătrânei că eu aş fi vreun scriitor – la naiba, *eram* scriitor, chiar dacă nu unul ilustru, şi în orice caz, cu siguranță eram bărbatul potrivit. Aşa că m-am relaxat şi m-am alăturat hohotului de râs al celor două doamne.

Doamna Dinsmore a ridicat paharul.

— Ştii ce? Îmi place de tine, băiete, a declarat ea şi m-a bătut uşor pe pantalon cu mâinile ei pline de inele încrustate cu pietre extraordinar de mari. Poți să-mi spui Liz.

Şi când „Liz”, *mademoiselle* Bredin şi cu mine am ieşit din restaurantul Coupole, cu o jumătate de oră mai târziu decât restul clienților, toți chelnerii ne-au făcut cu mâna şi şi-au luat la revedere de la noi cu mult entuziasm. Am luat împreună un taxi, respectând dorința doamnei Dinsmore („E ziua mea şi o să plătesc eu taxiul, ca totul să fie şi mai frumos!”), prima care a coborât fiind *mademoiselle* Bredin, care, la fel ca doamna Dinsmore, stătuse lângă mine în maşină (m-am aşezat între cele două doamne) şi care şi-a tot lăsat părul cu miros dulceag să se reverse peste umărul meu. Apoi eu şi în cele din urmă sărbătorita, care locuia undeva în cartierul Marais. Trebuie să recunosc că seara decursese diferit față de cum sperasem eu să fie.

Însă a fost fără îndoială cea mai distractivă seară de care am avut vreodată parte.

La o săptămână după asta, într-o după-amiază de duminică, stăteam împreună cu Adam Goldberg pe fotoliile îmbrăcate în piele roşie din *Café des Éditeurs* şi-i povesteam despre Aurélie Bredin şi despre toate întorsăturile ciudate pe care le luase viața mea în ultimele câteva săptămâni.

Îl aşteptam de fapt pe Sam, care sosise împreună cu Adam, dar se dusese în parcul Champ de Mars ca să cumpere nişte figurine cu luminițe ale Turnului Eiffel pentru copiii lui.

— Doamne! a zis Adam când i-am povestit despre seara de la Coupole şi despre telefoanele false date de Silvestro. Sper că eşti conştient că te joci cu focul. N-ai putea să minți şi tu mai puțin?

— Tu vorbeşti? i-am întors-o. Să-ți reamintesc că toată povestea cu pseudonimul şi cu fotografia autorului a fost ideea ta? Nu eram obişnuit să văd că prietenul meu, de obicei imperturbabil, e îngrijorat. Hei, Adam, ce-i cu tine? l-am întrebat. Tu, care-mi zici să nu mă dau de ceasul morții ori de câte ori ai ocazia, îmi ții acum lecții de morală?

Adam a făcut un gest împăciuitor.

— Ai dreptate, ai dreptate. Însă până acum a fost o problemă profesională. Acum treaba asta a devenit personală şi nu-mi place. A bătut darabana pe brațul fotoliului. Cred că e riscant, prietene. Gândeşte-te puțin, e femeie, André. Are sentimente. Ce crezi c-o să se-ntâmple dacă află că ai dus-o de nas tot timpul ăsta? Că ai mințit-o cu bună ştiință? O să facă mare tărăboi, o să vină la tine la birou şi-o să i se plângă lui *monsieur* Monsignac, şi-atunci chiar că poți să-ți faci bagajul.

Am scuturat din cap.

— Planul meu e impecabil, am zis. Aurélie n-o să afle niciodată adevărul, asta în cazul în care nu i-l spui tu.

După seara aceea petrecută la Coupole, avusesem destul timp la dispoziție să mă gândesc la următorii paşi. Decisesem ca *mademoiselle* Bredin să primească, în viitorul apropiat, încă o scrisoare de la Robert Miller, în care el îi propunea o dată anume pentru a lua cina împreună în Temps des Cerises. Ştiam exact ce dată urma să fie: de ziua lui Aurélie Bredin.

Însă de data asta scrisoarea trebuia să sosească direct din Anglia. De aceea, îl rugasem pe Adam s-o ia cu el după lectura publică şi s-o expedieze din Londra. Încă nu mă

gândisem ce motiv să invoc pentru ca Robert Miller să nu reuşească să ajungă nici de data asta. Nu ştiam decât că eu urma să fiu acolo în seara respectivă – dintr-un motiv pe care rămânea să-l inventez. În orice caz, era limpede că nu mai puteam să anunț tot eu contramandarea întâlnirii din pricină că intervenise ceva extrem de neaşteptat. Ar fi bătut prea tare la ochi.

În vreme ce stăteam împreună cu agentul englez al lui Rober Miller în cafeneaua-restaurant în care redactorii şi editorii obişnuiau să se întâlnească să discute, sub rafturile cu cărți de pe pereți, literatură înaltă şi nu foarte înaltă, mi-a venit o idee care a început să mă atragă din ce în ce mai mult. Însă pentru ca Adam să vrea să intre-n joc mai trebuia cizelată un pic. Aşa că mi-am ținut gura şi am ascultat obiecțiile prietenului meu.

— Dacă află despre lectură şi ne trezim cu ea acolo? Nu putem să-l amestecăm pe fratele meu în intrigile tale amoroase false. Sam a avut destul de furcă pentru că nu i-a spus nevesti-sii adevăratul motiv pentru care călătoreşte la Paris. Mi-a aruncat o privire. Şi înainte s-apuci tu să-ntrebi – nu, nu şi-a ras barba. Cumnată-mea e de părere că-i stă foarte bine cu barbă. Ar fi intrat la bănuieli că şi-a găsit vreo amantă, iar Sam nu e pregătit să-şi asume un asemenea risc.

Am dat din cap.

— OK, fie. Oricum, nu-i mare chestie dacă un scriitor poartă barbă, nu-i aşa? Dar nu trebuie să-l ia gura pe dinainte. N-are nevastă. Pentru că locuieşte singur, cu un cățeluş pe nume Rocky – ai uitat? – în afurisita şi idioata aia de cabană a lui.

(În timp ce scriam biografia autorului, Adam fusese deosebit de mândru când îl inventase pe Rocky. „Un cățeluş drăguț are întotdeauna lipici la public”, zisese atunci. „Femeile se vor înghesui să citească despre asta!”)

— O să poți să-i spui toate astea personal, foarte curând, a răspuns Adam şi s-a uitat la ceas. Pe unde-o fi umblând?

Amândoi am aruncat imediat o privire spre uşă, însă Sam Goldberg nu se grăbea să apară. Adam a sorbit din paharul lui cu scotch şi s-a lăsat pe spate pe pernuţele îmbrăcate în piele roşie.

— Ce nasol că nu se mai fumează aici, a spus. N-aş fi crezut că voi, francezii, veţi ceda atât de uşor. *Liberté toujours,* nu?

— Da, mare păcat, am răspuns. Fratele tău cunoaşte subiectul romanului?

Adam a încuviinţat din cap.

— Şi... s-a întors el la cauza neliniştii sale. Ce-ai să faci dacă made*moiselle* Bredin aude despre lectură?

Am râs cu un aer superior.

— Adam, am zis. E de profesie bucătar. N-a citit decât o singură carte în viaţa ei şi, din întâmplare, e vorba chiar despre cartea mea. Nu e genul de persoană care frecventează lecturi publice, înţelegi? Şi oricum, evenimentul va avea loc într-o librărie micuţă de pe Île Saint-Louis. Nu obişnuieşte să se plimbe pe-acolo. Chiar dacă citeşte interviul în *Figaro* – n-are cum să apară decât a doua zi, cel mai devreme – până atunci, *voilà!* totul se va fi terminat.

Pentru prima dată în cariera mea în domeniul editorial eram bucuros că marketingul fusese „sub limitele optime”, după cum se exprimase Michelle Auteuil.

— Dar librăriile cu vad mai bun erau rezervate deja şi în ciuda faptului că Robert Miller nu este un autor total necunoscut, au zis-o şi ei, nu are priză la public, iar librăriile asta caută acum, iar el nu e popular. Nu în momentul de faţă, cel puţin. S-a uitat cu regret prin ochelarii ei cu rame negre. În împrejurările date, putem să ne considerăm norocoşi c-am obţinut Librairie Capricorne. Librarul e un bătrânel simpatic, care a tot făcut comenzi pentru roman şi îşi are clienţii lui fideli. Librăria o să se umple până la refuz.

Şi eu aveam sentimentul că urma să fim foarte mulţumiţi.

Adam nu era pe deplin convins.

— *Et voilà!* a repetat, iar cuvintele au sunat caraghios rostite aşa, cu accentul lui englezesc. Să sperăm că ai dreptate, Andy. Însă eu tot mă întreb dacă n-ar fi mai bine să terminăm cu toată povestea asta cu *mademoiselle* Bredin. Din ce mi-ai povestit, îmi pare o persoană foarte încordată. O femeie destul de ciudată. N-ai putea să stai departe de ea?

— *Non,* am spus.

— OK, a zis Adam.

După aceea am tăcut amândoi pentru un timp.

— Trebuie să înțelegi, Adam, am zis în cele din urmă. Nu e vorba despre o femeie oarecare, ea e singura femeie pentru mine. Aleasa. Şi nu-i deloc ciudată, doar că are o imaginație bogată şi crede în forțe mai presus de noi. În *kismet*[22]. Am pus trei lingurițe de zahăr în cafeaua espresso şi am amestecat, apoi am sorbit din băutura caldă şi dulce.

— *Kismet,* a repetat Adam oftând.

— Ce găseşti aşa ciudat în asta? Oricum, am de gând să-i fac felul lui Robert Miller cât de curând. Imediat după cina din Temps des Cerises, amicul Miller o să iasă din scenă.

— Asta înseamnă că n-o să mai scrii? a întrebat Adam şi s-a ridicat în picioare alarmat.

— Da, am spus. Asta înseamnă. Viața asta dublă e mult prea stresantă pentru mine. Până la urmă, nu sunt James Bond!

— Eşti dus cu capul? a zis Adam nervos. Când în sfârşit a prins romanul să se vândă, tu ce faci, renunți? Câte exemplare ai vândut până acum? Cincizeci de mii? Gândeşte logic o clipă. Scrii excelent şi ai fi imbecil să nu profiți de asta. Cartea are un potențial enorm. Edituri din străinătate au început să fie interesate de ea. Am pe birou cereri venite din Germania, Olanda şi Spania. Crede-mă, cartea asta are perspective mai mari decât ai crede. Urmează să lansăm imediat un al doilea roman, şi mai în forță. Vom face un bestseller din el.

— Pentru numele lui Dumnezeu, am zis. Vorbeşti exact ca Monsignac.

— Nu vrei un bestseller? a întrebat Adam uimit.

— Nu în condițiile astea, am spus. Vreau linişte. Tu-mi spui că tot jocul ăsta de-a minciuna e foarte periculos şi-acum tot tu vrei să-i dăm bucuroşi înainte?

Adam a zâmbit politicos.

— Sunt un profesionist, fireşte, a spus el, ca un gentleman englez ce era.

— Eşti un grandoman, am zis. Şi cum îți imaginezi c-o să decurgă lucrurile pe viitor? Scriitorul îşi va scrie cărțile undeva la capătul lumii? În Noua Zeelandă sau la Polul Nord? Sau o să-l punem pe fratele tău în avion de fiecare dată?

— Dacă totul merge bine, vom putea dezvălui adevărul. Adam s-a lăsat pe spate cu un aer destins. La momentul potrivit, o să facem o poveste grozavă din asta. Trebuie să înțelegi cum stau lucrurile în afaceri, André: dacă ai succes, ai întotdeauna dreptate. Aşadar, cred că Robert Miller trebuie neapărat să continue să scrie.

— Nici în ruptul capului, am zis. După mine, scriitorul ăsta e bun doar mort.

— Salut, băieți! a zis Samuel Goldberg. Vorbiți despre mine cumva? a adăugat în franceza lui stâlcită.

Sam Goldberg intrase pe uşă fără ca noi să-l observăm şi probabil că auzise ultima parte a discuției noastre aprinse. Aşadar, în fața mea stătea alter ego-ul meu, îmbrăcat într-o haină de molton albastru-închis şi cu o bască din tartan pe cap, ținând în mână nişte punguțe din plastic pline cu turnuri Eiffel şi cu tot felul de cutii în culori pastelate de la *Confiserie Ladurée.*

L-am privit curios. Avea părul scurt şi blond şi ochi albaştri, ca frate-său. Din nefericire, arăta la fel de bine ca în fotografie. Şi în ciuda faptului că părea să aibă în jur de patruzeci de ani, avea aerul ăla adolescentin care la unii bărbați nu dispare niciodată, indiferent cât de mult înaintează în vârstă. Barba nu conta câtuşi de puțin, mai ales când arbora un zâmbet neastâmpărat, *à la* Brad Pitt, cum se întâmpla să facă în momentul ăla.

— Salut, Sam, unde-ai stat atâta? Adam s-a ridicat şi şi-a salutat fratele bătându-l prieteneşte pe umăr. Începusem să credem c-ai dat bir cu fugiţii.

Sam a zâmbit silit, scoţând la vedere un şirag de dinţi albi şi strălucitori. Fără îndoială, lăsa impresia că te poţi baza pe profesionalismul lui ca dentist. Nu speram decât să fie la fel de convingător în calitate de scriitor.

— La cumpărături, ne-a explicat el, şi am sesizat că vocea lui semăna foarte mult cu a fratelui său. Am promis c-o să le-aduc ceva alor mei. Frate, şi coada aia de la confisăria *Ladurée* nu se mai termina! M-am simţit ca acas'. A râs. Erau o mulţime de japonezi care voiau să cumpere prăjituri şi alte dulciuri care-ţi luau ochii. A arătat înspre cutiile pline cu macaroni. Sunt chiar aşa de bune astea?

— El e André, mi-a făcut Adam cunoştinţă cu Sam, care mi-a strâns mâna.

— Mă bucur să te ştiu, a zis el voios. Am auzit atât de mult de tine. Avea o strângere de mână puternică.

— Sper că numai de bine, am răspuns eu, destul de încordat. Atâtea clişee învechite. Mulţumesc c-ai venit la Paris, Sam. Chiar o să ne scoţi dintr-un mare bucluc.

— O, da! a zâmbit el şi-a dat din cap. Dintr-un bucuc, a repetat. Da, da. Adam mi-a povestit tot. Mare farsă aţi mai pus la cale voi doi! Trebuie să reconosc, am fost foarte surprinz când am aflat c-am scris o carte. Mi-a făcut cu ochiul. Noroc că am simţul umorului bine dezvo'tat.

L-am aprobat din cap uşurat. Se vedea că Adam îşi făcuse treaba foarte bine. Chiar dacă fratele lui se speriase un pic atunci când aflase pentru prima dată despre planul survenit pe neaşteptate, părea să fie foarte relaxat.

— Deci suntem un fel de… un fel de… cum se zice?… Fraţi de cruce? a continuat el. De-acuma sper să ieşim cu bine din groapă.

Toţi trei am izbucnit în râs. Apoi ne-am aşezat la masă şi fratele meu de cruce a comandat ceai cu lapte şi o felie de tort de mere, după care a cercetat cu privirea *Café les Éditeurs.*

— Foarte frumos aici! a spus el apreciativ.

Pe parcursul următoarelor două ore, pe care le-am petrecut pregătindu-l pe Sam pentru noua lui identitate, mi-am dat seama că fratele lui Adam e un om cu adevărat sentimental, a cărui personalitate optimistă se manifestă mai presus de orice prin două cuvinte: „drăguț" şi „sexy".

„Drăguț" era folosit pentru oraşul Paris, pentru figurinele din plastic cu luminițe care imitau turnul Eiffel cumpărate pentru copiii lui, pentru *tarte aux pommes* pe care-o savura împreună cu ceaiul, tăiată în felii mici, şi pentru cartea mea, din care recunoscuse că nu citise decât primul capitol, deşi Adam îi povestise întregul roman *en détail.*

„Sexy" era folosit pentru chelnerițele cafenelei *Les Éditeurs,* pentru rafturile cu cărți de pe perete, pentru propunerea lui Adam de a-i arăta *Moulin Rouge* în seara aceea, pentru telefonul vechi din bachelită de la recepția hotelului unde stătea şi – uimitor – pentru bătrânul meu ceas marca Rolex (fusese al tatălui meu şi era produs pe vremea când ceasurile Rolex încă mai aveau curele din piele şi erau ceva mai conservatoare ca design decât cele din ziua de azi).

Am observat cu oarecare uşurare că Sam vorbeşte franceză mai bine decât m-aş fi aşteptat. Asta pentru că englezii de rând vorbesc engleza şi atât. Cu toate astea, frații Goldberg petrecuseră multe vacanțe la un unchi de-al lor din Canada, astfel că reuşiseră să învețe nişte franceză. Datorită intereselor lui profesionale, Adam vorbea franceza fluent, în vreme ce fratele lui o stâlcea, deşi avea un vocabular destul de bogat şi nu întâmpina probleme la vorbitul în public. Era obişnuit să citească studii despre profilaxia şi tratamentul parodontozei în cadrul congreselor de stomatologie.

Am discutat despre interviul pentru revista *Figaro,* care urma să aibă loc a doua zi de dimineață, apoi despre fragmentele din carte pe care avea să le citească în aceeaşi seară la librărie. I-am explicat cum urmează să decurgă lectura publică şi l-am sfătuit să-şi exerseze urgent şi de mai

multe ori noua semnătură, „Robert Miller”, astfel încât să nu cumva să greşească atunci când dă autografe.

— Trebui s-o iexersez imediat, a zis el şi a luat un stilou şi o foaie de hârtie, pe care şi-a scris numele într-o caligrafie rotundă, cu bucle. Robert Miller, a spus privindu-şi satisfăcut semnătura. Arată foarte sexy, nu vi se pare?

După lectură, care începea la ora opt şi dura nici mai mult nici mai puţin decât o oră şi jumătate, urma o cină scurtă, la care erau invitate doar câteva persoane („relaxată şi intimă”, după cum subliniase *monsieur* Monsignac): scriitorul, librarul (care cu siguranţă citise cartea), Jean-Paul Monsignac (care ştia doar începutul, mijlocul şi sfârşitul cărţii), Michelle Auteuil (care frunzărise cartea când încă era la corectură), Adam Goldberg (care cunoştea tot conţinutul cărţii) şi umilul subsemnat. Trebuie să recunosc că mă temeam puţin de acea seară „relaxată şi intimă”.

Lecturile care au loc în librării se desfăşoară cam după acelaşi tipic: un cuvânt de bun-venit din partea librarului, un cuvânt de bun-venit din partea editurii (în cazul de faţă, eu urma să mă ocup de asta, dat fiind că prezentam întreg evenimentul), apoi scriitorul spune cât de bucuros este să fie prezent la eveniment şi aşa mai departe, după care citeşte câteva fragmente. Apoi aplauze. Are cineva vreo întrebare pentru scriitor? Sunt invariabil aceleaşi întrebări. „Cum aţi ajuns să scrieţi această carte?” „V-aţi dorit dintotdeauna să deveniţi scriitor?” „Lucraţi la o carte nouă? Despre ce este?” „Acţiunea va fi din nou plasată în Paris?” Câteodată, deşi mai rar, apar întrebări de genul: „Când scrieţi (dimineaţa, după-amiaza, seara, noaptea)?” sau „Unde scrieţi (privind spre câmpie, doar cu un perete alb în faţă, într-o cafenea, într-o mănăstire)?” Şi, negreşit, întrebarea decisivă: „De unde vă vin ideile?”

Însă de cele mai multe ori pur şi simplu oamenii nu sunt interesaţi sau sunt prea timizi pentru a pune o întrebare. În astfel de situaţii librarul, redactorul sau cel care dirijează discuţia spune ceva de genul „În cazul acesta am eu o

întrebare”, pentru ca evenimentul să se sfârşească aşa cum trebuie. Sau: „Dacă nu mai sunt întrebări, aş vrea să vă mulțumesc pentru prezența dumneavoastră aici şi, bineînțeles, doresc să mulțumesc autorului nostru, care vă va da bucuros autografe în cele ce urmează.” Iarăşi aplauze. Apoi publicul vine în față să cumpere cartea şi să ia un autograf pe ea. Iar la sfârşit se fac câteva fotografii.

Lecturile susținute de scriitori sunt evenimente plăcute şi bine organizate, după părerea mea.

Pe de altă parte, dacă discutăm despre o cină cu pretenții, există ceva mai mulți factori imprevizibili, mai ales atunci când ai ceva de ascuns. Nu mă pricepeam să anticipez viitorul atât de bine încât să pot epuiza dinainte toate subiectele posibile şi imposibile despre care s-ar putea discuta cu o astfel de ocazie. Mi-l imaginam pe *monsieur* Monsignac întrebându-l nitam-nisam pe aşa-zisul englez francofil „Vă plac melcii?”, strâmbându-se apoi dezgustat. Speram să nu se vorbească prea mult despre cărți, pentru că Sam Goldberg nu prea avea habar de lista bestsellerurilor şi nu era exclus să creadă că Guillaume Musso e vreun actor sau că Anna Gavalda e o cântăreață de operă.

Oricum, Sam Goldberg avea să fie flancat de mine şi de Adam ca de nişte bodyguarzi. Şi atâta timp cât dentistul avea suficientă prezență de spirit, seara urma să decurgă fără probleme, eram sigur.

L-am sfătuit pe Sam să dea vina pe „cunoştințele lui precare de limbă franceză” dacă i se puneau întrebări ciudate pe parcursul lecturii sau la cină. „Mă scuzați, nu înțeleg, ce voiați să spuneți?” trebuia să întrebe el ingenuu, iar unul dintre noi avea să-i sară în ajutor.

Cel mai important lucru era să țină minte următoarele detalii, pe care le-am repetat iar şi iar, până le-a ştiut pe de rost. Locuia singur în căsuța lui modestă. Am hotărât ca zona în care se afla aceasta să fie pitorescul oraş Tumbridge Wells. („Drăguț loc, a zis Sam, ce păcat că n-am voie să am şi-o familie.”)

Câinele lui, Rocky, era un Yorkshire Terrier, şi nu un labrador auriu, după cum greşit afirmase Sam inițial, şi avea grijă de el un vecin.

La întrebarea dacă romanul conține elemente autobiografice, trebuia să răspundă: „Ştiți cum e, orice carte e autobiografică într-o anumită măsură. Desigur, există lucruri din roman pe care le-am trăit eu însumi şi unele despre care am auzit sau pe care pur şi simplu le-am inventat.”

În trecut vizitase des Parisul, pe când lucra la compania producătoare de autoturisme, însă în prezent simțea nevoia de linişte şi de provincie şi îşi iubea căsuța modestă şi izolată.

Pentru el, ideea ca jurnaliştii să-i viziteze casa era de coşmar. (Asta ca măsură de precauție, în caz că se-ntâmpla să pice pe mâna lui Michelle Auteuil.)

Nu era petrecăreț.

Iubea bucătăria franțuzească.

Avea în minte un al doilea roman plasat în Paris, dar îi trebuia ceva timp până să-l aştearnă pe hârtie şi nu voia să divulge niciun (!) detaliu concret legat de conținut.

Era pasionat de maşinile de epocă.

Pericolul ca un scriitor să fie antrenat într-o conversație despre maşini de epocă era relativ mic în Franța, dar pentru orice eventualitate, la plecare i-am pus în brațe lui Sam o carte ilustrată despre maşini vechi.

— Pe mâine-seară, atunci! am zis când am ieşit toți trei din cafenea, iar Sam Goldberg îşi legăna pungile de cumpărături anticipând peripețiile din seara care urma.

Cei doi frați voiau să treacă pe la hotel înainte de a se duce să petreacă în Paris, iar eu nu voiam decât să mă duc acasă.

— Ar fi bine să ajungeți cu o jumătate de oră înainte, am zis eu trăgând adânc aer în piept. Doar nu vrem s-o dăm în bară, nu-i aşa?

— Totul o să fie bine, a zis Adam. Vom fi foarte punctuali.

— Da, o să iasă OK, a spus Sam.

După asta ne-am despărțit.

Catastrofele majore sunt întotdeauna prevestite de semne rele, însă de cele mai multe ori oamenii nu-şi dau seama de ele. A doua zi dimineață, în timp ce mă bărbieream în baie, am auzit un zgomot puternic. Am dat fuga desculț pe holul cufundat în beznă şi am călcat pe-un ciob de sticlă înainte să reuşesc să văd ce se întâmplase.

Oglinda veche şi masivă pe care o aveam lângă cuier căzuse de pe perete, rama din lemn de culoare închisă se spărsese şi pretutindeni erau cioburi şi fărâme de sticlă. Am înjurat şi mi-am smuls ciobul din piciorul care începuse să-mi sângereze, apoi am şchiopătat până la bucătărie după un plasture.

„Nici cu bomba n-o dai pe-asta din loc”, îmi zisese prietenul meu Michel când îmi fixase pe perete oglinda pe care-o cumpărasem din Marché aux Puces, târgul de vechituri de lângă Porte de Clignancourt, cu câteva săptămâni în urmă. O adusesem în oraş cu metroul, după care o cărasem sus în apartament.

Superstițioşii zic că dacă o oglindă cade de pe perete şi se sparge înseamnă că o să ai ghinion. Însă eu nu sunt superstițios, Slavă Domnului, aşa că m-am mulțumit să mătur cioburile în timp ce înjuram de mama focului şi apoi să plec la birou.

La prânz am avut o întâlnire cu Hélène Bonvin, autoarea care se confrunta cu o pană de inspirație. Am stat la parter în Café de Flore, am mâncat *assiette de fromages dégustation*[23] şi după ce-am izbutit s-o conving de părerea mea că ce-a scris până atunci e de bună calitate („Sper că nu spui asta doar pentru liniştea mea, nu-i aşa, *monsieur* Chabanais?”) şi i-am dat câteva idei pentru cum să-şi continue romanul, ca să scap de ea, am dat fuga înapoi la birou.

Nici nu am ajuns bine, că *madame* Petit a şi venit să-mi spună că a sunat mama şi vrea s-o sun înapoi de urgență.

— Părea să fie *foarte urgent,* m-a asigurat *madame* Petit când m-am uitat la ea ridicând dintr-o sprânceană.

— O, da, *totul* e urgent pentru mama, pesemne că iarăşi a căzut vreun vecin de pe scară. Diseară am o lectură publică, *madame* Petit, n-am ce face în clipa asta, am spus.

Peste o jumătate de oră eram într-un taxi, în drum spre spital. De data asta nu era vorba despre un vecin.

Maman alesese fix lunea aia pentru a face o excursie scurtă şi spontană în Paris şi căzuse de pe scara rulantă din galeriile Lafayette, cu tot cu cumpărături.

Zăcea în salonul cu numărul patru cu un picior rupt, zâmbindu-mi cu o oarecare ezitare de după piciorul pus într-o atelă. Stând acolo sub aşternuturi părea foarte mică şi pentru o clipă am simțit cum mi se face inima cât un purice.

— *Maman,* de ce te tot ții de prostii? am întrebat-o şi i-am dat o sărutare.

— *Oh, mon petit boubou,* a oftat ea. Ştiam eu c-ai să vii imediat.

Am încuviințat din cap ruşinat. Când *maman* sunase pentru a doua oară, după o oră, ca să lase adresa spitalului, *madame* Petit a fost destul de drăguță încât să se comporte de parcă de-abia intrasem pe uşă. Apoi mi-a aruncat o privire şi-a zis pe-un ton plin de reproş: „V-am spus eu, *monsieur* Chabanais. Plecați repede într-acolo!”

I-am luat mâna într-a mea şi m-am jurat ca de-atunci înainte s-o sun mereu înapoi, măcar să-i dau un telefon scurt. M-am uitat la piciorul ei fixat în atela groasă, întins deasupra cearşafului.

— Doare?

A dat din cap că nu.

— Acum e bine. Mi-au dat nişte calmante, dar mă ia cu somn de la ele.

— Cum s-a întâmplat? am întrebat.

— Ei, ştii cum e, în decembrie găseşti mereu decorațiuni frumoase în galeriile Lafayette. M-a privit cu nişte ochi scânteietori. M-am gândit să mă duc şi eu să mă uit la ele, să iau o gustărică şi să fac mici cumpărături pentru Crăciun. Nu

ştiu cum m-am încurcat în sacoşe pe scara rulantă şi-am căzut pe spate. Totul s-a întâmplat foarte repede.

— Doamne! am zis. Bine c-a fost doar atât!

A dat din cap.

— Am un înger păzitor bun.

Mi-a căzut privirea peste o pereche de pantofi de culoare maro, cu baretă la spate, cu tocuri subțiri şi deloc joase, aşezați în apropierea noptierei de lângă pat.

— Sper că nu erai încălțată cu pantofii *ăştia* când s-a întâmplat, nu-i aşa? am întrebat.

Maman n-a spus nimic.

— *Maman,* suntem în plină iarnă. Orice femeie sănătoasă la cap umblă cu pantofi joşi şi tu mergi să-ți faci cumpărăturile de Crăciun *pe tocuri?* Pe scara rulantă?

S-a uitat de sub cearşaf la mine cu o privire vinovată. Aveam frecvent discuția asta despre pantofi rezistenți şi, după cum spuneam, potriviți pentru vârsta ei, dar îi intra pe-o ureche, şi-i ieşea pe alta.

— Fii serioasă, *maman,* eşti o doamnă în vârstă. Ar trebui să ai şi tu mai multă grijă.

— Nu-mi plac pantofii ăia de babetă, a protestat ea printre dinți. Oi fi bătrână, dar încă mai am picioare frumoase, nu-i aşa?

Am zâmbit şi am dat din cap. *Maman* fusese întotdeauna incredibil de mândră de picioarele ei bine proporționate. Şi în ciuda faptului că avea şaptezeci şi patru de ani, încă era destul de vanitoasă.

— Bineînțeles, am spus. Dar dacă-s rupte, degeaba.

Am stat cu *maman* două ore, i-am cumpărat fructe, suc, câteva reviste şi nişte articole de toaletă de primă necesitate, apoi m-am întors la Éditions Opale ca să-mi iau hârtiile.

Era deja ora cinci şi jumătate şi n-avea rost să mai trec pe-acasă. Aşa că m-am hotărât să plec direct spre librărie de la birou. *Madame* Petit plecase de la serviciu când m-am întors eu, însă în ultima clipă, când am dat să sting lumina, am observat un bilețel de la ea lipit pe lampa mea de birou.

„Cum se simte mama dumneavoastră?” scria pe bilet. Şi dedesubt: „A sunat cineva, Amélie Bredin, vă roagă s-o sunați înapoi.”

Până-n ziua de azi mă-ntreb de ce nu mi-a picat fisa măcar în momentul respectiv. Însă n-am fost în stare să văd semnele.

Mica librărie de pe Rue Saint-Louis vânduse toate biletele pentru eveniment şi era plină până la ultimul scaun. Stăteam cu Pascal Fermier, proprietarul cu păr alb al Librairie Capricorne într-un fel de bucătărioară alipită librăriei şi trăgeam cu ochiul prin cortina gri care despărțea camera din spate de spațiul de vânzare. Lângă mine, pe podea, erau teancuri întregi de cataloage de la aproape toate editurile de pe lume, iar în dulăpiorul de deasupra chiuvetei erau câteva farfurii şi căni de cafea. Cutiile de carton se înălțau până-n tavan, una peste alta, iar în apropiere se auzea huruind un frigider.

Robert Miller, alias Sam Goldberg, stătea în picioare lângă mine, ținând strâns în mână un pahar cu vin alb.

— Ce drăguț! exclamase cu o oră mai devreme, când intrase în librăria fermecată a lui *monsieur* Fermier. Însă acum era puțin mai neliniştit şi de-abia dacă mai vorbea. Deschidea cartea iar şi iar la pasajele pe care i le însemnasem cu bilețele adezive roz.

— Felicitările mele! M-am întors cu fața spre librarul în vârstă. Librăria e înțesată de lume!

Fermier a înclinat din cap, iar chipul lui bonom radia de bucurie.

— Am vândut multe exemplare din cartea domnului Miller încă de la bun început, a spus, iar când am pus în vitrină afişul pentru lectura asta, mulți oameni din cartier au fost interesați de eveniment şi au cumpărat imediat bilete. Însă chiar şi-aşa, nu m-aşteptam să vină atât de mulți. S-a întors spre Sam, care se uita fix în față. Este evident că aveți o mulțime de fani, domnule Miller, a zis. E minunat c-ați reuşit să veniți.

A ieşit de după cortină, a zâmbit rândurilor de scaune ocupate şi s-a îndreptat spre măsuţa de lemn care era aşezată puţin mai sus, pe un alt nivel, undeva în fundul încăperii. Pe masă era un microfon, iar lângă el, o carafă cu apă şi un pahar. În spatele ei era aşezat un scaun.

— Mai e puţin şi începe, i-am zis lui Sam. Stai liniştit, o să stau foarte aproape de tine. I-am arătat un al doilea scaun, aşezat într-o parte a platformei.

Sam a tuşit.

— Sper să n-o dau în bară.

— O să fie bine, i-am spus, în timp ce Pascal Fermier proba microfonul, şi l-am strâns scurt de braţ. Mulţumesc încă o dată!

Apoi am păşit şi eu în faţa cortinei şi m-am aşezat lângă *monsieur* Fermier, care tocmai lua microfonul în mână. Librarul a aşteptat ca toată şuşoteala şi hârşâitul scaunelor să contenească, după care le-a urat entuziast bun venit celor prezenţi, în doar câteva cuvinte, şi mi-a pasat microfonul. Eu i-am mulţumit şi m-am uitat prin public.

Jumătate din colectivul de la editură stătea pe primul rând; până şi *madame* Petit, arogantă şi greu de ratat, era acolo şi tocmai îi spunea ceva lui Adam Goldberg. Jean-Paul Monsignac, care purta papion, era aşezat lângă Florence Mirabeau, care părea cel puţin la fel de emoţionată ca Sam Goldberg. Probabil că era prima dată când venea împreună cu echipa la o lectură publică.

Şi chiar în margine, lângă fotograf, domnind ca o regină asupra tuturor, stătea Michelle Auteuil, deosebit de mulţumită şi îmbrăcată în negru, ca întotdeauna. „E foarte drăguţ Miller al tău, totul a mers de minune cu jurnaliştii”, îmi suflase în fugă când intrasem în librărie.

— Doamnelor şi domnilor, am început eu, în această seară doresc să vă prezint un scriitor care a ales să-şi plaseze minunatul său roman în frumosul nostru oraş. Putea foarte bine să stea confortabil în faţa şemineului în cabana lui englezească în momentul ăsta, însă nu s-a dat înapoi de la

niciun efort şi este aici astă-seară ca să ne citească. Titlul romanului este *Surâsul femeilor,* dar la fel de bine ar fi putut să se intituleze *Un englez la Paris,* pentru că în carte este vorba despre ce se întâmplă atunci când un englez încearcă să stabilească sediul unui cunoscut producător englez de autoturisme în Paris şi, mai ales, despre ce se întâmplă atunci când un englez se îndrăgosteşte de o franţuzoaică. Aplauze pentru… Robert Miller!

Publicul a bătut din palme şi l-a privit cu interes pe bărbatul zvelt şi agil în cămaşă şi vestă care a făcut o mică plecăciune şi apoi s-a aşezat la masă.

— Ei bine, a spus Robert Miller lăsându-se pe spate în scaun şi zâmbind, e foarte frumos la mine-n cabană, dar trebuie să vă mărturisesc că şi aici mă simt destul de confortabil.

Acestea au fost primele lui cuvinte.

Câteva râsete prietenoase s-au auzit din sala arhiplină.

— Serios, a continuat Robert Miller încurajat de zâmbetele din mulţime, librăria asta seamănă cu… ăăă… sufrageria mea, doar că eu n-am atât de multe cărţi. S-a uitat în jur. Uau, a zis, foarte sexy!

Nu ştiam ce-ar putea să fie „sexy” la o librărie – ăsta era umor englezesc? –, dar publicului i-a plăcut oricum remarca.

— Oricum, vreau să vă mulţumesc tuturor c-aţi venit. Din păcate nu zic franceza la fel de bine ca dumneavoastră, dar bănuiesc că nu-i chiar atât de rea pentru un anglez.

Încă un val de râsete.

— Aşa, a spus Robert Miller şi a deschis cartea scrisă de mine. Să-ncepem, aşadar.

Până la urmă, a fost o lectură foarte antrenantă. Încurajat de reacţia fanilor, fratele lui Adam a fost în formă maximă. A citit, a pronunţat greşit cuvintele în mod amuzant, a spus glumiţe; publicul era încântat. Trebuie să recunosc că nici eu nu m-aş fi descurcat mai bine.

La sfârşit s-a lăsat cu ropote de aplauze. I-am aruncat o privire lui Adam, care a dat din cap conspirativ şi a ridicat

degetul mare în semn de apreciere. *Monsieur* Monsignac a bătut din palme cu o expresie satisfăcută pe chip, apoi i-a spus ceva domnişoarei Mirabeau, care pe parcursul întregii lecturi sorbise pur şi simplu cuvintele scriitorului. Au urmat întrebările din public, iar scriitorul nostru a oferit răspunsuri pe deplin încrezător în sine. Cu toate astea, când o blondă atrăgătoare din rândul cinci l-a întrebat despre următoarea carte, a început să se abată de la plan.

— O, da! *Bineînțeles* că va mai apărea un roman. E ca şi terminat, a zis mulțumit de sine, probabil uitând pentru o clipă că el nici măcar nu e adevăratul autor.

— Despre ce este vorba în romanul acesta nou, *monsieur* Miller? Va fi plasat în Paris şi de data aceasta?

Scriitorul a încuviințat din cap.

— Da, fireşte! Iubesc oraşul acesta frumos. De dată asta, protagunistul este un dentist anglez, care se îndrăgosteşte la un congres de-o dansatoare de la *Moulin Rouge,* a inventat el povestea pe loc.

Am tuşit în semn de avertizare. Era clar că incursiunea lui în viața de noapte a Parisului din seara precedentă îi dăduse o nouă inspirație.

Miller s-a uitat spre mine.

— Totuşi, nu pot să divulg tot, s-ar supăra redactor meu pe mine şi nimeni n-ar mai cumpăra cartea meu, a spus el cu istețime.

Monsieur Monsignac a râs zgomotos, ca mulți alții din public. M-am foit pe scaun şi am încercat şi eu să zâmbesc. Până în momentul acela, totul decursese bine, însă sosise clipa ca dentistul să încheie seara. M-am ridicat în picioare.

— De ce purtați barbă, domnule Miller? Aveți ceva de ascuns? a strigat de undeva din fundul sălii o tânără precoce cu părul prins în coadă de cal, apoi a râs pe înfundate cu prietenele ei.

Miller şi-a mângâiat barba deasă şi blondă.

— Sunteți foarte tânără, *mademoiselle,* a răspuns. Dacă nu, ați şti că bărbaților nu le place să joace cu cărțile pe față.

Dar… a făcut o pauză, pentru efect. Dacă voiaţi să întrebaţi dacă lucrez pentru Serviciile Secrete, trebuie să vă dezamăgesc. Explicaţia e mult mai simplu… Am o minunată… S-a oprit, iar eu mi-am ţinut respiraţia. Doar n-avea de gând să aducă vorba despre soţia lui?… O minunată maşină de tuns barba, a continuat. Şi într-o zi s-a stricat.

Toată lumea a râs, iar eu m-am dus să-i strâng mâna lui Miller.

— A fost grozav. Mulţumim mult, Robert Miller, am zis cu voce tare şi m-am întors cu faţa la public, care aplauda frenetic. Dacă nu mai sunt întrebări, în cele ce urmează scriitorul vă va da cu drag autografe pe cărţile cumpărate.

Aplauzele au încetat treptat şi în timp ce primele persoane se ridicau de pe scaun, o voce limpede, gâfâind uşor, s-a auzit de peste rândurile de scaune.

— Mai am eu o întrebare, vă rog! a spus glasul acela şi pentru o clipă am simţit că-mi stă inima-n piept.

În stânga, lângă intrare, era *mademoiselle* Aurélie Bredin.

Am prezentat multe lecturi la viaţa mea – în librării mult mai mari şi mai importante şi pentru scriitori mult mai celebri decât Robert Miller.

Însă niciuna nu m-a stors de energie ca acea seară de luni din mica librărie Capricorne.

Aurélie Bredin stătea acolo în picioare, ca ieşită din pământ, şi nenorocirea se-apropia inexorabil, îmbrăcată într-o rochie de mătase roşu-închis şi cu părul tapat.

— Domnule Miller, v-aţi îndrăgostit în realitate de o pariziancă – una care seamănă cu eroina romanului dumneavoastră? a întrebat, iar buzele i s-au arcuit într-un zâmbet delicat.

Robert Miller mi-a aruncat fugitiv o privire neliniştită, iar eu am închis ochii şi m-am lăsat în mâinile lui Dumnezeu.

— Ei bine… ăăă… Am sesizat că dentistul şi-a pierdut capul când s-a uitat încă o dată la femeia în rochie roşie de mătase. Cum să vă spun… femeile din Paris sunt pur şi simplu atât de… incredibil de… atrăgătoare… Şi e atât de

dificil să le rezişti... În mod cert îşi recăpătase controlul şi înainte să termine fraza a afişat zâmbetul acela al lui care se traduce prin „sunt un băiețel şi nu mă pot abține”. Din nefericire, nu pot să divulg nimic. Ştiți, eu sunt un gentleman.

A schițat o mică plecăciune şi publicul a izbucnit iarăşi în aplauze, iar *monsieur* Monsignac a sărit în față să-l felicite pe Robert Miller, apoi s-a fotografiat împreună cu scriitorul.

— Hai încoace, André, m-a strigat făcându-mi semn cu mâna. Trebuie s-apari şi tu în poză!

Am ajuns poticnindu-mă lângă editorul încântat, care şi-a pus câte un braț în jurul meu şi-al lui Robert Miller şi mi-a şoptit: *Il est ravissant, cet Anglais!* Englezul ăsta e minunat.”

Am încuviințat din cap şi m-am străduit să zâmbesc pentru poză în timp ce mă uitam neliniştit la oamenii din public, care formaseră o coadă şi aşteptau să le fie semnate cărțile. Femeia în rochia roşie de mătase se proțăpise la capătul cozii.

Robert Miller a luat iarăşi loc şi a început să dea autografe, iar eu l-am tras pe Adam deoparte.

— S.O.S.! S.O.S.! i-am şoptit îngrijorat.

M-a privit mirat.

— Dar totul a decurs foarte bine.

— Nu la asta mă refeream, Adam. E acolo, am zis încet şi am băgat de seamă că glasul meu mai are puțin şi se frânge. *Ea!*

Adam s-a prins imediat despre cine era vorba.

— O, Doamne! a strigat. Să nu-mi zici că-i aleasa!

— Exact, chiar ea! am spus şi l-am apucat de braț. E femeia în rochie roşie de mătase, care stă în capătul cozii, acolo. O vezi? În câteva clipe ajunge să-i ceară autograf pe carte. Adam, nu trebuie, sub nicio formă, ca ea să aibă ocazia să vorbească cu fratele nostru, m-auzi? Trebuie să împiedicăm asta.

— OK, a spus Adam. Să trecem pe poziții atunci.

Când în cele din urmă Aurélie Bredin a ajuns în față – era ultima persoană din coadă – şi a pus cartea pe masa la care

stătea Robert Miller, flancat de mine şi de Adam, inima a început să-mi bată nebuneşte.

Pentru o clipă a întors capul într-o parte şi s-a uitat la mine cu răceală, ridicând din sprâncene. Am îngăimat un *Bonsoir,* însă ea nu s-a obosit să-mi adreseze vreun cuvânt. Era supărată pe mine, fără îndoială, iar cerceii ei micuți, în formă de perlă, au tremurat violent în urechi în momentul în care s-a întors din nou. Apoi s-a aplecat spre Robert Miller, iar chipul i s-a luminat.

— Eu sunt Aurélie Bredin, a spus şi eu am oftat încet.

Dentistul i-a zâmbit prietenos, dar era evident că nu înțelesese.

— Să vă scriu ceva anume? a întrebat-o, de parcă dădea autografe de când lumea.

— Nu. A scuturat din cap şi a zâmbit. Apoi l-a privit cu subînțeles.

Robert Miller, alias Sam Goldberg, a zâmbit la rându-i. Era limpede că îi plăcea atenția de care se bucura din partea femeii frumoase cu părul tapat. A tras înspre el cartea deschisă şi a stat puțin pe gânduri.

— Atunci, să scriem aşa: „Pentru Aurélie Bredin, cele mai bune urări din partea lui Robert Miller.” E bine? S-a aplecat în față şi s-a concentrat în totalitate pe semnătura lui. Poftim, a spus ridicându-şi privirea.

Aurélie Bredin a zâmbit din nou şi a închis cartea, fără să se uite în interior.

Preț de o clipă, Sam a zăbovit cu privirea asupra gurii ei, apoi a spus:

— Pot să-ți fac un compliment, *mademoiselle?* Ai o dantură *superbă.* A dat din cap în semn de apreciere.

Ea a roşit şi a râs.

— N-am mai primit un astfel de compliment, a zis surprinsă. Apoi a spus ceva care mi-a făcut inima să mi se urce-n gât. Păcat că n-ați fost prezent la Coupole, pentru că eram şi eu acolo, să ştiți.

Venise rândul lui Sam să fie surprins. Se vedea că i s-a blocat mintea. Nu sunt sigur dacă dentistul nostru nu crezuse inițial că acest Coupole e vreun stabiliment în care dansatoare cu picioarele până-n gât şi cu mănunchiuri de pene prinse de posterior arătau tot ce ştiau, în orice caz, s-a uitat lung la Aurélie Bredin, cu o privire sticloasă, ca şi cum ar fi încercat să-şi aducă aminte de ceva, apoi a spus prudent:

— A, da, Coupole! Trebuie neapărat să ajung acolo. Drăguț loc, foarte drăguț!

Se vedea pe fața lui Aurélie Bredin că se enervase: culoarea trandafirie din obraji era cu un ton mai închisă, dar a mai încercat o dată.

— Am primit scrisoarea dumneavoastră săptămâna trecută, domnule Miller, a spus încet şi şi-a muşcat buza de jos. M-am bucurat nespus de mult că mi-ați răspuns. S-a uitat la el, aşteptându-i reacția.

Asta nu era prevăzută în scenariul nostru. Un val de roşeață i-a năpădit lui Sam Goldberg fruntea, iar pe mine m-au luat toate transpirațiile. Eram incapabil de a mai rosti un cuvânt şi ascultam neajutorat cum dentistul se bâlbâie stingherit:

— Ei, eu... Eu am fost fericit să-ți răspund... foarte fericit... ştii... Eu... Eu... Căuta cuvinte pe care nu avea cum să le găsească.

L-am săgetat pe Adam cu o privire rugătoare. S-a uitat la ceas şi s-a aplecat spre fratele lui.

— Mă scuzați, domnule Miller, însă trebuie să plecăm acum, a zis. Trebuie să ajungem la cina la care am fost invitați.

— Da, am intervenit eu şi starea mea de încremenire a cedat în fața dorinței panicate de a-l îndepărta pe dentist de lângă Aurélie Bredin. Suntem *deja* în întârziere.

L-am apucat pe Sam Goldberg de braț şi efectiv l-am tras de pe scaun.

— Regret, dar trebuie să plecăm. Am dat din cap către Aurélie Bredin, în semn de scuze. Toată lumea ne-aşteaptă.

— A, *monsieur* Chabanais! a spus ca şi cum atunci m-ar fi văzut pentru prima dată. Mulțumesc mult pentru invitația la lectură. Ochii ei verzi au strălucit în momentul în care s-a dat un pas înapoi, ca să ne facă loc să trecem.

— Mă bucur că v-am văzut, domnule Miller, i-a strâns ea mâna lui Sam, care era foarte surprins. Sper că n-o să uitați de rendez-vous-ul nostru.

A zâmbit din nou şi şi-a aranjat la loc o şuviță din părul blond-cenuşiu, care scăpase dintr-o agrafă. Sam a privit-o mut de uimire. Apoi a spus *Au revoir, mademoiselle* şi înainte să apuce să mai zică ceva, l-am împins prin mulțimea de privitori care se îmbrăcau şi vorbeau unii cu alții.

— Cine. Cine *este* femeia asta? a întrebat şoptit în timp ce tot întorcea capul pentru a o privi pe Aurélie Bredin, care stătea la masă ținând cartea în mână şi îl urmărea cu privirea când am ieşit cu toții din librărie.

11

Era trecut bine de miezul nopții când am rugat-o pe Bernadette să-mi cheme un taxi. După lectura memorabilă din Librairie Capricorne, ne-am dus la ea acasă, să bem un pahar de vin – chiar simțeam nevoia.

Trebuie să recunosc că tot timpul cât l-am urmărit pe Robert Miller cu privirea am fost într-o stare de maximă confuzie. Şi el s-a uitat încontinuu înapoi peste umăr, înainte să iasă împiedicându-se din librărie, însoțit de André Chabanais şi de un alt bărbat care purta un costum maro-deschis.

— Ştii ce nu înțeleg eu? mi-a zis Bernadette în timp ce ne descălțam şi stăteam față în față pe canapeaua ei uriaşă. Tu i-ai scris, el ți-a scris înapoi, şi totuşi s-a zgâit la tine de parc-ai fi fost o nălucă, n-a reacționat în niciun fel şi s-a comportat ca şi cum nu ți-ar fi auzit numele în viața lui. Asta mi se pare destul de ciudat.

Am dat din cap.

— Nici eu nu mi-o explic, am răspuns şi-am încercat să-mi amintesc toate detaliile scurtei conversații purtate cu Robert Miller. Părea atât de… atât de încurcat, ştii. Aproape aerian. Părea că nu înțelege nimic. Probabil că nu se-aştepta să vin la lectura lui.

Bernadette a sorbit din vin şi a luat o mână de nuci macadamia de pe farfurie.

— Hm, a făcut, mestecând gânditoare. Nu era băut, nu-i aşa? Şi de ce să fie încurcat, mă rog? Pe bune, în definitiv e scriitor, nu se poate să cadă aşa pe spate când o femeie crede că romanul lui e aşa de grozav încât îl invită la cină şi chiar apare la lectura lui.

Am tăcut, dar am adăugat în gând: „O femeie care, mai mult decât atât, i-a trimis o poză cu ea.” Însă Bernadette nu ştia despre asta şi nici nu intenționam să-i spun.

— Când am adus vorba despre rendez-vous-ul nostru, s-a uitat din nou foarte ciudat. Brusc, mi-a trecut ceva prin minte. Oare s-o fi simțit stânjenit pentru că erau de față şi oameni de la editură?

— Puțin probabil. Înainte de asta, n-a fost deloc timid. Adu-ți aminte cum a răspuns întrebărilor din public!

Bernadette şi-a scos clema din păr, a scuturat din cap şi l-a lăsat liber. Şuvițele blond-deschis străluceau în lumina lămpii cu picior de lângă canapea. Am privit-o cum îşi trece degetele prin păr.

— Crezi că arăt diferit cu părul tapat? am întrebat.

Bernadette s-a uitat la mine.

— Nu ştiu, eu te-aş recunoaşte oricând. A râs. De ce întrebi? Pentru că femeia aceea din roman care seamănă cu tine îşi poartă părul desfăcut? A ridicat din umeri şi s-a lăsat pe spate. Deci a zis ceva despre lectură în scrisoare? a întrebat.

Am dat din cap în semn că nu.

— Nu, dar poate s-au suprapus. Probabil că nu ştia nimic sigur despre lectură când mi-a scris scrisoarea, e posibil. Am pescuit şi eu o mână de nuci de pe farfurie. Totuşi, ceea ce mi se pare prea tras de păr e că Chabanais nu mi-a spus un cuvânt despre asta.

Am ronțăit o nucă. Şi mi-a lăsat impresia că se simte cu musca pe căciulă când am apărut pe neaşteptate acolo.

— O fi uitat.

— A, a uitat! am ripostat. După seara aia absolut penibilă pe care-am petrecut-o împreună la restaurantul Coupole? Unde mă invitase *special* pentru că urma să vină Miller? Fii serioasă, *ştia* că e important pentru mine.

M-am lăsat pe brațul canapelei. Dacă nu era Bernadette, n-aş fi auzit despre venirea lui Robert Miller la Paris. Însă prietena mea locuia pe Île Saint-Louis şi cumpăra adesea cărți de la simpaticul *monsieur* Chagall, pe care în realitate îl chema Pascal Fermier, astfel că într-o dimineață văzuse din întâmplare afişul în vitrina librăriei lui.

Stabiliserăm să mergem la o plimbare prin Grădinile Tuileries în dimineața aia friguroasă şi însorită de luni şi primul lucru despre care mă întrebase Bernadette fusese dacă merg la lectura susținută de Robert Miller în seara aia şi dacă poate să vină şi ea cu mine.

— Chiar vreau să-l văd pe scriitorul-minune după tot ce s-a întâmplat, a zis ea luându-mă de braț, iar eu am strigat:

— Nu-mi vine să cred! De ce nu mi-o fi spus idiotul ăla de la editură despre asta?

Apoi, după-amiază m-am dus la Librairie Capricorne să cumpăr două bilete pentru lectură. „Noroc că restaurantul e închis azi”, mă gândeam în timp ce urcam scările la metrou.

Câteva minute mai târziu, împingeam uşa micii librării în care intrasem cu câteva săptămâni înainte, fugind de un polițist îngrijorat.

— Iată că ne întâlnim din nou, a spus *monsieur* Chagall, când mă îndreptam spre casă. Mă recunoscuse imediat.

— Da, i-am răspuns. Mi-a plăcut la nebunie romanul acela.

Faptul că lectura publică susținută de Robert Miller urma să aibă loc chiar în librăria în care-i descoperisem cartea mi se păruse a fi un semn bun.

— Sunteți mai bine acum? a întrebat bătrânul librar. Ultima oară păreați foarte rătăcită...

— Aşa şi eram! am răspuns. Însă s-au întâmplat multe între timp. O mulțime de lucruri frumoase. Şi totul a plecat de la cartea aceea.

M-am uitat gânditoare la vinul roşu care se decanta în pahar.

— Ştii, Bernadette, cred că Chabanais ăsta e pur şi simplu foarte imprevizibil şi schimbător, am spus. Uneori poate să fie deosebit de încântător, apoi sare calul – să-l fi văzut în Coupole –, după care e iarăşi rece şi morocănos. Sau îşi pune colegii să spună că nu-i în birou.

În după-amiaza aceea sunasem la editură să-i fac reproşuri lui André Chabanais şi să-l informez că-mi procurasem singură bilete, însă din păcate la capătul firului nu era decât

secretara, care când am întrebat când se întoarce redactorul-şef a scăpat de mine turnându-mi o minciună, şi anume spunându-mi pe un ton cam răstit că *monsieur* Chabanais n-are timp deloc în ziua aia.

— Cel puțin arată destul de bine, a remarcat Bernadette.

— Da, aşa e, am zis, şi mi-au venit în minte ochii de un albastru-deschis ai englezului, care mă priveau atât de neajutorați când am adus vorba despre întâlnirea de la Coupole, la care nu el venise. Cu toate că poartă barbă acum.

Pe Bernadette a pufnit-o râsul.

— Eu mă refeream la Chabanais.

Am aruncat cu o pernă în ea, dar şi-a ferit repede capul.

— Şi englezul arată bine. În plus, mi s-a părut un tip destul de spiritual, trebuie să recunosc.

— Da, nu-i aşa? M-am ridicat în picioare. Lectura a fost foarte amuzantă. Dar face nişte complimente tare ciudate. M-am cuibărit înapoi între pernuțele de pe canapea. „Ai o dantură *superbă”,* mi-a spus. Ce zici de asta? Putea să spună şi el că am nişte ochi superbi sau „Ai o gură frumoasă”. Am clătinat din cap. Nu poți să-i spui unei femei că are o *dantură* superbă.

— Poate că englezii-s diferiți, s-a împotrivit Bernadette. Însă şi mie mi se pare ciudat felul în care s-a comportat cu tine. Ori are o memorie ca o sită, ori… nu ştiu… era nevastă-sa prin preajmă şi are ceva de ascuns.

— Locuieşte singur, bănuiesc c-ai auzit, am spus. Oricum, Chabanais mi-a spus că soția l-a părăsit.

Bernadette s-a uitat la mine cu ochii ei mari, de un albastru-închis, şi s-a încruntat.

— E ceva dubios în toată povestea asta, a zis. Totuşi, poate că într-adevăr există o explicație foarte simplă.

Am oftat.

— Încearcă să-ți aminteşti, Aurélie. Ce *anume* a spus Miller la final? a întrebat Bernadette.

— Da, păi, finalul a fost pe fugă, din cauza lui Chabanais şi a celuilalt tip, care-l presau să plece. L-au apărat de zici că

erau bodyguarzi de politician. Am stat o clipă să mă gândesc. A îngăimat ceva cum că s-a bucurat că i-am scris şi după asta a zis *Au revoir.* La revedere!

— E şi asta ceva, totuşi, a spus Bernadette şi a dat pe gât tot vinul roşu.

La scurt timp după aceea, pe când eram în taxi şi parcurgeam Boulevard Saint- Germain, care era puternic iluminat, am deschis cartea la pagina pe care Miller scrisese dedicaţia pentru mine:

„Pentru Aurélie Bredin, cele mai bune urări din partea lui Robert Miller.”

Am mângâiat semnătura cu degetele şi m-am uitat îndelung la literele buclate, ca şi cum ele ar fi fost secretul lui Miller.

Şi chiar erau. Doar că la momentul respectiv nu mi-am dat seama de ce.

12

Dintotdeauna m-a impresionat o scenă dintr-un film vechi alb-negru, *Les enfants du paradis*[24]. E vorba despre ultima secvență, în care Baptiste, disperat, aleargă după marea lui iubire, Garance, şi în cele din urmă o pierde în învălmăşeala unui carnaval ce are loc pe stradă. E copleşit, nu poate răzbate printre oameni, e înconjurat şi înghiontit de mulțimea care râde şi dănțuieşte, prin care se împleticeşte, încercând să înainteze. Un om nefericit şi confuz printre oameni veseli, care petrec cu exuberanță – e o imagine pe care n-o poți uita prea uşor şi pe care mi-am amintit-o în timp ce stăteam împreună cu Sam Goldberg şi ceilalți în restaurantul alsacian de lângă librărie, unde merseserăm după lectură.

Patronul, un ins rotofei, ne-a condus la o masă mare, situată lângă peretele din spate al restaurantului, şi ne-a aşezat voios în față tacâmurile şi paharele, care ne-au zăngănit în urechi. Toată lumea părea să fie într-o dispoziție de zile mari, s-a băut, s-au făcut glume, s-a petrecut. Dentistul a jucat rolul preferatului şi până la urmă toată lumea s-a reunit bucuroasă în spiritul vinului – cu excepția mea, Baptiste cel trist, care stăteam în mijlocul lor ca un străin pentru că mie nu-mi mersese nimic bine.

— Frate, ce s-a mai enervat! îmi şoptise Adam când ieşisem din Librairie Capricorne, iar fratele lui tot întreba cine e femeia aceea încântătoare îmbrăcată în rochia roşie.

Adam îi explicase că se-ntâmplă destul de des ca în cadrul unei lecturi fanele înfocate să le facă ochi dulci scriitorilor.

— Uau! exclamase dentistul, adăugând că-i place din ce în ce mai mult să fie scriitor. Poate c-ar trebui să scriu o carte într-o bună zi, ce părere aveți de asta?

— Pentru numele lui Dumnezeu, nici să nu-ndrăzneşti! îi spusese Adam.

Eu începusem să mă simt ca naiba, iar pe parcursul serii starea s-a accentuat.

Din orice unghi aş fi privit-o, o dădusem în bară cu Aurélie Bredin – în calitate de André Chabanais, redactorul amabil, mereu gata să-i sară în ajutor. Iar acum, până şi fantasticul Robert Miller dăduse cu stângul în dreptul.

După ce falsul nostru autor dăduse un spectacol atât de penibil, nu mai eram atât de sigur că englezul nu pierduse câteva puncte bune la capitolul atracţie. „A, da, Coupole! Drăguț loc, foarte drăguț!” Probabil îi lăsase impresia că e cam sărăcuț cu duhul. Şi remarca aia despre dantură! Nu puteam să sper decât că nu avea să se răzgândească cu privire la invitația pe care i-o făcuse lui Robert Miller la restaurantul ei, pentru că dacă o făcea, chiar că nu mai aveam nicio şansă.

Mă uitam în farfuria mea şi-i auzeam pe ceilalți ca de la mare distanță.

Apoi, până şi Jean-Paul Monsignac, care se distra de minune împreună cu scriitorul nostru, a băgat de seamă. A închinat un pahar în cinstea mea şi m-a întrebat:

— Ce-i cu tine, André? Nu scoți o vorbă.

Am spus că am o durere de cap ca să mă scuz.

Tare mi-aş fi dorit să pot pleca acasă imediat, dar simțeam că trebuie să stau cu ochii pe Robert Miller.

Adam, singurul cu care mi-ar fi făcut plăcere să discut, stătea în capătul celălalt al mesei. Din când în când, îmi mai arunca o privire încurajatoare, iar când am plecat cu toții spre casă, după mai multe ore, mi-a promis că trece puțin pe la mine a doua zi de dimineață, înainte să plece la Londra.

— Dar să vii singur, i-am zis. Trebuie să stăm de vorbă.

Tocmai rupeam noua scrisoare pe care i-o scrisesem lui Aurélie Bredin ca din partea lui Robert Miller când am auzit soneria. Am aruncat plicul în coşul de hârtii şi am apăsat pe butonul care deschidea uşa. Intenționasem să-i dau lui Adam scrisoarea, care conținea răspunsul pozitiv al lui Miller la invitația în Temps des Cerises, însă după cele întâmplate cu o zi în urmă conținutul nu mai era de actualitate. Stătusem

treaz o jumătate de noapte gândindu-mă la ce urmează să fac. Şi îmi venise o idee.

Când a intrat Adam pe uşă, s-a uitat la haosul din hol, unde oglinda spartă încă zăcea alături de grămada de cioburi pe care-o măturasem în grabă cu o zi înainte.

— O, dar ce s-a întâmplat aici? a zis. Te-a apucat furia?

— Nu. A căzut oglinda ieri dimineață. Numai asta-mi lipsea! i-am explicat.

— Şapte ani de ghinion, a spus Adam rânjind.

Mi-am luat haina de iarnă din cui şi am deschis uşa.

— Eu sper că nu, am zis. Haide, să mergem undeva să luăm micul dejun, n-am mâncare acasă.

Am parcurs distanța de câțiva paşi până la Vieux Colombier şi am trecut pe lângă tejghea, ducându-ne în spate de tot, unde erau băncile de lemn şi mesele mari. Ce des mergeam acolo cu Adam înainte, să discutăm proiecte editoriale şi să vorbim despre schimbările din viața noastră!

— Adam, tu eşti prietenul meu, am spus când ospătarul a venit cu micul dejun.

— OK, a zis Adam. Spune-mi ce vrei de la mine. E legat de scrisoarea către *mademoiselle* Bredin pe care trebuie s-o pun eu la poştă? Nicio problemă. Acum, c-am văzut-o pe fata asta, pot măcar să înțeleg de ce ți-a picat cu tronc.

— Nu, am spus. Asta cu scrisoarea nu-i o idee bună, nu după ce s-a întâmplat ieri seară. Şi oricum, ar dura prea mult pentru mine. Nu vreau să mai pierd timpul cu prostii.

— Îhî, a zis Adam, muşcând din bagheta lui cu şuncă. Şi cum pot să te-ajut? m-a întrebat în timp ce mesteca.

— Trebuie s-o suni, am zis. Să te dai Robert Miller.

Adam aproape că s-a înecat.

— Frate, eşti nebun, a spus.

— Nu, nu-s nebun. Am scuturat din cap. Tu şi Sam semănați la voce şi, dacă stâlceşti puțin limba, n-ar trebui să-ți vină foarte greu. Te rog, Adam, fă-mi şi mie serviciul ăsta.

Apoi i-am explicat noul meu plan. Adam trebuia să sune seara la Temps des Cerises din Anglia. Urma să-i ceară scuze

lui Aurélie Bredin şi să-i explice că fusese absolut copleşit în clipa în care-o văzuse pentru prima oară, dar cu atâția oameni în jur, s-a temut să nu spună ceva greşit.

— Spune-i câte-n lună şi-n soare, sedu-o cu şarmul tău de gentleman, fă în aşa fel încât imaginea lui Robert Miller să redevină neştirbită. Ştiu că eşti capabil. Mi-am băut cafeaua espresso. Cel mai important e să-i induci repede data. Spune-i că de-abia aştepți cina *à deux.* Propune-i să vă vedeți pe şaisprezece decembrie, pentru că vii cu treabă la Paris şi o să ai întreaga seară liberă pentru ea.

Data de şaisprezece decembrie era perfectă din două puncte de vedere. Unu la mână, era ziua de naştere a lui Aurélie Bredin, şi doi la mână, aflasem că restaurantul urma să fie, ca în fiecare luni, închis. În mod *normal,* ar fi trebuit să fie închis.

Asta creştea şansele ca eu să fiu singur cu Aurélie Bredin în Temps des Cerises.

— A, şi încă ceva, Adam. Fă în aşa fel încât să-i fie clar că nu trebuie să mai ştie şi altcineva despre întâlnirea voastră. Spune-i că redactorul o să se bage-n seamă dacă aude că scriitorul e în oraş. Asta o să facă totul mai credibil.

Dacă stabileau un rendez-vous pe şaisprezece decembrie (cum în mod optimist speram că se va întâmpla), Adam avea s-o sune din nou în seara respectivă.

Însă de data aceea ca Adam Goldberg, anulând întâlnirea în locul lui Miller.

Aveam o idee genială pentru a justifica acea contramandare – m-am felicitat în clipa în care mi-a venit, la două şi jumătate dimineața –, care avea să lovească în mândria lui Aurélie Bredin şi care urma s-o determine să nu-şi mai dorească niciodată să aibă de-a face cu Robert Miller. Şi nu era deloc rău că salvatorul care trebuia s-o consoleze în momentele acelea de singurătate şi suferință era deja în blocstart – adică în fața restaurantului.

— *Mon ami,* îți asumi un risc foarte mare – scenariul ăsta zici că-i dintr-un film american cu buget redus. Eşti conştient

că planurile de genul ăsta n-au niciodată succes, nu-i aşa? a râs Adam.

M-am aplecat în faţă şi l-am săgetat cu privirea.

— Adam, vorbesc foarte serios. Dacă e să-mi doresc ceva în viaţă, pe femeia asta o doresc. Nu vreau decât o seară în care să fiu doar eu cu ea. Am nevoie de o şansă *reală,* înţelegi? Şi dacă pentru a obţine asta trebuie să înfloresc puţin adevărul, sunt gata s-o fac. Nu dau doi bani pe zăpăciţii ăia de americani, noi francezii numim ce fac eu *corriger la fortune.*

M-am lăsat pe spate şi m-am uitat afară prin cercevelele din fier verde-închis ale ferestrelor din cafenea, ca să văd zorile peste Paris.

— Câteodată norocul ţi-l mai faci şi singur.

13

„Mademoiselle Bredin, *mademoiselle* Bredin” am auzit pe cineva strigându-mă când am ieşit din casă şi am intrat în pasajul subteran pietruit care dădea spre Boulevard Saint-Germain. M-am întors şi am desluşit un bărbat înalt, îmbrăcat într-o haină de iarnă de culoare închisă, cu un fular roşu la gât, ivindu-se din întuneric.

Era după-amiaza târziu şi mă îndreptam spre restaurant. Iar bărbatul era André Chabanais.

— Ce cauți aici? l-am întrebat surprinsă.

— Întâmplarea face că tocmai mă întorc de la o întâlnire. A făcut semn cu mâna spre Procope şi a zâmbit. Biroul meu s-a umplut de atâtea manuscrise şi cărți încât dacă trebuie să mă văd cu mai mult de o persoană, spațiul e insuficient. Şi-a legănat servieta de piele încolo şi-ncoace. Ce surpriză plăcută să te văd! S-a uitat împrejur. Locuieşti într-o zonă superbă.

Am aprobat din cap şi am continuat să merg grăbită, fără nicio reacție. Bucuria mea de a-l fi întâlnit pe redactorul-şef era departe de a fi nemărginită.

Mergea alături de mine.

— Pot să te-nsoțesc o vreme?

— O faci deja, i-am trântit-o şi am lungit pasul.

— O, Doamne, eşti în continuare supărată pe mine pentru ieri seară, nu-i aşa?

— N-am primit nicio scuză până acum, am zis şi am cotit-o spre bulevard. Mai întâi mă inviți în Coupole. Dup-aia nu mă anunți de lectura lui Miller. Cu cine crezi că te joci, *monsieur* Chabanais?

Mergeam în josul străzii fără să ne vorbim, unul lângă altul.

— Ascultă, *mademoiselle* Bredin, îmi pare foarte rău. Treaba asta cu lectura s-a întâmplat foarte repede, dar bineînțeles că *aveam de gând* să-ți spun despre ea… Doar că mereu a intervenit ceva şi până la urmă am uitat.

— Adică vrei să zici că n-ai avut treizeci de secunde la dispoziție, cât ți-ar fi luat să-mi spui „*Mademoiselle* Bredin, lectura pe care-o va ține Miller este la ora opt, luni seara”? Şi până la urmă ai uitat? Ce scuze mai sunt şi astea? Oamenii nu uită lucrurile care-s importante pentru ei. Am continuat să merg nervoasă. Şi ți-ai pus şi angajații să spună că nu eşti în birou când te-am sunat la editură!

A dat să mă apuce de braț.

— Nu, nu-i adevărat! M-au informat că ai sunat, dar chiar n-am fost acolo.

I-am dat mâna la o parte.

— Nu cred o iotă din ce-mi spui, *monsieur* Chabanais. Tu însuți mi-ai povestit, când eram în Coupole, cum îți pui secretara să scape de cei cu care nu vrei să vorbeşti la telefon, cum stai acolo şi-i faci semne... Asta sunt eu pentru tine, nu? O persoană cu care nu vrei să vorbeşti la telefon!

N-am nici cea mai vagă idee de ce eram atât de înverşunată. Poate pentru că lectura din seara precedentă se sfârşise dezamăgitor, iar eu îl scoteam vinovat pentru asta pe redactorul-şef, deşi, la drept vorbind, el n-avea nicio vină.

— Mama a avut un accident ieri şi toată după-amiaza am stat la spital, a spus André Chabanais. Ăsta-i adevărul. Iar tu eşti departe de a fi o persoană cu care nu vreau să vorbesc la telefon, *mademoiselle* Bredin.

M-am oprit din mers.

— O, Doamne, am zis şocată. Îmi pare. Îmi pare foarte rău.

— Acum mă crezi? a întrebat privindu-mă în ochi.

— Da, am înclinat din cap, privind jenată într-o parte. Sper că totul e bine... cu mama ta, am spus.

— O să se facă bine. A căzut pe scările rulante şi şi-a rupt piciorul. A dat din cap. Ştii, ieri n-a fost cea mai norocoasă zi pentru mine.

— E valabil şi pentru mine, am spus.

El a zâmbit.

— Cu toate astea, este impardonabil că nu te-am anunțat. Am trecut pe lângă vitrinele luminoase ale magazinelor de pe

bulevard şi am făcut loc să treacă unui grup de japonezi însoțiți prin oraş de un ghid cu o umbrelă roşie. Chiar, cum ai aflat despre lectură?

— Am o prietenă care locuieşte pe Île Saint-Louis, am spus. Ea a văzut afişul. Din fericire, lunea e ziua mea liberă.

— Slavă Domnului că-i aşa, a zis.

M-am oprit la semafor.

— Deci, am spus, de-aici încolo drumurile noastre se despart. Am făcut semn cu mâna spre Rue Bonaparte. Trebuie să traversez pe partea aia.

— Mergi spre restaurant? André Chabanais s-a oprit şi el din mers.

— Ai ghicit.

— Ar trebui să trec şi eu pe la Temps des Cerises cândva, a spus. E un locşor foarte romantic.

— Aşa să faci, i-am răspuns. Ai putea veni cu mama ta, când iese din spital.

A schițat o grimasă.

— Nu mă laşi deloc să am parte de puțină distracție, nu?

Am zâmbit forțat şi s-a făcut verde la semafor.

— Trebuie să plec, *monsieur* Chabanais, i-am spus şi i-am întors spatele.

— Stai puțin! Spune-mi ce pot să fac ca să-mi ierți neglijența! a strigat când tocmai păşeam pe zebră.

— Nu ştiu, gândeşte-te singur! i-am strigat şi eu înapoi. Apoi am traversat în fugă şi i-am mai făcut o dată cu mâna înainte să dau colțul spre strada care dădea în Rue Princesse.

— Ce faci de Crăciun? m-a întrebat Jacquie în timp ce-l ajutam să prepare *boeuf bourguignon,* preparatul aflat în meniul zilei. Paul, ajutorul de bucătar, se făcuse bine, dar ajungea mai târziu la lucru în ziua respectivă.

Rumenisem bucățile de carne în două tigăi şi în clipa aia tocmai le aşezam într-o tigaie mare pentru sotat şi presăram puțină făină peste ele.

— Habar n-am, am spus. Abia atunci mi-am dat seama că avea să fie primul Crăciun pe care urma să-l petrec într-

adevăr singură. Era ceva neobişnuit. Restaurantul avea să fie şi el închis din douăzeci şi trei decembrie, urmând să se redeschidă de-abia într-a doua săptămână din ianuarie. Am amestecat în oală cu o lingură de lemn, aşteptând să se lege grăsimea şi făina. Apoi am turnat vinul roşu de Burgundia peste ele. Băutura a sfârâit un pic, iar mirosul vinului tare şi roşu s-a ridicat până la nările mele, în timp ce bucăţile de carne fierbeau în sosul închis la culoare.

Jacquie a venit cu morcovii tăiaţi feliuţe şi cu ciupercile şi le-a făcut să alunece în oală direct de pe tocătorul mare din lemn.

— Ai putea să vii în Normandia cu mine, a zis. Mă duc la soră-mea. Are o familie numeroasă şi de Crăciun e mereu voie bună, vin prieteni apropiaţi în vizită, vecini…

— E drăguţ din partea ta să mă inviţi, Jacquie, dar nu ştiu… Nu m-am gândit deloc la asta. Şi anul ăsta totul e diferit…

Dintr-odată, am simţit un nod în gât şi am tuşit. „Haide, nu deveni sentimentală”, mi-am spus în gând, „nu rezolvi nimic cu asta.”

— O să văd eu ce fac. În definitiv, nu mai sunt o fetiţă, am spus, şi în imaginaţia mea deja mă vedeam stând singură în faţa porţiei mele de *bûche de Noël,* deliciosul tort de ciocolată care se mănâncă în mod tradiţional de Crăciun. Tatăl meu obişnuia să-l aducă la masă cu surle şi tobe, când toţi deja se plângeau că au mâncat atâta la cina de Crăciun încât mai au puţin şi dau pe-afară.

— Pentru mine, o să fii mereu o fetiţă, a spus Jacquie aşezându-şi braţul mătăhălos peste umărul meu. Aş fi un pic mai liniştit dacă ai veni la mare cu mine, Aurélie. Ce să faci tu singură-singurică aici în Paris, unde n-ai parte decât de ploaie? Nu se cade să fii singură de Crăciun. A scuturat din cap îngrijorat şi boneta lui albă de maestru bucătar s-a clătinat ameninţând să cadă. Câteva zile în aerul ăla grozav, proaspăt, şi nişte plimbări pe plajă ţi-ar prinde bine. Iar eu am promis c-o să mă ocup de mâncare şi nu mi-ar strica o

mână de ajutor din partea ta. Mi-a aruncat o privire. Promite-mi măcar c-o să te gândeşti la propunerea mea, Aurélie. OK?

Am dat repede din cap, emoţionată.

— Promit, am răspuns cu glasul frânt. Dragul de Jacquie!

— Şi ştii ce-i cel mai frumos acolo? a întrebat, şi eu i-am continuat fraza râzând.

— Poţi să răzbaţi cu privirea până departe, spre mare! Am gustat sosul dintr-o lingură mare de lemn. I-ar mai trebui nişte vin roşu, am spus şi-am mai turnat puţin vin roşu de Burgundia. Gata, la cuptor cu ea! M-am uitat la ceas. Ah, trebuie să mă duc s-aşez mesele. Mi-am dat jos şorţul şi apoi baticul de pe cap, lăsându-mi părul să cadă liber peste umeri. Apoi m-am dus la oglinjoara de pe peretele de lângă uşa de la bucătărie şi mi-am reîmprospătat culoarea de pe buze.

— N-o să te facă mai frumoasă decât eşti, a zis Jacquie în timp ce eu intram în sala de mese.

Peste câteva minute a sosit Suzette şi am aşezat împreună pe mese paharele pentru vin şi pe cele pentru apă, apoi am împăturit şervetele albe din pânză. M-am uitat în caietul de rezervări. Urma să avem mult de lucru săptămânile care veneau şi aveam nevoie urgent de un ospătar nou.

Decembrie era o lună foarte aglomerată şi micul nostru restaurant era rezervat în întregime aproape în fiecare seară.

— Avem o petrecere de Crăciun diseară, şaisprezece persoane, i-am spus lui Suzette, dar nu-i nicio problemă, toţi au optat pentru meniul cu preţ fix.

Suzette a dat din cap şi a unit mesele de la perete.

— Când vine rândul desertului, trebuie să avem grijă ca toată lumea să fie servită cu *crêpes suzette*[25] în acelaşi timp. Jacquie ar putea să iasă din bucătărie şi să le flambeze direct pe masa mobilă pentru desert.

Maestrul bucătar care ieşea în faţa clienţilor să flambeze clătitele la masă într-o tigaie mare de cupru, tăind portocalele feliuţe cu gesturi complicate, presărând după aceea migdale deasupra lor şi turnând Grand Marnier peste, era întotdeauna un punct de atracţie deosebit, şi jumătate din restaurant

urmărea flăcările albăstrui care izbucneau în aer preț de câteva secunde.

Tocmai inspectam tacâmurile când a sunat telefonul.

— Ne-am înțeles, Suzette, am spus, nu se mai fac rezervări pentru diseară.

Suzette s-a dus la telefon, care era în partea din spate a restaurantului, lângă sertarul pentru bani, pe tejghea.

— Le Temps des Cerises, *bonsoir,* a ciripit ea, acel *bonsoir* prelungindu-se în aşa fel încât suna ca o întrebare. *Oui, monsieur,* un moment, vă rog. Mi-a făcut semn cu mâna să vin. E pentru tine, Aurélie. Mi-a întins receptorul.

— Alo? am zis, neştiind ce avea să urmeze.

— Ăăă… Bongsoir! Vorbesc cu mademoiselle Aurélie Bredin? a spus o voce cu un accent englezesc evident.

— Da. Simțeam cum mi se urcă sângele-n cap. Da, Aurélie Bredin la telefon. M-am întors cu fața spre tejghea, pe care caietul de rezervări aştepta deschis.

— Ah, *mademoiselle* Bredin, mă bucur aşa de mult să vorbesc cu duneavoastră. Sunt Robert Miller, n-am găsit alt număr decât ăsta de la restorant. Deranjez?

— Nu, am spus şi inima mi s-a urcat în gât. Nu, nu deranjați deloc, deschid restaurantul de-abia peste o jumătate de oră. Sunteți… Mai sunteți în Paris?

— O, nu, din pacate nu mai sunt. A trebuit să mă-ntorc în Anglia urgent. Ascultă, *mademoiselle* Bredin…

— Da? am zis entuziasmată, apăsând receptorul mai aproape de ureche.

— Îmi pare nespus de rău pentru aseară, a zis. Am fost… Doamne!… Am fost ca lovit de trăsnet când ați apărut acolo pe neajteptate şi stăteați în fața mea ca picată din ceruri. Nici nu puteam să vă privesc, erați atât de frumoasă în rochia aceea roşie, de parcă veneați dintr-o altă galaxie…

Am tras adânc aer în piept şi mi-am muşcat buzele.

— Şi eu care credeam că nici nu vă mai amintiți de mine, am spus uşurată.

— Nu, nu, a protestat el. Nu, nu trebuia să crede asta! Mi-aduc amintire de tot – de scrisoarea ta frumoasă, de fotografie! În prima clipă, n-am putut să cred că eşti chiar tu, Aurélie. Şi eram atât de confluz din cauza oamenilor ălora mulți care voiau ceva de la mine şi din cauza redactorului şi agentului meu literar care se tot uitau la noi şi ascultau ce spuneam. Şi n-am mai ştiut ce să zic. A oftat. Acum mi-e tare teamă că impresia ta despre mine e că sunt un mare idiot.

— Nu-i adevărat, am răspuns şi mi s-au înroşit urechile. Stai liniştit, nu-i nimic.

— Doamne, ce prost am fost! Te rog, trebuie să mă ierți. Ştii, mă pierd când sunt printre atâți oameni, a spus pe un ton plângăreț. Să nu superi pe mine.

Mon Dieu, ce dulce era!

— Normal că nu m-am supărat pe tine, domnule Miller! am zis repede.

Am auzit un zgomot în spatele meu şi am văzut-o pe Suzette, care asculta conversația cu mare interes. Am decis s-o ignor şi m-am aplecat peste caietul de rezervări.

Robert Miller a răsuflat uşurat.

— Ce drăguț din partea ta, Aurélie – pot să-ți spun aşa, Aurélie?

— Da, fireşte. Am dat din cap. Conversația asta puteam s-o port la nesfârşit.

— Aurélie. Deci pot să mai sper că vom lua masă împreună? Sau nu vei să mă mai inviți în micul tău restorant drăguț?

— Dar bineînțeles c-am să te invit, chiar te invit! aproape că am țipat la telefon şi m-am întors să văd ochii întrebători ai lui Suzette, care-şi făcea de lucru în spatele meu. Trebuie doar să-mi spui când poți veni.

Robert Miller a tăcut un moment şi-am auzit un foşnet de hârtii.

— Pe şaisprezece decembrie e bine? a zis. Am treabă toată ziua undeva lângă Paris, dar seara îți aparține.

Am închis ochii şi am zâmbit. Pe şaisprezece decembrie era ziua mea. Şi pica într-o luni. Se pare că în ultima vreme toate întâmplările importante din viața mea aveau loc într-o zi de luni.

Într-o luni dădusem peste cartea lui Miller în micuța librărie. Într-o luni mă întâlnisem cu nemernicul de Claude şi cu iubita lui însărcinată în La Palette. Într-o luni îl văzusem pe Robert Miller pentru prima oară, la o lectură de care auzisem fix la timp. Şi se făcea că tot într-o luni era ziua mea şi urma să fiu alături de cel mai interesant scriitor pe care-l cunoşteam, la o cină restrânsă şi intimă. Dacă o țineam în stilul ăsta, probabil că aveam să mă mărit tot într-o zi de luni şi să mor tot lunea, iar doamna Dinsmore avea să-mi ude mormântul cu micuța ei stropitoare.

Am zâmbit din nou.

— Alo, *mademoiselle* Aurélie? Mai sunteți acolo? Glasul lui Miller suna îngrijorat. Dacă luni nu-i o zi potrivită, putem stabili o altă dată. Dar insist să luăm cina împreună.

— *Luăm* cina împreună, am râs fericită. Luni, pe şaisprezece decembrie, la opt. De-abia aştept să te văd, *monsieur* Miller!

— Nu la fel de mult pe cât aştept eu să te văd, a spus.

După aceea, a adăugat ezitând:

— Am o mică rugăminte, *mademoiselle* Aurélie. Te rog să nu-i spui nimic despre întâlnirea noastră lui André Chabanais. El e băiat foarte de treabă, dar câteodată e cam... Cum se zice? Obsedat de servici. Dacă află că sunt în Paris, o să vrea şi el să ne vedem şi după aia n-o să ne rămână destul timp pentru noi.

— Fii pe pace, domnule Miller. Mi-am pus fermoar la gură.

Când am închis, Suzette se uita cu ochii căscați la mine.

— *Mon Dieu,* cine era bărbatul cu care vorbeai? a întrebat. Ti-a făcut o declarație sau ce?

Am zâmbit.

— Era bărbatul pe care l-am invitat la cină pe şaisprezece decembrie, am spus. Singurul invitat pe care-o să-l am, dacă

vrei să ştii!

Şi cu vorbele acelea pline de taină am lăsat-o pe Suzette să stea zăpăcită în picioare şi am descuiat uşa restaurantului.

Întâlnirea cu Robert Miller avea să rămână micul meu secret.

Nu degeaba i se spune Parisului „oraşul luminilor”. După mine, cel mai mult îşi merită numele ăsta în luna decembrie.

Oricât de mohorât fusese noiembrie, cu ploaie şi zile în care aveai senzația că n-o să se mai însenineze niciodată, în decembrie Parisul se transforma, ca în fiecare an, într-o mare de lumini strălucitoare. Chiar aveai impresia că o zână zburase pe deasupra străzilor şi presărase praf de stele peste case. Iar dacă te plimbai cu maşina prin Paris după-amiaza sau seara, oraşul, cu decorațiunile lui de Crăciun, scânteia argintiu şi alb, asemenea unui tărâm de basm.

Copacii noduroşi de pe Champs-Elysées erau împodobiți cu mii de luminițe. Copiii şi chiar adulții stăteau uimiți în fața vitrinelor galeriilor Lafayette, Printemps sau Bon Marché, un magazin mai mic, dar adresat celor cu venituri mari, şi admirau decorațiunile sclipitoare. Pe străduțe şi pe marile bulevarde vedeai oameni care duceau în mână pungi din hârtie pline de fundițe, în care se aflau cadourile cumpărate pentru Crăciun. Cozile interminabile de la muzee dispăruseră – până şi în Luvru puteai s-ajungi la *Mona Lisa* fără probleme în zilele de dinaintea Crăciunului şi să te minunezi în voie de surâsul ei enigmatic. Şi deasupra tuturor strălucea turnul Eiffel – acest puternic simbol filigranat şi cumva delicat, un adevărat magnet pentru îndrăgostiții care vizitează oraşul pentru prima oară.

Am fost de două ori acolo să patinez cu micuța Marie. *Patiner sur la Tour Eiffel* anunța afişul albastru ca cerul care înfățişa turnul Eiffel, în fața căruia era o pereche de patinatori ca pe timpuri. Marie insistase să urcăm pe jos până la primul nivel al turnului. Nu mai urcasem în turn de-o groază de timp şi m-am tot oprit să mă uit în jos printre suporții de fier, care, dacă-i priveai foarte de aproape, îți păreau gigantici. Aerul

rece şi urcatul pe scări mi-au tăiat răsuflarea, dar am ajuns pe platformă şi am înconjurat întinderea de gheață pe patine, zburând deasupra oraşului plin de lumină şi strălucire cu obrajii îmbujorați şi cu luminițe în ochi. Preț de câteva clipe m-am simțit şi eu din nou copil.

Crăciunul are ceva anume care ne face întotdeauna să ne întoarcem către noi, către amintirile şi dorințele noastre, către vremea când eram copii şi stăteam plini de uimire, cu ochii larg căscați, în fața uşii mari dincolo de care ne-aştepta minunea.

Foşnet de hârtie, cuvinte rostite în şoaptă, lumânări aprinse, ferestre împodobite, miros de scorțişoară şi de cuişoare, dorințe aşternute pe hârtie sau adresate celui de Sus, care sperăm să ni se îndeplinească – vrem, nu vrem, Crăciunul trezeşte în noi veşnica dorință a unui miracol. Iar un miracol nu poate fi luat în stăpânire sau păstrat, nu ne *aparține* şi totuşi e mereu acolo, ca un lucru care ne este dăruit.

Mi-am sprijinit fericită capul de geamul taxiului în timp ce treceam pe lângă Sena şi m-am uitat în josul râului, care licărea în lumina soarelui. Aveam în poală, ambalat în hârtie glasată, paltonul roşu. Bernadette, care mă invitase la micul dejun în dimineața aceea, mi-l făcuse cadou de ziua mea.

Până la urmă, ziua de şaisprezece decembrie începuse foarte promițător – de fapt, începuse bine încă de noaptea trecută, după ce plecaseră ultimii clienți, pe la doisprezece şi jumătate. Am băut şampanie şi-am închinat în cinstea celei de-a treizeci şi treia aniversări a mea, eu, Jacquie, Paul, Claude, Marie şi Pierre, noul nostru ajutor la bucătărie, care la cei şaisprezece ani ai lui era cel mai tânăr dintre noi, Suzette, care toată seara îmi pomenise de încă o surpriză care mă aştepta, şi Juliette Meunier, care ne ajutase în restaurant aproape în fiecare seară începând cu a doua săptămână din decembrie.

Jacquie făcuse un tort delicios de ciocolată cu zmeură şi am mâncat fiecare câte o felie. Tot el mi-a oferit un buchet

mare de flori din partea tuturor. Cutiile împachetate în ambalaje strălucitoare erau toate pentru mine: un fular gros cu mănuşi croşetate asortate de la Suzette, un carnețel cu design oriental de la Paul, iar de la Jacquie, un săculeț din satin plin cu scoici, în care am găsit un bilet de tren.

A fost drăguț, aproape ca în familie, cum am stat cu toții în restaurant şi-am ciocnit şampanie în cinstea zilei mele de naştere. Când am tras cearşaful pe mine, pe la două noaptea, am adormit gândindu-mă că urmează să am un rendez-vous grozav cu un scriitor frumos pe care nu prea-l cunoşteam, deşi eu crezusem că da.

Taximetristul a trecut peste o denivelare pe şosea, şi asta a făcut ca hârtia în care era împachetat paltonul să foşnească.

— Eşti nebună! strigasem când deschisesem pachetul imens de pe masa din bucătărie. Haina roşie! Eşti complet nebună, Bernadette, asta a costat o căruță de bani!

— O să-ți aducă noroc, răspunsese Bernadette când o îmbrățişasem strâns, cu lacrimi în ochi. Diseară… şi mereu, de fiecare dată când o să te-mbraci cu ea.

Aşa se face că începutul după-amiezii zilei de şaisprezece decembrie m-a găsit îmbrăcată într-un palton roşu-carmin, în fața restaurantului Temps des Cerises, care de obicei era închis lunea – o aventurieră învăluită în parfum de heliotrop şi în culoarea fericirii.

Peste o jumătate de oră eram în bucătărie şi pregăteam mâncarea pentru cină. Era o cină festivă, dar mai mult decât atât, prin acest meniu doream să-mi exprim recunoştința pentru faptul că o zi teribil de nefericită de noiembrie se sfârşise cu un zâmbet fericit, un zâmbet care avea să-mi deschidă calea spre ceva nou.

Şi nu în cele din urmă era, fireşte, şi prima mea cină cu Robert Miller.

M-am gândit îndelung cu ce delicii culinare să-l dau gata pe scriitorul englez, însă până la urmă tot la *menu d’amour* m-am oprit, pe care-l ştiam de la tata.

Nu era cel mai rafinat meniu din bucătăria franțuzească, dar avea două avantaje imbatabile: era uşor şi mie îmi ieşea la perfecție, astfel că pe durata mesei puteam să-i ofer întreaga mea atenție bărbatului pe care, trebuie să recunosc, îl aşteptam cu o nerăbdare delicioasă.

Mi-am pus şorțul alb şi am deşertat sacoşele cu care venisem la prânz de la piață: fetică proaspătă, două căpățâni de țelină, nuci macadamia, ciupercuțe albe, o legătură de morcovi, ceapă roşie, vinete lucioase, aproape negre, şi două rodii de un roşu intens, miel şi bacon. În bucătărie se găseau mereu cartofi, smântână, roşii, ierburi aromatice şi baghete. Făcusem de cu seară parféul de portocale roşii cu scorțişoară care, alături de *gateaux au chocolat,* desăvârşea în chip splendid *menu d'amour.*

La aperitiv, urma să avem o salată preparată din fetică, ciuperci proaspete, avocado, nuci macadamia şi fâşii de bacon prăjit, crocant. Peste ele urma să torn – şi acesta era ingredientul secret – delicioasa vinegretă de cartofi a lui *papá.*

Însă înainte de asta trebuia să mă ocup de ostropelul de miel, care cu cât fierbea mai înăbuşit la cuptor, la foc mic, cu atât se frăgezea mai bine.

Am spălat carnea rozalie de miel şi am tamponat-o uşor cu un prosop de bucătărie, după care am tăiat-o bucățele, am rumenit-o în ulei de măsline şi am pus-o deoparte. Apoi am opărit roşiile în apă fierbinte, le-am decojit şi am scos pulpa din ele.

Roşiile se puneau abia la sfârşit în oală, împreună cu vinul alb, astfel încât aroma lor puternică să nu acopere prea mult savoarea celorlalte legume. Am luat un pahar şi mi-am turnat puțin din vinul pinot blanc pe care aveam de gând să-l folosesc la mâncare.

Fredonând încet, am tăiat rodiile şi le-am curățat de semințe cu furculița. S-au rostogolit spre mine ca nişte perle de apă dulce, roşii şi strălucitoare. Eram obişnuită să gătesc rapid, însă când pregăteam minuțios felurile de mâncare, cum s-a întâmplat în ziua aceea, gătitul aproape că devenea o

activitate poetică, în care mă cufundam cu totul. Cu fiecare mişcare, simțeam cum încordarea dispare tot mai mult, şi dacă la început îmi imaginam cum se va contura seara alături de Robert Miller şi mă gândeam ce întrebări să-i pun, după o vreme eram doar eu şi cu mine, cu obrajii roşii de la căldura cuptorului, simțindu-mă foarte relaxată.

Aroma delicioasă a ostropelului de miel a umplut bucătăria. Mirosea a cimbru şi a usturoi. Frunzulițele de fetică erau gata spălate şi aşteptau în sita mare din inox. Ciupercile fuseseră în sfârşit tăiate, iar fructul de avocado era făcut cubulețe. Am gustat vinegreta de cartofi şi am aşezat micuțele *gâteaux au chocolat,* care aşteptau să fie introduse pentru ultima dată în cuptor, pe grătarul metalic. Apoi mi-am dat jos şorțul şi l-am agățat în cui. Era de-abia şase şi jumătate şi totul era pregătit. Sticla de şampanie era la frigider de ore bune. Acum, tot ce-mi rămânea de făcut era să aştept.

M-am dus în restaurant, unde aşezasem o masă într-un separeu de la fereastră. O treime din fereastră, cea din partea de jos, era acoperită cu o draperie albă din tul, pentru ca eu şi invitatul meu să fim feriți de privirile curioase ale trecătorilor. Pe masă era un candelabru din argint cu o lumânare în el, iar în sistemul audio pusesem deja un CD cu şansonete franțuzeşti.

Am luat sticla de pinot blanc şi mi-am mai turnat nişte vin. Apoi m-am dus la masă şi m-am uitat afară în noapte.

Strada era pustie şi întunecoasă. Cele câteva buticuri din zonă deja închiseseră. Îmi vedeam reflexia în geam. Era cea a unei femei aşteptând, îmbrăcată într-o rochie verde din mătase, fără mâneci, care acum ridica mâna, cu un gest molatic, şi-şi desfăcea elasticul cu care-şi prinsese părul la spate. Am zâmbit, iar femeia din oglindă mi-a zâmbit şi ea. Poate că era o copilărie să mă îmbrac iarăşi în rochia verde din mătase, dar simțeam că e singura rochie pe care vreau s-o port în seara aia.

Am ridicat paharul în cinstea femeii cu păr strălucitor pe care-o vedeam reflectată în fereastră.

— Să ai parte de tot ce îți doreşti de ziua ta, Aurélie! am spus în şoaptă. Să bem pentru ziua asta specială! Şi atunci mi-a trecut prin minte un gând: „Mă-ntreb cât de departe o să meargă seara asta.”

O jumătate de oră mai târziu – pe când stăteam în fața cuptorului cu mănuşi de bucătărie în mâini şi împingeam înapoi înăuntru grătarul fierbinte pe care era ostropelul de miel – am auzit pe cineva bătând cu putere în fereastra restaurantului. Surprinsă, mi-am scos mănuşile şi am ieşit din bucătărie. Să fi ajuns Robert Miller cu o jumătate de oră mai devreme la rendez-vous?

La început n-am văzut pe fereastră decât buchetul uriaş de trandafiri crem. Abia după aceea l-am zărit pe bărbatul din spatele florilor, care-mi făcea bucuros cu mâna. Dar nu era Robert Miller.

14

Din momentul în care Aurélie Bredin o zbughise traversând trecerea de pietoni cu două săptămâni în urmă, ca peste două secunde să dispară în josul străzii opuse, am tânjit după clipa aceea şi m-am temut deopotrivă de ea. Nici nu ştiu de câte ori mi-am derulat în minte seara de şaisprezece decembrie.

M-am gândit la seara aia în timp ce-am vizitat-o pe *maman* la spital. M-am gândit cum o să fie cât am stat la şedinţa de redacţie, desenând omuleţi în blocnotes. M-am gândit cum o să fie când am coborât în grabă la metrou, când am răsfoit cărţile superb ilustrate din librăria mea preferată, Assouline, şi când m-am întâlnit cu prietenii în La Palette. Şi seara, când m-am pus în pat, m-am gândit din nou la asta.

Oriunde mă aflam, oriunde mă duceam, gândul la seara respectivă mă urmărea şi o anticipam cu aceeaşi emoţie cu care un actor aşteaptă premiera unei noi piese de teatru în care joacă.

Nu o dată am luat telefonul în mână dorindu-mi să aud vocea lui Aurélie Bredin şi s-o întreb dacă ar vrea să ieşim la o cafea, chiar dacă erau şanse minime ca ea să accepte, dar de fiecare dată închideam, de teamă să nu fiu trimis la plimbare. Oricum, nu mai vorbise cu mine din ziua în care ne întâlniserăm în faţa casei ei „ca din întâmplare"; din ziua în care prietenul meu, Adam, o sunase dându-se drept Robert Miller pentru a stabili detaliile întâlnirii ce urma să aibă loc în restaurantul ei.

În timp ce mă îndreptam spre Temps des Cerises, cu buchetul de flori şi sticla de *crémant*[26] în mână, eram mai emoţionat ca niciodată. Şi iată-mă stând în faţa ferestrei, străduindu-mă din răsputeri să afişez o expresie relaxată, care să nu fie foarte serioasă. Ideea mea de a trece spontan pe la restaurant după serviciu pentru a-i ura lui Aurélie Bredin un scurt „la mulţi ani" (ca şi cum mi-aş fi amintit data din pură întâmplare), trebuia să pară, pe cât posibil, naturală.

Aşadar, am bătut destul de puternic în geam, ştiind prea bine că aveam s-o găsesc pe fermecătoarea bucătăreasă singură în restaurant, iar inima îmi bătea cel puțin la fel de puternic.

I-am văzut expresia surprinsă şi peste câteva secunde uşa de la Temps des Cerises s-a deschis şi Aurélie Bredin mi-a aruncat o privire întrebătoare.

— *Monsieur* Chabanais, ce cauți *aici?*

— Am venit să-ți urez la mulți ani! am spus şi i-am întins buchetul de flori. Îți doresc ce-i mai bun pe lume şi sper ca toate dorințele să ți se îndeplinească!

— O, mulțumesc mult, eşti foarte drăguț, *monsieur* Chabanais.

A luat buchetul cu ambele mâini, iar eu am profitat de ocazie pentru a-mi croi drum pe lângă ea şi astfel am intrat în restaurant.

— Pot să intru puțin? O privire rapidă aruncată înăuntru mi-a revelat faptul că o masă aflată într-un separeu de la fereastră fusese deja aşezată. Am luat loc pe unul dintre scaunele de lemn de la intrare. Ştii, când m-am uitat azi în calendar mi-a trecut brusc prin minte… „Şaisprezece decembrie, pe data asta e ceva important, sigur e ceva important.” Şi-apoi mi-am amintit. După asta m-am gândit că te-ai bucura să dacă ți-aş aduce un buchet de flori. Am zâmbit triumfător şi am aşezat sticla de *crémant* pe masa de lângă mine. Doar te-am amenințat c-o să trec pe la restaurantul tău într-o zi, mai ții minte? Am întins mâinile, cu palmele în sus. *Et voilà,* iată-mă!

— Într-adevăr, iată-te! Mimica ei trăda faptul că nu era deloc în culmea fericirii că apărusem aşa, fără de veste. S-a uitat stingherită la trandafirii somptuoşi şi i-a mirosit. E un… buchet superb, *monsieur* Chabanais. Dar… restaurantul este închis azi.

M-am plesnit cu palma peste frunte.

— Ce chestie, am uitat de asta cu desăvârşire! Atunci înseamnă că am avut mare noroc pentru simplul fapt că te-

am găsit aici. M-am ridicat în picioare. Dar atunci de ce eşti în restaurant? Chiar de ziua ta? Sper că nu munceşti în secret. Am râs.

Ea s-a întors cu spatele şi a scos o vază de sticlă de undeva de sub bar.

— Nu, bineînțeles că nu.

Când s-a dus în bucătărie să umple vaza cu apă, am sesizat o nuanță palidă de roz colorându-i chipul. S-a întors şi a pus pe tejghea vaza cu trandafiri, lângă casa de marcat şi telefon.

— Bine atunci... Mulțumesc mult, *monsieur* Chabanais, a zis.

M-am ridicat în picioare.

— Să nu-mi spui că mă dai afară înainte să-mi oferi şansa de a ciocni cu tine un pahar, de ziua ta? E o lovitură grea.

A surâs.

— Mă tem că nu este timp pentru asta. Ai sosit într-un moment nepotrivit, *monsieur* Chabanais. Îmi pare rău, a adăugat cu o expresie de regret pe chip şi şi-a frânt mâinile.

M-am prefăcut că văd pentru întâia oară masa aşezată de la geam.

— O! am spus. *Oh là là!* Aştepți pe cineva. Bag seama că e vorba de-o seară romantică. Am privit-o. Ochii ei verzi scânteiau. Ei bine, oricine ar fi persoana, ar trebui să se considere un bărbat norocos. Eşti deosebit de încântătoare astă-seară, Aurélie. Am mângâiat sticla, care era încă pe masă. La ce oră ajunge invitatul tău?

— La opt, a spus ea, dându-şi părul pe spate.

M-am uitat la ceas. Şapte şi-un sfert. Adam urma să sune peste câteva minute.

— Haide, *mademoiselle* Bredin, un păhărel, cât să ciocnim şi noi de ziua ta! am insistat. E de-abia şapte şi un sfert. Dispar în zece minute, promit. Deschid sticla şi-atât.

A zâmbit, şi atunci am ştiut că nu mă va refuza.

— Bine, a oftat. Zece minute.

M-am scotocit în buzunarul pantalonilor după un tirbuşon.

— Vezi? am zis. Am luat cu mine până şi instrumentele necesare. Am scos dopul şi acesta a alunecat afară din sticlă cu un pocnet subtil.

Am turnat vinul spumant în cele două pahare pe care le-a adus Aurélie din dulap.

— Încă o dată, tot ce îți doreşti! Sunt onorat, am spus şi am ciocnit.

Am băut *crémant*-ul cu înghițituri mari şi m-am străduit să-mi păstrez calmul, deşi inima îmi bubuia atât de tare în piept încât mi-era teamă ca ea să n-o audă. Începuse numărătoarea inversă. Foarte curând trebuia să sune telefonul şi atunci aveam să aflu dacă sunt într-adevăr condamnat să plec. M-am uitat pe fundul paharului, apoi din nou la chipul frumos al lui Aurélie. Ca să nu tac din gură, am comentat:

— Uite ce se-ntâmplă dacă nu stă omu' cu ochii pe tine două săptămâni. O dată întorc şi eu spatele, şi hop! Deja ai un nou admirator.

A roşit şi a clătinat din cap.

— Ce-am zis? am întrebat. Din întâmplare, îl cunosc?

— Nu, a răspuns ea.

După aceea a sunat telefonul. Amândoi ne-am îndreptat privirea spre tejghea, însă Aurélie Bredin nu s-a dus să răspundă.

— Probabil că e cineva care doreşte să facă o rezervare, a spus. Nu-i nevoie să răspund, e robotul pornit.

Am auzit un clic, după care a intrat mesajul de întâmpinare al restaurantului. Apoi a răsunat vocea lui Adam.

— Ăăă, bună seara, Adam Goldberg la telefon, aş avea un mesaj pentru Aurélie Bredin, a zis fără vreo altă introducere. Sunt agentul literar al lui Robert Miller, vă sun din partea lui, a continuat Adam, şi am văzut cum Aurélie Bredin se face albă la față. Aş fi preferat să vă transmit asta personal, Miller m-a rugat să anulez întâlnirea pe care o aveați astă-seară. Aş vrea să vă transmit din partea lui că îi pare foarte rău.

Cuvintele lui Adam au căzut în încăpere ca nişte pietre. Dumnealui este… Cum să vă spun? E complet răvăşit sufleteşte. Aseară a apărut pe neaşteptate soția sa şi… Ei bine. Încă n-a plecat şi se pare că o să rămână cu el pentru totdeauna. Au multe de discutat, mă gândesc. Adam a făcut o mică pauză. Îmi este foarte jenă să vă povestesc lucrurile astea personale, dar Robert Miller a considerat că este important să ştiți că… Vă dați seama… Că a contramandat întâlnirea dintr-un motiv foarte important. A dorit să vă spun că regretă nespus şi că speră că veți înțelege. Adam a ascultat câteva secunde, apoi şi-a luat la revedere şi a închis.

Am privit-o pe Aurélie Bredin, care rămăsese pironită locului şi strângea atât de tare paharul de vin în mână încât mi-era teamă că-l va sparge.

Ea s-a uitat lung la mine, eu m-am uitat lung la ea şi pentru o bună bucată de vreme niciunul dintre noi n-a rostit un cuvânt.

Apoi a deschis gura, ca şi cum ar fi vrut să spună ceva, dar n-a zis nimic. În schimb, a dat tot paharul pe gât, dintr-o singură înghițitură, după care şi l-a apăsat pe piept. A coborât ochii în pământ.

— Aşadar… a spus, iar tremuratul din voce a trădat-o.

Am lăsat jos paharul şi în clipa aceea m-am simțit ca un adevărat nemernic. Însă *Le roi est mort, vive le roi,* mi-am zis şi am decis să nu stau cu mâinile-n sân.

— Urma să te-ntâlneşti cu *Miller?* am întrebat-o uimit. Doar voi doi, în restaurantul tău? *De ziua ta?* Am tăcut un moment. Nu crezi că e puțin deplasat? Adică, de-abia dacă-l *cunoşti!*

M-a privit fără să scoată un cuvânt şi am văzut cum i se ivesc lacrimi în colțurile ochilor. Apoi s-a întors repede cu spatele la mine şi s-a uitat afară pe fereastră.

— Doamne, Aurélie, nu… Nu ştiu ce să spun. E pur şi simplu… E cumplit, absolut cumplit. M-am dus în spatele ei. Plângea încetişor. Am aşezat mâinile foarte uşor pe umerii ei, care tremurau. Iartă-mă. Dumnezeule, îmi pare atât de rău,

Aurélie, am spus, dându-mi seama, spre propria mea surprindere, că vorbele mele chiar veneau din suflet. Părul ei avea un vag parfum de vanilie şi mi-ar fi plăcut foarte mult să-l dau la o parte şi s-o sărut pe ceafă. În loc de asta, i-am mângâiat umerii, încercând s-o liniştesc. Te rog, Aurélie, nu plânge, am spus cu blândețe. Da, ştiu, ştiu… Doare atunci când eşti dezamăgită în felul ăsta… E în regulă… E în regulă…

— Dar Miller m-a sunat! A zis că trebuie să mă vadă şi mi-a spus nişte lucruri atât de frumoase la telefon… a spus ea printre suspine. Şi eu am… Am pregătit totul aici, nu mi-am făcut alt program… După scrisoarea pe care mi-a trimis-o, chiar am crezut că sunt o persoană specială pentru el… M-a lăsat să înțeleg asta, mi-a dat indicii, înțelegi? Brusc, s-a întors şi m-a privit cu ochii înecați de lacrimi. Şi-acum, dintr-odată nevastă-sa se întoarce la el, iar eu mă simt… Mă simt îngrozitor!

Şi-a acoperit fața cu palmele, iar eu am luat-o în brațe.

A trecut ceva vreme până ce Aurélie s-a liniştit din nou. Eram atât de fericit să fiu alături de ea, s-o consolez, să-i întind batistă după batistă, sperând din răsputeri că nu va afla niciodată de ce mă aflasem acolo exact în clipa în care a intrat robotul telefonic din Temps des Cerises şi l-a proiectat pe Robert Miller la o distanță imposibil de atins.

La un moment dat – deja stăteam unul în fața celuilalt – mi-a aruncat o privire şi mi-a zis:

— N-ai să-mi dai o țigară? Mi-ar prinde bine una în clipa asta.

— Ba da, cum să nu. Am scos un pachet de Gauloises, ea a luat o țigară şi s-a uitat la ea dusă pe gânduri.

— Ultima oară când am fumat o Gauloise a fost cu doamna Dinsmore – în *cimitir!*

A zâmbit şi a spus, mai mult pentru ea:

— Mă-ntreb dacă o să aflu vreodată despre ce e vorba cu adevărat în romanul ăla.

I-am întins un chibrit aprins.

— E destul de posibil să afli, am răspuns evaziv şi i-am privit gura, care dintr-odată mi s-a părut a fi foarte aproape de fața mea. Doar că nu astă-seară.

S-a lăsat pe spate şi a suflat fumul în aer.

— Nu, a zis. Şi aş face bine să dau uitării şi cina cu scriitorul.

Am încuviințat din cap compătimitor şi mi-a trecut prin minte că şansele ei de a lua cina cu autorul cărții erau destul de mari, în ciuda faptului că numele lui nu era Miller.

— Ştii ce, *mademoiselle* Bredin? Uită pentru moment de amicul Miller. E clar că nu ştie ce vrea. Priveşte lucrurile altfel: cartea este cu adevărat importantă. Romanul ăla te-a ajutat să uiți de tristețe – a venit din ceruri, ca să zic aşa, spre a te salva. Şi eu sunt de părere că lucrul ăsta e minunat.

Ea a zâmbit şovăielnic.

— Da, probabil că ai dreptate.

Apoi s-a ridicat în capul oaselor şi m-a fixat cu privirea în tăcere, preț de un lung răstimp, după care a spus:

— Într-un fel, mă bucur că eşti acum aici, *monsieur* Chabanais.

I-am luat mâna într-a mea.

— Draga mea Aurélie, nici nu-ți închipui cât de mult mă bucur eu că sunt aici în clipa asta, i-am răspuns cu emoție în glas, apoi m-am ridicat în picioare. Şi-acum hai să-ți sărbătorim ziua de naştere! N-am de gând să te las să stai aici copleşită de tristețe, atâta timp cât pot să împiedic asta. Am turnat ce mai rămăsese din *crémant,* iar Aurélie a golit paharul dintr-o singură înghițitură, după care l-a lăsat jos hotărâtă.

— Bravo, aşa se face! am zis eu şi am ridicat-o de pe scaun. Îmi permiteți să vă conduc la masă, *mademoiselle* Bredin? Dacă-mi spui unde ții ascunse delicatesele, mă duc eu s-aduc mâncarea şi băutura.

Bineînțeles, Aurélie a refuzat să lase pe altcineva să desăvârşească felurile de mâncare pe care le preparase, dar măcar mi-a îngăduit să pătrund în bucătărie, unde m-a pus

să deschid sticla de vin roşu şi să aşez salata pe o farfurie mare din ceramică în timp ce ea prăjea fâşiile de bacon într-o tigaie. Nu mai intrasem într-o bucătărie de restaurant până atunci, şi am fost uimit când am văzut cuptorul cu opt arzătoare şi numeroasele oale, tigăi şi polonice, toate agățate la îndemână.

Am băut primul pahar de vin roşu înainte să ieşim din bucătărie, iar pe al doilea, la masă.

— Are un gust delicios! am exclamat, străpungând cu furculița frunzele fragede care luceau de sub fâşiile de şuncă, iar în timp ce Aurélie aducea din bucătărie vasul termorezistent cu ostropel de miel şi îl aşeza pe masă, eu m-am dus la micuța combină audio din spatele barului şi am dat drumul la muzică.

Georges Brassens cânta *Je m'suis fait tout petit* cu vocea lui seducătoare şi atunci m-am gândit că toți bărbații întâlnesc la un moment dat în viața lor o femeie de care s-ar lăsa cu dragă inimă îmblânziți.

Mielul ni s-a topit în gură, iar eu am remarcat: „Poezie pură!" După aceea, Aurélie mi-a zis rețeta, ba mai mult, mi-a povestit că întregul meniu fusese conceput de tatăl ei, care murise în octombrie, mult prea devreme.

— Prima dată când l-a pregătit a fost... a fost când... I s-a împleticit limba în gură şi, brusc, a roşit. În fine, cu mulți, mulți ani în urmă, şi-a încheiat ea propoziția şi a întins mâna după paharul de vin roşu.

Cât am mâncat ostropelul de miel, mi-a povestit despre Claude, care o dezamăgise atât de cumplit, şi despre paltonul roşu, pe care prietena ei cea mai bună, Bernadette („blonda cu care am venit la lectură, îți mai aduci aminte, *monsieur* Chabanais?"), i-l făcuse cadou de ziua ei.

Mă uitam în ochii ei verzi şi nu-mi mai aminteam nimic, dar am dat entuziast din cap şi am spus:

— Cred că-i minunat să ai o prietenă aşa de bună. Să bem un pahar pentru Bernadette!

Aşa că am mai dat pe gât un pahar în cinstea lui Bernadette, apoi, la insistențele mele, încă unul pentru ochii frumoşi ai lui Aurélie.

A chicotit, apoi a zis:

— Hai că eşti caraghios, *monsieur* Chabanais.

— Nu, chiar deloc, am ripostat. N-am mai văzut ochi ca ai tăi, serios. Nu sunt nişte ochi verzi comuni, sunt precum… precum două pietre prețioase de opal, iar acum, în lumina lumânărilor, în ochii tăi zăresc lucirea molatecă a mării nețărmurite…

— Doamne, a spus ea impresionată. E cel mai drăguț lucru pe care l-a spus cineva despre ochii mei.

După care mi-a povestit despre Jacquie, impetuosul maestru bucătar cu o inimă de aur, căruia îi lipseau mările întinse din Normandia.

— Şi eu am o inimă de aur, am spus şi i-am luat mâna, ducând-o în dreptul pieptului meu. Simți?

A zâmbit.

— Da, *monsieur* Chabanais, cred că ai o inimă de aur, a spus cu sinceritate şi şi-a ținut mâna o clipă peste inima mea care bătea cu putere. Apoi s-a îndreptat de spate şi şi-a scuturat părul. Şi-acum, *mon cher ami,* s-aducem *gâteaux au chocolat.* E specialitatea mea. Şi Jacquie are o vorbă, *„gâteau au chocolat* e la fel de dulce ca iubirea”. A zbughit-o spre bucătărie, râzând.

— Cred că are absolută dreptate. Am ridicat de pe masă vasul greu din sticlă termorezistentă şi am plecat după ea. Eram amețit de vin, de apropierea lui Aurélie, de seara minunată, care nu voiam să se mai termine vreodată.

Aurélie a pus farfuriile pe dulap şi a deschis frigiderul cu uşi din inox, din care a scos parféul de portocale roşii, care, m-a asigurat ea, era un desert genial în combinație cu prăjituricile calde de ciocolată – *(C’est tout à fait genial!* a spus) –, o combinație irezistibilă dintre gustul dulce al ciocolatei şi gustul uşor amar al portocalelor roşii. Am ascultat visător descrierile pe care le făcea, fermecat de glasul

ei. Avea fără îndoială dreptate în ceea ce spunea, dar cred că în momentul respectiv pur şi simplu totul îmi părea irezistibil.

Din sala de mese se auzea *La fée clochette,* o melodie care-mi plăcea foarte mult, şi am fredonat-o încet în timp ce cântărețul povestea câte pahare de whisky ar bea şi câte țigări ar fuma până s-o convingă pe fata aceea, pe care încă o mai căuta, să se culce cu el.

O găsisem pe *fée clochette* a mea! Era acolo, la câțiva centimetri de mine, turuind cu pasiune despre prăjiturelele de ciocolată.

Aurélie a închis frigiderul şi s-a întors spre mine. Cum eram chiar în spatele ei, ne-am ciocnit unul de altul.

— Ups! a zis ea, apoi m-a privit în ochi. Pot să-ți pun o întrebare, *monsieur* Chabanais? m-a întrebat în şoaptă.

— Poți să mă întrebi orice, am răspuns pe acelaşi ton şoptit.

— Când cobor de la etaj noaptea, nu mă întorc niciodată, de teamă să nu fie ceva în spatele meu. A făcut ochii mari şi m-am cufundat cu totul în marea aceea verde, catifelată. Ți se pare ciudat? m-a întrebat.

— Nu, am murmurat şi am aplecat capul înspre ea. Nu, nu mi se pare deloc ciudat. Toată lumea ştie că nu trebuie să te-ntorci când mergi pe scări şi e întuneric beznă.

Apoi am sărutat-o.

A fost un sărut lung. La un moment dat, când buzele ni s-au dezlipit pentru o clipă, Aurélie a spus uşor:

— Mi-e teamă c-o să se topească parféul de portocale roşii.

Am sărutat-o pe umăr, pe gât, i-am muşcat uşor lobul urechilor până a scos un oftat încet şi înainte de a o săruta din nou pe gură, i-am şoptit:

— Mi-e teamă c-o să-l lăsăm să se topească.

După aceea am tăcut amândoi preț de un lung, *lung* răstimp.

15

Ziua mea de naştere s-a încheiat cu o *nuit blanche,* o noapte albă, o noapte care aş fi vrut să nu se mai sfârşească niciodată.

Era de mult trecut de miezul nopţii când André m-a ajutat să mă îmbrac cu paltonul roşu şi am pornit visători să colindăm străzile tăcute, strâns îmbrăţişaţi. Din loc în loc ne opream ca să ne sărutăm, şi a durat o groază până am ajuns în sfârşit în faţa uşii apartamentului meu. Însă în noaptea aia fără ore şi fără zori timpul nu avea nicio însemnătate.

Când m-am aplecat să descui, André m-a sărutat pe gât. Când l-am condus de mână de-a lungul holului, mi-a înlănţuit din spate mijlocul şi degetele lui au urcat spre sâni.

Când am ajuns în dormitor, André mi-a coborât bretelele rochiei de pe umeri şi mi-a cuprins capul în mâinile lui cu un gest infinit de tandru.

— Aurélie, a spus, şi brusc m-a sărutat cu atâta pasiune încât era să leşin. Iubita, iubita mea zână...

Hainele noastre au căzut pe parchet foşnind uşor, iar noi ne-am afundat în aşternuturi şi ne-am pierdut printre ele timp de ore întregi, ultimul lucru care mi-a trecut prin minte fiind acela că André Chabanais e cel mai potrivit „Mr. Wrong”.

În noaptea aia nu ne-am dezlipit nici măcar pentru o clipă. Totul trebuia atins, totul trebuia descoperit. Să fi rămas vreun loc pe trupurile noastre pe care mângâierile l-au ocolit, care să nu fi fost tratat cu tandreţe, care să nu se fi lăsat pradă plăcerii? Nu cred.

Când m-am trezit, el era întins lângă mine şi-mi zâmbea, sprijinindu-şi capul într-o mână.

— Eşti atât de frumoasă când dormi! a spus.

L-am privit şi am încercat să-mi fixez în memorie dimineaţa în care ne treziserăm împreună. Zâmbetul lui larg, ochii lui căprui cu gene negre, părul lui brunet şi ondulat, care era acum complet ciufulit, barba, care lăsa totuşi să i se vadă

mare parte din chip şi era mai moale decât aş fi crezut, cicatricea fină pe care o avea deasupra sprâncenei drepte, fiindcă în copilărie căzuse peste un gard cu sârmă ghimpată, iar în spatele lui uşa de la balcon cu draperiile pe jumătate trase, o dimineaţă liniştită în curte, ramurile castanului înalt, un petic de cer. Am zâmbit şi am închis puţin ochii.

El şi-a trecut drăgăstos degetele peste buzele mele.

— La ce te gândeşti? m-a întrebat.

— Mă gândeam că aş vrea să păstrez momentul ăsta în memorie, am spus şi i-am dus degetele la buze, după care i le-am sărutat. Pur şi simplu, sunt fericită. Fericită pe deplin, absolut fericită.

— Minunat, a spus el şi m-a luat în braţe, pentru că şi eu sunt fericit, Aurélie. Aurélie a mea…

M-a sărutat şi am mai rămas o vreme aşa, cuibăriţi unul în braţele celuilalt.

— Nu vreau să mă mai scol, a murmurat André dezmierdându-mi spatele. Ce zici, stăm în pat toată ziua?

Am zâmbit.

— Tu nu trebuie să te duci la serviciu? am întrebat.

— Care serviciu? a zis el în şoaptă şi mâna i-a alunecat între picioarele mele. Am chicotit.

— Măcar anunţă-i că ai de gând să stai în pat pentru tot restul vieţii. Am aruncat o privire la ceasul micuţ pe care-l aveam pe noptieră. E aproape 11.

El a oftat şi şi-a retras mâna supărat.

— Eşti o mică „strică-chef”, *mademoiselle* Bredin, încă de la început am bănuit asta, a zis şi mi-a ciupit vârful nasului. OK, o sun pe *madame* Petit să-i spun că mai întârzii. Sau… Nu, mai bine… Îi spun că-mi pare rău, dar nu pot ajunge azi la birou. Aşa o să petrecem o zi foarte frumoasă împreună. Ce părere ai?

— Cred că-i o idee minunată, am spus. Rezolvă tu până pregătesc eu cafeaua.

— Atunci aşa facem. Dar nu vreau să pleci…

— Nu stau mult, i-am răspuns şi am pus pe mine un capot albastru-închis ca să mă duc la bucătărie.

— O să dai jos imediat chestia aia de pe tine! a strigat André, iar eu am izbucnit în râs.

— Nu te mai saturi!

— Nu, a răspuns el, nu mă mai satur de tine!

„Nici eu de tine”, mi-a trecut prin gând.

M-am simțit atât de ocrotită în momentul acela, o, Doamne, atât de ocrotită!

Am făcut două căni mari de *café crème* cât a vorbit André la telefon, apoi el a dispărut în baie. Le-am dus în dormitor, având grijă să nu se verse. Am dat la o parte cartea lui Robert Miller, care încă mai era pe noptieră, ca să pot aşeza cănile.

Oare tot ce se întâmplase se datora acelui *menu d’amour?* Luasem cina cu un redactor francez în loc de un scriitor englez, şi dintr-odată ne-am privit unul pe celălalt cu alți ochi, aproape ca Tristan şi Isolda, care au băut din greşeală poțiunea dragostei şi după aia n-au mai putut trăi unul fără de altul. Încă mi-aduceam aminte de impresia profundă pe care o lăsase opera asupra mea în copilărie, când m-a dus *papá* s-o văd. Povestea cu poțiunea dragostei mi se părea fascinantă.

Zâmbind, am ridicat hainele împrăştiate prin toate colțurile camerei şi le-am aşezat pe un scaun de lângă pat. Când am luat de jos jacheta lui André, a căzut ceva din ea. Portofelul. S-a deschis şi din el au alunecat câteva hârtiuțe. Monedele dinăuntru s-au rostogolit pe parchet.

M-am pus în genunchi să adun monedele şi l-am auzit pe André cântând vesel în baie. Am surâs şi am pus monedele la loc, în partea din față a portofelului, iar când am vrut să împing înapoi hârtiile care ieşeau afară din buzunarul din spate al acestuia, mi-au căzut ochii pe fotografie. La început am crezut că-i o poză de-a lui André şi, fiind un pic băgăcioasă, am scos-o s-o văd. Apoi, vreme de o îngrozitoare secundă, inima mi s-a oprit în loc.

Ştiam fotografia aceea – era a unei femei îmbrăcate într-o rochie verde, zâmbind către aparatul de fotografiat. Era fotografia mea.

Preț de câteva secunde, m-am uitat pierdută la poza pe care-o țineam în mână, apoi m-au năpădit gândurile şi sute de secvențe s-au aşezat cap la cap, alcătuind întreaga poveste.

Strecurasem fotografia în scrisoarea pe care i-o trimisesem lui Robert Miller. Acum era în portofelul lui André. André, care mă trimisese la plimbare atunci, în anticamera de la editură. André, care pusese în cutia mea poştală scrisoarea de răspuns din partea lui Robert Miller pentru că, vezi Doamne, scriitorul îmi rătăcise adresa. André, care râsese şi făcuse glume în restaurantul Coupole, ştiind prea bine că Robert Miller n-avea să vină sub nicio formă. André, care nu-mi spusese despre lectura publică – singura dată când Miller fusese într-adevăr în Paris – şi care nu reuşise la timp să-l îndepărteze de mine pe scriitor, care era vizibil uimit. André, care se înființase la Temps des Cerises cu buchetul lui de flori chiar în clipa în care Miller îşi rugase agentul să contramandeze întâlnirea.

Miller?! Ha!

Cine ştie pe cine pusese *monsieur* Chabanais să mă sune. Cât despre scrisoarea de la Robert Miller… Cum să-mi răspundă scriitorul dacă nici măcar nu-mi primise scrisoarea?

Dintr-odată, mi-am adus aminte de ceva. Un lucru pe care-l observasem înainte, imediat după lectură, însă fără să-mi dau seama ce înseamnă de fapt.

Am lăsat fotografia din mână şi m-am îndreptat cu paşi grăbiți spre noptieră. *Surâsul femeilor* era acolo, cu scrisoarea lui Miller vârâtă între pagini. Cu mâini tremurânde, am tras afară din carte paginile scrise de mână. „Al tău, Robert Miller”, am murmurat încet, ca pentru mine, formula lui de încheiere, deschizând repede cartea şi uitându-mă lung la dedicație. „Pentru Aurélie Bredin, cele mai bune urări din

partea lui Robert Miller”. Aveam două semnături de la Robert Miller. Însă semnătura din josul dedicației era total diferită de cea din scrisoare. Am întors plicul pe cealaltă parte – bilețelul de la André Chabanais era încă lipit de el – şi am oftat. André scrisese scrisoarea lui Miller, iar eu fusesem indusă în eroare tot timpul!

Uluită, m-am aşezat pe marginea patului. M-am gândit cât de ingenuu mă privise André la restaurant cu o seară înainte, cu ochii lui căprui. „Îmi pare atât de rău, Aurélie.” Deodată am simțit cum mă umple o furie cumplită. Omul ăsta profitase de firea mea credulă, se distrase ducându-mă de nas, se jucase cu mine ca să mă ademenească în patul lui, iar eu mă lăsasem păcălită.

M-am uitat pe fereastră. În curtea interioară soarele strălucea încă, dar imaginea frumoasă a unei dimineți împlinite era distrusă.

André Chabanais mă dezamăgise în acelaşi mod în care mă dezamăgise Claude, şi n-aveam de gând să mă mai las vreodată dezamăgită, nici în ruptul capului! Am strâns din pumni şi am inspirat şi-am expirat în reprize scurte.

— Deci avem întreaga zi la dispoziție, iubito.

André a intrat în cameră înfăşurat într-un prosop mare de baie, gri-închis. Din părul lui şaten curgeau picături de apă.

Eu aveam privirea ațintită în podea.

— Aurélie? A venit mai aproape şi, cum stătea în picioare în fața mea, mi-a pus mâinile pe umeri. Vai, cum te-ai albit la față! Ți-e rău?

I-am îndepărtat mâinile de pe umerii mei şi m-am ridicat încet.

— Da, am zis. Îmi tremura vocea. Nu mă simt bine. Nu mă simt deloc bine.

S-a uitat la mine confuz.

— Ce-i cu tine? Aurélie. Iubita mea. Pot să te-ajut cu ceva? Tandru, mi-a dat o şuviță la o parte de pe față.

I-am împins mâna.

— Da! am zis pe un ton amenințător. Să nu mă mai atingi niciodată, ai auzit? Niciodată! S-a dat un pas înapoi, şocat.

— Dar Aurélie, ce s-a întâmplat? a protestat el.

Am simțit cum mă cuprinde un val de furie.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat periculos de încet. Chiar vrei să ştii ce s-a întâmplat?

M-am dus spre locul în care aruncasem fotografia, am ridicat-o de pe jos dintr-o singură mişcare şi i-am arătat-o.

— Asta s-a întâmplat! am țipat şi am alergat spre noptieră. Şi asta! Am înhățat scrisoarea falsă şi am azvârlit-o la picioarele lui André.

L-am văzut înroşindu-se la față.

— Aurélie. Te rog. Aurélie. A bâiguit.

— Ce? am zbierat. Vrei să-mi mai torni nişte minciuni? Nu-i suficient ce-ai făcut? Am luat cartea lui Robert Miller în mână şi tare i-aş mai fi dat cu ea în cap. Singurul lucru care mai are noimă în tot păienjenişul ăsta de minciuni e cartea asta. Iar tu, André, redactor-şef la Éditions Opale, tu pentru mine eşti ultimul om! Eşti chiar mai rău decât Claude. Barem el a avut motiv să mă înşele, dar tu… Tu… Tu ai făcut asta ca să te distrezi.

— Nu, Aurélie, n-a fost deloc aşa… Te rog… a spus cu disperare.

— Ba chiar aşa a fost, am zis. Mi-ai deschis scrisoarea în loc s-o trimiți mai departe. Mi-ai trimis o scrisoare falsă, după care probabil că te-ai prăpădit de râs în Coupole, când am refuzat să-ți povestesc despre scrisoare. Inteligent plan ai mai ticluit! Felicitările mele! Am făcut un pas spre el şi l-am privit cu un dispreț îngrozitor. În viața mea n-am întâlnit o persoană care să se hrănească cu atâta ipocrizie din nefericirea altora! L-am văzut cum tresare. Un singur lucru te-aş ruga să-mi explici – chiar sunt curioasă să ştiu cum ai pus totul la cale. Cine m-a sunat aseară la restaurant? Cine?

— Adam Goldberg te-a sunat de fapt. Un prieten de-al meu, a spus.

— A, un prieten, nu? Bun, perfect! Câți prieteni din ăştia mai ai, ia zi? Câți dintre ei râd în momentul ăsta de fetița prostuță şi naivă ce sunt, eşti drăguț să-mi spui? Mă înfuriam din ce în ce mai tare.

André a ridicat mâinile în aer, vrând parcă să se apere, apoi le-a coborât repede înapoi pe lângă corp, pentru că-i alunecase prosopul.

— Nu râde nimeni de tine, Aurélie. Te rog, nu mă disprețui… Da, ştiu că te-am *mințit,* te-am mințit *mult,* dar… N-am avut de ales, *trebuie* să crezi ce-ți spun! Am fost… Am fost într-o situație extrem de dificilă. Te rog! Pot să-ți explic totul…

I-am tăiat vorba.

— Ştii ce, André Chabanais? N-am nevoie de explicațiile tale. Încă de la început n-ai vrut ca eu să mă întâlnesc cu Robert Miller, mereu mi-ai stat în cale şi-ai fost ca un ghimpe-n coastă pentru mine şi mai încolo. Mai încolo ți-a venit o idee mult mai bună, nu-i aşa? Am scuturat din cap. Cum ar putea cineva să pună la cale un plan atât de amăgitor?

— Aurélie, eu m-am îndrăgostit de tine, ăsta-i adevărul, a spus.

— Nu! am țipat. Cu nicio femeie pe care-o iubeşti nu te comporți aşa! Am luat hainele lui de pe scaun şi i le-am aruncat în față. Poftim! am spus. Îmbracă-te odată şi pleacă!

A ridicat hainele de pe jos şi m-a privit cu tristețe.

— Te rog, acordă-mi o şansă, Aurélie. A făcut un pas şovăielnic spre mine şi a încercat să mă prindă de mijloc. I-am întors spatele şi mi-am încrucişat mâinile la piept. Ieri. Ieri mi s-a întâmplat cel mai frumos lucru. A spus pe un ton mieros.

Am simțit cum mi se umplu ochii de lacrimi.

— *C'est fini!* i-am trântit-o furioasă. S-a terminat! S-a terminat chiar înainte de a începe cu adevărat. Bine că s-a întâmplat aşa, pentru că nu vreau să trăiesc alături de-un mincinos!

— Nu te-am mințit cu adevărat, a spus el.

— Cum adică nu m-ai mințit *cu adevărat?* Aşa ceva e ridicol! am răspuns. Era limpede că-şi pusese la punct o nouă strategie.

André s-a aşezat în picioare în fața mea, îmbrăcat în prosopul lui de baie din frotir, de culoare gri.

— Robert Miller sunt eu, a spus.

Am izbucnit în râs, şi vocea mea a sunat strident chiar şi pentru mine. După asta l-am măsurat cu privirea din cap până în picioare, apoi am zis:

— Cât de proastă mă crezi de fapt? Robert Miller eşti *tu?* Am auzit multe la viața mea, dar asta le-ntrece pe toate. Totul e din ce în ce mai absurd cu fiecare minut care trece. Mi-am pus mâinile-n şold. Ghinion pentru tine, dar l-am văzut pe Robert Miller, pe Robert Miller cel *real,* la lectura publică! Am citit interviul cu el în *Figaro.* Dar sigur, Robert Miller eşti *tu,* normal că da! Nu-i ajungi nici până la degetul mic lui Miller, ăsta-i adevărul. Haide, dispari! Nu vreau să mai aud de tine, nu faci decât să înrăutățeşti lucrurile!

— Dar trebuie să înțelegi că Robert Miller *nu e* Robert Miller! a strigat. Bărbatul pe care l-ai văzut era… Era… un dentist!

— Afară! am urlat şi mi-am acoperit ochii cu palmele. Afară din viața mea, André Chabanais, te urăsc!

Când André a ieşit din apartament fără un cuvânt şi foarte roşu la față, m-am prăbuşit în pat plângând cu sughițuri. Cu o oră în urmă eram cea mai fericită femeie din Paris, cu o oră în urmă credeam că sunt pe punctul de a începe ceva absolut minunat – şi iată, într-o clipă totul luase o turnură catastrofală.

Am văzut cele două ceşti pline cu cafea de pe noptieră şi iarăşi am izbucnit în lacrimi. Oare aşa mi-era scris, să fiu întotdeauna mințită? Fericirii mele trebuia mereu să-i pună capăt o minciună?

Am aruncat o privire pierdută în curte. Aveam la activ o mulțime de bărbați care mă mințiseră. Am oftat din toată inima. În fața mea se întindea o viață lungă şi tristă. Dacă

lucrurile continuau aşa, aveam să ajung o bătrână ursuză care se plimbă prin cimitire şi sădeşte flori pe morminte. Doar că eu n-o să fiu la fel de jovială ca doamna Dinsmore.

Brusc, mi-am adus aminte cum stăteam cu toții în Coupole, de ziua doamnei Dinsmore, şi mi-au sunat în cap vorbele ei: „Fetița mea, e clar că el este bărbatul potrivit pentru tine.”

M-am prăvălit pe burtă peste pernă şi am continuat să plâng cu suspine. Un gând negativ a atras după sine un altul şi astfel am fost silită să-mi amintesc că în curând vine Crăciunul. Avea să fie cel mai nefericit Crăciun din viața mea. Limba ceasului mic de pe noptieră bătea înainte şi dintr-odată mi s-a făcut foarte frig.

Nu ştiu când m-am ridicat şi am dus ceştile în bucătărie. Am atins uşor bilețelele de pe peretele meu cu gânduri şi unul dintre ele a fluturat şi-a căzut pe jos.

Pe el scria „Tristețea este un ogor pe care chiar dacă plouă într-una, nu răsare nimic”. Indiscutabil, aşa era. Nicio lacrimă de-a mea n-avea să repare ce se întâmplase. Am luat bilețelul şi l-am lipit cu grijă înapoi pe perete.

L-am sunat pe Jacquie şi i-am spus că inima îmi fusese frântă şi că vreau să merg cu el la mare în vacanța de Crăciun.

16

Când *mademoiselle* Mirabeau a bătut la uşă să vadă dacă-s înăuntru, după care a intrat, m-a găsit stând aplecat peste birou, cu capul în mâini, aşa cum stătusem în fiecare zi din ultimul timp.

De când părăsisem în modul cel mai ruşinos apartamentul lui Aurélie Bredin, eram consternat. Mă târâsem înapoi acasă, stătusem în fața oglinzii din baie şi mă ocărâsem singur, ca un idiot ce eram. Am încercat în repetate rânduri s-o sun pe Aurélie, dar telefonul ei fix era mereu setat pe robot, iar la restaurant mi-a răspuns o altă femeie, care m-a informat mecanic că *mademoiselle* Bredin nu doreşte să vorbească cu mine.

O dată a răspuns un bărbat (presupun că era grosolanul ăla de maestru bucătar), care mi-a urlat la telefon că, dacă nu încetez s-o hărțuiesc pe *mademoiselle* Aurélie, o să vină personal la editură şi o să-i facă mare plăcere să-mi tragă un pumn în față.

I-am trimis de trei ori e-mail şi am primit un răspuns scurt de la ea, în care-mi zicea să nu mă mai obosesc să-i scriu şi alte mesaje, că le va şterge fără să le citească.

În zilele acelea de dinaintea Crăciunului eram cât se poate de disperat. Părea că am pierdut-o irevocabil pe Aurélie: nu mai aveam nici măcar fotografia ei, iar ultima privire pe care mi-o aruncase fusese atât de încărcată de dispreț încât de fiecare dată când mă gândeam la ea, mă lua cu fiori pe şira spinării.

— *Monsieur* Chabanais?

Am ridicat capul istovit şi m-am uitat spre *mademoiselle* Mirabeau.

— Mă duc să-mi iau un sendviş, vreți să vă cumpăr ceva? a întrebat.

— Nu, nu mi-e foame, am spus.

Florence Mirabeau s-a apropiat tiptil.

— *Monsieur* Chabanais?

— Da, ce este?

S-a uitat la mine cu chipul ei de mimoză mică.

— Arătați îngrozitor, *monsieur* Chabanais, a zis, apoi a adăugat repede: Vă rog să mă iertați c-am zis aşa ceva. Haideți, un sendviş… Faceți-o pentru mine.

Am oftat adânc.

— Bine, fie, am spus.

— Pui, şuncă sau ton?

— Ce-o fi. Ia-mi ce vrei tu.

Peste o jumătate de oră mi-a adus o baghetă cu ton şi un *jus d'orange* proaspăt stors şi mi le-a aşezat cu grijă pe birou.

— Veniți diseară la petrecerea de Crăciun? m-a întrebat.

Era vineri, marțea următoare era Ajunul şi Éditions Opale se închidea de săptămâna următoare, până după Anul Nou. În ultimii ani, devenise o tradiție ca toți colegii de la editură să mergem împreună la Brasserie Lipp în seara ultimei zile de muncă, pentru a sărbători sfârşitul de an cum se cuvine. Era întotdeauna un eveniment plin de veselie, cu multă mâncare, râsete şi conversație. Nu aveam dispoziția necesară pentru atâta distracție.

Am clătinat din cap.

— Nu vin, îmi pare rău.

— Of, a spus. Din cauza mamei dumneavoastră? Şi-a rupt piciorul, nu-i aşa?

— Nu, nu, am răspuns.

De ce să mint? Mințisem atât de mult în ultimele săptămâni încât nu mai voiam s-o fac.

Maman, care era deja acasă la Neuilly de cinci zile, era în stare să meargă prin casă cu destulă sprinteneală, sprijinită în cârjele ei, şontâc-şontâc, şi făcea planuri pentru *le réveillon,* masa de Crăciun.

— Mama e mai bine cu piciorul, am zis.

— Atunci… De ce nu veniți? made*moiselle* Mirabeau voia să ştie motivul.

M-am uitat la ea.

— Am făcut o greşeală cât capul meu de mare, am spus şi mi-am dus mâna la piept. Şi-acum... Ce pot să-ți zic... Cred că m-am ales c-o inimă frântă. Am încercat să zâmbesc, dar cred că vorbele mele nu sunaseră deloc ca o glumă bună.

— Ah! a zis *mademoiselle* Mirabeau. Am simțit cum valul călduț de compasiune pe care-l emana se împrăştie prin cameră. Apoi a spus ceva care mi-a rămas în minte mult timp după ce a închis încet uşa în urma ei: Când îți dai seama c-ai greşit, trebuie să repari lucrurile cât mai repede cu putință.

Nu se-ntâmpla prea des ca editorul însuşi să-şi facă apariția în biroul angajaților, iar atunci când o făcea, era cu siguranță vorba de ceva extrem de important. La o oră după vizita lui Florence Mirabeau, Jean-Paul Monsignac mi-a deschis uşa şi s-a prăbuşit zgomotos în scaunul din fața biroului meu.

Mi-a aruncat o privire sfredelitoare, cu ochii lui albaştri, după care a spus:

— Ce-nseamnă asta, André...? Tocmai ce-am auzit că nu vii la petrecerea de Crăciun de diseară. Aşa este?

M-am foit neliniştit pe scaun.

— Păi. Da, am zis.

— Aş putea să ştiu de ce? Pentru Monsignac, petrecerea de Crăciun de la Lipp era sfântă şi avea pretenția să-i vadă acolo pe toți membrii micii lui turme.

— Cum să vă explic, eu... Ca să fiu sincer, pur şi simplu n-am chef, am spus.

— Dragul meu André, să ştii că nu sunt prost. Adică, oricine are ochi să vadă şi-ar da seama că nu eşti în apele tale. Ai lipsit de la consiliul redacțional, ai sunat la ora 11 să spui că nu vii la serviciu, fără să dai vreun motiv anume, iar a doua zi ai apărut la birou arătând ca o fantomă şi de-abia dacă mai ieşi din bârlogul tău. Ce-i cu tine? Nu semeni cu André pe care-l cunosc eu. Monsignac s-a uitat la mine gânditor.

Am ridicat din umeri şi am tăcut. Oricum, ce era să-i spun? Dacă i-aş fi mărturisit întregul adevăr lui Monsignac, asta ar

fi fost următoarea mea problemă.

— Mie poţi să-mi spui orice, André, sper că ştii asta.

Am zâmbit încordat.

— Sunteţi foarte amabil, *monsieur* Monsignac, dar mi-e teamă că sunteţi exact persoana căreia nu-i pot spune ce mă roade.

S-a lăsat pe spate uimit, a pus picior peste picior şi şi-a apucat cu ambele mâini glezna acoperită de o şosetă bleumarin.

— Acum chiar că m-ai făcut curios. De ce nu poţi să-mi spui? Ce prostie!

M-am uitat pe fereastră la locul în care turla Bisericii St Germain străpungea cerul trandafiriu.

— Dacă v-aş spune, probabil că mi-aş pierde slujba, am spus posomorât.

Monsignac a izbucnit în râs.

— Dar André, dragul meu, ce-ai făcut de-i atât de grav? Ai furat din argintărie? Ai pipăit vreo colegă? Ai deturnat nişte fonduri? a zis legănându-se înainte şi-napoi în scaun.

Apoi m-am gândit la ceea ce-mi spusese *mademoiselle* Mirabeau şi m-am hotărât să-mi uşurez conştiinţa.

— E ceva legat de Robert Miller. N-am fost în totalitate sincer cu dumneavoastră în privinţa lui, *monsieur* Monsignac.

S-a aplecat în faţă şi a devenit foarte atent.

— Serios? a întrebat. Ce-i cu Miller? Sunt probleme cu englezul ăsta? Spune!

Am înghiţit în sec. Nu era uşor să-i spun adevărul.

— Lectura a fost nemaipomenită. *Mon Dieu,* am râs cu lacrimi, a dat înainte Monsignac. Care-i treaba cu tipul ăsta? A declarat că foarte curând o să ne trimită noul lui roman.

Am oftat încet şi mi-am pus palmele peste faţă.

— Ce-ai păţit? a întrebat alarmat Monsignac. Haide, André, nu deveni melodramatic, spune-mi ce s-a întâmplat. Cu siguranţă Miller va continua să scrie pentru noi. Sau au apărut probleme între voi? V-aţi certat cumva?

Am negat din cap, aproape imperceptibil.

— S-a lăsat convins de altcineva?

Am tras adânc aer în piept şi l-am privit pe Monsignac în ochi.

— Promiteți că nu vă înfuriați şi că nu țipați?

— Da, da… *Spune-mi* odată!

— Robert Miller nu va mai scrie un nou roman, am spus şi am făcut o scurtă pauză. Pentru simplul motiv că Robert Miller nu există în realitate.

Monsignac m-a privit uluit.

— Acum chiar c-ai luat-o razna, André. Ce-i cu tine, ai febră? Ți-ai pierdut memoria? Robert Miller a fost în Paris, nu-ți mai aminteşti?

Am înclinat din cap.

— Tocmai asta e. Bărbatul pe care l-ați văzut la lectura public nu era Robert Miller. Era un dentist care s-a dat drept Robert Miller ca să ne facă nouă un serviciu.

— *Nouă?*

— Ei bine, da, mie şi lui Adam Goldberg. Dentistul e frate-său. Îl cheamă Sam Goldberg şi nu trăieşte singur într-o casă modestă, împreună cu câinele lui, ci stă împreună cu soția şi copiii, în Devonshire. Ştie despre cărți cam tot ce ştiu şi eu despre implanturile dentare din aliaje de aur. Totul a fost o înscenare, înțelegeți? Ca să nu iasă la iveală întreaga poveste.

— Dar… Ochii albaştri ai lui Monsignac au clipit neliniştiți. Atunci cine-a scris cartea?

— Eu am scris-o, am spus.

În momentul acela Jean-Paul Monsignac a început să țipe, în ciuda promisiunii.

Partea proastă e că *monsieur* Monsignac devine o forță a naturii când se enervează.

— Aşa ceva e scandalos! M-ai mințit, André! Eu am avut încredere în tine şi-aş fi băgat şi mâna-n foc pentru onestitatea ta. M-ai îmbrobodit, şi asta n-o să rămână fără consecințe. Eşti concediat! a urlat şi-a sărit furios de pe scaun.

Partea bună e că *monsieur* Monsignac se calmează la fel de repede cum se înfurie şi că are un simţ al umorului foarte dezvoltat.

— Incredibil! a zis după zece minute în care eu deja mă vedeam redactorul şomer pe care toată lumea editorială îl arăta cu degetul. Incredibil ce lovitură de teatru aţi dat voi doi aici. Aţi dus de nas toată presa. Trebuie să ai mult tupeu ca să scapi neprins dintr-o situaţie ca asta. A clătinat din cap şi, dintr-odată, a început să râdă. Trebuie să recunosc c-am fost uşor surprins când Miller a declarat în cadrul lecturii că protagonistul următorului său roman va fi un *dentist.* De ce nu mi-ai spus de la bun început că tu eşti în spatele tărăşeniei ăsteia, André? Doamne, habar n-aveam că eşti în stare să scrii atât de bine. Tu *chiar* scrii bine, a repetat şi şi-a trecut mâinile prin părul care începuse să-i încărunţească.

— A fost un fel de idee spontană, pur şi simplu. Vă doreaţi un Stephen Clarke, v-aduceţi aminte? La vremea respectivă niciun englez nu scria cu umor despre Paris. Chiar nu intenţionam să vă înşelăm sau să cauzăm vreun neajuns editurii. Doar ştiţi că avansul plătit pentru roman a fost unul extrem de modest – şi ni l-am recuperat de mult.

Monsignac a încuviinţat din cap.

— Nimeni de-aici nu bănuia că acea carte va vinde atât de bine încât lumea să devină interesată de autorul ei, am continuat.

— *Bon*, a spus Monsignac, care în tot timpul ăsta se plimbase în lungul şi-n latul biroului meu, şi s-a aşezat pe scaun. Pe-asta am lămurit-o. Să vorbim acum ca de la bărbat la bărbat. Şi-a încrucişat braţele la piept şi m-a privit cu asprime. Îmi retrag cuvintele legate de concediere, André. Iar pedeapsa pe care-o primeşti e să vii diseară cu noi la Brasserie Lipp, ai înţeles?!

Am dat din cap uşurat.

— Acum aş vrea să-mi explici ce-are a face toată combinaţia asta cu inima ta frântă. *Mademoiselle* Mirabeau e

foarte îngrijorată. Cât despre mine, eu simt că ne apropiem de miezul problemei.

S-a lăsat confortabil pe spate în scaunul său, şi-a aprins o ţigară de foi şi a aşteptat.

Povestea s-a dovedit a fi lungă. Când am terminat de vorbit, pe străzi se aprindeau primele lumini.

— Habar n-am ce să fac, *monsieur* Monsignac, am încheiat într-o notă tristă. În sfârşit, am găsit femeia pe care-am căutat-o dintotdeauna şi acum ea mă *urăşte!* Şi de i-aş dovedi că în realitate nu există un scriitor pe nume Miller, nu cred c-ar mai servi la nimic. E cumplit de supărată pe mine... I-am rănit îngrozitor sentimentele... N-o să mă ierte pentru asta... Niciodată.

— Ia stai aşa! m-a întrerupt *monsieur* Monsignac. Ce tot spui acolo, André? La cum au decurs evenimentele până aici, încă nu e nimic pierdut. Ai încredere într-un om care are ceva mai multă experienţă de viaţă decât tine. A scuturat scrumul ţigării de foi şi şi-a legănat piciorul. Ştii, André, sunt trei propoziţii care m-au ajutat să depăşesc clipele dificile: *Je ne vois pas la raison, Je ne regrette rien,* şi nu în cele din urmă, *Je m'en fous!* A zâmbit. Însă mă tem că ţie nici Voltaire, nici Edith Piaf nu-ţi vor fi de folos, ce să mai vorbim de *canaille.* În cazul tău, prietene, un singur lucru ar ajuta: adevărul şi numai adevărul. S-a ridicat şi a venit lângă biroul meu. Ascultă-mi sfatul şi aşterne pe hârtie întreaga poveste, exact cum s-a întâmplat, din prima clipă în care ai privit dincolo de fereastra acelui restaurant şi până la conversaţia noastră de-acum. Apoi trimite-i manuscrisul lui Aurélie, subliniind că scriitorul ei preferat a scris un nou roman şi că e foarte important pentru el ca prima persoană care-l citeşte să fie ea. M-a bătut uşor pe umăr. E o poveste incredibilă, André. E pur şi simplu minunată! Pune-te pe scris – începe mâine dimineaţă, sau mai bine, chiar diseară! Scrie pentru viaţa ta, prietene. Câştigă-i inima prin scris femeii pe care-ai cucerit-o deja cu primul tău roman. S-a îndreptat spre uşă şi s-a mai întors o dată în mers. Şi nu contează care va fi

deznodământul, mi-a făcut el cu ochiul, scoatem noi o carte de Robert Miller din asta!

17

„Sunt scriitori care stau aplecați zile întregi asupra frazei cu care să-şi deschidă romanul. Dacă prima frază e izbutită, atunci totul curge de la sine, zic ei. Cred că în prezent au început să se facă studii legate de incipiturile romanelor pentru că prima frază, începutul cărții, este ca acea primă privire pe care o schimbă doi oameni care nu se cunosc. Şi sunt scriitori care spun că nu pot începe un roman fără să ştie fraza cu care se va încheia. De exemplu, se zice că John Irving îşi schița cărțile în minte de la ultimul capitol spre primul şi numai după aceea se apuca de scris. Eu, pe de altă parte, scriu povestea asta fără să-i cunosc finalul, de fapt, fără să i-l pot influența nici măcar un pic.

Adevărul e că această poveste n-are încă un deznodământ, pentru că ultima frază trebuie scrisă de-o femeie, cea pe care-am văzut-o într-o seară de primăvară, cam în urmă cu un an şi jumătate, prin fereastra unui mic restaurant cu fețe de masă în carouri roşu cu alb, situat pe Rue Princesse, în Paris. E femeia pe care-o iubesc.

Zâmbea din spatele ferestrei, iar surâsul ei m-a fermecat peste măsură, atât de mult încât l-am furat. L-am împrumutat. L-am purtat cu mine peste tot. Nu ştiu dacă e posibil aşa ceva – să te îndrăgosteşti de-un surâs, vreau să zic. Oricum, surâsul acela m-a inspirat să scriu o poveste, o poveste în care totul e plăsmuit, până şi autorul.

Apoi s-a întâmplat ceva incredibil. La un an după asta, într-o zi foarte mohorâtă de noiembrie, femeia cu zâmbetul acela frumos stătea în fața mea, ca picată din ceruri. Şi lucrul cel mai minunat – şi în acelaşi timp tragic – legat de întâlnirea aia a fost că mi-a cerut ceva ce nu-i puteam da. Nu avea decât o singură dorință, care o obseda. Era ca o prințesă dintr-un basm, obsedată de uşa interzisă. Şi tocmai dorința aia era imposibil de îndeplinit. Sau nu? Multe s-au mai întâmplat de-atunci şi până acum – lucruri frumoase şi lucruri groaznice –

şi vreau să le aştern pe toate pe hârtie. După toate minciunile, voi scrie adevărul adevărat.

Aceasta e relatarea celor ce s-au întâmplat cu adevărat şi o scriu ca un soldat gata să se-avânte în luptă, ca un invalid care nu ştie dacă va mai vedea zorii a doua zi, ca un îndrăgostit care-şi pune inima în întregime în mâinile delicate ale unei femei, cu speranța nesăbuită că ea-l va asculta."

Trecuseră trei zile de la conversația avută cu Monsignac. Îmi luase trei zile să pun pe hârtie acele prime propoziții, apoi dintr-odată, totul s-a precipitat.

În decursul următoarelor săptămâni am scris ca mânat de o forță divină. Scriam pentru a-mi salva viața, după cum bine afirmase şeful meu. Am scris despre barul în care se născuse o idee genială, despre musafira din anticamera editurii, despre scrisoarea adresată scriitorului englez şi ajunsă în căsuța mea poştală, o scrisoare pe care eu am desfăcut-o arzând de nerăbdare, şi despre tot ce se întâmplase în acele săptămâni palpitante, extraordinare.

Cum a venit Crăciunul, aşa s-a şi dus. Mi-am luat laptopul şi însemnările la *maman,* în Neuilly, unde mi-am petrecut vacanța, şi în Ajun, în timp ce stăteam împreună cu toată familia în jurul mesei mari din salon, *maman* a avut pentru prima oară dreptate când a spus c-am slăbit şi că nu mănânc suficient.

Mă-ntreb dacă am pus ceva în gură săptămânile alea. Probabil că da, dar nu-mi aduc aminte. Dragul de Monsignac mi-a dat liber până la sfârşitul lui ianuarie – le-a spus colegilor că am o sarcină specială de îndeplinit –, astfel că m-am trezit dimineața, mi-am pus pe mine nişte haine vechi şi m-am împleticit până la masa de scris cu cafeaua şi țigările după mine.

N-am răspuns la telefon, n-am răspuns la uşă când a sunat soneria, nu m-am uitat deloc la televizor, ziarele s-au strâns necitite unul peste altul pe măsuța de cafea, doar în unele zile am ieşit la plimbare prin *quartier,* să iau o gură de

aer proaspăt şi să-mi cumpăr lucrurile care-mi erau absolut necesare.

Eram rupt de realitate, dacă s-ar fi întâmplat o catastrofă, pentru mine ar fi trecut neobservată. În săptămânile alea n-am ştiut de nimeni şi de nimic. Nu ştiam decât că trebuie să scriu.

Când mă aşezam în fața oglinzii de la baie, surprindeam imaginea fugitivă a unui bărbat palid la față, cu părul răvăşit şi cu cearcăne sub ochi.

Nu mă interesa.

Câteodată mă plimbam în susul şi-n josul camerei ca să-mi dezmorțesc mâinile şi picioarele şi, când nu puteam continua şi firul narativ se poticnea, puneam în hi-fi CD-ul *French Café.* Începea cu *Fibre de verre* şi se termina cu *Ma fée clochette.* Toate acele săptămâni n-am ascultat altceva decât CD-ul ăla – de ce pe ăla şi nu pe altul, n-aş putea spune.

Făcusem o fixație pentru el, ca un autist care numără toate obiectele ce-i ies în cale. Era ritualul meu – încă de la primele acorduri, mă cuprindea liniştea sufletească, şi după a doua sau a treia piesă intram iarăşi în poveste, iar muzica devenea un fel de acompaniament de fundal care-mi lăsa gândurile să se ridice-n zbor deasupra întinselor mări, ca un pescăruş alb.

Din când în când, pescăruşul plana mai aproape de luciul apei, şi atunci ascultam *La mer opale* a lui Coralie Clément şi-mi apăreau în față ochii verzi ai lui Aurélie Bredin. Sau ascultam *Un jour comme un autre* cântată de Brigitte Bardot, care mă făcea să mă gândesc cum fusese Aurélie părăsită de Claude.

De fiecare dată când începea *La fée clochette* ştiam că s-a mai scurs o oră şi sufletul mi se îngreuna – şi mi se înmuia în acelaşi timp – de amintirea acelei seri magice din Le Temps des Cerises.

Noaptea stingeam la un moment dat lampa de birou şi mă duceam la culcare. Destul de des se întâmpla să mă ridic iarăşi din pat pentru că aveam impresia că mi-a venit o idee

fantastică – a doua zi dimineața se dovedea că ideea nu era chiar aşa de fantastică, până la urmă.

Zilele se prefăceau în ore şi începeau să se confunde fără intermitențe într-o mare albastră, în care fiecare val era aidoma celorlalte şi unde privirea ți-e îndreptată spre linia subțire a orizontului, spre locul în care călătorul crede că zăreşte *terra firma.*

Nu cred că există carte care să fi fost scrisă mai repede decât a mea. Eram mânat de dorința de a o recâştiga pe Aurélie şi tânjeam după ziua în care aveam să-i aşez manuscrisul la picioare.

Am terminat-o de scris înainte de ultimele zile ale lui ianuarie.

În seara în care am lăsat manuscrisul la uşa lui Aurélie Bredin a început să ningă. Ninge atât de rar în Paris, încât majoritatea oamenilor sunt peste măsură de încântați de zăpadă.

Am rătăcit pe străzi ca un prizonier eliberat condiționat, am admirat vitrinele puternic luminate ale magazinelor, am inspirat mirosul ademenitor al clătitelor proaspăt făcute ce venea dinspre toneta din spatele Bisericii Saint-Germain, dar până la urmă m-am hotărât să-mi iau o gofră, pe care-am uns-o cu un strat gros de cremă de castane.

Fulgii de zăpadă cădeau domol, ca nişte punctulețe albe în întuneric, iar eu mă gândeam la manuscrisul împachetat în hârtie de ambalaj, pe care Aurélie avea să-l găsească la uşă în seara aceea.

Când l-am terminat însuma două sute optzeci de pagini şi îmi storsesem îndelung creierii pentru a alege un titlu poveştii, romanului cu care speram s-o recâştig pentru totdeauna pe fata cu ochi verzi.

Am pus pe hârtie multe titluri sentimentale, romantice, chiar kitsch, dar le-am şters de pe listă. Apoi am intitulat cartea, simplu şi subtil, *Sfârşitul poveştii.*

Nu contează cum începe o poveste, nu contează câte drumuri întortocheate şi câte meandre are, până la urmă

finalul este cel important.

Meseria mea presupune lectura multor cărți şi manuscrise şi trebuie să recunosc că m-au fascinat dintotdeauna romanele cu final deschis, chiar şi cele cu sfârşit tragic. Ei bine, cărțile de genul ăsta te pun pe gânduri câtăva vreme, în timp ce pe cele cu final fericit le dai uitării destul de repede.

Însă trebuie să existe diferențe între ficțiune şi realitate, şi mărturisesc că în momentul în care am aşezat pachețelul maro pe caldarâmul rece de piatră din fața uşii lui Aurélie am abandonat pretențiile intelectuale de orice fel. Am spus o rugăciune scurtă către Cel de Sus, cerându-i un sfârşit *fericit.*

Împreună cu manuscrisul i-am lăsat o scrisoare deschisă, în care am scris:

„Dragă Aurélie,

Ştiu că m-ai alungat din viața ta şi nu vrei să mai ai de-a face cu mine pe viitor şi îți respect dorința.

Ți-am lăsat astăzi la uşă noua carte scrisă de autorul tău preferat.

Este un manuscris foarte proaspăt, nerevizuit, şi încă nu are un sfârşit în adevăratul sens al cuvântului, dar ştiu că-ți va trezi interesul, pentru că în el vei găsi toate răspunsurile la întrebările pe care le ai despre primul roman al lui Robert Miller. Sper că va compensa măcar o parte din lucrurile pe care le-am făcut.

Îmi este dor de tine,

André”

Am dormit neîntors în noaptea aia şi pentru prima dată am dormit bine. M-am trezit cu sentimentul că făcusem tot ce-mi stătuse în putință. Acum nu trebuia decât să aştept.

Am împachetat o copie a romanului pentru a i-o duce lui *monsieur* Monsignac, după care am pornit spre editură, după mai bine de cinci săptămâni de absență. Încă ningea, omătul acoperea acoperişurile caselor, iar zgomotele oraşului erau înăbuşite. Maşinile de pe bulevarde nu circulau la fel de

repede ca de obicei şi chiar şi pietonii îşi încetiniseră puțin paşii. Îmi părea că întreaga lume îşi ține respirația şi până şi eu eram copleşit de un calm infinit. Sufletul îmi era la fel de pur ca în prima zi a Facerii.

La birou am avut parte de o primire neobişnuită. *Madame* Petit nu numai că mi-a adus corespondența (erau munți întregi), dar mi-a adus şi cafeaua. O *mademoiselle* Mirabeau rumenă în obraji a băgat capul pe uşă şi mi-a urat un an nou fericit (am sesizat inelul care-i strălucea pe deget). Michelle Auteuil m-a salutat ca pe un rege când ne-am intersectat în anticameră, ba mai mult, a binevoit să-mi adreseze un *Ça va, André?* Gabrielle Mercier a oftat uşurată, şi mi-a zis că se bucură că m-am întors, pentru că şeful o exasperase. Iar Jean-Paul Monsignac a închis uşa după noi când am intrat în biroul meu şi mi-a spus că arăt ca un scriitor care tocmai şi-a terminat de scris cartea.

— Şi cum arată unul dintr-ăştia? am întrebat.

— Complet epuizat, însă cu o licărire foarte specială în ochi, a spus Monsignac. Apoi mi-a aruncat o privire iscoditoare. Şi? a întrebat.

I-am întins copia manuscrisului.

— Habar n-am dacă-i bun de ceva, am spus. Dar e impregnat cu sângele inimii mele.

Monsignac a zâmbit.

— Sângele inimii îl face să fie bun. Îți țin pumnii, prietene.

— Of, of, of, am spus. De-abia aseară l-am terminat, deci n-o să se-ntâmple nimic atât de repede… Asta în cazul fericit în care-o să nască o reacție.

— S-ar putea să te înşeli în legătură cu asta, André, a zis Monsignac. Oricum, de-abia aştept să-l citesc.

După-amiaza s-a scurs alene. Mi-am citit corespondența, am răspuns la e-mailuri. M-am uitat pe fereastră la fulgii care cădeau încă din cer. Apoi am închis ochii, m-am gândit la Aurélie şi am sperat că gândurile mele îşi vor atinge scopul, chiar dacă-mi țineam ochii închişi.

Era patru şi jumătate şi afară se lăsase deja întunericul când a sunat telefonul şi Jean-Paul Monsignac m-a chemat la el în birou.

Când am intrat, el stătea la fereastră, cu privirea ațintită spre stradă. Manuscrisul meu era pe birou.

Monsignac s-a întors spre mine.

— A, tu erai, André. Intră, intră, a spus şi s-a legănat pe picioare înainte şi înapoi, după cum îi era obiceiul. A arătat cu mâna înspre manuscris. Ce-ai scris tu acolo... Mi-a aruncat o căutătură aspră, iar eu am strâns din buze neliniştit. Din nefericire, are valoare. Să nu care cumva să-i vină agentului tău ideea să meargă la alte edituri şi să organizeze licitație, că imediat îți faci bagajele, ai înțeles?

— *C'est bien compris,* am răspuns eu zâmbind. Mă bucur foarte mult, *monsieur* Monsignac.

S-a întors iarăşi cu fața la geam.

— Pun pariu că o să te bucuri şi mai mult de cine-a venit pe la noi, a spus şi a arătat cu degetul pe stradă.

M-am uitat întrebător la el. Pentru o clipă, am crezut că e vorba de zăpadă, de fulgii care încă dansau dincolo de fereastră, apoi inima a început să-mi bată tot mai tare, şi-aş fi fost în stare să-l iau în brațe pe bătrânul Monsignac.

Afară, pe stradă, pe trotuarul opus față de clădirea unde-şi avea birourile Éditions Opale, am zărit o femeie plimbându-se încolo şi-ncoace. Era îmbrăcată într-un palton roşu şi se tot uita la uşa de la intrarea în editură, ca şi cum ar fi aşteptat pe cineva.

Nici n-am mai stat să-mi pun haina pe mine, am zbughit-o jos pe scări, am deschis uşa grea de la intrare şi am traversat strada în fugă.

Şi iată-mă ajuns în fața ei, gâfâind atât de tare încât pentru o clipă am crezut că mi-am pierdut suflul.

— Ai venit, am spus încet, apoi am repetat cuvintele cu glas răguşit. Eram nespus de fericit s-o văd. Aurélie. Am spus şi am privit-o întrebător.

Fulgii de zăpadă cădeau peste ea şi i se prindeau în păr ca nişte flori micuțe şi albe de migdal.

A zâmbit şi m-am întins să-i iau mâna într-a mea, mâna ei acoperită de-o mănuşă din lână viu colorată. Dintr-odată, mi-am simțit inima uşoară.

— Ştii ce? A doua carte a lui Robert Miller îmi place chiar mai mult decât prima, a zis, şi ochii ei verzi au scânteiat.

Am râs uşor şi am luat-o în brațe.

— Asta o să fie ultima propoziție a cărții? am întrebat-o.

Aurélie a clătinat încet din cap.

— Nu, nu cred, a spus.

Preț de o clipă, m-a privit atât de serioasă încât m-am uitat tulburat în ochii ei pentru a găsi răspunsul.

— Te iubesc, nerodule ce eşti! a zis.

Apoi m-a înlănțuit cu brațele şi totul s-a topit în haina moale din lână, de culoare roşu-aprins, şi într-un singur sărut care parcă nu se mai sfârşea.

Bineînțeles, propoziția era cam trivială pentru a apărea într-un roman. Însă acolo, în viața reală, pe străduța aceea ninsă dintr-un oraş minunat, căruia i se mai spune şi „oraşul iubirii”, m-a făcut cel mai fericit bărbat din Paris.

Postfaţă

Când termini de scris un roman, simţi o uşurare că ai ajuns la sfârşit (mulţumesc că m-ai ascultat, Jean!). Şi asta te întristează deopotrivă. Pentru că a scrie ultimele fraze ale unui roman înseamnă şi a-ţi lua rămas-bun de la personajele care ţi-au ţinut atâta vreme tovărăşie. Chiar dacă-s inventate (mai mult sau mai puţin), aceste personaje sunt totuşi foarte dragi sufletului scriitorului.

Aşadar, urmăresc cu privirea cum îşi văd liniştiţi de drum Aurélie şi André, care s-au găsit unul pe celălalt, în ciuda miilor de încercări şi de necazuri, devin uşor sentimental şi le urez amândurora să fie fericiţi.

Multe lucruri din cartea mea sunt inventate, însă unele sunt reale. Cafenelele, barurile, restaurantele şi magazinele chiar există în realitate, *menu d'amour* merită întotdeauna încercat – din acest motiv am inclus reţeta acestuia, precum şi reţeta pentru *curry d'agneau* aşa cum se serveşte la Coupole (veţi găsi atât reţeta originală, cât şi reţeta după care-l găteşte Aurélie Bredin).

Însă cititorul va căuta în zadar pe Rue Princesse un restaurant numit Le Temps des Cerises. În ciuda faptului că, în procesul de creaţie, am avut în minte un anume restaurant cu feţe de masă în carouri, roşu cu alb, e mai bine ca acesta să rămână de domeniul imaginaţiei. Este un loc în care dorinţele se împlinesc şi în care orice e posibil.

Surâsul femeilor este un dar din Ceruri, este începutul oricărei poveşti de dragoste, şi dacă ar fi să-mi doresc ceva, ar fi ca iubita mea prietenă U. să poarte haina de iarnă cea nouă mulţi ani de-acum înainte şi această carte să se termine pentru cititorii care m-au suportat până aici, fie ei bărbaţi sau femei, aşa cum a început: cu un zâmbet.

Menu d'amour – reţeta lui Aurélie (pentru două persoane)

Fetică cu avocado, ciuperci şi nuci de macadamia în vinegretă de cartofi

Ingrediente:

- 100 g frunze de fetică
- 1 avocado
- 100 g ciuperci mici
- 1 ceapă roşie
- 1 cartof mare, făinos
- 10 nuci de macadamia
- 50 g fâşii de bacon
- 2-3 lingurițe de oțet de mere
- 100 ml supă de legume
- 1 lingură de miere
- 3 lingurițe de ulei de măsline
- 1 bucățică de unt
- sare
- piper

Fetica se curăță şi se spală, apoi se scurge de apă. Ciupercile se spală, se curăță şi se taie rondele. Avocado se curăță de coajă şi se taie feliuțe. Se pune untul într-o tigaie şi se rumenesc nucile de macadamia până devin aurii. Ceapa se taie în jumătăți, apoi în felii subțiri. Cartoful se fierbe, apoi se pune în supa de legume şi se pasează cu furculița, după care totul se bate cu telul până devine cremă. Frunzele de fetică se aranjează pe un platou împreună cu ciupercile, feliile de avocado, ceapa şi nucile. Peste acestea se presară fâşiile de bacon, apoi se toarnă sosul călduț. Se serveşte imediat.

Ostropel de miel cu seminţe de rodie şi cartofi gratinaţi

Ingrediente:

- 500 g pulpă dezosată de miel
- 2 morcovi
- 2 tije de țelină
- 1 ceapă roşie
- 250 g roşii

- 1 vânătă mare
- 2 rodii
- 2 căței de usturoi
- 3 linguri de unt
- 1 legătură de cimbru proaspăt
- 1 lingură de făină
- 1 cană de vin alb, sec
- 0,5 kg cartofi mici (roşii)
- 2 ouă
- 1 ceaşcă de smântână

Se îndepărtează orice urmă de grăsime de pe carnea de miel şi se taie cubulețe. Morcovii se curăță de coajă. Se spală şi se curăță țelina. Vânăta se spală şi se taie în întregime cubulețe. Se curăță ceapa şi usturoiul şi se taie mărunt. Rodiile se taie în două, se scot semințele şi se pun deoparte. Roşiile se opăresc puțin în apă fierbinte, apoi se pun în apă rece şi se decojesc. Li se scot semințele, apoi se taie cubulețe.

Legumele se înăbuşă în unt într-o tigaie (cu excepția roşiilor şi a semințelor de rodie). Se asezonează cu sare, piper şi frunze de cimbru.

Mielul se rumeneşte iute în ulei de măsline într-un vas termorezistent, se sărează şi se piperează. Se presară cu făină, se amestecă, apoi se toarnă vinul alb. Se adaugă legumele, vasul se acoperă şi se dă la cuptor la foc mic (150°C) timp de două ore, adăugând vin, dacă mai e necesar. La sfârşit se adaugă semințele de rodie.

În timp ce se face mielul la cuptor, se spală şi se curăță de coajă cartofii, apoi se taie în felii subțiri. Se unge cu unt un vas pentru gratinare, în care se aşază în cerc feliuțele de cartof, se adaugă sare şi piper. Ouăle se bat împreună cu smântâna, se condimentează după gust şi se toarnă peste cartofi. Din loc în loc se pun bucățele de unt. Se dă la cuptor 40 de minute la o temperatură de 180°C.

Gâteau au chocolat şi parfé de portocale roşii

Ingrediente:

• 100 g ciocolată amăruie fină, conținut de cacao minimum 70%
• 2 ouă
• 45 g unt (sărat)
• 45 g zahăr brun
• 30 g făină
• 1 pliculeț de zahăr vanilat
• 4 bucăți de ciocolată

Se încălzeşte ciocolata la bain-marie împreună cu untul, până se topesc. Ouăle se bat spumă tare, apoi se amestecă cu zahărul şi zahărul vanilat. Se adaugă uşor făina şi ciocolata topită.

Se ung cu unt două vase ramekin[27] şi se tapetează cu făină. Se umplu două treimi cu compoziția pregătită, se aşază câte două bucățele de ciocolată în fiecare vas, apoi se adaugă restul de o treime.

Se coace 8-10 minute în cuptorul preîncălzit, la o temperatură de 220°C.

Gâteaux au chocolat trebuie să fie coapte doar la exterior, iar la mijloc trebuie să fie moi. Se presară cu zahăr pudră şi se servesc călduțe, alături de parféul de portocale roşii.

Ingrediente:

• 3 portocale roşii
• 2 gălbenuşuri
• 100 g zahăr pudră
• 1 praf de sare
• 2 pliculețe de zahăr vanilinat
• 1 ceaşcă cu frişcă

Se bat la mixer gălbenuşurile cu zahărul, sarea şi trei lingurițe de apă caldă, până se întăresc, apoi se adaugă sucul a două portocale. Frişca se bate tare cu zahărul vanilat şi se amestecă uşor în compoziție.

Totul se toarnă într-o formă şi se dă la congelator peste noapte. Se decorează cu felii de portocale şi se serveşte alături de *gâteaux au chocolat.*

Poftă bună!

***Curry d'agneau* – reţeta din 1927 a restaurantului La Coupole**

Ingrediente (pentru 6 persoane):

- 3 kg pulpă sau picior de miel
- 100 ml ulei de floarea soarelui
- 3 mere Golden Delicious (Aurélie foloseşte 5 mere)
- 1 banană (Aurélie foloseşte 4 banane)
- 3 lingurițe praf de curry (Aurélie recomandă praful de curry indian şi vă sfătuieşte să gustați pentru a vedea dacă 3 lingurițe sunt suficiente)
- 1 linguriță boia dulce
- 30 g fulgi de cocos (şi încă o farfurie plină la servire)
- 3 căţei de usturoi tăiați bucăți
- 250 g ceapă tăiată (Aurélie recomandă dublarea cantității de ceapă, ca mâncarea să fie mai suculentă)
- 1/2 lingură sare grunjoasă de mare
- 30 g făină
- 30 ml supă de miel
- 250 g roşii
- 60 g pătrunjel (cu frunză normală, nu creață, preferabil o legătură)
- 500 g orez basmati
- 60 g unt
- 1 legătură de ierburi aromatice, chutney[28] de mango, ienibahar, relish[29].

Preparare:

Carnea se rumeneşte uşor timp de aproximativ 5 minute. Se adaugă merele şi bananele tăiate bucăți, apoi ceapa tăiată şi usturoiul. Se lasă pe foc încă cinci minute, apoi se pun praful de curry, boiaua şi fulgii de cocos şi se amestecă bine, după care se presară totul cu făină. Se toarnă apă sau supă de miel, cât să acopere. Se adaugă legătura de ierburi

aromatice şi sarea şi se fierbe la foc mic o oră, o oră şi jumătate, până ce carnea e aproape pătrunsă. (Se poate face şi la cuptor, într-un vas termorezistent, timpul de gătire fiind de 2-3 ore, la temperatură mică – 180°C-. Astfel carnea se frăgezeşte şi nu mai e nevoie să se paseze ingredientele).

Carnea se scoate din lichid, iar sosul se pasează (Nu e necesar să se paseze sosul dacă vă place să simțiți savoarea ingredientelor tăiate bucăți mici).

Se serveşte cu garnitură de orez, mere sotate în unt, felii de roşii şi pătrunjel. Se asezonează cu chutney de mango, ienibahar şi relish.

[1] Ciorbă franţuzească de peşte.
[2] Guvern de stânga care a condus Parisul timp de două luni, în primăvara anului 1871, considerat prima preluare a puterii de către clasa muncitoare în timpul Revoluţiei Industriale.
[3] Foarte celebru roman de dragoste al autoarei americane Lisa Kleypas, apărut în anul 2010, al cărui titlu se traduce prin „Dragoste după-amiaza”.
[4] Regina zânelor din piesa lui Shakespeare *Visul unei nopţi de vară.*
[5] *Nebuna din Chaillot,* piesă de teatru scrisă de Jean Giradoux.
[6] Obelisc înalt de 23 de metri ce marca intrarea în templul din Luxor, oferit cadou Franţei de viceregele egiptean Mohamed Ali.
[7] „O, mă scuzaţi! Iertaţi-mă, domnişoară… doamnă!” (fr. în original).
[8] „Sunteţi… însărcinată?” (fr. în original).
[9] Artist de origine rusă, stabilit la Paris, care s-a bucurat de mare succes în secolul XX.
[10] Staţiune de schi din Alpii elveţieni.
[11] „Ah, ce foame-mi e!” (fr. în original).
[12] Salată cu brânză de capră (fr. în original).
[13] Vită înăbuşită în vin roşu (fr. în original).
[14] „Înţelegere cordială” (fr. în original).
[15] Scriitoare americană de romane poliţiste, a căror acţiune se petrece în Veneţia şi în împrejurimile oraşului.
[16] În traducere literară, *Surâsul clovnului.*
[17] O renumită cafenea din zona Saint-Germain-des-Prés.
[18] Roman foarte celebru al autoarei franceze Muriel Barbery.
[19] Varză călită cu cartofi.
[20] Cea mai mare librărie din Paris.
[21] Prima zi din noiembrie, consacrată morţilor, încă din Evul Mediu.
[22] Cuvânt de origine arabă care înseamnă „destin”.
[23] Platou cu brânzeturi.
[24] *Copiii paradisului,* 1945, în regia lui Marcel Carné.
[25] Desert franţuzesc care constă într-o clătită cu unt Suzette, stropită cu un sos din zahăr caramelizat şi unt, suc de mandarine sau portocale şi lichior de portocale picurat deasupra, servită flambată.
[26] Vin spumant provenit din altă regiune decât Champagne.
[27] Vas termorezistent de formă cilindrică, din ceramică, porţelan sau sticlă, folosit mai ales pentru sufleuri, budinci etc.

[28] Amestec de fructe, mirodenii şi legume, care formează un fel de sos gros sau pastă, folosit la asezonarea cărnii şi a legumelor.
[29] Sos gătit sau murat, preparat de obicei din legume sau fructe, folosit în general drept condiment. Poate fi de consistență cremoasă sau cu bucățele, dulce sau aromat, iute sau acrişor.